

月

Pierre

Ce libre appa-

à moy qui suis nomm

fray Paul frère fra

Coloignis le 8e mai

1665

Berthez

Qui tñ pertinet ad ihu
Dide bonum illorum mihi
reddidit natus ee. ihsu nos
concentum est

J. Vire le 17
g. L.
g. C.

1.

4. }
4.

4

"

je

4.

4.

for u

Res PP XVII-287

VALERIVS ECCLESIASTICVS.

HOC EST
DELECTVS EXEMPLORVM
Historiæ Ecclesiasticæ.

Authore R. P. IACOBO GOVDONI,
Congregationis Doctrinae Christianæ,

TOLOSÆ,
Apud RAYMUNDVM Bosc. & FERNARDVM
GUILLEMETTE Typographos, in vico
de la Porterie, iuxta Aedem
Divi Romani.

Cum Privilegio, Approbationibus, & Super-
riorum Permissu. 1663.

S. GREG. NAZIANZ.

ad Nicobulum.

De Historia legenda Elogium.

Preclarum est mentem Historiarum cognitione instruam ac refertam habere. Historia enim conglobata quedam , & coaceruata sapientia est , hominumque multorum mens in unum collecta.

LANRANCI ARCHIEPISCOPE
CANTVARIENSS.

De Historia Ecclesiastica authoritate sententia..

Ecclesiasticæ Historiæ , & sanctorum Patrum gestæ .
Exmeti illam excellenteissimam authoritatis arcem .
non obtinent , quæ donatæ sunt Scripturæ , quas Propheticas , seu Apostolicas nuncupamus : hoc tamen probare sufficiunt , quod hanc fidem , quam nunc habemus , omnes Fideles , qui nos præcesserunt , à pris-
ciis temporibus habuerunt .

P R A E F A T I O .

Si mihi animus, Amice Philo-histor, laudare
quam tu colis & amas, & producere qui:
commendauerint proceres in libellum cres-
cat ista Præfatio. Ne tamen omnino te fraudem
præcomiorum delicijs, quibus viri principes suavissi-
mæ lectionis amabilitatem sunt prosequunt, ne
non aliquid dicam, aliquos profero; mō profe-
runt se Augosti, & primus omnium, qui nomen
prætulit, & à quo reliqui. Post superatum Mar-
tem, & formosam Ægypti Venerem Antonium
& amores eius Cleopatram: post Brutum in Phi-
lippicis triumphatum, iam potens Orbis & Sol;
Imperi: sine proco, cum feriante bello, clauso
Iano quiesceret à strepitu bellico, ad mitiores ^{a Sueton.}
artes conuersus deliciabatur in libris. Non con- ^{b in Aug.}
tentus Cæsar in exemplum se fingere, decergebat ^{c. 59.}
ex Historicis optima, mittebat Magistratibus, ve. ^{b Læpid.}
Iuti speculum, ut sic Doctor triumphalis instrueret, ^{c. in Alex.}
quos ad fasces prouexerat. Non ita totus in li- ^{d Seuer.}
bris, quia multus in sago, Alexander Seuerus: ^{c. 1. Allusion}
mos tamen illi fauere doctioribus, & si quando ad vocem
res militaris exigeret, b adhibere milites vetera- ^{d Sacerdos.}
nos, & literatos, eos præcipue qui callebant Hi- ^{e sum AE-}
storiam: ab iis interdum repeteris quid in gestis ^{f gypsi, qui,}
similibus Virbe libera Romani Consules, vel de- ^{g vi Platoin-}
cessores Augsti, vel exterratum gentium Reges ^{h Timo., di-}
fecissent. Ne idem fatum exciperet grandicrem ^{i xerūt So-}
Honoriūm, hortari illum Theodoreus Pater, vt ^{j loni, & So-}
adjuv juuenis addisceret, quæ usui jam Augsto, lo, Soli,
vt ita adolescens c senesceret, & solus, & à libris, Graciph.
sic ergo tuas alliquantem delicias inducit rales et semper

epis, nec auctor. d Syren Argutalis Honori.

quisquā ē
Grecia se-
nex, quia
juuenis vo-
bis anim⁹
Interea Misis, animus dam mollior, infest
Et quē mōe imitare legas, nec desinat unquam
Tecum Graia loqui, tecum Romanana vetustas
Antiquos evolute duces, assuefec fuisse
Militia, Latinum retro te confer in aetem.

& nulla
ex vetus-
statis co-
memora-
zione pris-
ca opinio.
Aui consilium, patrui exemplum secutus Theo-
dosius junior, qui sic totus in utriusque Græcæ
scilicet & Latine gentis Historia, vt cum nego-
tiorum mole, & cararum æstu, non posset mellea
lectione pascere animum interdiu, noctu pasceret.

Basilio Macedoni quam suavis lectionis hujus
amenitas, primum colligere ē libello aureo,
quem tanquam * Cygnon Asma scripsit in gratiam
filii Leonis cognomento Philosophi. Moriturus
quid commendasset suis amoribus, nisi quod utile?
Titulus indicat * Cephalea Paracnetica sexaginta sex

* Cygnau
Carmen.
* Capita
monitoria
numero, quæ ut am inter oscularetur filius, & le-
ge et velut à patre multum amante, contexuit eo
artificio, vt primores capitum literæ per Acrosti-
chin dipositæ redderent istam sententiam B A S I-
L E V S I N C H R I S T O R O M A N O R V M
I M P E R A T O R L E O N I C H A R O F I L L O,
E T I M P E R I I C O L L E G A E. Ex illis mo-
nitis nullum non optimum, nullum non dignum
inscribi auto, cedro, ebore, vel marmorari: istud

, præcipue, Charissimè fili veteres Historias ne gra-
ueris unquam euoluere: in iis sine labore ullo
reperies, quæ maximo collegerunt Historicæ:
inde mores bonorum aut eos, & improbotum
viciæ: inde alternas humanæ mortalitatis vices,
conversionem mundi, & Imperiorum præcipites
casus intelliges. Si legendi totum pruigo, totum
habet Magnus* Cardinalis, Pater Historie, lege sis.

* Baron.
An. 886.
Quod fecere tot palu lati proceres, fecimus: &
quia nobis singularis amor à canis, & mira proni-

tas ad hæc rerum veterum lenocinjia , vt seruiremus facultatum omnium morbo , euagari primum libuit per prophanas Historias , donec tandem peitæsi captasse sumos , & inhiasse polt inanias meras , nos addiximus Ecclesiasticae , quā , cuius disciplinæ notitia Sacerdoti , Religioſo , Dicitario , accommodata magis & utiles? Qui ſtūt , vel manu conœuā , vel prono ore bibunt in fonte : nos non ita , non in fonte bibimus , ſed in Oceano. Euſebium , Soeratēm , Thodoreum , Sozomenum , Euagriū m , Ruffinum , Nicēphorū & reliquos Historiæ Ecclesiasticae fontes libauimus , ſed libauimus tantum extinguaeſtati hauiamus totum mare : ſic appellamus de toto orbe optimè meritum , Atlantem Cœli Hiftorici , & plus quam duodecim laboribus defundum Herculem , Cardinalem Baronium , qui Oceano ſmilis in hoc quod Scriptores omnes Hiftoriarum veluti riuulos in ſuum alueum derinatos admiferit , quemadmodum minores amnes & maiores Oceanus. Et quo-
tus-quisq; ſine nauigare poſſit hec Pelag?

Apparent rari nantes in gurgite vaste.

Et Deus optimè ybinam magis ſauiflissimæ lectionis illiciūt , nouitas? vbi felicius in tanta prolixitate compendium ? cuiuslibet fortunæ hominibus , vbi amabo campus vhetior ad laudorem Doctrinam ? & quia non in mīnu omnibus Māgnus hic Cæſar , vt fieret emmī Enchiridion , juniorum p̄cipue , quos in nostris Gymnasijs tingimus ad p̄etatem , informiamus Hiftorijs , & instituimus ad cultæ latinitatis munditcam , delibauimus q̄ta pulchriora , digeſſimus in quædam capita . Titulum ſi quis legerit , intelliget quis mihi ſcopus : Valerius eſt , ad distinctionem maximus Ecclesiasticus : ſi molem ſpecieſ minimus eſt , ma-
ximus , & major Maximo , ſi majestatem argu-

menti. In Orbe quid majus , quam qui gestante
coronam triplicem , duplice , clausam , infulas ,
fasces , secures ? & omnes iij Summi Pontifices , Ce-
sares , Reges , Praesules , Proceres , Dignitates in li-
bello isto se proferuerat . Ne tamen hallucinere , mi-
Lector , colore tituli , & censem me , ut pecudem ,
mancipium esse Valerij , & iurasse in eius verba &
capita , te dedoce : nomen præferimus , capita
etiam ut plurimum , interdum tamen addimus , &
in hoc similes : singulis capitibus Præloquia præ-
misimus ad lucem ; notamus Authores e quibus
decepit Historia Christi , eius Vicarij , impe-
xantis , regis subinde annum , quo contigere , præ-
fiximus : post recensitam Historiam interdum ex-
currimus , & quia Religiosi inserimus nonnulla ,
quæ ad illibatos mores non patrum . Et in his om-
nibus à Valerio , magno , ut confidamus , juuentutis
compendio discrepamus . Lege , riulus est ab
Oceano , crescit in Flumine , si Deus vitam & otium .
Non commendo Ecclesiæ filijs , quæ utilitas e le-
ctione Historia Ecclesiastica commendat in Epi-
stola , quam velut hamum & illecebriam attexo ,
Orestes meus R. Pater G. *** . qui in hoc di-

a Boëtius gnus veniam , quod nimis amanter sibi indaserit .

a. de consol. *Eius fatum* , quod Apellis : simias ille numquam

s. Prosa 4. de Symmone pingebat , nisi pulcherrimas & amabiles : sic am-*cus*

eo eins Socero. Pater me pinxit : & licet alium me norim , os-

cular penicillum , & me amo talem à tali manu .

De illo nihil ego ne modestissimam indolem præ-

coniorum aurâ perstringam : si quis tamen roget

quis ille dixerim , quod Senator maximus & de Se-

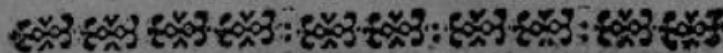
* *Iuxta illud Socratis loquacitatem.* VIRTUTVS EX SAPIEN-

TIA ET VERTU XIS VS FACTVS . Non

omnibus datur videre ; videbunt saltem omnes , *

qui loquentem audierint , & audient , qui amicis-*vidam.*

sum legent Epistolam ad Amicissimum .

Guyanus Suo Godoreo.

S. D.

VT legi vidique non esse prophatum tuum opus; sed ubique spirare immortales Christianæ pietatis auras: ex attento Lectore factus sum repentinus admirator; nec prius venit in manum vel vna tui libri pagina recentis præli non insuauit suffitu odora, quam illam mihi præ insolenti amantis oculi impatientia adpectorauit, exoculatus sum, penè adorauit. Caracteres omnes, syllabas omnes, ipsosque superstantes minusculos apices non potui non amare, probare, laudare etiam omnes.

Mirabere forsitan, quod festinato laudis officio te colam. Cæcus sit amor, nunquam fuit mutus: cui nefas est videre, fas est garrire: ita cum amor ille se in meum peccatum dudum cum tæda & sagittis immerserit, calamum virget in tuas laudes, linguam agitat, vocem afflat, iubetque ut te tuaque dicam; qua nec te, nec tua dicis. Facundum faciebat amor alium. Me facit secundum.

At si tibi videatur mea phrasis impexa, nullis tornata suadæ calamistris, nulla venere ridens, nullis formosa cincinnis, indulge veniam diu est quod non theoricor in Suadæ familia; quod non est mihi pes vagus & erro per amona Squillanae Academiam viridaria, ubi pectoris eloquentiarum flores æternum suum Verhabent; quod non concino inter suauissimos Squillani Castrorum olores vocalis olor; nec inter togatos huiusc Parnassi Apollines sedem, & locum habeo, quasi unus de choro. Hæc Castra deserui, in quibus litterati Martes & docti Hercules hodie indefessi bellant in inscitiaz mon-

stylum, & stili confodere tentant animorum feras, hoc
est feros intemperantis iuuentæ affectus.

Scis (mi Godoree) nec tibi est quod neges qui vi-
des etiam, nihil mihi negotij esse cum musis; imò nec
vacare mihi, ut iis vacem, & admittat in suavitates ho-
noremque familiaris alloquij, quo olim sum usus ad
plenum, dum rideret ætatis flos, & vernaret iuuenta
gratior: ab hoc tempore blandæ haec montium hospites
& eruditæ magistræ non me sunt dignatae blandis suis
oculorum fauentis: non in me torquent amabiles fur-
tui oculi iactus, & dulce supercilium. Haec nouenæ
puellæ, & quæ niueæ sunt Virgines, pudore quem à
cunis seruant; quasi imitatae niuem, cuius natura, &
ingenium est frigere semper, frigent & quasi gelascunt
ad me seniem, iam umbricolam, & exauthoratum in
pulchro literarum officio. Ad iuvenes vero, lanugi-
neos, pulchellos, & forma annisque floridos inardesc-
unt totæ, iisque se & fauores suos indulgent. Musa-
rum enim & fortunæ ea nadoles est, quam videmus in
semper iuene & molliore nostri sæculi sexu, ubi to-
rus est in amoribus & cupidine. Illis placet iuuenis
procus, & ut nympha quæ vox erat, præterea nihil,
pro Narcissis languent & ealent. His se comunt &
eripstant ad speculi leges & consilium. Senex si veniat
cum mille gratias, non erit apud illas in gratia. Satur-
nos dedignantur & fugiunt; sequuntur & perturbant com-
ptulos Hyacinthos, & Earinos de pectine, de calamiti-
tro, de vnguento, & de odorata capsula totos.

Oderint me Musæ, mi Godoree; quia non eadem
est ætas, non idem animus, & calami impetus ad rei
prophanæ lusus modo me ames, & mihi vni sum satis:
& solatio mihi ero; sed solatium omne, quod ubi te
habuero, habuero musas omnes. Si quid contemptæ vene-
ris, si quid piæ suadæ, si quid nitentis elegantiæ, eri-
puli calamitri, & amœni floris, id in te uno floret ad

gratiam, vernat ad pomparam, & ridet ad illecebram.
Si fides scripto, in Gigis digitali annulo musæ omnes
quas exhibuit: in tuo digitali calamo musæ omnes,
quas non exprimis solum, sed impræmis, ubi facra rerum
variarum suppellectile diuiteam histriam imprimis,
Subsilijs totus præ gaudio ex quo audiui te inter ieu-
nas ferias & sobrios dies alium esse à natura, qui inter
ipsas hyemantis ac ningentis anni frigiditates flores
fructumque parias de tuo ingenij sinu, cum ipsa de suo
nihil pariat; ne quidem violam, quam non dubitem
dicere amœnantis vernantisque anni florentem auro-
ram, & stellarum Hærensum Luciferum.

Aut flores fructusque tui sunt miraculum, aut non
sunt sine miraculo. Iubes enasci flores, & deserere ba-
julum matris terræ sinum ea tempestate, qua eos vide-
mus clangere breuiter & breuiter mori. Cadunt ferè
eo momento, quo surgunt. Friæscis totus tunc anni,
quo negatum est omni arbori ferre, proferre, dare suum
partum & ostentare pendulum è ramis inhonoris hoc
tempore, quia sine frondium amœnitate & formosita-
tis illecebra.

Sed non est mirum tuum miraculum (mi Godoree)
flores tui ac fructus non sunt anni Vernantis flores, &
Autumnantis temporis fructus: funduntur, sed non ab
alio quam à tuo fœundissimi ingenij solo, quos nec
possit bruma rigidior extinguere, nec Hyems horridior
deuenire: quia ab ingenio tuo veluti ab arbore ve-
niunt quæ nesciat sterilecere, sed qualibet anni parte
possit amœnare se floribus & opulentare se fructibus.
ideo erit illis viror æternus, decor perpetuus, & im-
mortalitatis honor.

Macte igitur (mi Godoree) æternitatem quam ne-
fas promittere tibi, quia viuis homo id est mortalis ac
futurus cenis, tuo operi promitto; quod cum audiat Ec-
clesiastica Historia, & vere sit, non poterit non esse quod

Ecclesia, æterna & immortalis. Hoc Ecclesiæ fatum est, ut nullum habeat nec habere possit fatum. Hoc erit tuo operi fatū. Stabit, quamdiu stabit illa, quæ nescia cum sit desinere, ruere & interire, æternabit te, & ne videatur ingrata, quod rem suam non tam scripseris, quam filo florido, nitido, veluti delicato penicillo pinxeris, te scribet inter Scriptores Ecclesiasticos, iubebitq; tuum nomen legi non minimo caractere in albo Doctorum, qui noluerunt esse vñquam Scriptores, nisi essent Agio-graphi. Solus Itillus, qui pius, iis placuit. Sola scriptio, quæ Deum caneret, quæ diuina, quæ Ecclesiastica panderet, contum fuit scriptio.

Talem te noni Scriptorem, ex quo te, tuum genium, geniique impetum noui. Non potuisti non ire in sacra argumenta, etiam dum te prophana circumstant. Fortunata ridente & plaudente celo Virginis puerperia, qua nulla in terris magis Virgo, beatas adorandi Pupilli cunas in scenam vocas. Has scribis, has pingis, has dicas. Linguam, manum, calatum Christo commodas, idem pector, orator, & adorator Christi. Dulcem fluere narrant fontem, qui nesciat dedulcescere, & ut sic loquar, inter ipsam amariciem amarescere. Talis tu (mi Godoree) hanc indolem & afflatum in ipsis cunis impetum, qui te raperet ad argumenta diuina, siue stilum premeret vincita oratio, sine decurreret flueretque libertior, nunquam potuisti mutare. Durat adhuc feliciter ea indoles, & hanc non mutare, iam non vitium; non labes; sed laus, sed virtus est, & meritum.

Non lingua id vñquam dixeris; sed opus clamat, quod pierate argumenti sacrum est; quod rerum pondere grande est; quod stili vernantis facilitate amœnum est; quod celeritatis gratia pulchrum; quod breuitatis luce (quod mirum) ac dictio[n]is nitore ita serenum est, ut ubique sit dies, ubique lumen. Nullum infuscat, sed nec vñbrat tui operis Solem vel tantillulum obscuritatis nubilum: sed cur ego tam fusus ac longius, qui te ex

brenitate commēdo? Vt te breniter, sed pro tui meriti
mensura laudem hic tota laus tua eit operis que tui. vt
tuum sit opus; quod nec opus etiam tuum; sed felicior
festinantis calami lusus. Tam facilis ac felix scriptor es,
vt non scribas morosus adroso vngue, sed festinus ac
quasi per iocum ludas manu & volites calamo. Quod
alijs conatus, sudor & labor est, tibi iocus, tibi lusus est.
Per niueam chartam, quam ornas dictio[n]is leporibus
mille, quam illuminas radiante sententiarum purpura,
& stellis, quam denique pingis argutiarum veneribus
mille volante calamo non tam it, quam currit manus.
Arborem Solemque imitaris. Omeni arborei suus est par-
tus facilis; nam sine vi ac nisi nulla non est fructi para-
& Solem ipsum nemo ingenuisse dixit & laborasse in
ipso ridente matutino (vt sic loquar) lucis ac diei puer-
perio: vltro elabitur & se fundit ab eius finu aurea
lux, vltro ab eius orbe in orbem descendit ac se spar-
git deciduus radius in ipso semper Sole, licet à Sole: sic
tu (mi Godoree) arbore es, Sol es: vt arbor totus es in
flore dictio[n]is, & in fructu orationis; & quod nec in ar-
bore, in te inuenimus florem simul & fructum. Sol es;
sed non laborans fundis tua verborum lumina, tuas sen-
tentiarum stellas; quia tibi tam facile eit cum flore, cum
fructu, cum luce scribere, quam arbori florere, quam
Soli radiare, quam stellis lucere & scintillare.

Tibi igitur quem video naturæ indulgentioris fauen-
tia tot donis beatum exultabundus plundo. Plundo ma-
gistris qui tenent pulpita, iuuentuti que se litterari m
culturâ polit, Principibus Academiis, & toti demum
litterato orbi; & hinc maximè plundo omnibus, quod
curatum est vt prodesse omnibus: tibi, qui scripsisti san-
cta; magistris, qui docere poterunt, & prelegere pia; iu-
uentuti que addiscere & insigere animo sacra; Aca-
demias, que a te sanctæ pizque scriptionis exemplum
sumere poterunt.

Indolui, nec spina quæ me pungit penitus euulsa es;
nec liber sum a meo cordolio, dum video nostri & alteriusque togæ Professores publicos depinguescere, fuliginari, & penè totos emedullari ad nocturnæ lan padis fumos, ut toti sint in prophanis Ethniciisque voluminibus oculis, animo, ore, & calamo sudatur, perlungatur, ut ea discant, quæ discere sèpè vitium est, quæ dediscere semper in laude. Quis audiat nisi cum stomacho Christianam pubem in scholis erudiri, ut vivat Christiana, & tamen omnium penè. Professorum studia esse, ut nulla sint studia in Christianis authoribus Manibus, oculis, osculis & gremio ingeruntur plerique authores, qui merito iubendi essent exulare non à schola tantum, sed ab orbe; nisi nonnulli Professores prophanae paginæ, & litteraturæ amoribus male ebrij hæc voluminis Ethnici exilia quererentur, & hac vna persuasione syderati cicererent non conuenire inter eloquentem & Christianum, inter disertum & satrum; quasi Ambrosius, Hieronymus, Nazianzenus, Cyprianus, & plerique alij in albo Doctorum nesciant fauos distinctionis adspicere, eloquij flores explicare, & sermonis ver ac pompam reserare: ij ij sunt, quibus debent cateti lios eloquentiaz fasces submittere. Cum illorum afflatus celico entheatæ mens surrexit, ac se reliquit; cum se stellis nubibusque celestissimæ cogitationis pennâ vicinaiunt, ac per agati sunt ipsos Dei finis, in libr.s aliquid humano ore grandis sonant, quod sapit æternæ mentis eternæ misericordia, quod neccepit Arpinas eloquens, quod ignorauit numerosi critici Socrates, nec explicauit Romani eloqrij Senatus.

Nemo audeat, nisi qui bellum Religioni ac Evangelicis paginis indixit Iuvenalis, Horatij, Tibulli, Martialis, Catulli, Petronij vultum, aram, & cineres adorare? Et nos adorabimus in librís Iuvenalis amara, Horatij suanis, Martialis sordida, & Petronij in pura? & quod vix vacat criminé, ingeremus ad amorem; explic. di-

mus ad plausum, loquemur ad famam satyræ mortis &
fella, cum Iuuenale; male blandas odarum suavitates
cum Horatio; lascivientes numerosi Elegi delicias non
delicias cum Catullo & Propertio; cum Martiale sala-
ces argutias, musam exuirginatam, effrontem, totam de
Priapi & Floræ familia, & quam non pudeat dicere &
facere parum castè. Quid istud? Execraremur aras, si
starent, & paginas deosculabimur? Eorum simulachræ
vel de saxo dura, de marmore candicantia, & de auto
rutila deturbaremus, nisi deturbata, & volumina ad-
seruabimus? Incineraremus eorū ædificia ac delubra, &
libros ingenij templā & domicilia querimus, legimus,
veriamus, amamus, penè adoramus, & libros quos sci-
mus nihil ferè garrire, nisi quod loquitur salax Priapus,
& vagæ libertinis satyri usq[ue] quod spurca Venus patrat in
nocte cum suo Marte, & quod concitat in iuuenum me-
dullis obsecnus Infans cum suis tædis ac telis amorife-
ris. Apage h[oc]e volumina quæ lusere non Christiani va-
tes, & quæ licet à Christianis ferantur passim emas-
culata, & sint aliqua, non sunt omnia. Nonnullis teli-
cum est suum virus, quod afflat pestilenter, quod
transfusum suauerter eo grauius nocet, quo latet magis:
nemo pendat, nemo prædicet, nem suauietur, adoret
nemo ossa, artus, cineres Petronij, Bilbilitani & alte-
rius; nisi sit sacrilegus. Cur non sit, qui scripta, qui li-
bros, in quibus illorum pars melior relata est, totus
spiritus; quo sine nec olim Martialis ullus fuerit, nec Iu-
uenalis ullus vixerit, & quo nunc in Epigrammatis
Martialis viuit & quasi est, qui abest demortuus; & in
satyris Iuuenalis loquitur, qui filet? Non est deroso ma-
toque cadavere & ossa exsicco aliquid minus editus
liber, cum cadauer, & ossa in morte, animus reliquerit:
ante mortem in librum demigrauerit, nouo Metempsy-
cosis miraculo, quam nec suauius somniauit nec docuit,
tui & post mortem manet quasi inclusus pater in filio

post fata viuit; itidem auctor post obitus in libro hinc est quod qui librum Ethnicum adorat, adorat ipsum Ethnicum, penè ipse è pio sacrilegus, è Christiano Ethnicus.

Hi libri quibus ista ætas molliter delitiatur, & plaudit ad usque geminatum Iō, scopuli, Sytes, venena & pestes sunt; imò venenis succisque lethalibus nocentiores. Corpus venena necant; hi codices qui non in cortice, sed in medullā gestant impuram Venerem fædosque Cupidines suo cæno sordidant, suis venenis strangulant, suis vocum telis iugulant. Sed quid? Animam iugulant, præ qua nihil corpus, nihil corpora omnia, nihil laxa & penè immensa mundi scena.

Apage igitur syrenes illas & aurium & animorum usque in animæ exitium, & virtutum naufragia male dulces. O vitam nemo melleos illarum sonos, suauemque concentum exaudiat. Peribit animæ naufragus quisquis dabit autem.

Legant Professores nostri Bernardum, cui mellea suavitatis; Augustinum, cui mira sublimitas; Hieronymum, cui vegeta amaritas; Chrysostomum, cui aurea facilitas; Cyprianum, cui pigmentata venustas & florida maiestas; sed legant iuuentuti, quæ prona invitium. Sine hoc fræno non se reget; sine hoc pabulo non se pascer; sine hoc ferro non vincet domesticæ veneris incendia, piperatas gulae ci pedias, & iræ flamas, triplicem exturbandas iuuenilis conscientia arietem, & Hydram pestilentis afflari timendum, quam nunquam iuuenis detuncabit subcrescentem identidem nisi se armet sanctis codicibus, & fiat Hercules Christianus aduersum hoc tergeminum monstrium vicissim timendus ipse virtutis clava.

Iubeant scenam obstrepere, immurmurare pulpita, & sonare theatra non dolentis Artemisæ suspiriis, non querulis lajæ Cloridos & spretæ Didonis, aut Catialeæ-

Iamentis ; sed Sanctis Martyrum Odis, & diuino Carmine, suauiter cubantium in prunis tanquam in pruinis ; in rogis tanquam in rosis mollibus , & plumis anserinis. Indecet Oratores Christianos tonare Ioues, Martes strepere, Veneres, Helenasque crepare, & tacere veneranda Cœlitum vocabula , quæ vel nominata ecclios serenant , tranquillant pontum , diffiant turbines , & totum dearmant , & triumphant orcum.

Sanctæ litteraturæ bono succo iuuenes imbuant, ne illi veluti enascentes plantulæ eneacentur , in ætatis exordio , aut tanquam gemmantis patris teneri furuli spinis prophani cuiusdam authoris iedantur non in cortice , sed in corde.

Scribant Professores de pallio , de toga & de saeris sacri divina argumenta ; & si quid , quod sudatum sit inter nocturnas fuligines , olei fumos . vel ad Autoræ prima lumina musamque matutinam , quando serenus , & sine nube est animus , velint in libri turgere monilem & crescere in volumen ac torquentे litteras prælio ire in publicam lucem , quodcumque sit opus , Christianum sit , sacrum sit , diuinum sit. Veniat è Calvarie rupis iugo & fonte purpureo , non è Pindi & Parnassi riuis.

Tale sit quale est istud ; in quo cum Author plus quam centena offerat exempla , nec seipsum tamen in exemplum , quod latere magis amet quam videri , & silleri , quam dici , ego citra palpum & blanditias omnibus in exemplum offero.

Ita est (mi Godorce) tu scribis exempla , ego te in exemplum scribo. Quis enim melius possit exemplum esse , quam qui totus est in exemplis ? Qui dignior inter exempla legi , quam qui exempla legit ac velut uno fasce stringit , secus vagâ & errantia .

Retardata fati necessitate diurnes in terris , ut diu nilum tenetas & verses . Niuez fias ceruicis homo , ut

in tuae etatis hyeme mineruas fundas fœl'ei partu
quas in tuo annorum Vere cum mille leporibus paris.
Habet domus ab eodem artifice fundamentum & cul-
men. Tabellam qui delineat, idem pector absoluit. Tuo
operi qui primas manus, idem ultimas cœli te sospit-
tantis ope, admoueas.

Per illos amicitiae nodos qui nos tam pulchre strin-
gunt, firmiusque Gordio. Hoc tibi voneo, ausus fieri
Epistolaris Author, dum tu Historicus, & quia non is
sum, qui possim historicum agere, historicâ tamen
scripsi, quia quod de te, & opere scripsi, Verè
scripsi.

VERE TVVS.

Vale & scribe.

G. G. R. D. C.

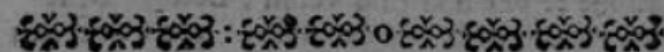
VALERII

VALERII ECCLESIASTICI

LIBER PRIMVS.

CAPVT I.

De Religione.

PRÆLOQVIVM.

ARTA pro authorum va-
rietate illius vocis signifi-
catio. Apud Grammaticos,
& cultæ Latinitatis aucu-
pes religio sonat idem sæ-
picule , quod fluctuantis,
& meticuloſa conscientiæ
scrupulus ; apud explana-
tores Iuris Canonici statuſ

Multi-
plex ex-
plicatio.

est , & piorum hominum cœtus , qui vita defe-
catoris desiderio trium votorum nexibus, veluti
Laureatis catenis Deo se ligant , numquam feli-
cior liberi , quam sic captiui : apud Theologiz
proceres , nihil aliud quam honor Deo optimo

A .

præstis: Et quia adorandum illius maiestatem colere possumus duplice nomine, duplex etiam honor eiusmodi, internus videlicet, & externus: hunc quoties corde, animo, & intimis medullarum desideriis ut patrem colimus, vel ut hospitatem, cultus ille pietas dicitur; illum vero quoties extimo corporis habitu, splendidis basilicarum structarum, piis ritibus, & anathematis venerantur ut conditorem, ac dominum, ista veneratio appellatur religio: & in hac postrema significacione te premonitam velim, Lector benevolie, intelligenda ista exempla, quæ velut in unum fascem collegimus isto capite.

**a primo
denaturi
Deorum
Etymon.** Sunt qui censeant a cum eloquentiae principe deriuatum id nominis a relegendō, quod scilicet iij qui singulari pietate Deo erant addicti, quemque spectarent ad eius cultum, retractarent sapientiæ, & interdum contra obliuionis pestem relegerent; nonnulli vero & penè doctores om-

b lib. de vera reli- nes etymologici secuti ingeniorum aquilam, b Augustinum deslegant a religando, & optimè, quia ut eruditè doctor Angelicus, homo qui

c Opusc. 15.6.10. supremo numini fœlicissimo vinculo erat ligatus antequam esset genitus; ubi haurit vitam, continuò nodum dirimit; & quia tota eius beatitas, summaque bona n. vt soli & summo bono

d Ecclesiast. 1.1.7. adhæreat d flauitorum exemplo qui illuc influunt vade flauerunt, ad Deum postlimnio se se flebit, illi se iungit, & veluti ligat iterum aureis aurearum actionum funiculis, & multiplici pietatis nodo: ô fœlicem! si tam inextricabilis fuerit, & tam Gordius, vt nullus unquam Alexander hunc soluat.

**Naturalis
umanibus.** Ad illam prono naturæ impetu rapimur omnes homines: & tam suave est cunctis populis

Deum optimum colere , quam naturale eredere.
 Vbi suum in orbem calatum explicavit solisq[ue]
 qua, indefesso circuitu, & obuerso sui diadema-
 tis flexu errat Heliotropion , & adorat solem,
 quem vltro sequitur : sic homo qui magis nasci-
 tur Deo quam sibi , primam si rationis auram se-
 quatur , priusquam à e Pithagora , vel à f Græco & Boëtius
 sapiente didicerit, sequere Deum ; quocumque se de consol
 conuerit Deum sequitur , & numquam tam sa- prof. &
 lutarem ducem deserit , nisi cum religionem , nec f Cic. 4.
 illam , nisi cum probitatem : nam vt verissimè de fin.
 Christianus g Cicerio , Christianorum omnis religio g Laetant
 sine scelere & sine macula vivere , atque vt auree , l.s.c.9.
 h Philosopher non Christianus. Optimus animus h Seneca.
 pulci errimus Dei cultus est , & i Satis Deum co- i Epist. 28
Iustus qui imitatus. Vtilia.

Non sine fructu , nec sterilis pietas ; diuinæ li-
 beralitatis magnes est. Cultores enim suos Deus
 vicissim diligit ; sed ea charitate , qua Porus apud
 Platонem suam Peniam , collaturus maxima mu-
 nera , nil accepturus. Illi quid offerimus nos ho-
 mulli ? preculas , suffitus , vota , lusoria , oculiferias ;
 at ille nobis dona magnifica , vera , diuina : vt
 lequar sine suco , negotiatrix est , & viscata no-
 stra religio , non gratuita , quæ tunc maximè in-
 hiat , cum largitur. Indulgentia est , quod tantus
 se coli Deus patitur à tantillis , & quæ eius beni-
 ginitas impensum suæ maiestati ex iustitia cul-
 tum , quasi beneficium computat , & compensat
 largissimè. Ut enim solix illa regio quæ sola
 prouentu iuris est inclita , cœlo chara , pretiosa
 suis arbuseulis , nullis attratur nubibus , nullis im-
 mugit tonitruis , nulla afflatus intemperie , sed
 fausta omnia , sed omnia experitur propitia , &
 dies omnes ynius coloris , id est serenos , sic ius.

qui sincerè se dicant religioni, omnia fluunt non
votis tantum, sed supra vota. His infulæ, tra-
beæ, fasces, secures, latusclavius, honores, api-
ces, dignitates. Pietati suam purpuram deber &
suam lucem *Gens Austrica*; quæ cum in Ru-

Exempla. dolfo se demisit Deum adoratura, se sublima-
uit. Ibat sacerdos infulatus cum puerulo lutu-
lentâ viâ, pedes, onustus, & honestatus toto eæ-
lo, quia Christo. Offendit pius princeps, exilit, &
max Sacerdotem, & Christum imponit equo,
Christus hunc solio; venerabundus sequitur, &
miraculum! aulam in casa, Regiam in tugu-
rio, & in ægrototo vel inuenit Prophetam vel fe-
cit; ut sic omnibus pateat in statum lautiorem
mutare omnia pietatem, & ex Rudolphi Casarem,
et venatore Augustum, & Comite fecisse Impera-
torem. Num quam venatus magis cœliciter, quam
cum dispendio proprij commodi litauit pietati:
tunc cœpit prædam optimam, cum nullam: sed
fallor; cœpit duplice Aquilam quam non cap-

a 30. prou. tabat: a te scilicet (o ignosce Iesu suauissime)
n. 19. viâ Imperium, quod cepit tam tenaciter ut adhuc
Aquila inteneat & (quod non datum primæ Iuliorum fa-
cile id est milie, quod non datum alteri) tenuerit in ne-

Christi Hu potibus plusquam duodecim, & seruabit quam-
go in hunc diu imperabunt Rudolphi. Verè ergo princeps
Locum. historicus b omnia prospera euensis cœlitibus
b Linius Deum aduersa spennentibus: verius quod trium-
phus Cesar de sua beatitate. c Ego certe &

c Const. prosperans meam fortunam, & meas omnes res pro-
apud Eu- tati acceptas refero. Ut remigantes vñā cum na-
seb. opat. uigio, vel suum retardant cursum, vel promo-
ad S. ex- uent; sic qui diuinum cultum prouehit, simul se
thru c. 22. prouehit, qui abiicit, delicit. Ancilla cali fortu-
na piis arridet ut mater indulgentissima, & nun-

quam erga illos manus habet versatiles , nisi ut
conferat : impiis verò irata, dura, nouerca, & ta-
men non inuita. Nunquam spirarunt suauius, nun-
quam surrexere sublimius, tua lilia regnorum li-
lium mea Gallia, quam cum regnarunt Pipini, Ca-
rolomani, Ludouici : illorum , qui ab illis noster Ab illa
Imperiorē
felicitas.
Adeo-datus haesit sanguinem, aquat, & si patitur
modestissimus princeps, superat pietatem. Pater
iustissimus & triumphalis Daudem se præbuit sub-
ditis , ille iam nobis exhibet Salomonem pace,
quam attulit toti Europa ; sapientiam, qua cuius fa-
licitatem ; pietate , qua rebellantem Angliam
reddidit Ecclesia , Amsterodamum Roma , Reli-
gionem Gebenna. Illud monstrum hæreos non
alius triumphare debuit, quam hercules Christia-
nissimus. Macte igitur mea Gallia: pietatis habes,
miraculum, ex quo Theresiana : exemplum, ex quo
Adeo datum : præmium , ex quo possides amores
orbis Delphinum. Non potes non florere florenti-
bus pietate & iustitia.

Nunquam tranquillus orientis imperium, quam
cum oçnensis Theodosius, & Pulcheria adhuc iu-
nior regerent ; nullus rebellionis turbo, nulla bel-
lorum procella intumuit in principali Occano,
cum illucseret hic Castor , & illa Helena semper
illæsa. Quid mirum ! tam diu pietas præfuit &
imperauit, quandiu Pulcheria cum Theodosio, vel
Marciano : at verò nunquam turbatus imperatum
est, nunquam seditiones incubuere frequentius,
quam cum Leones , Copronymi , Zenones præfuerere,
vel Anastasij. Id dudum musartum olor & vete-
vates.

a Diis multa neglecti dederunt
Hesperie mala luctuosa.

a Horas
tius.

Hæc præfari libuit fortè paulò prolixius, quam

deciisset; sed velim scias, Lector humanissime, in materia tam benignæ & argumento tam nobili, id à nobis prætitum de industria, in aliis parciores nos pollicemur; tu interim boni consule, iam ad exempla.

DOMESTICA.

Christi 34. Tiberij 18.

Etoto terrarum orbe Iudei azimorum & Pascha festum ex more celebraturi confluxerant Hierosolymam: rumoris publici aurâ, ubi percrebuit aduentare Christum, effudit se sine mora afflata cœlitus tota ciuitas obuiam: procedere aduenæ, festinare iuuenes, vestimenta sternere, ramos cädere, palmas præferre, clamare omnes denique, *Hozanna filio David, benedictu, qui venit in nomine Domini.* Gratus omni populo, gratus omnibus triumphalis iste applausus, præterquam scribis, furunt, infrending, insaniunt & præ doloris impatientia, & religionis studio, in quam peccari censebant tam magnificis laudibus, obtrudunt Christo Lymphatici b. Antis 21.v.16. quid isti dieant? Indignabantur miseri, quod honor impendi solitus Deo, impenderetur filio: quasi verò inuidisset communionem gloriae, cui pater totam dederat maiestatem nature.

Eodem anno.

Felices illi quod coluerint; sed non omnino laudabiles: quantumcumque enim sua gloriae radios Christus premeret, quedam diuinitatis aura radiabat in fronte, in genis, in vultu: in oculis

C. I. DE RELIG.

splendebat quiddam sydereum; ut tam necesse fuerit Deum illum colere, quam videre. At verò Christiani laudabiles, qui vel adorant quidquid oculorum iudicio humile: adorant felicissimam Bethlehem, in qua natus; pueriles fascias, quibus adstrictus; & præsepè rusticum, in quo vagitus & certè illo thesauro felicior Christiana Roma, quæ possidet, quam profana Romuli Tuguriolo. Sed non mirum, quod ista apud Christianos sint honori, qui colunt vel instrumenta supplicij, Flagella, Arūdinem, Syndonem sepulchralem Taurini, Clavum Mediolani, Corona spinea partem Lutetie, Spinam Tolosa, Columnam Ierosolymæ, Lanceam & Spongiam Rome, Crucem ubique: adorant demum omnia, quæ tactu dominico fuere consecrata; nec enim minus venerabile quidquid tetigit Christus, quam preciosum & splendidum quidquid incrustat aurum.

Christi 260. Sixti II. 1. Valeriani, & Gallieni 6.

Si tanti apud cultores Christi ipsa ludibria, quanti Christus supra gemmas omnes & ipsam vitam. Feruebat Romæ Imperatorum crudelitas, & passim innocentes Christiani ut agni mactabantur à lupis. Ne ieuni tabescerent, sagina bantur Christi corpore morituri; ut roborati vitâ, nec pœnas metuerent, nec ipsam mortem. Porrigebat omnibus illud immortalitatis pharmacum Tariscius, dignitate scolythus, qui quum ferret adorandam ipsis Angelis Sarcinam, obuius apparitoribus præsidum, rogatus quid rei gereret, non dignatus illos responso protinus

obmutuit, maluitque sanguinem fundere, quam
sanctum exhibere canibus. *Malle Tarsici*, non
passim datum interesse mysteriis Eleusinæ, & ama-
bo si tanti vitrum quanti Margaritum?

Christi 321. Sylvestri 8.

Constantini 16.

Sed non minus Christi amans & Dei Constantinus, qui purpuram Imperialem debebat armis & Deo; ponebat tamen interdum, ut indulgeret superis, & preces funderet, quibus statas habebat horas & statos dies: & ne solus dignitatis prærogatiua gauderet suauissimis vicibus,

a Euseb. a sanxit ut dies Solis (Ethnici sic vocabant Dominicam) feriatus efflueret; ut diali iustitio sillerent leges in foro; ut in urbibus illiberales artes quiescerent; ut milites missione facta orarent, qui Christiani in templo, qui cultores idolorum in campo. Ut Romana lingua precarentur vñani-

DHoratio mes, formulam tradidit conceptis verbis. **b** Te, militum solum Deum agnoscimus, te Regem prosternemur. Constantii, te in futuris periculis inuocamus, tua ope liberi à nre die Deo prateritis, per te, quoties manus conseruimus, toties triumphauimus, tua benignitate presentem latitiam confessi, tuo beneficio speramus futuram, tuo servitio nos supplices denonemus, unum & in uno omnia petimus, ad felicitatem imperij cum p[ro]p[ter]is liberis solita Constantinum. Istius diei celebritatem hauserat pius princeps à Christianis, quibus ab Ecclesiæ cunis, in honorem resurrectionis Dominicæ fuerat tanti, & vt splendidis & gradioribus titulis mox diem panis, libertatis, & lucis vocarent, modo dierum omnium Regi-

c Ignat.
Epiſt. ad
Magnes.

nam, modo Principem dicerent. Inter istius cui Christianos dies ista, quā nunquam genialius vivitur, nunquam bibitur largius, verē & nimium verē adhuc dies panis & gulæ; at proh dolor! non lucis, non libertatis; quia tota, tota peccati. Padeat ita esse ab aurea Patrum vitâ degeneres.

Christi 324. Sylvestri 2.

Constant. 19.

AT non degener *Crispus* primus, & solus è Míneruina priore Constantini venere filius, pietate verē filius & fortitudine; experti illam *Allemanni* Romanorum præliis adhuc intacti, iunioris tamē *Cesara* Marte domiti d, & quia inuitatos barbaros vicebat magis *Christus* quam *Crispus*, victoritatem Princeps modestissimus non tam acceptam retulit suæ virtuti quam *Christi*: idque ut omnes legerent in triumphali labaro, pictis captiuorum habitu duobus *Allemannis*, hæc verba (notatis duntaxat primoribus ad compendium literis) scriperat, *Votum Christo Salvatori Crispus*: atque ut notum faceret omnibus quanto honore coleret tam beneficium columen, in monumentum pietatis Æreum nummisima signauit, vel consecravit *Christi* sedentis in solio venerandâ imagine, his verbis in orbem scriptis, *a Salus & spes Christus Reip. Hac re Cesar filius* d Bar. 323 imitatus patrem *Augustum*, qui triumphato *Marcenio* erectâ in urbis meditullio statuâ præferebat manibus *Crucem*, cuius præsidio vicisse se non tantum nouerat, sed gaudebat; ut inscriptione posita licet coniicere, *b. Hoc salutare signo, vero fortitudinis indicio, cinctarem vestram tyramidi* b Euseb.
de vita
Conf. l.r.
c. 33.

• VALER. ECCI. LIE. I.

ingō liberānī, & S. P. Q. R. in libertatem vindicans pristine amplitudini & splendori restitui. Quam vetum in laureato filio quod Poēta. Non imbellē feroceſ progenerant Aquile Columbam.

Christi 324. Sylvestri II.

Constant. 19.

A Dhue me reuocat Constantinus, qui iam compoſis imperij, totus erat in legibus & ædificiis. Ratus non satis quod solus Christum coleret oppreſſæ Christi diuinitatis vindex, & primus Arrianorum Malleus, leges statuit; ut aris, victimis, & Thure coleretur Deus; & ne qua' natio non adoraret, vbiq[ue] templa construxit in Gallia, in Italia, in Thracia, in Syria, in Bithynia, in Euseb. Palestina. c Dominicum vel ab operis excellentiā, vel aurea parietum ciuitā dictum Aureum de vita Antiochia, d iuxta sepulchrum Domini, diruto Conſt. Veneris Fano dicauit Ierosolymæ Martyrium, id d Ibid. est resurrectionis Domini Testimonium, sanctam Sophiam Constantinopolis, Lateranensem denique à conditoris nomine Constantinam, & ab argentea Christi imagine dictam Salvatoris Ecclesiam extruxit Roma. Non contentus ædificij splendore, vasa contulit, ad maiestatem plurima, ope- rie Dædalea, materie luculenta, aurea, argentea, gemmata, cruces, calices, patenas, lucernas, candelabra maximè, artificij tam exculti; vt in iis gesta Apostolorum eleganter essent cælata, Aurea omnia, Papæ; crederes Roma non fluxisse Tyberim, sed Pactolum, & verè fuisse. Mydam Constantinum, qui, quidquid tangeret, inauraret.

Eodem anno.

Sed nondum satis splendide in tot superbis
basilicis & aliis quas consulto præteri: eni-
tuit Constantini Religio. e Ostendit aliud Roma e Bar. 324
Imperatoriz pietatis miraculum, & stupebunt
omnes qui legent. Iam salutares baptismi aquas
admisérat, iam exuerat niueas vestes, quibus
ex initiatorum more albus processerat per octo
dies: ne gratis Christiani nomen præferret, facta
addidit: ad confessionem Beati Petri, id est ad
illum locum, ubi quiescebant venerandi cineres
sub altari, venit religiosus Princeps, diadema po-
nit, & Chlamidem, iisque manibus quibus scep-
trum tenebat, sumpto ligone terram aperit ad
fundamenta Basilica Vaticana, & ad sepulchrum
idololatriæ, quæ in hoc fœlicissima, quod funerarit
illam Laureatus Vespillo, qui iis Augustis hume-
ris, quibus gerebat purpuram, quibus ut verus
Atlas, sustinebat cælum Imperii (obstupesco
hæc scribens!) duodecim cophinos terrâ plenos
Triumphalis Baulus exportauit in honorem
Apostolorum duodecim. Hoc opere a Vespasiano, a Suet. in
à quo hauserat sanguinem religiosior, qui restau- Vesp. c. 8.
taturus Capitolium, expurgandis ruderibus prior
omnium manus admouit, ac suo collo quadam
excudit; religiosior, inquam, qui pietatem seruauit,
vel in tumulo, quem intra sacros basilicæ pa-
rietes noluit erigi; sed in vestibulo, b ut pro fo-
ribus excubaret, velut Sartelles; & quorum Fosfor, hom. 26. in
extiterat in vitâ. Purpuratus lanitor esset post 2. ad Cor.
mortem.

b Chrys.

Christi 325. Sylvestri 12.

Constant. 20.

Didicerant Christiani veteres illibatis moribus toti aurei , ab Ecclesiæ cunis sacrum hymnulum , verbis breuissimum , pondere maximum . Vbiique resonabat *Gloria Patri & Filio & Spiritui sancto* . Cantaba tur passim à rusticantibus , in viis publicis , in priuatis domibus , in basilicis : Sic sapiebat omnibus , ut alij diebus singulis centies , alij effunderent plusquam millies . Errorem somnauerant dementes *Arrij Asseclæ* in iis verbis in quibus ipsameret , & ipfissima veritas Ne diutius serperet solitâ perduellium confidentiâ vietarunt quod optimum , & in furtiis certibus vlabant miseri , verius quam canebant *Gloria Patri , per Filium in Spiritu sancto* . Continuò Flavianus Præfus Antiochenus , & Christiani proceres insurgere , atque vt blasphema tam enormiter delirantium conuicta retunderent , seruarunt quod à trecentis annis iam institutum , & in veræ fidei Tessera addidere per coronidem . *Sicut erat in principio & nunc & semper & in secula seculorum* , Fœlix Christiana Luscinia , quæ noctu , interdiu , feriata nunquam caneret , quod in æternum Angelii .

Eodem anno.

Non solum Christi diuinitatis , vt omnes pīj Sozom. Præfules ; sed & verborum vindex *Spiritione* , I.I.C.11. vir ingenuâ simplicitate candidus , prius ouium pastor quam hominum . Aderat Nicana Synodo , ubi sine ullis verborum phaleris , fine solis Lo-

gices captioſe præſtigiis, in culto eloquio, & in affectata fidei noſtræ narratione, ſophistarum Principem Christianum fecit. Aderat & *Triphyllus* infularum honore illi æqualis, loquédi fœlicitate diſſimilis. Quum mira verborum redundantia flueret, felicissimè garriebat coram patribus, ſed a quia in multiloquio non deerit peccatum, & a *Prov. 16* b ſi quis in verbo non offendit, hic perfectus eſt v. 19. vir, offendit iſte, licet perfectus, id eſt Epifcopus: b *Jacob. 3*. offendit, ſed non ex animo, in ipſo orationis v. 2. æſtu protulit ſententiam Euangelij parum fide liter, quam, quia non ſuccurrit, mutauit. *Skimpōdion*, id eſt lecſulum humilem dixerat, pro *Crabbaton*, vt Euangelitta loquitur e tolle grabbatum c *Marc. 2*. tuus, & ambula. Vocula erat, ita trisyllaba, al. v. 11. tera quadrissyllaba, & tamen vel in illa verbuli mutatione, læſa omnium pietas, *Spiridonus* præcipue, qui ſine mora Surgens, ad gentilem humum conuerſus, *Heus*, inquit, mi bone, tu ne melior, tu ne illo nobilior, qui ton Crabbaton dixit, ut eius verbi uti repudeat. In mundo qui mutet aliquid, mundus non erit, ſic in Euangeliō, quod nouus mundus: in eo tot sacramenta, quoꝝ elementa, quoꝝ verba, tot oracula. Quæ funditabat Delphicus iſdem verbis non reddere, grande piaculum apud veteres, & immanis religio, quanto magis deceat Christianos, eadem usurpare verba quæ Verbum? Ut eius corporis tactu conſecrantur pollentes ſacerdotum, ſic dedicatur lingua, ſic labia prolatione verborum.

Christi 326. Syl estri 13.

Constant. 21.

Sed heus! date veniam magni, & defecati
Spelunces, veftro coruui ecce ſe ylto inſcrit

magna mulier ; nullum sexum deditgata pietas indulget se liberalius illi, qui pulchrior. Ea enim laus mulierum, & felicitas, ut vel sexus conditio, vel ingenij facilitate audiant piæ. Tulum illum non gratis habuit, sed piis emit operibus *Helena*, sibi inquam titulum, filio Imperium. Quæ eminet extra totum orbem natalis *Anglia*, prima mirata est eius pulchritudinem, & pietatem, priusquam *Constantius* duceret : suspexit postmodum tota *Europa Roma* ; tota demum *Asia Ierosolyma*. Illam adiit fræta senio & iam annis emerita : debilitatem corporis sola animi religio sustentabat. Venit ergo, & veluti *Luna* suâ luce illucens toti mundo, lustrauit signa omnia, & loca omnia, quæ Sol instituæ illustrauerat : vidit *Bethleem* tugurium felicissimum autem *Cyri* regiam sine vllâ artis cultura pretiosius ; osculata præsepium in quo *Pupus* iacuit, in quo fasciis incolitus, à Pastoribus inuentus, à Magis adoratus ; ibi in honorem vagientis Infantuli templum construxit : iam viderat domos, vrbes, Castella, montes, secessus, Nazareth, & reliqua, quæ diuinus pedes calcauerat. Omnia denique, sed nondum montem Oliuarum. Illuc enititur princeps septuagenaria, & charitatis alis portata, præ desiderio implendi verbum Propheticum a *Adorabimus* in loco ubi steterunt pedes eius, volat & toto prona corpore adorat impressa rupi salvatoris vestigia ; & quæ superbam Basiliacam construxerat nascenti, sacrauit quoque magnificentem in illo monte Apice triumphanti. Potuisset manu iure quam monstrorum domitor *Hercules* in ultima scribere. Non plus ultra, & in priori Non ante, quia Christus non ante visus quam natus, nec plus ultra postquam euedius.

Ps. 131.
v. 7.

Eodem anno.

In illo vertice, vnde vita terras reliquerat, voluisse mori religiosa Augusta, vt viam sequeretur ad veram vitam: sed nondum Cœlo matura, quia nondum perfuncta numeris pietatis. Recordata Christum è monte non condescensile cœlos, nisi post deuoratam Crucem, intellexit non posse illò peruenire, nisi Crucis veheretur, ve scalâ. Sed ubi tunc remedium immortalitatis? ubi Sacramentum salutis? Iudæi qui furoris impatiens Iesum mactauerant, occultauerant trophæum pietatis; & ut opprimerent teneram adhuc Religionem, quam vexillo salutifero destinaverat promouere Christus, qui non ferro vicit, sed ligno, innocentis rei supplicium Crucem oppresserant, non tam ex more Gentilitio, quam liuore: sed miseri non potuerunt ita demergere, vt non emergeret. Quærit ergo sollicita & pro consuetudine eorum, qui impensè desiderant, quæ nesciebat viros affari præ pudoris modestia, iam alloqui viliores, iam petere à singulis, quæro Crucem mei Domini, nec inuenio b si tis sustuli. b Ioan. &c. si illam dicito mihi, ubi posuisti eam, & ego eam 20. v. 15. tollam. Vix potuerent saxea Iudeorum corda verbis illis mollescere, quod rogabat tandem expressit à silicerniis. Repit ad montem, adit Golgatham & ibi scœum tacita c Ecce locum pugnae, ubi vittoria? c Ambr. agōnem video, ubi triumphi monumentum? Egone in fratre in purpura, Crux in umbra? ego in maiestate. illa Theod. in puluero? Ego in solio, illa in Barathro? Quemodo ne redemptam arbitror, quamdiu latet redemptio. Illico quasi subodorata quā parte montis iaceret thesaurus, cui inhiabat, aut quasi amor

qui nullos habet oculos, dedisset illi lingos,
iubet tam altè terram effodi, donec inuenit. Ex-
d Ouid. in clamare iam libeat cum musarū olore felicissimo d
pyram. quid non sentit amor. Quærebatur vñica Crux, &
tres reperitæ, sed sola & templum ab Helena me-
ruit & vitæ arbor cognita, quæ sola mortuo vitam
reddidit. Auara pietati non satis inuenisse, quod
supra Cræsi opes & Crassi.

Eodem anno.

- a. Ambr. Quæsivit etiam clavos, quibus viæma pietatis adhaerat & inuenit: uno filij Diadema con-
texuit, altero frænum muniuit, tertio nautis con-
sulauit. Cum enim quotidianis infame esset Ha-
b Turon. driaticum mare naufragiis, b adeo ut passim au-
de glor. directe Vorago Nauigantium, misera subditorum
mart. c. 6. regina, ut quietius redderet, non pretiosum an-
nulum, ut quot annis faciunt Proceres Veneti; sed
confisa fore clipeum salutis, tormentum, & peri-
culum salvatoris, Clavum iniecit & tranquillus
reddidit. Quasi sensissent fluctus in demerso pi-
gnore virtutem sanguinis, quo rubuerat; vel qua-
si ipse Sanguis Christi demortui habuisset suam
vocem, & increpuisset ventos & mare, ut de illo
diceretur quod de Christo c qualis est hic, quia
mare & venti obediunt ei.
c Mat. c. 8
v. 27.

Christi 330. Silvestri 170.

Constantini 25.

L Abirinthus mihi pietas Costantini, quem
quo plus desero, plus resumo. Sedes Im-
periij tunc temporis Roma, quæ caput mundi,
sed

sed memor non posse duos Soles capere totum
 orbem , ne dum urbem , renouauit vetus oracu-
 lum d maior mineri seruit : & incredibili pietate d Genes.
 Siluestro Summo Pontifici , ut praeslet solus , Ro-
 manam reliquit , & nouam fecit . Primum mutauit
 nomen & è Bizantio appellavit Constantinopolim
 & Romanam secundam , quod haberet omnia orna-
 menta , quæ prima , è spoliis Provinciarum , &
 omnium urbium nuditate illuc collecta : atque ut
 decuit Christianum Principem e votis , precibus e Nicaph.
 & reuerendo incruenti sacrificii Sacramento di- l.8.c.26.
 cauit supremo numini in honorem Deipara , ut
 vocari meruerit singulari & inuidendo titulo f f Teodor.
 Vrbs Marie. a Ab eius ambitu , vel extrusa continuò l.5.c.33.
 deorum omnium simulacra , vel igni tradita , vel
 ad Iudibrium seruata , vel ad ornatum : & quia
 nouerat Urbem illam magis esse Christi . quam
 suam , erexit sparsim Basilicas , Crucem ubique.
 Collocauit in Augustalis introitu candidissimis
 margaritis consecram , vt videret semper summ
 triumphum . Supra triumphalem Milliaris fornici-
 em erecta Helenæ , erecta Constantini statua , Crux
 in medio . g Supra columnam porphyrethicam al- g Nicaph.
 tera statua , aureus illi glebus in manu , Crux su- l.7.c.49.
 pra globum , & in orbem inscriptio Tibi Christe
 Deus Urbem hanc commendo : nec solum commen-
 dauerit Christo , sed Crucis h Suidas
 iussit metallo exprimit , & Urbem in Urbe me- verbo mē-
 dia collocari , & Crucem simul in capite , velut in lion.
 æternitatis argurium . Addidit plures alias , i tres i Nicaph.
 ex ære potissimum , in quibus seorsim incidi vo- l.1.c.32.
 luit , in monumentum Religionis tria verba Iesu .
 Christus , vincit . Primam , quæ nomen Iesu præfe-
 rebat , super arcum splendidum collocauit in foro:
 secundam , in qua Christi suauitas arridebat , ip

loco qui fraternus amor dicebatur, vulgari nomine
Philadelphion; tertiam denique ab Heraclio ap-
 pellata m^a *insicam* posuit in *Artopolito*, foro pa-
 nario. In tribus illis vocibus impleuit cumulum
 pietatis; quasi dixisset non vicit *Constantinus*, sed
Christus; quasi dixisset, primo in hi nomine dedit
salutem, quia Religionem; secundo vnxit *Impe-
 ratorum*, quia contulit apicem principalem; tertio
 induxit, triumphum, quia vicit *Moxentium*. Di-
 ceres pium principem non potuisse suaviter vi-
 uere, nisi *Crux* semper in oculis: ubicumque enim
Constantinus, vel *Marmoratus*, vel aureus, ibi *Cru-*
ctus utque Christiana pietate notum faceret, se *Crucis*
 armatū posse omnes vincere & omnia, *Lancea* quā
 ventilabat in præliis, ut terebraret hostes, non tam
Lancea erat, quam *Crux* acuminata: nec mirum
Cruci qui debebat omnia, *Crucem* videri voluit
 & in locis omnibus & ab omnibus; in vexillis
Castrorum, in *Labaro*, in scutis, in galeis, in loricis
 in nummis, in *Diademate*, in effigie, in manu,
 in globo *Imperatorio*, in urbis simulacro: nec tantū
 videri voluit, sed & coli: nam quæ antea apud
 omnes viluerat in miserorum supplicium, postea
 eius cura, & sacrosanctis legibus mutata est in
 omnium ornamentum & decus procerum. Ita
 verè sint maxima, in honorem tam *Augustæ Bene-
 fice*; & tamen nondum satis. b Eminebat in Vrbe
Cupidinus & impudicæ *Venera lupanar*, melius
 quam delubrum. Calentem venerum officinam, &
 profanam ædem mutauit in sacram *Constantinus*.
 Ne quid extaret in meritoria domo, funditus di-
 ruit, & sacratus locum *Priaporum* & tot *Eu-
 parum* lasciuia profanatum, erigit ibi flagellum
 voluptatis & innocentie tessera, *Crucem*. Muli-
 tus ibi Ecclesiam, dicat *Augusto Paribaldo*, cuius &

*Anichis-
ton.

a Sozom.
L.3,c.8.

b Baron.
an.324.

partem à matre missam in Basilica collocat. Sic vindicavit Religiosus Princeps quod impius Hadrianus tentauerat. Christianis honori loca omnia quæ Christus consecraverat beatis pedibus, tria maximè Bethleem, Golgotha, Sepulchrum; e ut c Hieron. horrori fieret & Christianis abominationib[us] impia- epis. 13.
uit sacrilegus; in Casa Bethlemitica posuit Ado-
nillum, vt vbi Christus vagierat, ibi amor Veneris
plangeretur; in loco resurrectionis positus raptor
Europa Iupiter; in Crucis rupe marmorata Ve-
neris statua colebatur; & ille ipse locus, qui mo-
tientem dominum viderat, cuius vel sola recordatio satis frangendæ voluptati, ille inquam locus,
qui nihil spirat nisi Clavos, Spinas, Fel, ama-
titiem, Crucem, mortem, quasi spirasset rosas,
oscula; quasi fuisset Paphos, vel Suburra, audiit
prophano nomine d Venerarium. Quæ amicitia, d Ambr.
quæ communio Crucis cum Venere? nec tantilla, si in psal. 43.
Astrologi fides, qui cum errantē per cœlos Venerē
effigiarent, pinxerent orbem inuersum, & infra il-
lum, Crucem; vt innuerent isto simbolo, Mes-
salinas, & huiusmodi projectæ libidinis villimas,
quæ eternum catuliunt, & litant Aphroditi, pes-
sum omnia ponere, & calcatis rebus omnibus
famā, pecuniis, valetudine, sexu, animā, Deo,
in vagos & inhonores satyrorum greges feruere,
& demum esse de quibus Christi tuba, e inimicos
Crucis Christi.

e ad Phi-
lip. c. 3. v.
18.

Christi 362. Liberii II.

Juliani 1.

Vale Magne Princeps ter Maximè, tandem
tedesero, & ad nepotem transeo, verè ne-
potem. Julianus est, qui non solum deflexit

à patrii pietate, sed à Religione; & quæ cius peruersitas, volebat omnes à Christi cultu abducere, sed non potuit. Vota ut ex voto succederet, tentauit omnia: primò dedit exemplum, quod quantum momentum habeat apud plebeulam & viros proceres, quibus nihil antiquius quam emereri principem, notum heu nimis! Crucem f non anulsiit solum ex urbis simulacro, in cuius apice Constantinus posuerat, sed decussit è Labaro: & se ut palam fateretur cultorem Louis, & ab eo se recepisse purpuram, in eadem tabella, in qua

F Baron.
an. 362.

g Sozom.
§. 5. c. 16

ipse depictus, depictus Jupiter paulò g superior, qui velut è Cœlo deciduum diadema traderet. Sed qui nullum vel pauciores malos, & idololatrias facere potuit pessimo exemplo, dolos adhibuit, & omnes fecit. Curauit pingi suam imaginem: verius dixerim, vnâ cum Iside dea, curauit pingi deum Serapidem: sed suo vultu, suis ocalis, & sua fronte: inscriptio præferebat Serapidem, facies Julianum. Colere olim Imperatorum imagines adeo sine vllâ aurâ flagitijs, vt Christiani colerent. Suam ergo exhibuit vulpes Apofata & certatim thure, genu, & institutis ritibus Julianum pictum & simul Isidem adorare milites: sed non omnes: nam qui nasuti & verè pii, subolentes latere virus sub illo cortice, detrectarunt mordicus, & illi ipsi, qui innocenter non subodorati fraudem, coluerant, expuerunt Serapidem. Tot inter militantes enituere viri eximii Ionianos, Valentinianus & Valens trias aurea. & tribus, qui major nomine, major & pietate, saltem aliis clarior pio facinore. Militum prætorianorum tribunus ille cum præcederet Julianum ad fortunæ fanum choros ducentem, æditi ex instituto intrantes lustrali aquâ impiabant

a idemlib.
c. 6.

magis quam expiabant: ritum veterem approbabunt aliqui, alii connivebant, vel Christiani: at non *Valentianus*, qui vel inspectante principe pugnos impegit & egregie depalmauit *Editum*, qui lœuam eius rorauerat profanæ aquæ stillæ; & iratus suæ chlamidi ferro excidit eam panni *Laciniam*, quæ fortuitò guttarum lapsu maduerat. *Quis medicus tam sancte fureret in gangrenam?*

Christi 363. Liberii 12. Iouiani 1.

Nimis ad peitatem Christiani orbis regnauerat *Iulianus Biennalis Augustus*, Christianæ Religionis *Phaeton*. Iam *Tartarus* digna nebulonis impii regia totum hauserat: omnium calculo *Iouianus* sufficitur, & ille nos minus sacrilegum sentiens præesse sacrilegis, quam amare, b tam b *Socratis*. diu obfirmato animo designatus purpuram, do lib. 3. c. 12 nec milites conclamarent se Christianos. Menterem piè obstinatam emolliit Christiani nominis *Balsamum* & suauitas. Suc collatur, induitur, cotonatur. Reddita confessim orbi Religio, basilicis splendor, majestas clericis, exauguratos ob Christum milites & spoliatos primis honoribus, nouis cumulat, reducit eliminatos præsules, innouasset omnia, & fecisset sua pietate sæculum aureum si vixisset. Sed Imperatorum rosa, non poterat vivere nisi vitam rosarum.

Christi 372. Damasi 6. Valentin. & Valentis 9.

Mortuo *Iouiano Sapor Rex Persidis rapinorum* magis dulcedine, quam vincendi transmiserat in *Armeniam*, vastauerat, & quod feli-

cius ceperat Regem Arsacem. Metuens Imperator ne ulterius conflagratio serperet, cohendo Saporis non hominem misit, sed fulmen: solo nomine terrorem incutere poterat, vel obterere quidquid haberet obuium Terentius duodecim legionum praefectus, qui ubi venit, & vidit,

Theod.
l.4.c.28. protinus vicit. c Erectis passim trophyis redux
Constantinopolim excipitur amabiliter ab omnibus, & a Valente maxime, cui triumphauerat. Sic ille hilaris ob victoriam, ut exundante latitudo inuitio victori insisterit, peteret, quidquid liberet; penè addidit quod alter gaudio ebrius, quidquid petieris dabo tibi, licet dimidium regni mei: & ille, cui nil cordi magis quam pietas, non aurum, non fasces, non praefaturas, non petere terram, sed Cœlum, quod Imperator poterat, vel in ipsa vrbe concedere. Rogat Basilicā, quæ Cœlum est, ad piorum cœtus, & eorum qui sincere Catholicī, Tradit Valenti libellum suplicem, legit, spumat, incandescit, & qui Arrianorum signifer lacerauerat Christi tunicam, lacerat, abjicit, iubetque aliam petitionem petere: colligit ille omnes particulas, & ipsas libelli atomos, & Valenti offerens pretiosa frustula ait intrepidè, iam accipi donum o Imperator, votorum compos nihil aliud aeneo, nihil peto. A Romanis donati templo Castores in stipendium, quia commilitones certaverant: maiores iure a te Basilicam exigit Christus, qui non solum pugnauit, sed in me vicit.

Christi 389. Siricij s. Valentin. II. 14. Theodosii II.

V Alente non minus sapiens Gratianus ; qui ut
pessimam Gothorum Colluuiem è Provinciis
Imperii , quas opplebant infesti nebulones , de-
pelleret, elegit Theodosium & Gothos vicit. Quos
enim non obtriusset hostes , qui sequebatur pie-
tatis vexillum ? pietati manus ad prælia , linguam
ad leges optimas , ita totus à puero conmoda-
uerat , & iam Cæsar , vt non tam regeret Theo-
dosius , quam ipsa pietas . Vix Orientis Imperator
veluti Sol oriens irradiauerat ; non passus inhore-
rescere tenebris subditos , aurea sanctione exsi-
bilauit funditus cunctas Heresies ; iussitque ut que-
madmodum principem unum agnoscerent , ita pa-
storem unum Romanum . Non contentus fulmi-
nasse suis editis , in Iouem , in Nothos eius , &
pellices ; prophanas ædes appetiit idolorum de-
lubra , quadrupedum spelæa magis quam templo.
Eminebat veluti idololatriæ Capitolium , a & a Ruff.
magni Christianorum horrore patebat Alexan- l.2.c.22.
drie Serapidis fanum toto orbe clarissimum.
Obstructis foribus auditum in eo cœlitus Alle-
luia fausto omne, paucis diebus antequam ruc-
xit Theodosij iussu cui esuriales feriæ adeo sacræ,
vt vetuerit, ne sacratis quadragesima diebus (eius
sunt verba) essent supplicia corporum quibus abso-
lutio expectaretur animarum. Bene : bene , mi
Princeps ; & amabo quandonam Imperata , vel
Adonillis acerbiora supplicia , quam hisce feriis ,
quibus cibi omnes Crux , & mera saburra stoma-
cho , emne saccharum , xirophogia & omnis dies
emotualis.

*Christi 394 Siricij 10. Theodo-
dosij 16.*

Imperium non solum Religione meruit, sed seruauit, sed auxit. *Valentinianum Gratiani fratrem & Senioris filium Arbogastes occiderat. Eugenius* è modico rethore à licariis factus non Consul, sed imperator, emergit è puluere ad puluinar, ferulam mutat in sceptrum & suggestum in soliu: atque ut retineret malis artibus, quod perpererat pessimè, cogit milites, cogit & *Theodosius b. Ruffi. l. 2. c. 33.* Iste pro asserenda tyrannide, ille pro Religione. *Eugenius* interim emerendo Bellorum Præsidii, cedere victimas & Aruspices colere: at *Theodosius* peregrini latuā ignotus adire Solinam, ante Martyrum thecas iacere pernox, totus in precibus & ieiuniis: & subinde recolens se non tam pugnare suam pugnam, quam Dei, ad fiduciam usurpare Dauidicum & in Deo faciemus virtutem, & ipse ad nihilum deducet nimios nostros. Collectis vtrinque copiis tandem proceditur: profanus exercitus pro vexillo ostentabat Herculem, montibus confusus mage quam suis Diis Alpes Iulias occupat: & quasi certassent cum nanis, aut infantibus, quos nocturnæ Latue territarent, vel Lemures, obstruant montium aditus deorum statuis & Iovis fulminantis. Quam validum propugnaculum! numquid Consultius, si collocassent aseres, quibus debet Roma, quod floret. At vero Christiani præuiā Cruce, que fulgurabat in Labaro, præter spem Alpes perrumpunt & grassantur tam terribiliter, vt hostium tota fiducia in calcibus, nulla in Hercule, nulla in Iove, quem fulmina tem adeo non timerent pii mili-

g. Psal. 59. 6. 33.

tes, ut optarent: imò per iocum dicerent se velle mori aureis itib[us] & tam pretiosis fulminibus subminari. His auspiciis ubi velut armis leuibus prælusum, ventum ad decretoria. In ipso æstu certaminis Sol contabuit, & tamen tanto impe-
tu incruduit pugna, quam si diesceret. E singu-
lorum oculis emicabant fulgura quæ illustrarent,
& cum aliquandiu fluctuasset victoria, Impera-
tor, qui primum dimicabat in auxiliaribus bar-
baris, iam vincebatur, non tam ut vinceretur Princeps invictus, quam ne Barbarorum manibus
vinceret, qui triumphare debebat per Christianos.
Theodosius qui celsa in rupe stabat conspicuus
suis copiis, & hostilibus; & qui nouerat Ioseph
& omnem cælitum faciem esse ex iis qui aures
habent & non audient, non inuocat statorem, qui
fulmineum vicerat: conuersas ut suorum acies si-
steret, equo desiluit; solus in legionum fronte in-
geminat voce stentoreâ a ubi est Theodosii Deus, **a Ambry.**
ubi est Theodosii Deus. Proiectis armis ad solita in fun-
se verit auxilia; & prono capite super terram Theod.
Tu, inquit, qui nosti omnia, nosti Deus optime
tui honoris desiderio me bellum suscepisse, Brachium
commolo, da vitoriam; hanc si denegaueris, dicent
omnes te voluisse quidem conferre, non potuisse; te
Iupiter vincat? Herciles ercent? tui hostes su-
perent tuos amicos? Ethnici? Christianos? tui su-
mus origine, tui Religione, indulge etiam, ut tui
sumus vistoriâ, non Eugenii. Si vicerit, sine sacri-
ficiis tue aro, sine honore Basilioe: tua res agitur,
filii sumus, Patrem te querimus; porrige pater mi-
tissime periclitantibus dexteram, ne insolent ido-
lolatre triumphantes & passim dicant b tibi est Deus **b Psal.**
etoram. Has voces vix absoluera Theodosius, 113.v.2.
illico Christianæ cohortes Conto, scelis, Gladiis,

hostes sternere, perrumpere, obtrancare: & quasi ipsæ res inanimæ pietate suplicis fuissent affectæ, conspirarunt in perniciem hostium vel elementa: nam ita acriter ventus incubuit, ut ipsa hostium jacula retorqueret in hostes: ipsi deni-

c Theod. que Cœli in partem confluxere victoriae c Ab iis
l.s.c.24. Ioannes Christi delicia, & Philippus missi tan-
quam commilitones Apostoli. O quanta Theodosii
merita! quanta pietas! cuius gloriæ Elementa
desudarunt & rediuiui mortui. Nam cantare num-

d Claud. liceat cum Syrene. d

paneg in 3 Te propter Gelidis aquilo de monte procellis
Honorij Obruit aduersas acies, revolutaque tela
Consul. Vertit in Authores, & turbine repulit hastas
O nimium dilectè Deo? cui mittit ab antris
Æolus armatas hyemes, cui militat aether.
Et concurrit veniunt ad classica venti.

Victus ergo Eugenius. Valentimano parentatum
illius sanguine; Theodosio partum totum occiden-
tis, & simul Orientis Imperium. Merito voluit
Deus optimus, ut primæ Christianorum acies
conflictu primo lâquescerent, ne innato supercilio
suis brachiis arrogarent victoriam & iactarent, e

e Deuter. manus nostra excelsa, & non Dominus fecit haec
c.32.v.27. omnia. Vicere Demum & exhausta belli pro-

a Deuter. cella lato celestis mate concinuerunt vnanimes a
c.32.v.31. non enim est Deus noster, ut Dii eorum, & ini-
mici nostri sunt Iudices.

Christi 398. Anastasii 1. Arca- dij & Honorij 4.

Tyrannis, quæ nouo Eugenij diademate proru-
perat in Italia, transmarino illapsu, ut so-
lent arbores pestilentissimæ, fruticauit in Africa,

que ne monstribus careret, monstrum protulit in
Gildone, cum, qui patere debuerat, voluit regere.

6 Opprimendæ *Hydra*, & proterendo monstro
missus Christianus Hercules *Mascezil*, tyranni ho-
stis & frater: fratrem exuens, vicit naturam, vt
vindicaret; atque vt *Gildonem* totum occideret,
qui se occiderat plusquam dimidiā & meliore
sui parte, in duobus liberis quos truncauerat, or-
bitatis dolore libens admisit tribunatum. Memor
fraternam tyrannidem *Eugeniana* surculum, ijs-
dem armis ramum putare voluit, quibus radicem
exciderat Theodosius, precibus. In * *Capraria in-*
insula inter pallentes inediā Monachos se oculuit, ^{*Vulgo I-} *sola de Ca*
breui post tempore proditus, vt Leo è spelunca, pri-
aut velut fulgur è nubibus. Ibi inter Monachos
Monachus, nou in strato molli quiscere, sed nu-
dā humo, non cupediis famem vincere, sed Xi-
rophagiis, cūm ieunantibus abstinere, cūm
orantibus pernoctare; demum egreditur tot stipa-
tus militibus & tonitruis, quot suspirijs insulano-
rum. In Eremitarum coniunctu expresserat *Mosen*;
iam instabat vt rediuius *Iesus* fulminaret in Af-
rica. Soluit vel mediā hyeme, & tunc vbiique
Alcedonia, donec trasmisit. Superata procellosi
maris hoc tempore tam serenā tranquilli-
tate natura, præsgium fuit reportandi trium-
phi, non virtute *Mascezili*, sed Dei; cuius vt
constaret esse victoriā, vicit sine militibus.
Quinque tantum millia traduxerat ex Italia: fra-
ter vero septuaginta millia; ad tantos, quid tam
pauci, nulli: & tamen *Mascezilius* triumphauit.
Iam feliciter locum elegerat, aliò castra metari
prohibetur à *Beato Ambroso*, quem sequentis no-
tis concubio viderat & melleā voce, impacto ad
terrā baculo, audierat ter dīcentem *Hic, Hic,*

Hic. Dux ut erat naris emunctæ , ex tribus verbis , tria collegit : Dignitate annuntiantis, omen victoriae ; verbis , locum ; numero , diem. Vix illuxerat , post noctem hymnis per uigilatam ad numerosum hostem processit ; atque ut Compendio vinceret , & in uno homine vulneraret totum exercitum , signiferum insultantem sauciauit tam luculentâ plagâ in brachio , ut coegerit primum inclinare vexillum. Rati milites extremi primas cohortes manus dedisse, dedere & ipsi non Gildo ; qui ne alienâ occideret , propriâ se occidit. Triumphans Maseozil , quandiu cum illo pietas ; at victoriâ ebrius , ubi calcauit sacerdos contemptor, fluxit cum pietate tota felicitas & post fratrem occupauit mors præmatura, nec sieca.

Christi 406. Innocentij 5. Arcadij & Honorij 12.

Sed quam stupenda pietas , quam miratus orbis obstuپuit. Quo tempore sua passim spargebat deliria Dormitantius verius , quam Vigilius, Hispanus Caupo; & ore Diabolico debacharetur in pios, qui sacros beatorum cineres venerabantur; vocaretq; falso dictorio Cinerarios & idololatras , & trâslatae iussu Arcadij ex Palastina, Constantinopolim Propheta Samuelis reliquia ; sed tanto Christianorum plausu, ut ab ipsa Palestina * Chalcedonem usque Bosphori Thracij ciuitatem, iungeretur concursantiū populorum examina, qui concordi voce resonabant in Christi laudem. Nunquam verius, ubicumque fuerit corpus, illuc congregabuntur , & Aquile. Papæ tot è remotis urbibus homines.

c Hieron. aduersus. Vigil.

** Hadie Scutari.*

Christi 512. *Symmachii* 14.

Anastasii Imp. 22. *Theodor.*

Reg. 20.

EX eadē conuenerat pro piā consuetudine die Dominicā Pop. Constan. in Ecclesiam; intererat cum sua purpura Anastasius, qui in religione verē Euripus, pietate versatili modo præferebat aliā, mox expuebat. *a* Offensus Orthodoxorum Trisagio, cantari iussit ex * Ambone Trisagion Petri *in comp.* Fissionis Presulū Alexandrini, qui usurpato à Christianis hymno Sanctus Deus, Sanctus Fortis, Sanctus Immortalis, cerebelli laborantis insaniam adiecerat voces sacrilegas, *Qui passus es pro nobis;* quasi tres personæ exantabant Crucē & mortem. His voeibus collectæ plebis furor exarsit & sed à tyranni licitoribus, alii in ipso sinu Basilicæ trucidati, alii in carcerem rapti: qui superfluite liberi, vel illæsi, contra procacem hæreticum pugnarunt partim Brachio, partim lingua: illi linguae gladio resecantes Nouillum Petri somniantis auditarism noctu, interdiu, in fuso, in cœlibus, germanum concinentes Trisagion flagellabant adulterium: Alii ciuitatem Emenſi, quid non auderent Religionis studio? Inobuios culti: Monastico palpones Anastasii ferro sauitum, & in ipsos feciales patricios: Imperantis aureæ statuæ, decussæ, fractæ, stercoratae, vel ad Geminas; imò exaugurato illo, nouus creatus vox pī populi, quæ vox Dei. Quid ultra? Præuiā Cruce cum Evangelio, prosilientes ad Circum, ubi tyrannus, coram illo sacrum Hymnum ex more Christianorum concinuerunt intrepidi: nec

a Cedren.
**Suggeſtū*
ex Mar-
more.

mora religiosum Monachum , religiosam virginem repantino impetu lacerarunt ; quia uterque corculum Anatassii ; & raptata per vicos principes magnæ urbis cadavera tremarunt , ingeminantes interim pio vocis tonitruo , hi sunt amici hominis sanctissime Trinitatis . Si quæ unquam sacra sedatio , ista maximè : & atus dignus , & thuræ hic furor . Laudabilis civitas , quæ tam piè induit ; laudabilis , quod imitata Christum , qui ad interrogata sibi conuictia mitè lenissimus , tandem efferbuit , ut illatam Patri iniuriam vindicaret flagello .

Christi 557. Pelagii 3. Iustiniani 31.

Scelerum atrocitate lassata Christi Clementia interdum è cœlo vindicat ; & induratum improbitatem contundit tot flagellis , quæ ærumnas infligit . Tonat , fulminat , & quando libet utitur ad ultionē elementis lictoribus , mox ad terrorem .
b psal 103 Irato oculo *b Si respicit terram & facit eam tremere* Imperante Iustiniano indignata flagitiis Orientalium tam vehementi motu contremuit Constantinopoli , ut insolens domorum ruina inhorruerit per totam Vrbem ; collapsæ plures funditus , concusse omnes , sacræ , prophanæ , prætoriæ pastoritiae : non illæsa ipsa Sanctæ Sophiæ basilica ; cuius ea pars , quæ eminebat aliis , testudo intermedia corrut , ut lapsa surgeret iterum Augusti pietate , qui incensam construxerat . Eius structuræ olim præluserat Constantinus , ut Iustinianus manum ultimam poneret : & ubi magnus Helena filius ædificium , ibi excitaret ille mira-

culum : verè Miraculum. A primo conditi solis diluculo Mundus nil tale habuit, nil habebit: nec temeritas , nec supra verum si dixerō quod de Romana vrbe Stiliconis deliciūm.

a Claud. 3

Quod nihil in terris vidit sublimius ether,

Paneg. in

Cuius nec spatiū visus, nec corda decorem,

lau. basilic.

Nec laudem vox illa capit.

Neque homini , neque Deo sacrata illa Basili-
ca, sed Verbo Homini . Sancte Sophie ; & ita non
humana , non diuina , sed quia dicata Christo,
Theandrica. Magnificentia Compendium , artis
opus , cumulus splendoris illa, Theandrica. In eā
ita ad stuporem omnia , ut nisi proderent histo-
rici vere * histores , sint supra fidem. b Altitudo
imprimis quæ tam immodica , ut nec qui infra
positi sursum tollerent oculos , possent dignosce-
re ; nec qui supra , capite tam inconcussi , & ita
securi à vertigine, vt auderent despicere. Longitu-
do non minus portentosa ; nam non vnius Basili-
ca, sed plurimarum vrbiū , & magnarum pa-
tebat aduentantibus , quis credat ! cennum ia-
nuius, vt clara* Hecatom-pilos atq; vt aliquando ve-

* Testes.

rum esset , Quod non rapit fīcas . rapit Christus . Ægypt. in
bis decies centena nummorum millia , annuis quarūam
Ægipii reditus, consecrata structuræ per * lustra bitasentū
pene quatuor. Tot annorum impensas colligat porte.

b Euagl.

l. 4. c 30.

Archimedes & intelliget loci munditiam , ele- * ann. 17.
gantiam & m̄jestatem In testudine intima cm-
ble natum , & ornamentorum mira varietas ; in
patientibus vermiculatæ imagines alternatæ cum
Anaglyptis dispositæ , & sic ad verum pictæ , vt
viuerent. Quid defraudasset , & ad ornatus um-
bilicū quid non contulisset princeps magnifi-
centissimus , e qui Gremium , ipsam basilice par-
tem , quæ christianos omnes admitteret , certus

c Theod.

Balsamon.

c. 30 in 1.

Bodin. Cū

ropal tit.

erat ad pavimentum *Incrustare auro solido*; qui
chorum, sacrarium, presbyterium, & quidquid
soli gradus altaris maximi, ipsasque canentium
exedras, iacebat inter medium, volebat ad nouita-
tem *Illuminare lapillis cōuscantibus*; & fecis-
set, nisi sagacissimus architectus subodoratus
auratiam posteriorum, qui sensim corrassissent
bracteolas, euicisset esse consultius tessellis can-
didissimi marmoris totam insternere, quā marg-
ritis.

Cedren. Inter ornamēta pulcherrimū eminebat *d' Sacra Mensa* mysterijs dedicata, opus supra splendorem
omnem & pretium: in ea non aurum, non ar-
gentum, non vñiones, non ligna, non metalla;
sed veluti *Nova templi Pandora* & aurum, & ar-
gentum, & vñiones, & ligna, & metalla capie-
bat, & opes omnes, quas vel rufat Oceanus,
vel tellus profert, & vniuersus mundus. E pre-
tiosis quam plurima, è vilioribus pauca colleger-
at; & liquefactis fusilibus, vt primum mundi
Chaos, in quo veneres omnes, & majestas omnis
confusa, renouaret in stupendo illo miracu-
lo, sicca admiscuit; & postmodum mirā rotun-
ditate in mensē formam confecit. Discolor illud
opus, vnum, & multiplex, cupiditatem absen-
tibus, contuentibus stuporem, afflabat legentibus
pietatem: in æternum *Mnemosyne* circa
orbem grandioribus literis hanc præferebat epigra-
phen. *Tu de tuis tibi offerimus serui tui Christe,*
Iustinianus, & Theodora; ea tu propitius eccepsisse fili
Dei Verbum, qui nostri causa carnem assumpsiisti,
& Crucifixus fuisti; ac nos in tua recta fide con-
serua, & quam nobis commisisti temp, eam ad
tuam gloriam auge, & tuere intercedente sancta
Deipara Virgine Maria. Templum illud imago
cali, ideo voluit, ut quemadmodum in celo nul-

Ix sunt à diuinis laudibus feriae , sic nunquam si-
leretur à sacris canticis in Augusta Basiliæ quæ
ut coeli , tot habebat Angelos quot presbyteros
& omnis generis clericos , pro nouem Angelorum
ordinibus erant nongenti , & ne impasti pipi-
rent . magis quam canerent , erroga batur quot-
annis luculentum sibi endum *Quadrincentanum-*
morum militia , ô magnificientiam ! Præstantiam
opéris ut commendarent veteres Theandr:cam sy-
derum maximo , minoribus Stellis & Lunæ com-
parabant edificia reliqua : merito , vni enim ille
sol edificiorum illuxit , viluere alia omnia , li-
cet splendida , viluit quod apud mnes clarissi-
mum , cuius pompæ Salomon tot thesauros ex-
hauserat , cuius structuræ totum l'ptennium
viluit omnibus imo Iustiniano , qui scelz adem
factam ingressus , cum non lustraret , sed lege-
ret omnia mirabundus , miraculorum densitate
autonitus , ebrins , dementatus , Imperatorii ma-
jestate deposita , & exindantis latitia impotens , à
princepe ianua ad usque maius altare cursum arri-
pnuit velut lymphaticus , inter repetitos plausus in-
geminans non aquani te solum , sed superari te
Salomon . Quid ultra ? in ipso aditu pone ianuam
collocauerat Salomonis imaginem supra cubitum
dexterum pronâ ceruice incubentis , & * clau- * Quod
dantis oculos ad solatiū ; quasi hoc mororis ha- calus non
bitu sine yllis verbis dixisset , Vici si me fateor vi- videt cor
oste Iustiniane , caligat mea acies ad tot lumina & non dolet.
tarum mihi cordolum hac contemplanti miracula ,
ut non solum volupè sit latere ponè ianuam , sed
si possem exirem Potuissent & certe debuissent
subditi ad honorem principis Diadematum simu-
lachrum propè erigere & in orbe Diadematis
scribere ad laudationis cumulum & majestatis

a Mat. 12 a Ecce plusquam Salomon hic. O vtinā sic sapuisset
 V. 14. semper, nec alter fuisset suæ ætatis Salomon, Theodo-
 dore suæ imperator nimiris vxorius. Religioni li-
 tavit cum construxit tam splendide, amori cù ceci-
 dit. Tuæ pietati gratulor *Magnè princeps*, miror,
 taceo, de tua liberalitate locutus numquam
 magis suauiter quam cum Syrene.

b Claud. b - - - Tua copia vicit
 vbi supra. Fontem hermi, talkumque myde plissiasque To-
 nantis.

Durat adhuc magno Christianorum probro non
 temporatiæ moræ, sed æternitatis destinatione ex-
 citata Theandrica, sed squalent venerande re-
 liquie: que ante sacrarium, nunc latibulum,
 que antea Verbo Hominis nunc Mahometi; & quod
 olim moriente Domino accidit, accidit captâ
 Constantinopoli Luna obscuravit Solem. Quid-
 quid olim experta Solyma, Patrum ævo pertu-
 lit sophia, que olim sancta, nunc Mosquæa, id
 est sine cultu, sine miraculis, sine pictura, heu
 dolor. O miseriam! O humane mortalitatis con-
 ditionem. In eius ambitu omnia sic corrupta ut
 omnes cum stupore interrogent illa ne Sophia per-
 fetti decoris gaudium quondam & miraculum uni-
 versæ terre.

*Christi 582. Pelagij II. 5. Ti-
 berij I.*

HÆc Mahometes Constantinopli, vbi non
 solum consumpsit pias imagines, Cruces,
 Sophiam, imò qui ad horrorem audiebat Carni-
 fax Dei, in Deum ipsum sequi. Et ferro si potuiss-
 set. Regnauerat in eâdem vrbe dissimilis omni-
 go illi Tiberius, qui Christi benignitate sublima-
 tus in solium, vt honorem rependeret, quâ po-

tuit via sublimauit Christum, cum Crucem. a Er-
rabat forte per porticus, & laxi argustalis cubicu-
la, in quibus miraculorum varietas, marmoream
in paumento tabulam, & in ea vidit Crucis ima-
ginem; ad tale spectaculum intremuit magnus
princeps non horrore sed pietate, & quasi in pi-
cto marmore Christum vidisset coram, sic affatus
Crucem tuam Domine in nostra fronte pingimus,
manus ferimus, corona nostra imponimus ad hono-
rem. & ecce tua dignitatis solium. qui Crucem
colimus caleamus tamen sacrilegi, ignosce, Iesu mi-
tissime, quamdiu mihi purpura nemo calcabit:
auellitur actum iussu Cæsaris illa tabula, oc-
currit alia primæ omnino similis materia, picturæ
magnitudine, & hæ tollitur, offertur denique
tertia & confessim aufertur. Sic Venerandæ Cruci
consuluit Tiberius, & Augustus licet seruauit
quod iam dudum statuerant Dinini patibuli glo-
riæ vindices* Theodosius & * Valentianus, quorum
ævo Christiani tam amanter erga Crucem erant * 11.
affecti, ut vbiq; sursu, passim erigerent, deorsum, in
parietibus, in lacunatibus, in pavimentis; ideo-
que ne calcata tandem vilesceret seid vetitum,
ne imposterum vel in silice, vel in marmore, vel in
assere Pingeretur, aut sculperetur in solo, qua-
yadiabat in ealo. Bene bene maximi principes, Ada-
vari decet trophya numquam calcari.

Christi 631. Honorij VI.

Heradij 22.

MAgnum Casarem excipit magnus princeps,
secunda liliatorum regum familia verè prin-
ceps Pipinus, meritis elegiorum titulis clarus erat

in Gallia, tot inter dotes eminebat religio, quam Sacramentum adiens pœnitentia, grauem ut effunderet conscientia farcinam, preferebat insignius. Reum se intelligens, torque oneratum vinculis, quot peccatis, rei habitu accedere pro more, ad geniculare humillime, & quod nemo procurum adhuc fecerat, Ad intimi doloris indicium, & in reverentio argumentum, detractis calcis fistebat se Sacerdoti, ut reus iudicii. O vitam ex calceati tales in Gallia, qui & dolerent tam sincere & tam piè incandescerent in ferales animæ hostes peccata, qua euomere sanitas: pestis celare, felicitas devouere, gloria ingulare.

Christi 717. Gregorij II. 4. Leonis Isaurici 1.

Nihil præ illis Saraceni Christianorum hostes acerrimi. Obsidebant caput Orientis Constantinopolim, & in capite totum imperium. Fixum illis, vel capere, vel mori, iam sub pellibus hyemauerant totum triennium magnæ ciuitatis turribus incubantes: iam inclemētis cœli tonitrua, & totas Pelagi tempestates exhauserant, quasi ad tot mala occalluissent, & Christiani sanguinis sitis inarsisset aquis in medijs, alternis indeæ, frigoris, & pestilentia malis obtriti adhac b Celren durabant b Expugnassent haud dubio, nisi quæ an. 2. Leo. saluti vrbis excubabat Deipara, quæ inuestigam * an. 544. olim per malos Angelos pestem post trimestrem * 625. in Vrbe sibi dicata grastationem sedauerat, * quæ * 672. Auates post breuem vrbis obsidionem fugauerat, quæ nuper eisdem Saraceos post commissa varia prælia fuderat, subduxisset immanissimæ

Barbarorum truculentiae ciuitatem. Sola labo-
rantis Bisantij munimentum, tutela, Armamenta-
rium, Galea, Capitolium: intelligentes igitur
Bisantini machinas omnes inutiles, nullam pro-
cedere, ad Mariam ut ad sacram Anchoram se
conuertere, ea fiduciā quā ad matris sinum infan-
tuli, & ab eā sola sperare salutem quę pepererat
saluatorem. Circumgestata septies Arca Domini
ut caperetur Iericho: ne caperetur Marie ciuitas
patriarchæ manib⁹ circa magnæ vrbis mœnia por-
tara Religioso cultu Maria, ingeminatum inte- ^{aPsal. 132.}
rim à pio populo a Surge Domine in requiem ^{v. 8.}
tuam, tu & arca sanctificationis tua. Pio illo &
ingenioso stratagemate vſi ut sine prælio victo-
res fierent. Adornata hęc triumphalis pompa à
populo circa muros in prælagium reportandę
victorię, circuire semel quid aliud quam triun-
phare, quasi solemni illa circumgestatione di-
xissent si expugnamus vinceris ô Maria. &
Arca Domini datur iterum Philistais, ecce tibi
chara ciuitas obſidetur, opem non petimus, auxi-
lium non rogamus, mater es, sufficit ut noueris
non enim amas & deseris. Non deserui pia
mater periclitantes filios, liberauit Vrbem,
sospitauit amicos, terruit Saracenos, sola vi-
cit innumeros. quia sola b Cantis.
terribilis ut caſtra-
rum acies ordinata. ^{c. 6. v. 3.}

Christi 724. Greg. II. 11. Leon
Isaurici 9.

NEc deseruit errantes cœcos Bonifacius, qui
spargendæ lucis Euangelicæ desiderio, an-
gustum suis votis intelligens natalem Angliam

R* *Hodie fretum Marinum traxit, & à nobis diuisus to-*
Le Pas de to orbe ad nostrum venit, à nostro ad mundi ca-
Calais. put. Roman. Ibi à Gregorio accipit insulas, & ab
illa luce redit ad tenebras, ad Germanos erro-
rum tenebris inuolutos. Vix plagis illis prima di-
uini solis aura illuxerat, dissolutæ confessim te-
nebræ discesserunt, & vna cum religione lux Chri-

M* *Moyses stianæ crucis eniuit: sic Germanie* Deus imita-*
Déss Phatus Deum verum, & solum, qui post discussas te-
nebræ lucem condidit, intercedebat illi amici-
Exod. 7. *tia nivea cum pia Virgine Eadburga, g que ipre-*
ce Baron. tis cultioris aula deliciis, & calcata delicati se-
an. 724. *xus mollitie Christo se sacrauerat & eius Cruci.*

Locorum intercedidine non refrixit amor ille
Angelicus, sed effebuit, quia in meribus alebatur:
d 1. ad **T**i nouerat Apostolica tuba d' uictum mulieribus ne
met. c. 2. docerent, deterrita illo fulmine que non aude-
bat docere, mittebat sacros libros, mittebat &
pecunias ut ita in uno Bonifacio nutrit et omnes &
omnes doceret; ille usus piæ Virginis largitate
nil respuebat, interdum petebat vltro, maximè
ut principis Apostolorum (cui primam quam
struxerat ædem sacrauerat) epistolas literis au-
reis scriptu mitteret: Beatum Petrum tam tenerè
diligebat ut Petri nomen semper in ore, semper
in mente, semper in calam); & ne amaret sine
rituali solitus hortari omnes ut colerent. Eadem
Religionis aurâ Theodosius iunior sacra quatuor
Euangelia, quorum omnes Apices aurei, quorum
verba omnia bracteata aurei characterib[us] scripsi-
erat suis manibus id est Imperatoriis; nec mirum
si tam pretiosè curauerint pij Principes inscri-
a Verba benda a sancta & auctorabiliis verba scripturarum,
Concil. cum Romani proceres ut Neronis gratiam eblan-
direntur, partem carminum que Augustus ludio

Recitauerat b. literis aureis scriptam Ioui Capitoll - b Sueton.
no tanquam opimum anathema dicauerint ; cum cap. 10. in
Maximino Iuniori quædam parens Gerula , vel Neron.
nutrix Homeri versus e aureis literis scriptos c Capitol.
tanquam aurum munus contulerit. Quid Neronis in eius
lusus cum Epistolis Petri ? Quid Homeri Rapsodia , vita.
& dormitantis Cerebelli Deliria p[er] Evangelio ?
Nuga , quisquilia , Gerr[us] illabula & certe si tanti
vitrum quans Margaritum ?

Christi 1002. Sylvestri II.

4. Basilij & Conſt. 27.

A Germania in adjacentem Hungariam , ē Bonifacio ad Stephanum id est ab Apostolo ad Apostolum fluit historia. Matri grauidæ Lau-
reatus martyrum Princeps per noctem visus , in-
fanti suum indidit nomen & omen fecit. Paternæ
pietatis imitator durus in statuas , diruebat fana,
erigebat Basilicas , omnia denique cum faceret
qua[er] pater Geisa supra patrem Rex audiit d. d Char-
Edoetus quantum regendis subditorum animis tuitionis in
valerent ampullata nomina , promouenda tenera vita S.
adhuc religionis studio à summo Pontifice Dia- Steph.
dema petit & nomen regium. Ista mutatio cælo
grata & rata : dormienti Papa visus Angelus
iussit paratam duci Polonorum coronam legatis
venturis die posterā traderet , mitteretque Stephano
Duci Hungaria. Misit coronam dedit & Regis
titulum & ultrò Crucem addidit , voluitque ut ante
Regem , qui erga subditos idololatras implebat
partes Apostoli , Apostolorum insigne Crux deferretur.
Mutauit nomen , non mores , creuere virtutes
omnes cum dignitate , cultus maxime erga

Deiparam quam cœli reginam, Reginam fecit Hungariæ cum suum illi regnum vout, dedit, obtulit, subiecit. Imitati Regem Stephanum subditi, apud quos illibatae Mariae cultus tam celebris, ut sua lingua dicere Assumptionis diem, *Diem Domine*: Nouæ Reginæ in rube Regia tunc Alba structum palatum, sacrata princeps Ecclesia, strata marmore, choro pulcherrima, cuius cœlari parietes, splendida, qualem merebatur taillis Augustæ. Quos hostes timuisset felicissima Regio, cuius *Regina Deipara*, cuius Prorex Stephanus, nullos ausi tamen insurgere, sed conatus omnium irriti; ausus *Conradus Imperator*, & iam infestis signis ibat aduersus Stephanum, vicissim ille vult submouere; sed memor se nihil posse nec suas copias sine tutelâ, sic interpellat *Dominam*. Si tibi visum Hungaria Regina, que mundi Domina rite ditionis agros vastari, & novellos Religionis surculos anelli ab hostibus: visum Stephano, unum deprecor ne tribunatur ista pernicioes mea formidini, sed tua voluntati. si quid pastor commeruit, solus luat, oves que innocue, sint intatta, tu que insontes protegis, illas protege. Hac prece triumphum retulit, & hostes repulit; nam sequenti luce ad singulos copiarum Duces, venit nuntius a *Conrado litteras* afferens, quibus iubebantur omnes retro pedem referre, & retulere continuo. Stupuit rex & grates egit, stupuit Imperator audito miraculo, & ne rursus pugnaret aduersus cœlum, si contra Stephanum bellum gereret, numquam intulit.

Christi 1033. Ioannis XX.

10. Couradi 7. Rom. 5.

V quoque obstupescet mi Lector, ad Robertum
Gallorum Regis pietatem verè stupendam,
 Nausea sit Ecclesias numerare quas condidit, omnes auro, argento, lapillis locupletauit, & variis
 ornamentis: a adibat interdiu, noctu, semper, a Baronio
 imo & noctes sacras Christi Natalis, Pascha, & Pentecostes in iis pernigilabat Rex delicatus, teneri
 corporis, & qui à cunis in othro; pernigilabat in-
 quam ad primum solem, & eius ortu mundi so-
 lem Christum, corpus & sanguinem percipiebat
 post vberes lacrymas, & desecrati cordis mundi-
 tie. Leues culpas & magè hominis, quam huma-
 nas ut redimeret, Esuriales dies' iejunio, noctes ip-
 fas transigebat in pena, à septuagesima dormiebat
 sine calcitra interdum & se picule nuda humo: stu-
 por me incessit! Quis hac omnia tam austere?
 Monachus ne in monte Tetrico? Rex dubia vale-
 tudinis & tanta maiestatis in liliata Basistica.
 Verè verè tunc b liliam inter spinas. At quia no-
 uerat Pius Princeps Sitam Religionis partem ma-
 ximam in cultu Christi, & colebat illum, & eius
 membra pauperes, illis suā manu non alienā dare
 stipem, lutulentis, sordidis, scabiosis illorū ma-
 nibus figere oscula, suis purulentā vulnera tractare
 molliter, detergere, nec na seare, imo mederi &
 solo crucis signo curare languidos, ô stupor! om-
 nia illi pauperes aulici, proceres, amici domini,
 numquam famuli: quocumque properaret praeti-
 bant semper duodecim, velut ephœbi duodecim,
 & quasi nullos in toto regno voluisse squalere

b Cant.

c. 2. v. 2.

pauperes, iuuabat omnes largiter vbi cunque fierent obuij, imò querrebat: octo illi vrbes præcipue, & in earum singulis erogata mille pauperibus alimenta non ad necessitatem sed ad delicias. Hac pietatis & Roberti miracula suis prosequutus est Deus, ablatiss manibus fillam per iacum in oœci faciem ubi aspersit, oculos, reddidit, & Lips. in c. Auallonem rebellem cum obfideret, sponte corruit. Exep. pol. dum caneret inter sacrificios, quibus reliquit s. de retig. hymnos pios & sacros, & utitur etiam nunc mand Genebr. ter d Ecclesia in ipso sacro. Dignus æternā in hoc l. 4. Chron. mundo vita tam pius princeps, & tam beneficis, veni S. sed consecutus in alio. Mortem eius & Sol præSpirit. & nuntiauit, & luxit spontanea defectione quā inemitte cœ horruit, nam non toto vertente mense post cœlitus, &c. leitis solis deliquium Sol ille Gallia defecit, saltor, occidit, ut luceret, utinam diu, in Adeodato.

Christi 1604. Alexandri II. 4. Constant. Duæs.

Primam exemplorum aciem claudit piorum agmen, & pium: conflagrunt illad viii fortunæ variae, & multiplicis sanguinis, plebeiij nobiles, proceres, infulati, pij omnes & Christiani septem Lamb. in uniuersum millia. a Agminis Princeps septem viralis elector Archiep. Moguntinus, ductores tres Episcopi. Votum omnium per magnam Constantinopolim Ierosolyma, Sepulcrum Domini, & reliqua in montis Apice sacra vestigia: laudabilis pietas uno errore Momum meruit & censuram, quod inconsulta. Obliti se peregrinos agere, & debere ex instituto procedere cultu vili & lacestro, ut vel ipso Centone præferrent pietatem, ibant

induti splendide, magis ornati testibus, quam onerati: ibant vel tanquam inauratae victimæ ad sacrificium, vel tanquam lauti viatores ad prædam. Effundebant se ex vrbibus curiosi populi ad noctuitatem, laudare alij, alij inhiare ad tot insignia. Saraceni præcipue, qui ad spolia tam opima Briarei magis quam Argi. Mactasset omnes Barbarus furor, sed Deus sospitauit miraculo: quos hostilis gladius non absumpsit, exhaustere morbi, penuria, cœli mutatio. E septem duo ad summum superfuere millia, vel saltem illorum umbræ, & sic mutati ut qui exierant mundati, compulsi, nitidi, de Capsa toti, redierint laceri, exsucci, macilenti, omnia verbo dixerim peregrini.

Externa. Preloquium.

Insanus sim vel parum Christianus, si religio nem vocauerim idolatriam, & si attexam Christianos, exemplis, exempla paganorum, apud quos superstitione, non religio, idola plurima, nullus Deus. Adorabant Saturnos, Ioues, Latonas, Veneres, Febres, Ichneumones, Romam, Allias; Quid hæc omnia? Lenones, adulteri, pellices, morbi, vrbes, aues, olera. Quid hæc omnia? Opera manus hominum, demania, idola, nihil, & tamen adorabant thare, victimis, donis, delubris, & iis penditibus quibus nos verum Deum. Illa omnia apud miseris non religio, sed religionis color, Iris, umbra: sunt igitur hæc exempla tanquam umbræ pictoris, ut commendent Christianos, non orment. Primum suggerit.

*Christi 220. Zephirini 18.
Elagabali 1.*

Imperator moribus profligatissimis, nominis
b Lamp.
in Elagab. splendore amabilis *Elagabalus*, prius sacerdos
 Solis quam Augustus. *b* Eius in templo nutritus
 ab infantia, paternum nomen fastidiit, & à sole
 qui apud *Phœnices* appellabatur *Elagabalus*, di-
 uinum sumpxit ad maiestatem, cuius auspicium
 claritas nominis & complementum purpura.
 Theatrum vniuersi *Romam* adiit ubi accepit,
 suumque Deum, cuius sacris initatus litauerat,
secum deuexit, ut ea in vībe quæ *Idolorum sen-
tina*, non solum coleretur, sed *Solus*. In Palatino
 templum erexit, vtque venerabilius redderet to-
 ri populo, *Vesta ignem*, *Ancilia*, *Palladium*, fa-
 talia *Romana felicitatis signora*, imo vagientem
 adhuc & teneram *Christi Religionem*, Deosque
 omnes illō collegit, ut sensim omnes obiueret:
 & quæ erat eius religio, vel ad cultum sui Solis
 insania, volebat per Romani fines Imperij Reli-
 giones omnes extinguere, Deos omnes explo-
 dere, ut qui radiabat solus in cælo, coleretur so-
 lis in solo. Admixta tot prophanis interire non
 poterat Christiana religio, imò tunc renouatum
 vetus miraculum; ut enim *Magorum virgas ab-
 sumpxit Aaronica*, sic omnes exedit hæreses Christi

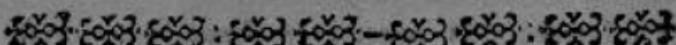
a Lamp. Religio. a Prenuntiatum id Hadriano iam antea,
in Alex. qui cum moliretur Christo sacrare templas, & aras,
 prohibitus fuit ab iis qui euolscentes sacra, in Si-
 billa foliis legerant reliquias Deorum ades desertas
 iri à cultoribus, & fore omnes Christianos si face-
 ret. Verum & ratum illud oraculum, aliud vero,

post annos sexaginta quinque supra trecentos Christianam Religionem interitam funditus. Falsum & meram omnino deliramentum nam, b Deus jun- b Psal 49
darit eam in eternum. v. 9.

Christi 224. Callixti 4.
Alexandri 1.

Durnare non poterat in Império vitiorum
Cleas: fætore suo repleset totum orbem
& sentinam fecisset, nisi milites qui creauerant,
consulnissent saluti orbis illius Sardanapali cede-
præmaturā quidem, sed meritā. *c Suffictus mortuo Lampr.*
virtute magnus & nomine Alexander qui Cesar, in Alex.
Augustus, Tribonus, Proconsul, Pontifex Maxi-
mns, omnia eodem die, nullis ante, nemo post ex-
pertus fortunam tam indulgentem. Partim Christi-
ianus à matre Mammea, partim idolorum cul-
tor à patre suum cultum diuisi, vel confudit.
Exemplo mattis, q. ix à magno Origene nostram
Religionem hauserat, Christum & Abraham,
paternò vero Magorum Alpha Apollonium, &
Orpheum Pindi Syrenum adorabat ut Deos: &
præter illos, optimos principes & sanctiores ani-
mas ante ceras maiorum colebat in Larario ma-
tutinis horis, iis tantum diebus quorum perungi-
lio fuerat Anaphroditos nec patrauerat. Rapit
me, & verè Christianum sapit hoc facinus: sapit
& quod subtexo. Erat in urbe trans Tyberim lo-
cus publicus, Taberna Meritoria, è quā paulo
ante felicissimos Christi natales fluxerat oleum. Et
uberrime; occupauerant Christiani ad preces tum
antelucanas, quum diurnas; obstabant popinarij
læn dirimit Alexander qui sentiens satius esse,

vt quomodocumque illic coleretur Deus, & sumarent aræ magis, quam calerent popinæ, locum adiudicat Christianis: dicarunt illi Maria matris puerperæ. Nihil interim Christiani, cum causa verteretur sub iudice; nisi pernoctare in d^r sal. 73. precibus, & concordi voce concinere d. Exurge Deus, iudica causam tuam.

CAPUT II.

De simulata Religione Prae- loquium.

TA M' suauiter fucis ducimur magna pars hominum, vt tota nonnullorū vita sic merus fucus: in vultu, in Cæsarie in colloquio, in religione, crux, color, mendacium, hypocritis. Si quæ natalis formæ lenocinio nomen habeat in Europa, Helenam se non putet, nec Venerillam, nisi erines infecerit, & gēnas pigmentis incrustauerit, & purpuris. Prima vitæ politica disciplina, omnium horarum hominem agere, mutuis blanditiarum amoenitatibus se lactare, floridis verborum sententiis mira prostrittore, salutationibus officiosissimis demulcere: caput vero artis ingeniosè dissimulare, imponere, laruam virtutis præferre, alium denique videri, alium esse: nam pietatis ea est amabilitas, ex illecebræ, ut qui naturæ virtutio lucem virtutis & solem illum fugiunt, querant illius umbram, & sola virtutus specie ambiant se præbere mirabiles, vt in ipsis terra suas

habeat *Irides* sicuti cœlum. Miro colorum emblemate pascit illa oculos, qui contemplantur miracula quæ non possidet: sic illæ bonorum simiæ affectatis virtutum honestarum officiis ludunt homines, vestitis parietibus similes, in quibus vel tapetes Sericei vel marmor, bona exhibent, quæ non habent, nisi in crastâ. Taliumpie-
ras verè scenica & Bracteata. Prima fronte Ze-
narem præferunt aut Catoem, sapientia in collo-
quii, virtus in lingua, numquam in opere: ho-
minum impudentissimi qui Curios simulant &
Bacchanalia visunt. In eiusmodi personas & mi-
mos optimè Græcum dicerium Apo. * pogenos.
Philosophi. Primus in scenam prodit.

* Barber

Christi 75. Lini 6. Vespasiani 4.

* **P**allio Philosophus, cognomento Proteus, no-
mine Peregrinus. Veritus suo capiti Paron
natalem insulam deserit, & sic elusit culleum,
quem propter illatam patri mortem & pædera-
stiam merebatur. Veterarius ergo dolis instru-
ctus ad Christianos venit: utque deciperet ma-
lus serpens, quibus iussum nouerat ut sint simpli-
ces sicut columba, mentitus se Christianæ fidei
audum, à Christianis, apud quos piaculum singe-
re, velmentiri, admittitu, initiatur baptismate,
promouetur inter doctores, à lictoribus denique
vera calliditatis vicima in carcerem traditur,
tanquam in caucam, sagittandus Christianorum
lautiis, qui licet se amarent cum liberi, maiora
dabant amoris argumenta captivi. Videre enim
circa carcerem totos dies errare ad solatium pe-
regrini nunnatas anus, viduas nobiles; alij à
custodibus magna vi pecunia mercati aditum

a Lucian.
Chronium
dat. an. 23.

carceris, ut pernoctarent, & pios inter se sermones sererent: imo ex Asia confluxere plurimi ad auxilium, omnis generis edulia certatim illata ad alimentum. Suauiter bibebat & vescebat in carcere homo beatulus: quis amauit vnguam suas catenas, iste maxime, nec illi pena constringit tam aureis vinculis, sed liberari; liberatus tandem a Syria Præside, qui nunquam potuerat Christianorum pecuniā, & suffocinatus auro strenuus marsupiorum emunctor remigrat in patriam postliminio; exhaustis ibi intra pauculos dies pecuniis, ut corraderet redit iterum ad fodinam, id est ad Christianos, qui gregatim astutum nebulonem stipantes ministrabant viaticum, & quaquauersum procederet, excipiebant amansissime. Non alia tessera hospitalitatis apud illos hoc tempore, quam religionis communio. Quamdiu larvam illam peregrinus prætulit, amatus tamdiu a Christianis, desertus vero & fastiditus ubi excusuit: Nullus tam Vlisses, quem non delusseret versipellis hac vulpes: Quid mirum si columbas!

*Christi 175. Soterij 1. M.
Aurelij 18.*

Decepit & innumeros Marcus assecula Valentini Heresiarchæ, alter veneficiis Appollonius: hac arte pestilentissima pellexit viros, allexit &
 b *Iren.* mulieres fictis miraculis, ito præcipue. b Celebratus sacra mysteria intra vitrum ex mbre calicem vnrū fundebat: & quasi gratias ageret, sua tamdiu pessimus veterator protrahebat incantamenta, donec opera Dæmonis euaneuceret primus color, & apparceret omnino rubicundus. Finis

dem faciebat hisce præstigiis tam acceptum se Christo , suis ut ab illo mereretur precibus istud miraculum , ut verè suum sanguinem toties stilaret in calicem quoties vellet : omnes post illum ruere tanquam Prophetam , osculari tanquam diuinum , colere veluti Thaumaturgum. Non stupendum quod Magus plebeculam sic dementare cum Carmina vel cælo possint deducere Lunam.

*Christi 306. Marcelli 3,
Constantini 1.*

Inservit se , & suam in ista scena personam agit Maxentius nobilis histrio , qui candidatus Imperij , quandiu Constantinum timuit tamdiu finxit . Christiani iam multi , iam frequentes ubique æstuante licet persecutionum procella , iam paßim per Italiam & Imperium ; à tenuissimo terra angulo se sparserant , & illi proniores in Constantinum à cunis & matris Helenæ disciplinâ iam Christianum , quam in Maxentium a. Ille ; qui Aquila Imperialis auecps non optabat purpuram , sed inhicibat , omnia facere , ut Christianos alliceret , beneficiis obruere , benignitatem præferre , & quod erat omnium caput Christianos inter Christianum ex animo simulare , simulare , inquam , non esse : nam ubi maiestatis imperatoris Sol tantillum illexit Maxentio , assumptæ ad tempus religionis crux sic soluta confestim , ut nec umbra remanserit . Reliquerat se , nec mirum si se resumpfit a deo verum Naturam expellere furca , tamen usque recurret .

a Euseb.
l.8.c.26.

*Christi 355. Liberij 4.
Constantij 19.*

QVis maiori libentia excepereit simiam quam
Simia purpurata, sic audiebat per dictorium
 Julianus prius hypocrita, quam Apostata. Crea-
 tus Cesar à Constantio patruele pallium exuit,
 vt indueret purpuram, & è Græcia, vbi diu la-
 tuerat *Græcias Literio*, venit in nostram Gal-
 liam, vt perduelles frangeret: venit non Julianus
 id est idololatram, sed Christianus; miram
 mutationem pepererat Gallorum pietas, qui co-
 gèrè nouum Cesarem profiteri se bonum, imita-
 ri optimos, sanctiores diligere, Arrianos odiisse,
 Hilarium cohonestare, Epiphaniæ celebritatem
 colere, fingere denique omnia quæ faciebat ex
 animo. Constantinus dum viueret, fingere inquam:
 totis medullis interim optabat *Caper Barbatus*
 restaurare prophanas ædes & Deos, quod b Vien-
 nian. l. 16 *Allobrogum anus cœsions*. & fatidica
 venienti gratulans prænuntiaverat: furtiis interim
 sacrificiis, & intempestâ nocte faciebat Mer-
 curio. Nostram gentem reveritus laruam prætulit,

* *Hodie* quamdiu in Gallia, posuit in * Illirio, vbi palam,
 Esclauo- & alibi tot hostiarum sanguine se cruentabat,
 nie. vt inter insignes titulos subditorum ore passim
 * *A pisoo* audiret * *Pisans*, *Adonans*, *Victimarius*, *Idolia-*
Igue Ado *nus*, *Tauriscernus*. Hoc in uno monstro quot-
 nide, &c. magistra!

Christi 428. Cœlest. 5. Theod. 2.

21. Valent. 3. 4.

Post Imperij Principes non deditur Sce-
nam Princeps Ecclesiæ insulatus Nestorius,
qui è Cucullo ad Cydarium, & è Monacho muta-
tus in Patriarcham. Hac vnâ re sui similis, quod
semper malus, & simulator. c Projectus ad illum
apicem à Theodosio, celaturus suum Consilium,
in magnâ concione Pop. Constant. detonuit in
hæreticos, & pro coronide addidit! *Mihi o Im-
perator clarissimè terram hæreticis purgatam tu
tribue; Ego tibi cœlum in primum, tu mihi in
profligandis hæreticis opem, Ego viciissim indulgebo
hostibus profligandis.* O dictum aureum! Alia vice
cum ex eodem pulpito diceret, & demulceret
auditores eloquentiâ qua pollebat, sciens Samo-
satenum apud bonos omnes audire pessimè tan-
quam hæreticum, in illum istud dirarum fulmen
contorsit. *Dispereat Paulus Samosatenus.* qui
nudam nobis Dominicam delirauit humanitatem.
Rosas loquebatur malus hypocrita, & procude-
bat spinas. Conuellebat alias hæreses, ut promo-
neret suam, promovit ubi honoris compos, cui
Crocodilinis verbis, & ementitâ vitæ sanctimo-
niâ inhauerat: tunc è pastore versus in lupum
gregem discerpit, & linguâ sacrilegâ Bacchatus
in Deiparam pronuntiauit ore Diabolico Ma-
trem meri esse hominis, & non Dei. Non cohorrescu-
scelerate carnifex qui Christum à Christo tam
traculenter disiit!

c Socr.
1.7. c. 29.

**Christi 444. Leonis 5. Theod. II.
37. Valent. III. 20.**

Nestorius Suppar Dioscorus, par in omnibus,
& eiusdem farinx, eadem viâ Grassatus ad
pastoralem lituum ciuitatis Alexandrinæ, a homo
omnium heresum & scelerum omnium, perfidus,
homicida, incendiarius & proiectæ libidinis, su-
perinducta admirandæ sanctitudinis larvâ impos-
situs sanctioribus. Innatâ quamvis tumeret arro-
gatiâ diuini memor oraculi qui se humiliat exal-
tabitur, speciem humilitatis ingeniosè prætulit,
non amore virtutis, sed aucupio dignitatis, hono-
rem consecutus non mutauit ingenium, sed ostendit,
illic veluti Lupus sui furoris dentes effudit,
in bonos omnes, eos maximè quos a Cyrilus vir
aureus, eius successor chariores habuerat, clericos
exauguravit, fraudauit pios hæredes, depaupera-
uit affines, & quod supra crudelitatem omnem
pam Vesano deliramento miser insaniit, in Leo-
nem Christi Vicarium, ut in illum, velut Phrene-
tiess in salutarem medicum anathematis fulmen
vibraverit. Papæ in Papam? ad qua crimina non
protrumpit hypocrisis!

a Bayon.
an. 444.

**Christi 586. Pelagij II. 9.
Mauritij 1.**

Admitteret se tot hominibus, & monstrum, ho-
mo Chamœleon, Ioannes habitu monachus,
titulo Ieiunator. Emaciabat se iugi ieiuniorum
inedia gloria animal populari aura saginabatur.

nihilque ex illa ieunitate captabat, quam dicier
hic est, & monstrari digito prætereuntium. b Fa-
mes illa primò gradus ad famam, mox ad Conit. an. 556.
Patriarchium; ibi votorum terminus, & tamen ut
populum sanctitatis lusu deciperet, & suadet
omnibus se nolle, quod volebat unum medius
tus, fugam arripit coram domesticis, vt velut in-
uitus retineretur, & relictans promoueretur in
sedem, ad quam non currebat sed volabat, ut de
illo verum esset.

Et fugit ad salices & se cupit ante videri.

In illo apice minimum posuit, ut enim in vertice
montium coeli clementia morbos solet exercere,
sic collata Ieiunatio magna dignitas excussit san-
ctitatem precariam, & latentem intus superbiam
ostendit toti orbi: nam quasi ad nobilem Patriar-
chæ titulum erubuisse vilis Fraterculus, ausus
procaciter sibi assumere * Oecumenici nomen, quod * Vainag
soli Romano presuli ob potestatis plenitudinem & salit,
summum eius in onore Christi Dominium tribue
& debetur. Num Chamaleon qui verborum ampli-
lis acquiescebat tam suoniter?

Christi 1027. Ioannis XX.

4. Conradi 1. Constant. 9.

Solius 2.

IN istam simulatorum turmam, quis veniat ma-
iori iure quam mango, cuius ars & census om-
nis fingere omnia: talis erat nebulo sine nomi-
ne, sine gente, sine patria, sine asse. Ut conuer-
teret a, eribat per Galliam Circumforaneus
nundinator, mortuorum ossa, quæ sine ullis arbitri-
bris sublustris nocte effodiebat vespillo lucifuga,

a Glaber.
1.4.6.2.

circumferens quasi sacras reliquias , & venditans
magno pretio tanquam indicatas ab Angelis,
quorum colloquio , imo & osculis dignari se no-
tibus singulis prædicabat sacrilegus præstigiator.
Divine vates diuinè quid non mortalia postora co-
naturi sacra famæ ?

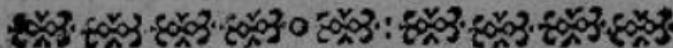
*Externa.**Christi 630. Honorij V.**Heraclij 21.*

Vltimus prodit & solus *Hipocritarum dicta-*
tor, pestis mundi Asia vomica Mahometes.
Monstrum illud protulit, velut confinis Afriæ
contagione tali portento verè infelix , quæ olim
audiebat fœlix Arabia. Pauper à cunis adactus est
egestate suos oculos, suas manus , & totum cor-
pus conducere. Lautioris fortunæ vidua quæ
conduxerat camelarium , delectata vafricie sui
mancipij, fit ipsa vicissim eius mancipium. Ardet,
amat Caditha, (id mulieri nomen) diligit , imo
cordicitus eligit in maritum , & tunc amore ebria
& sola dicitabat & coram necessariis quod Vi-
rago vidua , solus hic inflexit sensus , animumque
labantem impulit : agnosco veteris vestigia flamma.
Sui æui plusquam Pasiphæ, horrendo monstru tandem
succubuit. Non operosum nouo marito , qui
viduæ sic placuerat , imponere vxori , quæ vel
amans habebat oculos, & videbat suum corculum
Comitiali morbo languere; & vexari sapientis à De-
mone : mirum quod à sibi simili torquereetur ! vide-
bat , & ingemicens mulier ringebatur. Delinita
tamen blanditiis mariti credidit non morbum es-
se , sed Gabrielem Angelum . ad cuius venientis

b Cedren.**hoc an.****Eversel.**

maiestatem pronus concideret, & pateretur diuina. Amicus nouæ coniugis recocitus Monachus excucullatus, amicæ mulieri quæ effutierat omnia, persuadet verè venire Angelum, & Prophetam esse maximam Mahometem, illa continuò mulierculis, vxores suis maritis, mariti alijs: demum cœnnibus. Si illis mica irgenij, instituissent picas & psitacos ut * psapho, qui per totum oībem dissipassent * Megas Prophetae Mahometes, ^{* Erasm.} Megas Prophetae Mahometes. Veterator pessimus qui, ^{in Chiliad.} paulò antea profecitus in Palæstinam, Prophætit ^{* Magnus.} titulum sibi iam fecerat suis præstigiis, velut Propheta Legem condidit c versibus Rhythmicis, c Genebr. ut suauitate numerorum imperita multitudini se- l.3. Chron. ret amabilior: Et Pharean, nuncupauit gentili Jinguâ id est seções seu capita, quod afflatam sibi diuinitus mentitur, non totam uno colloquio, sed vt Sibilla folia multis vicibus, & discretis sententiis; ne quis tot inter deliriorum siuista cohærentiam quereret, aut maturitatem iudicij. Heu quorū fôrdes in illo luto! & tamen tanti illa apud Strabes, ut quemadmodum, Christiani utrumque instrumentum appellant scrip- turam sacram: sic satui illi Alkoran, id est tin Graphin nominant per Antonomasiam le- gem pestilentissimam, qua nil nisi fabularum con- textus, errorum omnium cento, & indigestum Chaos; & quæ frons legislatoris stultissimi asse- rebat delapsam à cœlo si periore ad insimum, ab insimo ad terras, & sibi traditam. Vix & pud tot gentes suis inceptiis inuenisset fidem vates insa- nus, sed extorxit hoc astu. a Columbam candidissi- a S. Ans. mam furtim educauerat tot loci ciuiis, ut volitaret 2.p.tit.13 saepe super humerum, & inserto in arirem rostro c. 5, grana legeret, qua blandus educate immiserat.

*L*assueta huic dolo ales innocentissima ubicunque videret Mahometem, in foro, & locis publicis superuolabat, & eundem ludebat iusum inspectanee totâ coronâ populi. Demissam cælitus columbam adorabat, vt sanctum Spiritum plebs circumfusa; & eodem cultu admisit legem traditam, quasi ipsiusmet afflasset spiritus; & tanti apud miserios Mahometes, quanti Moyses apud Indianaos. Prox dolor in ipso innocentia Hyeroglyphico simulatio! ab quam vera Posta magni sententia. Plena omnia Gypso.

CAPVT III.

*De peregrina Religione reiecta
Præloquium.*

FAX Christiani orbis Religio iisdem damnis impetratur, quibus limpidi solis serenitas est obnoxia: sua deliquia, suas quoque habet illanubes, vt ille. Religionis nubes, hypocrisis; deliquia, hæreses verè religiones peregrinæ; quia peregrè, id est extra cœlum ortæ; extra illam beatitatis patriam, cui sumus geniti omnes homines, nos abripiunt, tanquam adolescentem prodigum in regionem longinquam, id est inferorum ergastulum; quibus à cœlesti patria quid remotius? Monstra illa delirat, & rustat è suā Lernā Djabolus; tortue foribus suam regiam rex infelicissimus aperit, quot nouas hæreses proculdit. *Notum veritatis oraculum* sua potestatis

Vicario. b Porta inferi, hæreses scilicet malignitate dæmonis interdum pullulantes, non prenabebunt aduersus eam, id est Ecclesiam. Victus semel in cœlis ab Archangelo Lucifer, in nefandis hæreticis adhuc vincitur à Michaeli, qui Patronus Ecclesie; quæ vel in Augusto patrum purpuratorum, & infulatorum confessu, tormentis anathematum errorum turmas profligat; vel Romani Pontificis fulminanti oraculo hostes iugulat, & Paulino gladio amputat hæreses. Quoties enim infernalis Hydra vomit has pestes, AEterna Vrbis Episcopi, quibus in persona Petri iussum est. c Occidente Petre, insurgunt imperterriti: & mucrone Apostolico amputant pullulantia capita, tanquam veri, & soli talium monstrorum Hercules.

c Alter.

Christi 35. Tiberij 19.

HA Eresiarum Patriarcha, & primum hu-
ius ordinis monstrum Simon per dignitatem
Magus, Simonem Petrum sui cognominem inuenit
Herculem suis deliriis. d Sic ineptiebat homo itul-
tissimus, ut popello suggereret se vnū totam age-
re Trinitatem, se Patrem in Samariâ, se Filium in
Iudæâ, se Spiritum sanctum illuxisse alibi. Mirum!
quod tante maiestatis Deus ab hominio volue-
rit potestatem emere conferendi sanctum Spiritum
quibuscumque liberet; suum nomen aeterna-
nauit nec facto infamis Architectus Simonis. Con-
tra solitudinis tedium Paris ille mollicuius suam
circumducebat Helenam; eiudem non solum
nomini, & farinæ, cuius prima; sed ipsammet
ipissimam. Nobilem sua mentis fætum iactabat
esse, suque capitum primam Mineruam; quæ ab
iatis Angelis, quos considerat, mancipata cor-

d Iren.
l. 1. c 20.

pori , velut carceri , Pythagoricā Metempscosi in varias lapsa mulieres , & in ipsam bellum Trojani somitem Helenam ; inuita tandem meruerat , ut Iapa Catuliens in Suburra . Misertum se aiebat quis charissimæ quæ perierat ; eius saluti primum ; deinde reliquorum hominum se reliquisse eos ; prætulisse hominem , non fuisse ; visum esse Crucem perferrere , non pertulisse ; addebat denique indulgere genio , seruire ventri , & alia id genus agere , licitum omnibus , qui in ipso , suaque Selene reponeret totam salutis anchoram . Reponebant inepti aliquot sacrificuli , qui Selenem ut Mineruam , Simonem effigiebant , ut Iouem ; imo Romani ; qui magicis artibus dementati in Tiberina insula excitauerant statuam , cum hac Epigraphe , Simoni Deo magno . Putabant Deum , qui suis veneficiis in panem mutabat lapides duriores ; statuas expediebat ad gressus ; in igne medio non ardebat ; volabat librato per aerem corpore ; vixus tamen ille Deus ab homine .

a Arnob. 4.2. Manibus Damnonum velut alter ; a Icaro per aerem raptus , Petri præcibus tanquam cœlestis fulmine deturbatus , corruit præceps ; ut qui volara per arrogantiæ attentauerat , non posset ambulare . Sic triumphauit Princeps Apostolus b primogenitum Satana . Sic ellisus serpens ad Petram , ut impleretur verus oraculum ipsa , id est Petra . conteret caput tuum ; id est principem Harefiarcham .

Christi 60. Petri 16. Neronis 4.

A flauit aliis sua somnia ; suaque scabie infecit Magus innumeros : è quorum grege Cætinhus , & Basiliades , qui sectatorum eius Tribuni delirabant audacius . Iste à Iesu dividens Clu-

C. III. DE PARTE RELIG. RETRACTA. 59
sum, somniabat Iesum verè mortuum, & verè
rediuimus; Christum verò, ne libatum tormentis.
Alius eiusdem Corui discipulus, assuebat
in vicem Christi morituri, suffetum Cyrenaum;
cuius personam Iesus assumpserat. Crucem, quam
abominabantur tam capitaliter iste noctis, tunc
adorant & signis, & factis Christiani: qui ere-
xerat ubique, ligneas, faxas, marmoreas, au-
reas, compactas instar Dominica, veluti Trophae-
Damenis triumphati: & tam frequenter pingebant c Tertul:
ad progressum omnem, ad exitum, ad vestitum,
ad mensas, ad cubilia, locis omnibus: ut veterani
do illo signaculo frontem tererent. Quam secundus qui
sic armari!

Christi 74. Lini 5. Vespa-
fiani 3.

S Imonis primogenitus, & verè malum Corui ma-
lum ouum Merander, ijsdem mendacijs, qui-
bus ille, lactabat suos discipulos; & præterea
persuasum volebat moritum neminem, qui sibi
adhærereret. At licet ex eadem incude; non
idem tamen Ebion; omnium velut figmentorum
verruculum fæces omnes amplexus; inter com-
bibones meribibus Corpus Christi Azimo, sanguini-
nem solâ frigidâ peragebat more proposito: & qua-
si eadem natus esset matre, qua Amor; virgines
omnes exosus, adeò volebat omnes illam colere,
ut ipsos illi litare vellat impuberis: Hic, hic sa-
tyre; tam mature tu Deo illius astro calueras
nondum pubes; si qua Vestala, fugio; hircus es,
& tamen Virgo excipit.

a Epiph-
nianus hor.
30.

**Christi 120. Euariſti 9. Ha-
driani 1.**

NVlla, vel pauca heres pullularunt, vel ex-
plosa protinus evanuerunt, quamdiu illustra-
runt orbem Apostoli: ideo ad id temporuſ ſincera
veritatis tilio candens Eccleſia, appellata per ma-
iestatem Virgo. At ubi mundi Christiani ſoles oc-
ciderunt tortorum gladio, errorum omnium tri-
bulis purus Eccleſia ager interruſit; & tenebriones
hereticorum Apoſtolica maiestatis ſplendore perſtri-
hi, hactenùs delituerat, incubatē iam nocte emerſere,
velut vespertillones & bubones horrendi feralem
cautionem integraturi. b Primus emerſit verus Ba-
ſilicus, Baſiliades; cuius fatuitatem recenſere fa-
tis vno delirio. Colebat Deum maximum, ex ca-
ius gremio ſomniabat prodire felici puerperio Deos
minores, pro Cœlorum; dierumque numero tre-
centos ſexaginta quinque. Addidiffet alium, fi-
calluiſſet hic aſinus ſingulis quadriennijs recurrite
Bilſextili; annum fluere ſolido die alijs produ-
ctorē. Appellabat ſuūm illum Iouē Abrasax, hiſq;
Elementis ex induſtria concinnauerat hoc adorandum
numen & nomensvt quoties pronūtiasſet ipſe, vel
alijs, ſuccurriteret genita deorum Phalanx et le-
gio, literis græcis in ſicto illo nomine ſic expreſ-
ſa, & incluſa velut in vtero. Illa dielio & indo-
ctoribus ſit mera Crux, & Sacramentum ijs, qui-
bus nota Græcorum Arithmetica ſunt ignotæ.
Enigma ſoluo ad voluptatem. A. & B. reddunt
vnum, & duo. R. & A. centum, & vnum S. &
A. ducenta, & vnum X. ſexaginta. Literarum
omnium valor in vnum collectus, ſummam con-

b Iwanus
4. 1. c. 23
& 33.

C. III. DE PEREG. RELIG. REJECTA. 61

fecit trecentorum sexaginta quinque. His ambagiis intricabat suas ineptias, quia volebat omnibus tam arcanas quam Mistoria Eleusina: id est si quem ex suis alloqueretur, in ore semper illi, ita sententia *Tu cognosce omnes, nemo te.* Ad illos fumos iam lachrymantur oculi; desera te Barflice, & transeo.

Christi 145. Telephori 4.
Antonini Pij 6.

AD Valentimum Platonis auditorem; qui frat-
latus Episcopali lituo, quem prehensabat,
efferbuit in hereticum. Ex Philosopho repente
factus poëta, exemplo * veteris, suam contexuit *
Theogoniam. Tres c deorum decades finxit; omni-
bus commune nomen θεον̄ idest secula; sed
non barba: alij mares, alii foeminæ, qui sepè
ad delicias columbantes pupporum desiderio, &
generarent, & parerent. Ex illis deorum omnium
munere, *Vest Pandora, Genitus salvator omnis;*
non tamen Christus; quem Maria filium sic vole-
bat; non quod in eius Liliato sanguine corpus huiusset;
ut solent à parentibus liberi; sed quod assumptus in
Cœlis carne, fississet per illibatum illius gremium,
sicut illinis aqua per tubum: & quia vita cœlebs
invisa huic hireo, ut colligaret oraculum. Neque
nubent, neq; nubentur, delirabat futuras animas
Angelorum uxores.

Ex eius officina sibilantes Ophitez serpentini ha-
retici: a. Id nomen illis, quod somniasset la-
pientiam factam serpentem: animalculum ante-
ponebant Christo; quem asserebant spiras, &
figuram pretulisse serpentis huius, qui suis le-

* Hesiodis.
* Deorum
originem
et Epiphana
ibidem.

a Ireneus.
l. i. c. 34.

b Epiph.
hæref. 37.

nociuiis circumscriptis primam Viraginem b In sa-
cro conficiens Eucharistiam sacerdos excantabat
serpentem ; qui ex cœuerna in altare contiguum
fluens , tam cœur arridebat ; & præter ingenium
tam mansuetus , ut blandiretur adstantibus : illi
interim venerabundi libabant osculum beato ani-
malculo ; adorabant : donec in amicæ speluncæ
lararium se intromitteret : libatis prius oblationi-
bus , quas postmodum , quasi à serpente Chri-
sto consecratas , in Eucharistiæ fructuла commi-
nuebant sacrilegi .

Ex eodem luto foeturâ pestilentissimâ emerse-
re Calani Synchroñ*, Horribilior coaxantes ; c qui-
bus tanti Iudas Iscariotes , hominum vipera , &
sæculorum dedecus : vt solum beatum dicerent , so-
lum ter maximnm , solum de humano genere op-
timè meritum : quia consulturus unius morte ,
omniū vitæ prodiderat Christum veritatis hostem ,
(cohortesco) vt patrem iratum deliniret piacula-
ris victimâ . Eodem anno Cerberus ille in tribus
Hæresaychis triceps , in orcuna : unde eruperat , pro-
& sicuti se offerunt .

Christi 257. Stephani I. Valeria- ni & Gallieni 3.

d Idē ha-
res. 46.

A Quatuor & d qui in conuiuijs meri culices , &
potatores strenui , abitemij omnino in sacris
infusâ ne quidem vili stillâ , consecrabant San-
guinem Christi solâ , & sola aquâ . Erat huic delirio
hic pieratis color : ne Christiani ad preces antelucan-
nas confluentes , & ad sacram Sinaxin , oī ore vini
possent dignosci : & sequente tortorum carnicinâ
torqueri . Quasi vero Christiani , qui triumphabant

occisi, inter quos firmum, exantatas Crucis, & mortem, solam esse viam ad vitam ; Christiani inquam, quibus vita doloris, mors desiderior, flagella voluptati, horribilis tormenta, que sitiabant : & non luissernt dignosci, qui in forum, & loca publica soli procedebant Albatz, tanguam Candidati Martirij.

Christi 260. Sixti II. I. Valeiani & Gallieni 6.

Insaniit & supra nebulones omnes Sabellius. Vera nostra cum esset post habitu sapientis concilio, qua supra nos nihil ad nos & ausus dubiam, & vacillanti acie contemplari solem, interminata temeritati, Scyllam irrupit e Scrutator maiestatis epprimetur à gloria. Veneratus vnicū Deū, obtusi cerebelluli arrogantiā tentauit misellus homo dignoscere, quod supra vires ingenij, Trinitatē. Labor animuli cum non procederet, somnianit unam in Deo esse personam : & credidit, & docuit patrem, filium, spiritum sanctum, tria esse nomina : operum varietate tantum afficta : non tres personas. O insaniz ! supra omnes Sabellius, fallor, recanto.

*Proverb.
25.*

Christi 277. Eutychiani 3. Aureliani 7.

Nullus insanij tam parum sobrie, quam cuius nomen precarium spirat insaniam, Curbicus Persia origine; qui è vili mancipio, matronæ ditionis adoptione filius; ex idiota, fa-

Etus semiphilosophus : semilis fortunæ ut vilesse
tem deleret ; seque probaret sapientem, cuius est
imponere nomina vel mutare, suum mutauit & no-
num sumpsit : quod ænigma , magis quam no-
men Tumore philosophico accupatus nomen ex
nomine ad majestatem appellavit se *Manem* :
quod Babylonica lingua vas sonat : ut nominis
similitudine haberetur rediuius Apostolus, quem
Christus vas electionis nominauit ore diuino :
Persicâ *Hemiliam*, Argutatorem scilicet optimum:
Græcâ , qua omnia optimè quadrat homini ,
sonat *Insaniam*. Fateris ergo somniator pessimè tuā
amentiam adscititij nominisambitione : flutū te

a *Luc. 19* vocas ego quoq; **a** Ad tale doctoris nomen erudi-
do ore tuo bescientes nasutiones discipuli:cius ut famæ con-
sulerent, pro *Manicheo*, id est insano, geminato *N.*
serue ne- c appellabant *Mannichæum*, id est manna fundentem.
quam.

Nūquid ergo nomen istud ænigma , & quis *Ædipus*
diuinaret, si quererem quid illud , quod quia-
que tantum literulis simul est : & vas , & dis-
putator , & demens: *Manes* est verè insanus: qui
ut sua somnia facilius obtruderet simplicioribus,
& plebecula : *Apostolum Iesu Christi* non solum
se iactabat : sed *Paracletum*. Non ausus se voca-

b *Iean. 14* **c** *Baren.* **Cap.** *277.*

ex Ep. ph. **¶ Aug.**

re *spiritum veritatis* : quia mendaciorum nuga-
cissimus artifex nisi propinabat nisi deliria & Ca-
put omnium, quod somniarit duoprincipia : al-
terum bona , à quo anima hominis , & bona om-
nia : alterum malum : à quo eos pueri hominis , &
mala omnia. Hoc colore negabant *Christum car-*
nem sumpsisse : ne contagione *carnis* malus eva-
deret : execrabantur elem̄ synas , quia nutritent
carnem : explodebant ruptias , quod propaga-
rent : & tamen qui *Satyri* fuere magis *Satyrī*
quam *Manichas*. In diuinis omnino talpæ , de
physicis

physicis garriebant ut Asini : Ex amantis, & fugientis cursu radebant tempestates omnes inguere , pluuiam ex illorum sudore : hominem blaterabant duas habere animas : alteram à malo , pessimam : alteram à bono , optimam. Lunam & Solem , quos adorabant , quasdam cœli trianguli , velut fenestras volebant lucem supra terras effundere : & naves esse , qua aduersa , cum per illimes cœli undulas fluarent , illustrarent : auersa vero , defectionem parerent. Sed & ridiculum ! somniabunt minoribus plantulis , & oleribus infusam esse animam . velut hominibus : agriculturam ideo sortem omnium suauissimam detulabantur : innocentes colonos volebant nocentes , & reos esse tot cædium : quot in agris tribulos vellerent : quot lactucas decerperent in hortis : quot rosas denique legerent in rosetis. Sic excitabant multis extinctum deliramentum.

Perrum & cape nefas violare & tangere mortu.

O sultas gentes , quarum hac animantur in hortis.

Gramina.

Insanus sim si omnes excoriati * Cathartistarum * Mundapatriarche , ineptias recensere libeat. Non haec torum sicut illud Augie Rabulum Hercules sine nau se vocans : fœter , nec minus qui.

bang.

Christi 318. Siluestri 5. Constantini 13.

S Vauissimam pacis serenitatem : quā Constantini benignitate fiuebatur Ecclesia , intexturbauit Diabolicus turbo , ipso nomine Martem

* Ares, præferens * Arius. Candidatus Alexandrini solii
 Mars. passus repulsam, liuoris impatientia sic incan,
 Arius, duit; a ut dixerit Dei filium, non solum esse Ge-
 Martius. nitum, sed Creatum: non Patri Divinitate aqua-
 a Epiph. lem; non eius Verbum essentiā; non Sapientiam
 heres. 69. naturā; sed per * Catacroſin Verbum dici, & Sa-
 * Abusiuē pientiam appellari. Patronos habuit homo lim-
 phaticus omnis fortunæ, Imperatores, & præ-
 b Hieren. fules; b. adeo ut ingemuerit totus orbis, & Aria-
 in Luceſ. num se esse miratus sit. At non vniuersi domina
 Roma; non eius pastor adorauit hanc belluam;
 non magna Cœli terreni lumina, magni præfules;
 qui Siluestri Imperio euocati. & diligentia
 Constantini, è toto orbe, in totum orbem. Di-
 mortales in Gigantas nouos insurrexere. & è suis
 ecclesiis, ut è pratis floridis apes sollicitæ, con-
 uolarunt in Bithynia civitatem Niceam, * vbi ve-
 lut in alueari pretiosissimo veræ Religionis mel
 confecere. Triumphantum ibi de Ario; qui velut
 terrenus Lucifer, cum suā perduellum Angelorum,
 id est Episcoporum ceteruā, Christo debitum negans
 honorem; & auferent maiestatem, in Siluestro,
 vel in eius Legatis, suum in terris habuit Michael-
 em: totque inuenit oblustantes Angelos, quot Epis-
 copos Christi cultores. & eius Divinitatis vindices
 Trecenti decem & otto tantum ad diuinum illud.
 bellum conuenerant; & potuere aduersus tan-
 tos tam pauci: quod aduersus victores Reges ver-
 naculi Abraha totidem numero. Vicere, & ipsa
 Nicæa civitas, in quâ patrum confessus: ipsi
 infulati exercitus proceres, cum Oso, Viator &
 Vincentius, velut omen auspiciatissimum prælu-
 xere victoriae. Nulla illis arma, quam verba.
 In sacrilegos, qui Dei Filium Faciurum, aut Crea-
 turam aut Deo similem grumirent: Anat. chris-

* an 323.

* 221.

tis fulmen intorsere sancti Antistites *Legio vere*^{*} * *Fulmi-*
Chersunobolos: & veluti philomelæ dulcissimæ in-
geminantes piâ gestientis animi impatientia op-
tatiissimum canticum o. *Dignus est agnus qui occi-*
sus est accipere Diuinitatem, componuere veræ
fidei tesseram symbolum: atque ut exploderent
naturæ similitudinem, & assererent æqualitatem,
apposuere Genitum: non *Factum*, *Consubstantiale*
Patri: *Homoousion* denique: non *Homoiosion*.
Dess optimè in literulâ, tanta *Heresis*! Non-
tam solentes qui excipiunt.

C. Apoc. 5.

Christi 341. Iulii 5. Constantiæ & Constantis 5.

Audiani ab Audao principe sic nominati: &
ab errore, *Antropomorphite*. Abusi suauissi-
mis verbis d. *Faciamus hominem ad Imaginem*, d. *Genesit.*
& *Similitudinem Nostram*: asseuerabant meti
quadrupedes fronte, barbâ, humeris, brachiis,
pedibus, & reliquâ membrorum mole Deum ho-
minem esse. Mire ingeniosi, a vt peccata remit-
terent, sacros, utriusque instrumenti codices,
vna cum spuriis & adulterinis. Obiperteo utri-
que dividabant in hemicyclum: & disponebant per
versus: inter illa deinde librorum propugnacu-
la transeuntes: vulgabant stupidi quæ succurre-
bant peccata: sic Confessis indulgebatur venia
gratis, & sine vlla pœna. Qui inter verueces il-
los cordati: mimicum intelligentes lusum istam
Confessionem, & meram puerilitatem: silentes
quæ paulo atrociora, effutiebant per iocum in-
nocentes minutias: quæ virtutes verius, quam
flagitia. *Iugum Confessio*: vt lenitas *Audans*, la-

2 Theodos.
her. fala.

L. 2.

niebat hoc balsamo: suisque dicitabat sacrilegus,
Iugum meum suane est. Verè: & adeo, ut nec
horreant Calumniæ.

Christi 360. Liberii 9. Con- stantii 24.

* Nicæni. **V**Ix obtritus * Triumphantis Concilii fulmine
moriebatur coluber, qui sibilanti lingua Di-
uinitatis claritate Christum nudauerat: b alium
vomuit Erebus Constantinopoli; quæ coacta, vt
lupum abominari, quem paltorem viderat, &
adorauerat Präfulem. Inimicorum protervâ
deictus è suo apice Macedonius: vt canis ore ra-
bido debacchatus, latravit in Cœlum: spiritu
malo ebrius, & spoliatus insulis, Spiritum San-
ctum maiestate spolianit vili homuncio: creatu-
ram illum esse devlaterans: & Angelum naturâ
reliquis similem, ordine digniorem. * Quæ mon-
strum pepertit Constantinopolis ore centum quin-
quaginta Antistitium * Pneumatomachum fulmina-
uit: & quia, quod nulla adhuc Heresis emer-
sisset in Spiritum Sanctum, de eius diuinitate
actum patens in Niceno Concilio: eius diuini-
tatis assertores Sancti Patres adiecere Symbolo:
& in Spiritum Sanctum Dominum, & viuiscentem,
ex Patre procedentem, cum Patre, & Filio
coadordanum, & conglorificandum, qui locutus
est per Prophetas. Qui locutus olim per Entheos
Prophetas, locutus quoque in amplissimâ Sy-
nodo per insulatos proceres: non per.

b Baron.
an 360.

an. 381.

* pugnan-
gem in spi-

Christi 373. Damasi 7. Valentini & Valentis 10.

A Pollinarem : qui è verboso Rethore , repentinō furoris cōstro factus Theologaster , portenta somniauit in Christum . Hunc Semihominem fingens , mancam habere animam sine mente , & in eius vicem Verbum Diuinum garriebat inditum esse verborum futilis nundinator . c In Trinitate agnoscebat vilis Grammaticulus , *Alagnum Magorem , Maximum : Maximum , Patrem : Maiorem , Filium : Magnum , Spiritum Sanctum : Carnem Christi* , quia coēquam Verbo diceret , affirmabat transmissam esse per Virginem , non assumptam . Hæc & alia somnia , ne per vulgum serperent tanquam Oracula , damnauit ore Apostolico Damasus , Christiani gregis Episcopus . Ea peperit leuis iniuria , quæ magis laudi cederet quam pudori . Magnum Athanasium Apollinaris Laodiceæ exceperat amicissimè : illud humanitatis officium urbis Episcopus Arianorum Primipilaris vedit inquis oculis : in ultionem eiecit ab Ecclesia Beneficum Athanasii hospitem : illata contumeliaz usque adeo cerebrum abstulit misero : fallor , sic , inquam , Christianum fecit Apollinarem : vt * præcepto Domini moriger , * Matt. 5. maximum contulerit beneficium , pro conuictio . benefacita Quid enim tam mellitum Ariana fallitionis Praefuli : his qui quis concensus suauior , quam quod ipse lattans in oderum Christum , Apollinarem audierit collatrantem . uox

Christi 401. Anastasii 4. Arcadii & Honorii 7.

EX umbra ad lucem, & ex amica solitudinis cellulâ raptus ad solium diuino iussu Porphyrius Gaze ciuitatis in Palæstina ornatur infulis, vel oneratur inuitus. Ea in urbe, velut in agro fertili lolum inter optimam frugem, frequentes idololatæ, Christiani paucissimi: delubra octo, rara Basilicæ. Optimo pastori magnum Cordolium: & magnus timor, ne quis voraretur agniciulus à tot lupis: totus, & semper saluti omnium excubans, exemplum Caritati recolens: & a eius verba, nil non tentauit, ut ab eueshabes errantes reduceret: sed frustra labores exantlati, que non & patrata miracula, Fratia succubuisse aliquis ex hoc cum pietas; non Porphyrii: cuius animus similes, & lis palmæ, vincebat difficultates magis, quam illas operi vinceretur: afflauit ingeniosa charitas, ut protinus ad mouenda rei puppim, & proram Arcadianum adducere & ret Constantinopolim; & adiret nauigio: & deam si. scuiente iam hyeme. Proximi veris serenitatem expectasset, qui minus amans, & operi volebat Cesariensis Archiepiscopus: sed moratum imperfectam or impatiens timere nescit. b Quid timuisset charitas procellarum fremitum qui nauigabat Deo: enforas mitte gone siebat, ventos qui tranquillire potuit, non sit timore poterit coercere? si vult nos Deus vivere, & rem. Gaze populum conuertere: potest etiam hyber 19 2. Ioannis tempore, mari tamido sospitare: qui ferebat or su- G. 4. per aquas Spiritus Domini in cunis mundi, spirabit propitiè, nauem diriget, & nos seruabit incolas. Psal. 106. mes. Scrutavit: nam quamdiu nauigatum, c Star-

tnit procellam eius in auram, & Bysantium deduxit eos in portum voluntatis eorum. Augustam ibi Eudoxiam prius sibi Conciliant: & vñā cum vxore Arcadium. Iacebat grauida Imperatrix super aureum lectum: ingressos comiter, & cum honore excipit: & illi, vt præcoci gaudio fœtam perfunderent, parituram filium: & matem. qualem volebat, promiseret à Deo: & illa mira promisit. Non petebat vir suā paupertate ditissimus ampla latifundia ad annuos reditus: non ornamenta lautissima, ad maiestatem. Erant in eius ciuitate fana Deorum splendida: erant, & idololatriæ: illorum resipiscientiam, & illorum flagitabat ruinam Grauabatur Arcadius: extorsit tamen Eudoxia piâ fraude: sualit Princeps ingeniosissima, quæ pepererat ex Porphyrii vaticinio: vt quæcumque pereceret, scriberet in libello suplici: quem, cum perfusus facto Baptismate reportaretur in Augustale Theodosius: vel tradiceret Porphyrogenito: vel gerulo qui ferebat infantulum, monitus interim ab Augustâ libellum accipit: legitur coram: & Imperator continuo, Grauis, ait, petitio: sed recusatio gramor, quoniam hæc est prima petitio mei Theodosoli. Annuit igitur, & petenti suis vagitibus pupulo, & instanti suis osculis Eudoxiæ piæ Dalile. Votorum compos Porphyrius Gazam renauigat: obtritum Venetis simulacrum corruit, vbi illuxit diuina Crux: euersa deorum fana: Marnatum Ioni sacratum arte diuinâ dirutum, inunctis ex Imperio Cœli, septennis ore pueruli lingua Græca, non vñaculâ præcipientis, seu suillo, sulphure, & pice humidâ feribus æneis: vbi admotus ignis astuauit tam acriter, vt momento consun p̄erit. In vicem ædis prophæta, ibidem

ad trophei æternitatem sacra construta : & illam cum collaborantium certatim Christianorum pietas admolitur : ad laboris condimentum, è lingua omnium resonabat suauiter, Christus vicit, Christus vicit, vt vinceret usus

a Infirma instrumentis solitis a debilitate. O stupendum ! mundi ele quod non posuerant tot eruditissimæ presules : tot Magistri Dei tyres impetreris : quod non alter Thaumaturgus ut confun. Hilarion, ad maximam Christi gloriam de superderet forbo Daemone triumphantis : id infans vagiens : id tia s. Co. puer balbutiens potuere. Sic impletum in hac rurant c. 10, nā Templi oraculum b Ex ore infantium, & lar. b Psal. Canticum perfectisti laudem tuam.

Christi 415. Innocentij 140.
Honorij 21. Theod. II. 8.

Sum quoque portentum peperit in Pelagio Sauulsa à toto mundo Scotia ; quæ indignata tam lugubri puerperio, velut abortuum euomuit, qui cucullo Monachus, & non moribus, inter monachalis vitæ tribulos, amabat ut Adonillus inter ipsas rosas delicari. Suum venenum in solo genitali non reliquit ille serpens ut Pericula sed auexit ; & sanctitatis luce faciem faciens sparsit primò furtim ex instituto tenebrionum ;

a Baron. an. 415. postea propugnauit : a Absque Gratia salutaris auxilio posse hominem incipiatum vivere ; solius Liberi Arbitrij beneficio divina mandata posse servare ; infantes tam innocentes, quam ipsum Adam ante peccatum, ad salutem non egere baptismos ; primi hominis lapsum salvam ipsius animam inquinasse ; nec in posteros originis labem transfundit. Divinam Gratiam non gratis indulgeri, sed meritos

inuriā vocari Liberum Arbitrium, si non posset sine
dīnā ope, vel facere, vel non facere quidquid libet.
In ista limphati monachi deliramenta prior om-
nium, Roma detonuit; eādem paulò post in scelestō
Pelagi Centurione Calestio Carthago emula condē-
nauit; Quatuordecim postea Präsum Synodus
 * Diopoli in palästina conuulsit: ibi qua ementitā * Hodis
palinodīa vulpes Pelagius recantauit, iterum im- Rama.
pudentissime ganiit; iterum ea deliria fulmina-
uit Afriæ, non soluta * Carthaginē, sed Mileuij; * An. 416.
ibi quinquaginta Proceres Insulati, ut renascen-
tem Hydrā colliderent, suffragantis desiderij
calculo, Augustinum, qui in illo stellarum con-
cessu, veluti Sol radiabat, elegere; ut pietate in-
genio, & eruditione magnum Africæ Monstrum,
Vindex Diuina Gratia, Monstrū Scotia, Gratia In-
imicū obtereret. Obscurus, & plusquam Hercu-
les ausus; plusquam Herculem se probauit. De
illo dictum neque Hercules contra duos; iste tres
impetiit; & Pelagium, Calestium, Julianum tria
Monstra uno iēu confecit, & tam feliciter, &
eruditè scripsit; ut Gratia Doctor per excellentiam,
pestilentissimam heresim profligauerit, in hoc
beata quod expirauit stylo Tanti Doctoris; &
beator ille quod b in ipsa vitæ desinentis pe- b Verba
riodo Juliani libros refellens, & in confessione prosperi in
Christianæ gratiæ persecutans, in ipso altissimus Coron.
Athleta gloriōsus obierit.

Christi 431. Calest. 8. Theod. II.

24. Valent. III. 7.

MImicæ pietatis laruā grassatus ad Nonnæ Ro-
mæ Patriarchatum Nestorius, optati pedi-
iam compos, precariæ religionis crustam depo-

suit; & ex pastore mutatus in ferocem lupum, aduersus populum sanguit tam truculenter, vt aliquando clamauerit, *Regulum habemus, Episcopum non habemus*: tunc vere vox Populi, vox Dei. In illo apice sedens sensit, quod pro more sentiunt laborantis cerebri homines in locis altioribus:

a Tunc. videntur sibi videre, quæ nusquam a fiunt; sic vestigiae, ille vidit ridicula, vel deliravit, vidit Mariam, cœlū ambulat, & missellulus vesperilio perstrictus splendore geminu Deiparam adorauit; nec credidit; & in duas personas Christum diuisit. Suam vt promoueret infamia, duos blaterones in suggestu promouit; ambo exurgit mensa lucernis. lingua sacrilegâ coram populo fucatis verborum phaleris declamarunt. Mariam neque esse; neque

* Deipavocandam * Theotocam; ambo Diaboli, vel mancipia, vel instrumenta ausi, deuouere diris, & Diabolo tradere, quotquot Deiparam crederent. Ad talem ferociam non exiliit modo Nestorius; sed ore impio adiecit censemendum Deum non esse, nec appellandum puerum Iesum, qui spatiis mensuris adoleuisset ut pueri; at verò ad tam horrendas blasphemias expauescens plebs circumfusa cohorte.

b Baron. ruit b Ras vbi olfecit, in authorem è suo calo Calestinus suum fulmen impegit Roma; Cyrilus eius in Oriente Vicarius, Alexandria; Totus denique Ephesi Uniuersus. Illuc ex occidente legati Cœlestini confluxerant, & Orientis Episcopi plusquam ducenti: illuc & Nestorius cum sua face. Qui pij elegere basilicam à Maria nomine Marianam; vt Virgo illibata, quæ omnes proterit hereses, Nestorianam, extinguueret in suo templo. Non ausus tot inter Aquilas adesse bubo Nestorius; insus se sistere coram Patribus Thrasonico fastu respondit, Considerabo, & Videbo: citatus iterum,

& tertio ; quia nulquam comparuit, & viuâ voce
damnatur, & mortuâ ? viuâ voce , vnanimi con-
senus eloquo pluries conclamatum : *Quicumque
Nestorium non Anathematizat. Anathema sit;*
Mortuâ, literis iussu Synodi exaratis : in quarum
fronte pulchrum elogium , Nestorio Noso lude.
Sciso te propter team haresim à sancta Synodo
excommunicatum ; & ab omni Ecclesiastico apice pro-
fus a consueto. Sic miser draco iacuit triumphatus,
Post illius victorie felicitatem gaudium liberale
per totam Ephesum : ubique Io triumphè : ubique
Epinici resonare : alij sanctam deprædicare Sy-
nodum : alij tribuere Deo maximo gloriam : in
vicis ardere faces : prælucere Episcopis exequitibus
luce dubia : immo pia mulieres cum thuribulis ador-
entes thymiamata processisse Episcopos. Quid mirum ! non se capiebat ciuitas post triumphum. In
Anathemâ videlicet largâ Pulsneria Augustâ pie-
tate templum Marie, Depare titulo consecratum
in Blachernis propè Constantinopolim : factum-
que incandescente in dies erga beatam Virginem
Christianorum cultu , ut quoties pronuntiaretur
melleum eius nomen : Augusto Marie nomini di-
nirum Dei Genitricis elogium adderetur : & quæ
haecenus inabsoluta ubique percrebuerat oratio
Angelica ; ultimam tunc temporis accepisse li-
neam traditur à pectoribus Angelis , id est Epis-
copis : qui adiecere velut coronam sancta Maria
Mater Dei ora pro nobis, &c.

Christi 448. Leonis 9. Theod. II.
41. Valent. III. 24.

Vix post contorta Ephesi in Nestorium Anathe-
matum, acceptis à sacro consenu litteris ciues

Constant. Despare populus, velut Echo tinnula repetitis vicibus conclamauerant, *Anathema Nestorio* in ipsâ pro tranquillatâ tempestate lèttiâ, inopinatâ procellar tumor inhorruit. Clamabat cum clamantibus Eutyches Archymandrita: sed immemor a sententia formidandæ, quia forte lapsus despiciebat Episcopum, Monachus cecidit: propugnator fidei fit impugnator. Æstuans dem inuehitur in *Nestorium*, qui Christum diuiserat in Duas Personas: in eo negat imprudens Duas Naturas. Ab uno sibi consulens scopulo arietauit in alium: & ita miser miserrimus incedit in *Scyllam cupiens vitare Charybdim*. Amicè monitus ab amico Episcopo semper absurduit: & ille ubi sensit saniora monita nihil procedere, reiles adhibuit: & tandem dixit Ecclesia, b Tri-

b Baron.
c Spond.
m. 448.

ginta scilicet Episcoporum Concilio, qui tunc Constantinoli. A Patribus iussus ter interesse Eutyches, ter renuit; causatus semper & se in Canobio degere velut Sepulchro: & propositum sibi è septis Monasterij numquam pedem efferre, causatus semel morbum, è suâ demum speluncâ prodidit malus celuber: & impudenter confessus in Synodo: *Duas Natuyas habuisse Dominum nostrum antè adunationem: post adunationem Unicam*. Vbi infremuere ad talēm proteruiam pij Antistites, ore præfidis Flavianis, à fideliū cœtu, à primatu monasterij, à sacerdotio denique summotus ad statem hypocrita. Sed prostrata illo fulmine belitia rursus inualuit, Spadonis Chrysaphij, potestate suffulta: eius imprimis consilio Theodosius, totidem Episcoporum Synodus intra Vibem Regiam conuocauit; deinde inconsulto, AEterna Urbis Episcopo, præter morem Ephesi * Generalem indixit: Dioscorum Alexanrinum praefecit: Leo-

* An. 449

nam denique inuitauit, qui & suis in legatis interfuit, & in diuinâ de incarnatione verbi, ad Flaviañum epistolâ, interfuerunt cum illis centum, & viginti octo Episcopi, non Spiritus Dei: sed mundi sed inferni. Ibi timore militum *Eutyches* idem condemnatus absoluitur: *Flavianus* in exilium deportatur, & moritur: Torquentur strenui: suffragantur ignavi: plectuntur Legati: & quod incredibile, nonaginta sex reclamante conscientia subscripterunt inuiti. Leo interim saluti totius orbis, ut bonus pastor inuigilans, ubi compertit: omnia rescidit: & Prædatorium Ephesinum, (sic appellatum à maioribus illud Concilium) penitus abrogavit: abrogavit, & paulò ante obitum * Theodosius: factumque stupendo Dei Consilio: ut quam prostratam heresim suis dolis, *Eunuchus* semiuir exorta erat, Pulcheria, velut altera Debora, excitatam rursus pietatis astig prosterneret. Debora ita suum habuit in *Marciano Barac.* * Vtriusque precibus, Leonis iussu Synodus * An. 455 OFc menica Nicream primò cogitatur: secundo Chalcedonem, Angustiis Bosphori diremptam ab Urbe principe conuocatur. In Legatis quinque Leo iterum adest & præst: numquam antea confluerant tot Antistites: interfuerunt Sexcenti Triginta, viri delibatissimi: dignatus etiam ad maiestatem adesse cum suâ Pulcheriâ *Marcianus*. Augusta Martyris Euphemiae basilica electa tot Sanctorum confessui: ibi cum simul Imperium, & Ecclesia, vere a Sol & Luna steterunt in habitaculo ² Hab. 3. suo: ibi & *Dioscorus* Eutychiane heresios Corporeus: ibi & illi Præfules, qui parum viri, timore mortis subscripterunt: sed illis, quia clamatum ab omnibus, Omnes Peccavimus, Omnes Veniam Postulamus: & quia inuiti peccauerant, data veniam:

& induitum sedere inter proceres : at non Diocesoro , qui amotus à sua sede , ne quem contactu suo inficeret : primā vice sedere iussus in medio , & veluti reus , & veluti lupus ; aliis , licet vocatus , numquam venit . Lecta interim eius praconia , blasphemiae scilicet , incendia , libidines , hæreses , demum exauferatur . Plusquam sexcenti piperratis dictis impium proscindentes , & conclamantes , ut Leo sic credimus , Legatorum subscripte sententiaz . Proscriptus cum suo delirio fœlix . & infœlix Eutyches : fœlix , nomine : infœlicissimus , suo errore : à tota denique Synodo conclamante definitum , in Persona una duas esse Naturas : appre- ciatâ deinde ex instituto multos annos Imperatori . Trisagium cecinit ad magnificentiam : & ne fœlicissima dies vñquam excideret , Deo actura gratias immortales , annuâ celebritate recoluit Orientis Ecclesia , decimâ sextâ Iulij , inscriptisque Menologio sic , Celebitas Sexcentorum Triginta Parvum Quartæ Synodi OEcumenica , in Urbe Chalcedone tempore Marciani Imperatoris . Eternarium decebat tantam victoriam ?

Christi 496. **G**elasij s. **A**nastasij
Imp. 6. **T**heod. **R**eg. 4.

Romani diœti veteris memores , moribus antiquis stat res Romana , virisque recurrente quotannis Februatio , celebrabant vel Christiani , illata in Italiam ante urbem conditam Lupercalia . Persuasus has ineprias patrum Christianas esse Gelasius , sustulit . Bene maxime Pontifex , tuo exemplo utinam lupas aliquis ē Subtrah.

*Christi 520. Hormisdæ 7. Iustini
Imp. III. Theod. Reg. 27.*

CAluinistarum primogeniti, *a Prædestinatis, ut a Baron-*
Comnem impietatis auram excuterent, & ha-^b*hoc an-*
benas laxarent imprebitati: asserebant nec pijs
veilem innocentiam: si Deus inferis destinasset:
nec impiis exitialem malitiam, si condidisset ad
gloriam. Scintillam subnascentem cœlesti flam-
mâ incensi extinxere Patres Archatensis Conci-
lij. Prouehendæ hæresi obtendebant fatui ba-
latrones hæreticorum flagellum, & veritatis vin-
diecm Augustinum: obtendebant, & eius libros
qui cum sint, verbis, & sententijs aurei, quas in
iis non ostendebant hæreses, somniabant. Ut nul-
lus flosculus, è quo mellis stillam non libet Apis: ita
nullus tam bonus, & tam rogens, è quo non bas-
riant virus Aranei.

Christi 629. Honori 4. Heracl. 20.

Explorâ Monophysitarum, vnius in Christo na-
turæ defensorum amentiâ, è fonte pestilen-
tissimo pestilentissimus Monothelitarum, Duas in
Christo Naturas, Unicam Voluntatem admitten-
tium riuus effluxit. Procudit monistrum Philopo-
nus, Grammaticulus Alexandrinus: & illud am-
plexari tanquam miraculum, qui soli debebant,
& poterant denouere, promouerunt, Imperato-
res, Patriarchæ; Episcopi. b Trium dæmonum b Baros
verius, quam Patriarcharum, Sergij Constant. Cyri, hoc anno
Alexand. Athanasij, Antioch. loquacitate semel^c*alii.*
dementatus Heraclius, ut per totum orbem dif-

funderet, tres illos eo consilio suæ hæresis Patriarchas, ad trium Europa, Asia, Africa: clarissimarum urbiuum Patriarchatum prouexit: famosam postea Elthesin, id est * expositionem veræ fidei promulgavit. Constat & hæresis, hæres, &

* An. 639 sceptri, eodem fastu, quo axis, credendi normam seu formam * Typum confinxit, & ubique proposuit: nec mirum! quos decebat aberrantes reuocare principes, & admonere, instigarunt ad omnia Patriarchæ, Sergius, Pyrrhus, Paulus, Petrus, Con-

a Rogatus stant. Antioch. Athanasius, Macedonius, & Macarius pro te ut rius: Alexandr. Cyrus, & Petrus; omnes non eiusnō deficiat dem farina, sed furfuris, totis admoliti viribus, fides tua, & vigilijs, incubuere Monothelitis, firmandis, & in aliis propagandis, promouendis. Romanus verò Pontificis quando concursus id est. Patrum omnium Patrem: sibique præmisca- sum, & iussum simul in decessore Petro, ait Pater fratres amantissimus delirantes filios admonuit Hono-

rios. Luc. rius: garrientem vnam in Christo voluntatem Cx-

22. rum silere iussit: Sergium scribentem, nonnullos

b Nodum credere duas in Christo voluntates contrarias, car- soluit Banis & spiritus, rebellantes adinuicem: quod caro

70. an. 633 in Christo, in rationem numquam insurget,

& exeo. vnicam esse in eo spiritus voluntatem edocuit;

Spond. b nam licet homo Christus, quia numquam variis

consule. voluntatibus laborauit, numquam ingemiscere

c Nō enim potuit cum Apostolo. c Hui hui, & ad Merbo-

quod vole niam illi historici, in hoc non historici, qui ma-

bonū, hoc gnum Honorium, vnam sic in Christo homine, non

facio, sed plures, vt in reliquis voluntates ex planantem,

quod nolo summa inficiā, vel oscitantā in Monothelite-

malem. rum fordes, & lapsum asserunt, & produnt. Post

hoc ag. Honorium, Seuerinus, flagellauit Heraclij Elthesin:

Roh. 7. post illum Iohannes Quartus, & sectam sibilauit,

& E&thesin tam fœliciter, ut sentiens, se idèò in Occidente male audire Heraclius, * nouo edicto ^{Anno 646} resciderit, & vulgauerit hanc expositionem, suo ad maiorem tantum auctoritatem nomine promulgatam, non esse suum opus, sed Sergij, iam extinti. Concors tribus decessoribus Theodoruss, condemnauit Paulum, erroris huius signiferum; Pyrrhum post cantatam Palinodiam relapsam Anathemate perculit: * imò ad maiestatem accedens ^{Anno 648} ad Mansolaum Petri (exhorresco referens) Christi Sanguine ex Calice distillato in Attamentum, exaugurationem eius conscripsit. Post illum Maxtinus, imperterritus in Concilio Lateranensi centrum, & decem Antistitum, sectam, E&thesin, & constantis Typum expunxit: vltimus denique optimus Agatho, sepeluit in sextâ Oecumenicâ, * Synodo: Vrbs Concilij Constantinopolis: Locus Sancti Palatij Secretarium, cui ab altissimo fornice in rotundum concamerato, Quatum nomen proprium, sive Trullus. Praesides Agathonis Legati, ducenti etogiata nouem Episcopi confessores; Constantinus Pogonatus moderator intererat; Ibi Macarius quoque Praeful Antiochenus, factionis Antesignanus, velut alter Ismaël, agens in omnes, omnium tela excepit. Amicè monitus ab Imperatore resipiscere, cum respondisset procaciter, Nec si incidar membratim, nec si mittar in mare: recubabo; cum & candidè fassus esset, se & fitmandæ sua sententia SS. sententias decurtaſſe, contigit tota Synodus inclamauit. Nouo Dioscoro Anatema, huiusmodi Deponatur. Nouo Appollinario Malos Annos; Hareticus Foras. Extritus ubi ille ex Augusto confessu, ut constaret ciecas esse fortes Erroris; innixitate predicio tela Araneanu nigerrima occidere in medio populi. Exsibilata postmodum ha-

resis omnium calculo ; sectatores nominatim proscripti ; & tandem definitum, sicut in Christo. Dicas Naturas. Dicas quoque Operationes Naturales Indivise, & Inconvenitibiliter agnoscendas : fuisse acclamations ex instituto habitæ , Longos Annos Agathoni, Longos Annos Constantino, Longos Patriibus Sacri Concilij. Ad Ieritiam omnium praefante Imperatore , presente cum Episcopis Patriarcha à Legato Episcopo Portuensi in Basilicâ Sancte Sophie incruentum sacrificium Latinâ lingua celebratum ; quod nouum.

**Christi 726. Gregor. II. 13. Leon.
Isaurici 10.**

¶ Oppugnatores imaginum. **F**erax monstrorum oriens ferale protulit in * Iconem machu. Pater moaltri, homo Iudeus, nomine Serapieus. Gisido, saracenorum principi mira pollicitus , & longiorem vitam , si imagines frangeret, vel abraderet ; princeps nimium credulus deiecit omnes, fregit, & parum vixit : sed qui mortuus magna sui parte vixit in Baron. filio, vixit moribus in Leone ; & qui ut Nona hoc anno, Roma, que sepe nimium viderat Imperatores & alios. hereticos, nullum hteresiarcham, aliquid noui * Fecit ostenderet, * Iconoclastarum Alpha se praetulit. **sus imagi** Hebræorum suadela, in præmium sibi promissum. cum adhuc priuatus esset, Imperij. Imperator incanduit aduersus sanctos : & ne quos oderat, eorum videret imagines, edito publico iussit deleti. Ad praconis vocem vulutatum Bisantij , & in Leonem irruptum seditione publicâ nisi dixisset subdole, non iussile deleri ; sed tolli ; ne passim, ut mos erat ; infra posite libarentur prophano rum osculis. Errantem principem Germanus Pa-

triarcha conatus primum reducere blandis consiliis, cum Damascene obstitit acriter: sed primi merces exilium: abscessa manus alteri. Stabilito in Romana Synodo Sacrarum Cultu Imaginum *Gregorius*, quoque monuit amantissime: sed sanguinem * Chersonam interminantem literis: & missu-
 rum se Romam, qui aneam Petri statuam coniue-
 rent, despicit pater, ut Phreneticum. Initio fæ-
 dore Leoni Gallum opponit, & terruit: * Obdu-
 ratum Anathemate lapidat; Italos denique om-
 nes facit, & obsequio liberos & tributo. Eun-
 dem decessori unanimis, & cognominis *Gre-*
gorius Tertius Romæ, in nonaginta trium Episco-
 porum Concilio perculit; & luculentissimis ima-
 ginibus decorauit urbis basilicas.* Leoni mortuo
 succedit, cuius vel ipsum nomen pessimè alet
Copronymus, paterna impietatis hæres. Trecen-
 torum triginta, heu heu, *Presulim*, Luporum in-
 quam cogit * Synodum in *Deipara* templo; quod
 in Blachernis. Qui pugnabat aduersus sacras ima-
 gines: deleuit omnes, quæ in basilica; auulsit
 lapillos aureos, qui ad splendorem in veroque
 pariete: pro imaginibus pietate ad ornatum viti-
 des arbores cum auiculis. Tunc proh dolor ve-
 rissimum. a In eo conuentu Diabolico nebuloso a Veneratum
 num decretis statutum, ut Idola Imagines, Idololatra gentes in-
 vocarentur Cultores: definitum *Deipara* opem heredita-
 tis inutilem: vetitum ne eui Sancti titulus te tuam.
 tribueretur imposterum: acclamatum ab inuen-
 so populo, hodie Salus in mundo, quandoquidem opera
 tua o Imperator Idolis liberati sumus: iuratum a
 pessimis supra Crucem supra Euangelia, supra cor-
 pus Dominic. Imagines se vocaturos Idola, & num-
 quam adorat uros: fausta deinde acclamations
 ad fospitatem Copronymi: additumque sacrilegè

Vulgo

* La Chær-
soneseTaurique
entre le

Golphe

de Negro

poli, le

Pont-

Euxin, &

la Palus.

Mæotide.

* An. 736

Copros,

A 754.

E. Ps 78.

tres dumtaxat immunes fecisse Christianos ab
Idolis Christum, Leonem, & eius filium Constanti-
num. Deliria illa Tartarei conciliabuli concul-
xit, rescidit, lacerauit, Stephanus quartus in Ro-

- * An. 387 miana Synodo: * abrogauit, & illam Synodum.
Adulterinam septima OEcumenica, Constantini &
Irenes, matris precibus, Hadriani Pontificis autho-
ritate conuocata, primo Bisantium, postea in
triumphi omen Nicaeam. Ibi in metropoli sancte
Sophiae sapientum confessus trecentorum sexa-
ginta septem Antistitum: ibi Legati Apostolici:
ibi & Orthodoxi Praesules: & qui timore olim
haeretici nonnulli quia ex animo penitentes,
admissi, alij quoque pia frando Iunenalis Episcopi,
& Episcoporum Illyrij: qui omnes innocentes,
& Orthodoxi mordicus, pro lapsis veniam postulantes,
flexis genibus, extorsero demum a patribus: a qui-
bus denique, Magno Symbolo recitato, & cum
hoc de Spiritu Sancto, primo addita explicatio-
ne, qui ex Patre Filioque procedit, definitum non
solum decorum: sed utile: sed pius Christi, Dei-
pari, Sanctorum, in & Angelorum delineare Im-
ages: fingere ex materia qualibet: & ubilibet,
in sacris edibus, vestibus, parietibus, domibus,
& viis publicis collocare, sicut & Cruces. Ac-
clamationes postea a tota Synodo, Anathemata,
vota. Omnes ita Credimus: haec Fides. Apostolorum:
Honorabiles Imagines osculamur: qui sic non habent.
Anathema. Frementi Concilio contra Venerabiles
imagines. Anathema. Multos Annos Constantino, &
Irene matri eius: Multos Annos Novo Constantino,
& Nostrae Helene eterna memoria: Dominus custo-
- * An. 389 diat Imperium eorum. * Eodem spiritu detonuit
 in eosdem proteruos octava Synodus OEcumeni-
- * An. 392 ca Constantinopoli: * ubi a pia principe Thea-

dorā, & Michaële filio celebri apparatu restitu-
ta tandem veluti postliminio sacræ imagines in
Ecclesia principe : statutumque ut annis singulis,
eādem die primā Dominica Quadragesima recole-
retur memoria tam̄ beneficij, & Leonis sceleratissi-
mi triumphati.

Christi 858. Nicolai 1. Lud. II.

4. Michaëlis 3. 17.

Delecta nouitatis lenocinio Constantinopo-
lis, ne monstrum non haberet, profligato
Iconoclastarum portento, a nouum genuit, cum
ouem armauit in pastorem. Pastor Ignatius Im-
peratorum nepos & filius: Batdas administer, &
candidatus Imperij ouis: sed calcitrofa: sed im-
morigera: irata pastori mitissimo pedum adimit,
infulis exuit, solio deiicit, & pro paltore lupum
suffecit, Photium, o monstrum! sed quem Noua
Roma coluit vel inuita, Vetus reiecit. Sedebat
fauissimè intrusus Patriarchalis Morio, & per-
sonam agens Ignatij. In illum, & in amicos Prä-
sules grassabatur serio Tenebricosus * Photius. Ut
Nicolaum Papam deciperet vulpem se fecit, qui ^{a Baros.}
^{hoc anno.}
^{& alio.}
Iupus erat; monuit homo mendax iam seniorem
Ignatium, solidinitis desiderio, & urbem abdi-
casse vltro, & dignitatem: se sufficit m invitum:
rogauit Legatos ad cogendum Concilium, non
alio Consilio, quam vt damnarent ipsi, quem
in furtivâ Synodo, cum suis ipse damnauerat.
Nihil subodoratus Christi Vicarius, & Legatos
mittit, & literas. Admissi illi patum vrhanè, cum
nullo potuere colloqui per centum dies; * inter-
fuerit Concilio, & subscripsere, prob nefas! veritatem

* *Lucas-*
dus.

* *An. 862*

exilium: ubi cibus omnis pedienti: vocatus quoque Ignatius, adfuit Episcopali cultu: ad singula vestimenta clamante, ut moris erat, subdiacono, Indignus, exiit us solemnri ritu vestibus Pontificis, & exanguratus damnatur: imo Sanguinolentus, Semianimis, & vix spirans cum esset, Theodorus, quispiam accepta per vim illius manu languida, pro illo Crucem ex instituto pinxit in charta loco subscriptionis: adiecit postea Phocas verba ista: Ignatius indignus Constantiopolitanus confiteor me ingressum esse sine calculis, non Canonicu videlicet electum, & his annis non sancte me gesisse, sed tyrannice. Vbi notus furor iste Pontifici, Romæ in Concilio Legatos exangurare: Ignatum repnere: Photium denouere; vicissim ille rabidus in Concilium conflat Conciliabulum: ibi canis ore virulento latrans: ut olim Diocorut in Leonem, in Nicolaum impingit Anathematis fulmen, clamantibus pene cunctis piaculum esse, in summum Pontificem ab inferiore vibrari talem sententiam: & quasi parum id laudabile semel tentasse, bis contorsit. Sed non inulta cœlo isthac protervia post Michaëlem occisum erubescens, Basilius Macedo, Insulato Spadoni traditum Patriarchale Ignatum post exangelatos nouennio toto agones pie restituit: Eunuchum abigit, sed non totum: nam partem illius optimam secum detinuit in libello, qui in speciem bractearus, scatebat coniunctis in Ignatum. In illo, & septem viri sancti imagines pictæ, & septem actiones Synodicas fidær. Vapulabat in prima Ignatius: & supra caput eius istud elogium, Diabolus: in secundâ sputis deformatus squallebat: inscriptio Principium peccati, in tertia prodibat exanguratus, lemma Filius iniquitatis: in quarta exul, epigraphæ

* An. 167.

Simon Magus: in quinta vincitus, verbum, Extol-
tens se super omne quod dieatur Deus: in sexta di-
uis traditus, dictum, Abominatio desolationis: in
septima truncandus capite, & pro laudum cumu-
lo positum, Antichristus. Ita omnia, & qua-
cunque in Nicolaum Seminari impudentissimus
scriperat, cremata Romæ, & Hadriano iubente;
& cœlo adiuuante: repentini numbi pluvia, accen-
so igne Valentius, non extincto, nisi sunt cœli * suffus-
di, & frigidam solum: atque ut pestem oibis dam-
naret, * collecta Synodus octava OEcumenica se-
dit Constantinopoli: locus Sophia: ibi Legati
Præfides Hadriani: ibi Ignatius Patriarcha: in-
tersuit, & Basilius Augustus: Præfules interfuerer-
tantum duodecim, & lapfis, & sequacibus Photij
octoginta nouem admissi, post accepta solemni ri-
tu ab Ignatio Episcopatus Insignia: vocatus, & cui-
jus causâ conuenerant, Photius, non sponte pro-
diit: imò cum raperetur, deieravit sibi certum
nihil mutire: usurpans Diabolico supereilio dia-
demati vatis oraculum. a Duxi custodiam vias
meas, posui ori meo custodiam, cum confiteret pecc-
ator aduersum me. Interrogatus semper obmu-
tuit, affirmans se tacere exemplo innocentis Christi.
cum iudicaretur à noxiis. Venienti alia vice abla-
tus baculus pastoralis: quod non pastor ille esset,
sed lupus: cumque in dies obduresceret, infictum
pluries, Photio Inuasori, Nono Iude Anathema: Ge-
minatae appreciationes fausta: Basilio Multos An-
nos: Hadriano Novi Simonis interemptori Multos
Annos: addita tandem tot ditatum tonitruis sub-
scriptio Præfulum, qui omnes Centrum & Duo, non
Atramento vulgari, sed ut iam Theodorus in Pyr-
hum, ad horrorem immerso in Christi sanguinera
Calamo, subscripti sere Subscriptis & absoluta Synodo

* Vide
Eras in
Chiliad.

* An. 869

a Ps. 38

Basilius Imp. cum filii, suoque Chirographo, quod
vistatum solis Episcopus; Crucis signum adiecit. Et o
hominū fidem! quis credat colubrū, sic concusum,

* an. 873 resumptis aliquando viribus * prorepisse rursus
ad solium, suffragante ipso Basilio: sed eo cœli

* an. 886. concilio, ut à Ioāne Octauo rursum cœctus, à Leo
ne Basilii filio funditus * deturbaretur Hæreticus;
qui dies singulis hominibus animas tribuens, à fide
contendebat, & pietate penitus alienum. qui dice
ret Spiritum Santicum a Filio simul, & Patre pro
cedere. Id delirium ut retunderet Romana Ec
clesiarum mater Ecclesia; Magno Symbolo quod,
antiquitatis amore nondum fecerat; * quod ta
men eius venia in Galliis & Hispaniis dudum
plurimæ fecerant, post illam vocem, qui ex Pa
tre * adiecit & sapienter inseruit, Filioque proce
dit, & demum S. Henrici precibus in missæ sacri

* 809.

* an. 883. * 1014. ficio decantauit *

Christi 1048. Eugenij III. 4.

Conradi Reg. Rom. 10.

Manuelis 6.

Post ferales Tragœdias, quæ vel à Democrito
fletum extorquent prodit scurra fatuus ad ri

b Rissus sum: ut verum sit aliquando: b scurra inquam
dolore Endo nomine gente Brito, nobilis sanguine: sed

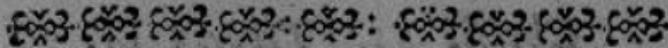
miscebti- sic * Amusus, & idiota, ut nec distingueret inter
zur Pro- eum, & Eon nomen vernaculum. Quoties enim

verb. 14. (quis Heraclitus non rideat) Eon audiret, af
* Illitera- feuerabat doctor ille naris emundatæ, se eum esse.

840. qui in Exorcismis Ecclesiæ vetus dicitur indicare
vinos & mortuos, & sacrificium per ignem: & ta
men ille tam bardus, & tam veruck, adiutus

ope Dæmonum, suis præstigiis sic dementabat homines: ut illecti verbis a Deiparæ sequerentur a Et me immuniti. Magna gloria circa illum & maje- sericordias regia: qui stipabant omnibus videban- eius a pro- tur beati: induit bysfo, semper in nectare, genie in & ambrosia. Quoties lubitum, in promptu cœ- progenies ne pollucibiles, & saccharatae cupediæ, sed in timenti- speciem: pascebant oculos mirabiliter, non sa- buss cum burrabant ventrem: quod durum. Ex cibis qui libasset tantillum, imò vel micam vnicam, adhæ- rebat continuo: & cum Bachantum grēge pare- dorum operā errabat, quocumque raperet im- petus Dæmonis. Infestus Eudo templis præcipue, b. Arroga & locis factis, b se viuorum Dominum, & mor- bat iibi tiorum iudicem: & in omnes iactabat posse, istud diu- quidquid liberet. Miser omnipotens unum non nisi vatu potuit fetuare amicum Dæmonem: à quo de- landate fætus venit in manus hominum. Productus co- Dominum ram Eugenio in Rhemensi Concilio fatuus, fatuissi- omnes gen- mus nil effutti nisi fatua: nec aliâ mulctatus pœ- tes, lauda nā, quam fatuorum, carcere: ubi paulo post te eū om- ineptire desit, quia vivere. c Cum illo, veluti, nes popu- cum truncato capite, nebulonum caterua prorsus li- euauit, euauit Scientia, Iudicium Sapientia, c Baron. scæcæ proceres sic appellabat ad pompam.

an. 1148.

CAPVT IV.

De Auspiciis præloquium.

EX E C V T V S primâ capitum triade, quæ in communi spectant ad religionem: iam ad ea transfo, quæ habent affinitatis auram

cum illâ. Ad auspicia primum , quæ obseruata
 d. 2. de Romanis tanta religione , ut & referente Tullio ,
 Disin. nihil publicè sine auspiciis , nec domi , nec mil-
 litia gerent. Illa qui expuit , & aspernatur ,
 omnino sapiens est , & cordatus : nec minus
 serio vetitum Christianis illa respicere , quam ,
 qui fuere Christianæ gentis præludia , vel primitia . *Israëlistis* , è *Non inueniatur in te qui obseruet auguria* , obseruavit Manasses ; & datum vitio.
 Audi res occultiores dignoscere , toti erant in-
 e *Dentis* obseuatiunculis veteres : rati & victimis , extis ,
 igne , fumo , thure , aquâ , vino , piscibus , cera ,
 lauro , auibus , quadrupedibus , verbis , & eius-
 modi diuinari posse obseura , & futura intelligi .
 Inde prorupere tot nomina pro diuersis , è varijs
 rebus , diuinationibus adiuventa : inde *Extispitia* . *Pyromantia* , *Hydromantia* , *Iazomantia* .
Auspicio omnia : & id genus alia , quæ præte-
 reo : è tot obseruationibus *Omnithia* quæ ab
 inspicendis auibus dicebatur *Auspiciū omnium* .
 maximè familiaris ; & ex eâ in usu colligere ,
 vel faustitatem futuram , vel infelicitatem . Dat
 exempla plura Valerius : ego quoque subiicio
 primum

DOMESTICA.

Christi 31. Tiberij 15.

Post emensa vita innocentis , & patientis sex
 ultra ; venit Christus ad Ioannem , qui Iordanis
 aquâ tingebat accedentes turmatim : venit ,
 & ipse spirans mundities , & ipsissima puritas ,
 quasi sordidus voluit baptisari ; & o mirum ! post
 amicam verborum luctam , obtinuit . Vt conuen-

plarentur humilitatis miraculum attoniti cœli se
diduxere, & ex iis delapsus molliter Spiritus, Co-
lumbæ imagine volavit supra Christum ; vt va-
tis clarissimi impleretur oraculum , a Requies- b. Esaii
et super eum Spiritus Domini.

Christi 238. Fabiani I.

Maximini I.

Volauit & suauissimè supra futurum ejus Vi-
carium. Antero tortoris feritate truncatos
querebatur caput Ecclesiæ : & is electus , qui
latebat in turbâ , Fabianus. Nulla illum spes ti-
tillabat tanti fastigij ; & tamen assecutus , sus-
fragante primum Deo , postea populo : delapsa
exaltus columba eius insedit capiti , videt plebs
circumfusa ; sacramentum intelligit : & continuo
Fabianum elegit. Sic sublimatus , qui se demise-
rat at ne sublimaretur , insanum simulauit , qui
erat miraculum sapientiæ

Christi 378. Damasi 12. Valentis I5. Gratiani 12. Valen- tin. II. 3.

Ephrem dignitate Diaconus. Iubente Deo Edessæ
enerat Casiram Cappadociæ , cuius Antistes
Basilius. Commissas oues diutini Verbi pane nu-
trire pro more illi ; & tunc forte docebat ex sug-
gestu : melius ut fidelis Echo reddebat , quid-
quid afflabat spiritus , cum intrat Ephrem : vidit
incidentem eius dextræ columbulam , insuffran-
tem auribus , & suggestarem oracula , quæ pro-

ferebat Apostolorum imitator donatus eā felicitate, quā ipsi. Loquebatur , ut locuti illi , cum tonarent in pulpitis: ut illi, inquam, quibus pro-

^b Math. missum à Veritate, ^b Non enim vos estis , qui lo-
quimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in
vobis.

Christi 386. Siricij 3. Valentini.

II. 12. Theodosii 9.

Locutus quoque, & linguā magni Chrysostomi; qui ne lateret diutius inter arbores , è dilectæ solitudinis gremio raptus in Vrbem , è Monacho fit sacerdos : inaugurationē viri aurei prosecuta non solum festivo plausum gaudio natalis Antiochia ; applausere & Angeli : ille præcipue, cuius monitu iussus homo eloquens inungi Angelus , id est sacerdos; applausere, & volucres : Nam columba candidissima inopinato lapsu super volans , sedit mollissimè super Myrothecium Eloquentiæ, & Officinam Sapientiæ Caput Chrysostomi. Contemplari iuuat , & hilarare oculos tam stupendo miraculo ; sed , & dolor , fugat meticulosam auiculam.

*Christi 431. Cælestini 8. Theodo-
sii 11. 24. Valentini. III. 7.*

* Hodie la mer de Gressa natali solo, & in ameno tractu, qui circa Zaba-
ca * Paludem Maeotidem, Pandalarum barba-
che. ries: quæ grassata luporum more per Galliam, &
* Mediter Hispaniam, transmisso * Mari Magno, tota tem-
perante. pestate demum, incubuit Africæ , vcluti termino.

euictum ibi impune : indulsum , nec ætati , nec exui . Magnus è tot cædibus mæror Bonifacio Comiti : sed non datum mutare , nec submouere barbaros quos vltionis æstu vocauerat : tentauit tamē commissâ pugnâ ; nec potuit . Ex oriente missus à Theodosio auxiliaris Aspar , dux omnino magnus eodem fato pugnauit , quo Bonifacius : uterque vincitur : triumphatus Comes fugâ repetit veterem Romanam : hic Nostram : at non milites : alii iacent mortui : alii squalent captiui : Lubido semel Regi Genserico videndi omnes : educi iubet è carcere , & prodire sub dio . Liberoris auræ serenitate omnes affecti , labore fracti , macerati inedia , apricantes obdormiscent sub nudâ humo . Sterebat , & compedibus grauis & somno Marcianus . a Meridiano die : ne sol astus ardenti lediceret fatale caput imperio , insolenti miraculo adsolans Aquila , immotis alis suprà se librat : & explicatis pennarum radiis , quasi umbellam facit futuro principi . Miratus forte nouitatem Gensericus ; vt erat multæ naris : ex iis quæ libauerat oculis , nouis repente yates intellexit Imperatorem futurum aliquando , quem ulro Ales Imperialis , pro Domini quondam sui salute solicita , velut animata nubes umbrauerat : intellexit , & credidit : & vel timore vel reuerentiâ future majestatis , pactus amicitiam cum compos esset imperii : non solum sospitauit sed liberum dimisit . Orientem solem adorant omnes , occidentem pauci , litentem nulli : & o prodigium destinatum solem imperio , adorauit Aquila mortuum , eam dormientem : at quod magis superbum .

² Procop.
de bello
Vandal. L.
1. & Lips.
in exempl.
polit. I. I.
c. 5.

Christi 480. Simplicii 13. Zenonis 7. Odoacris Regis 5.

*b Gregor.
de gloria
confess. c.
34.*

c Psal. 67.

*a Surge co-
tiba mea
dictū mor-
tue virgi-
ni Cantic. 2*

AT innocentes columba stiparunt verè de mortuam *b Claromontii*: vbi puella virgo, quæ quietis amans, & solitudinis rus petiit: cæcum ut videret liberius, non ut hauriret. Ibi, peccati tota, & Deo, cæli mage ciuis, quam tenta; illuc votis ibat, oculis, & suspiriis; vbi cor erat, & vbi amor: ascendit tandem, & anima. Post mortem delatum corpus in Vrbem celebri pompā: prosequuti funus affines, plebeij nobiles, clerici, sacerdotes; & Columbae niueæ, quæ aduolauunt: quasi de *Georgiâ*, (sic puellæ nomen) dixisset rex fatidicus, *c Si dormiatis inter medios clericos penna columba deargentata. Secutæ huic, et illuc beatos cineres innocentes auiculæ; obfederunt tandi domum, & tecum virginis, quamdiu in templo iacuit insepulta: & auolauunt in eccliam, vbi sepulta Credere liceat, vel ipsas puellæ sacræ virtutes: vel cultores virginitatis Angelos, in columbas mutatos, beatam illius animam, in columba figurâ stipasse ad maiestatem, optimè columba cum *a* puellâ, sed quid illis.*

Christi 499. Symmachii 1. Anastasi Imp. 9. Theodorici Reg. 7.

CVM Marte Gallie Clodoueo? Auidus proferre fui regni pomaria vincerebat, & vinciebatur alternis: sed nunquam triumphauit falcius:

quam cum, ut Germanos pene viatores vinceret,
se vicit: & quod unum Clotildis uxori volebat,
Christianum se vouchit. b Votireus, suscepito Re-
migij manu baptismo, illo se soluit: & tunc mi-
raculum. Indulgenti celorum benignitate delap-
pa exaltus pulchra columba, visa abstantibus post
baptismum maximi principis Gratulari tibi Gal-
lia, primo tuorum regum Christianissimo datum,
quod Christo, immo si per te mibi licet, Iesu mi-
tissime, dixerim Clotilda tuo datum aliquid, quod
non tibi. Ad te volavit nominem Spiritus, velut
Dominus ad illum, rostro delicatissimo pro eius
inauguratione gerens Ampullam Christinatis, o igno-
noscere, venit ut seruus. Ate pronuntiatum AEterna c Mater.
Veritas, Bone Iesu, & Non est seruus super Dominum
suum, & illi satis, si sit sicut Dominus eius, Cur
ergo magis indulsum seruo, quam Domino do-
ce; miror: non capio: nec quod subiicio.

b Hincma
rus in vi-
ta Remi-
gij Amo.
de gest.
Franc.

Christi 604. Gregorii 14.

Phoca 2.

AD Gregorium Virtute Magnū, & Nomine, vola-
bat quasi vesti galis columba; quoties scribebat
de rebus sacris: amicus illi à puero Petrus Dia-
conus, sepe sēpissime vidit miraculum: videmus
& nos, saltē in umbrā, qui videmus eius um-
brā, id est imagines: quibus appingere col-
umbam auricularem tam institutum, quam cor-
onam imponere. Potuissest vir sanctus in extre-
mā suorum operum linea addere pro coronide,
& que ego locutus sum vobis spiritus, & vita sunt. d Mat. 6.

**Christi 1084. Gregorij VII. 12.
Henrici III. 1. Alexij
Comneni. 4.**

MAgnum excipit Papa cognominis: qui coaetus Henrici crudelitate Romam exire, dilectam e Cassini solitudinem petuit. Ibi i quietior, quā in Urbe, totus in precibus & in sacris. Aliquando cum celebraret, adstantis vir pius, & diuinorum patiens, raptus in extasim, candidissimam vidi Columbam, expansis alis superincubantem Pontifici: quæ paulo post delapsa familiariter super altare, inclinato molliter ad Christum, & Venerandam Hostiam capite, mira celeritate revolauit ad Cosum. Hac in Columba Deus, ut adoraret Christum; quem in columba ex auro, vel argento seruare olim ex more: & nos homines, lumbri, cænum, arena, nihil, prob pudor, non adoramus: quid dico, non adoramus: nullibi ridetur largius: nullibi luditur liberalius: nullibi caput magis versatile: nusquam denique magis loquaces oculis, digitis, pedibus, lingua, quam cum coram Infante Verbo: & nos post ista Christiani censemur? Et o Deorum fidem, & hominum, Medina quis tam liberaliter ante Mahometum Sanzapilam.

Christi

Christi 1145. Eugenii III. i. Con-
radi Regis Roman. 7. Ma-
nuelis. 3.

Eodem Iactatus fato *Eugenius*, nondum inaugurate, intempesta noctis concubio elapius Româ venit Viterbiu[m]. Procul à suis, quæ-
 riatur ab alienigenis, honoratur: a Legati ibi
Episcoporum, & Metropolitani Armeniae, quem,
 quia plus quam mille præsit Episcopis, per ma-
 iestatem vocant *Catholicum*) totius gentis no-
 mine eo tempore *Eugenii* se subiecerunt obsequio,
 quo Romani excusserant. In colloquiis, in con-
 uiciis, in Urbe, extra Urbem, ubique cum Eu-
 genio: maxime cum ad altare. Consecrare ipsi
 pro orientis consuetudine in *Feymesso*; Papa
 in *Azimo*: variorum ideo cœtu[m] nomine curio-
 sitatem ut pascerent, abstabant Latinis Armeni
 mirabundi: & vicissim illis Latini. Celebri pom-
 pâ, & totâ apparatus maiestate sacrâ operaba-
 tur Pontifex, forte in gratiam Legatorum, quæ
 aderant: unus pietate forsitan reliquis maior, ve
 dignitate præsulis, vidit rem miram. *Supra ce-*
ronam Eugenii vidit solis radium e[st] escantem; &
 in ea duas columbas alternis descendentes. & af-
 cidentes. Radius ille, nec per rimam illapsus:
 nec per vitium transfusus, unde amabo, Nisi d
 sole, qui intra nubem hostia? dua columba, c[on] quid
 nisi in igneo venerandi sacramenti curreat, Elise, id
 est Iesu multum amantis duplex spiritus, dasme
Eugenio, veluti Christi Eliseo? Lam.

a Otto fil
sing. L. 7.
cap. 15.

b 4. Reg.
cap. 2.

Externa.

c Sueton. Augustus adhuc Octavius, nondum Augustus,
in Augu. delectatus amicitate arborū & prandebat libens
s. 94. in ne nore : & totos ibi pasebat sensus pabulo
96. suauissimo : viriditate oculos, odore nares , au-
 res garritu minurientium volucrum , ventrem da-
 pibus optimis , cum ecce repentina volatu super-
 ueniens Aquila, è manu panem eripit : & pepe-
 ri pennā sursum se protipiens , cum volascer al-
 tius , reddidit. Deicaret non Christianus **Ioseph**
 prandenti pollucibiliter , ostendisse suam ali-
 tem : quam frugi pranderet futurus impera-
 tor : prænunciata illi hæc opima felicitas , cum
 collectis prope Bononiā Triumvirorum copiis ,
 insidens eius tentorio Aquila in duos coruos
 vrinque erocitantes , toto impetu irruit : pro-
 stravit : & spem fecit Octavio fore illum **Augustum** , & imperaturum aliquando sine riuali , quod
 vnum sitiebat impendio : **a** Nam sceptra socium
 ferre , nec tade queunt.

b Suetoni. Excepit , qui modo excipit , qui Rhodi late-
in Tiber. bat exul b *Tiberius* dubium , an Imperio vitrici
s. 94. socii : an naufragia suæ *Julie* nimium ex stirpe Ve-
 neris : an salubritate Cœli illestito. Ut deliciare-
 tur gratissime , & spinas moerentis animi falleret
 occupationibus suauissimis : mox legebat rofas ,
 & veneres in scholis rhetorum : mox torquebat
 enthyemata in auditoriis Philosophorum. So-
 licita interim pro suis amoribus Liua , verborum
 melle , & osculis eblandiri *Augustum* , & tota ,
 ut exoraret redditum sui corculi. Vbi euicit , nun-
 cios misit , qui reducerent quidens , non primi

rentiarent: nam visa in Tiberianæ domus fastigio aquila, nunquam antea Rhodi conspecta, tacens prænuntiaverat, non modo redditum, sed Imperium. c. Eadem paulo post eiusdem apicis c. Idem in. maiestatem, sed seram prænunciauit Sulpiciorum Galba. familiæ: d Aureliano, quoque, quem vagientem in eunis super aram posuit aquila. Quam d'Opiscus. auspiciatae candidatis illis hæ volucres. in Antelli.

Sed nulla Romæ auspicior, nec Imperio, quam quæ Domitiani mortem præmonuit. Cum nimis diurnaret in principatu lupus immanis: furtiis precibus volebant omnes boni, marutari mortem tam sauentis feræ. e Pauculis mensibus, e Sueor. antequam omnium bono, suorum manu caderet in Domiti. fatalis victima Imperator: visa bonis aubus in c. 23. Capitolio, & locuta cornix * estas panta calos. * Erunt Tyrannus tunc magnum Reip. malum, imo & so- omnia. llem, & solus ille euiserandus, vt bene esset, & tene- optime. ut lusit vates optimus.

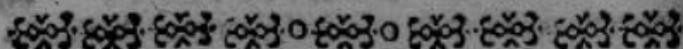
Nuper Tarpeio qua sedit culmine cornix

Est bene, non potuit dicere, dixit erit.

Sed quam feralis Vitellio gallinaceus: a Viennæ a Sueor. cum sederet pro Tribunal: volauit, & supra hu- in vitell. merum, & supra caput, non vt solis ortum vo- c. 9. & 12. caret suo gallicinio: sed vt occasum, à Tolosates cuius cognomen in pueritiâ Deecus, idest genti- Jitio idiomate, vel combibonem dictatio, Gallinacei rostrum. Ama illum, mi lector: vel time: utrumque aequa laudabile, cum amas, imitaris Honoriūm, cui charior Ravennæ sua * Roma, quam Romuli, quam Liuæ fatalis genitrix alba gallina. Cum times, non Indecorum, & quis sibi non caueat ab eius rostro: cuius ad cantum sic cohorescit, vt in fugam se proripiatur animalium: ego caneo, & exequor.

* Gallina. nomē quā- sonebut, impensa-

CAPUT V.

De Ominibus.

P R E L O Q V I V M .

O PERÆ pretium fuerit docere breviter
in huius capitinis limine , quam suauiter
palicerentur veteres ominum fumo. Re-
ligio illis . & Heresis a cunctis hominum moti-
bus omnia sumere : & si subsultaret aliquod mem-
brum : si amicis ambalantibus lapis , puer , aut
canis medius intercurretet , malum omen , & si
fides Doctorum aquila , lapis dirimit amicitiam :
canis percutitur : puer vapulat : & si quis aliis
depalmatur. Hinc illæ superstitionum inceptiæ:
ut quis suas ædes præteriens , calcato limine sa-
lutarer penates : lectam repetat , si dum calceos
induit sternetur : domum redeat , si egressus offend-
erit : inde etiam , vt aureo docet ore *c Chrysostomus* , si virgo elegans , & frontis venustissime
fieret obuia , decierabant futurum diem sterilem,
sine ullo fructu , & quæstu : sin multarum Ve-
nerum Venerilla , quæ se indulgeret vel Ancil-
lariolis , vberem , felicem coniebat , & quæ
stuosam admodum : si egresso domum Cyclops ,
d Minu vel Vulcanus occurreret , claudus videlicet ,
eius Fæ aut monoculus: abominabile non minus apud il-
lx in O- los , quam vagiente athuc Ecclesiâ , d ut prodit
Claudio Christiana Pytho , habisse Christianum obuium :
c Petrus & c quam adulterâ , apud Hereticos ostendisse Mo-
Bles. ep. nachum cucullatum. Apud nostrates certe inoli-
tum , & apud omnes , ad omen obseruare serio

sonitum aurium : & colligere , prout dextra tintinnauerit , vel sinistra , amicos , vel inimicos . de nostris garnire moribus fauorabiliter , vel patrum indulgenter . Haec omnes , & hujusmodi analoges observatione vulgo censemuntur inter omnia : & tamen Omen in germana , & nativa significatio . *Omnis de-*
tione , nihil aliud , quam ex fortuito alicuius finitio.

hominis verbo dictum presagium . Diuinum animal hominem , quia adorabat antiquitas , existimatum in eo , nihil non presagire aliquid magni , verba precipue , quae non minus reverenter obseruabant tacentes Pythagorei , quam deorum oracula , quae , quia a maiores nostri valere multum censemebant , idcirco omnibus rebus agendis , quod bonum , felix , faustum , fortunatumque esset , praebabantur : nec soli Romani in ea Harch : censemebant quoque Greci : censemebant & Egyptii valere verba . ideo obseruabant , & futili obseruatione : vel sublucebat aura felicitatis , vel spes futuri boni : vel timor mali . At nos Christiani ridemus , & difflamus inaniam inanissimam , simul , & insanissimam . Prusquam excidant , excute amice lector , & libra serio : nequid effluat non pium , non christianum : si quid elapsum tibi per imprudentiam : vel effutierit alius : nihil time . Cordati homines nec hilarantur omnibus , nec franguntur . illius presagii tota vis in verbis , & ab ore : ideo sunt qui somnient appellatum esse omen : quasi orimen : sunt qui deflectant ab homine : & suspicentur ideo dictum , quasi hominem . Primum fali-
a Verba
Tullii s.
de disini-
Etymol.

DOMESTICA.

Christi 311. Melchiadis 1. Constantini 6.

* *In mortaliitate.* **V**irtute magis immortalis: quam nomine * Athanasius, qui benigno sole, & serena die progressus ad mare, duodennis puer cum coortaneis lusitabat innocentissime: & quia simile pueri, imitari amant lusorię, quidquid sit serio. **b Russin.** Nullus tunc forte lusus teneræ illi ætatulæ visus *L.10.c.14* ad recreationem suauior, quam ut digniores Ecclesie personas ageret. Afficta Athanasio, quia forte clarior item natae, Episcopalis persona: aliis Sacerdotum: aliis Diaconorum: Athanasius ex instituto præsulum omnia fingere: Episcopare optime: Catechumenos baptilare: & ita ludicro Episcopatu, veris Alexandriæ natalis insulis præludere. Inspectauit eminus, & diutule puerulos sic colludentes in littore Alexander Magnæ Urbis antistes: vocat: & expiscatur omnia ab infantulis. Coniectans huc ab innocentibus, non tam facti fortuito, quam impellente Caculo: auguratus futurum ex puerili ludo: abstractos à parentum sinu liberos educavit: alias Sacerdotio: alias Diaconatui: Athanasium dignitati. Nolebat ille: & quia humilis, fugiebat: at Alexander penè exanimus, absenti quem elegerat Deus, tamquam præsenti dixit, Athanasius putas te posse effugerè, non effugies. Amabat vir animo maximus vero fidei seminariū, vel compendium: amabat, inquam, virtutem solam: non

præmium, dignitates, quarebat illum dignitas
fugiebat ille veluti scopulum: & certe si quan-
do verum quod a pindi syren, in Athanasio
maxime.

*Ipsa quidem virtus præsum sibi, solaque late
Fortuna secura nitet, nec fasibus ullis
Exigitur, plausuue petit clarescere vulgi.
Attamen multam blandè vestigat, & ultra
Ambit honor.*

Sed heu, præsum optimum excipit pessimus
clericus, qui deuotus sacris antequam factus
Cæsar, Julianus.

a Claudia
in Consul.
Mantii.

Christi 354. Liberii 3. Con- stantii 18.

Ingressus literarum officinam Athenas, non
solutus popelli in se conuertit oculos, sed do-
ctorum: imo Nazianzeni: b qui ubi vidit iu- b Nazia.
uenem, repentinus Propheta lagacitate animi orat. z. in
diuinauit, quis futurus, si viueret. Coruix ver- Julian.
satilis, subsultantes humeri, vagi oculi, pruriens
pedes, nasus dicax, & omnino fictus ad
rhonchos, solutiōres cachinni, crebra nictatio,
sermo præruptus, verba dimidiata, interrogatio-
nes insanae, responsiones intempestiuæ, frons
ruffica, facies illiberalis, lineamenta Vul-
cania, omnia denique quæ in ipso, linguz
erant: imo ipse totus spitans tintinnabulum,
tinniebat se nihil esse boqi, nihil habere. Qui non
omnino surdi, vel cæci intellexere tot voces.
Intellexit Gregorius: & piâ ind gnatione in ta-
lem belluam: ubi vidit exclamauit continuo,
Quale malum Romanorum terra noster! non bone

veip. natum , ut adulator Libanius . sed pessimum magne Doctor : & ferum in omnes bonos , maxime.

Christi 362. Liberij 11. Juliani 1.

IN Athanasium : in quem primum furoris sui falmen contorsit. Extincto miserâ morte Constantio , aplausu , totius urbis Arianorum mallicus , & ærumnarum vîctor redierat Alexandriam : ab eâ tamen extrusus rabie Juliani , abi-
 a Sozom. l. 5. c. 4. bat aliò Athanasius . & Secuti patrem optimum Christiani , dolere ex animo : deuouere caput improbum : & velut apes sollicitæ circa suum Regem bombare : vel balare , ut oves , *Heu heu* tuis nos deseris bone pater , magnum agnis periculum , quando pastor non excubat. Teneris vo- cibus , pene dixero , balatibus tot agnorum per- cilius pastor amantissimus , fletus abtersit : & præsagus futuri breui se redditum spem fecit his verbis mellitissimis : *bono effota anima ô mei , ne- dula enim est , & breui evanescet.* Vbi comes dirus illuxit per biennium in Imperii Cœlo , evanuit , similis Sauli , & deterior forte , duobus annis , non tam Imperialis , quam velut ne- dula leuis iuboruit.

Christi 362. Liberij 12. Juliani 2.

Sed , ipse Apostata , quasi sui fati præsentiens omen præbuit. Ibat aduersus persas plenus stomacho : cunctem cum deducerent extra urbis mania Antiochenenses promiscui , toto pediore itum felicem , progressum feliciorum , feditum felicissimum apprccantes & obtestabamus : ut

B. Annia 1. 27.

sedux è Perside erga deuotam vibem mitius age-
ret. illa prece factus asperior, deterrauit se non-
quam visurum eos, nee Vibem: sed Tarsum Cilicia
reversurum, ut hyemaret suauiter. Tot inter Ciues,
siquis venturi-scius vates, potuisse addere, ibis: sed
non redibis. nec reuertaris Tarsum, sed reportaberis.

Aliud addidit, tauros decem pelluentes Id-
lianis victimas destinauerat Marti ultori: nouem
procubuere vltro ante aram tristissimi: decimus
mugiens ad horrorem, vinculis se expeditit, &
tandem cecidit: sed post luctam, quod e ma-
lum d omen. Excandescens in bouem, & in
Bellonam ipsam Julianus infrenauit: Louem que
conceitus grunniit magis, quam dixit, se num-
quans post hac fadurum Martis. Nunquam fecit:
quia paulo post, dum Romanos propagare vult
anes, perdidit propagatos.

c Suet. in
Int. c. 59.
& in Gal.
c. 18.

d Tacitus
1.3. hist.

Tertium addo, quod velut ultimas clavæ
ictus, mactauit ferum Apostaram a amicus illi
Libanius nugax sophista, derisor Christi, scitatus
per iocum à Christiano Ludimastro, tonante
aduersus Persae terrarum Iose, quid moliretur
interim, quid rerum gereret Fabri filius? affla-
sus ille calitus, proteruiam ut castigaret circu-
latoris maledici: respondit euestigio, Mundus
arbiter. quem tu per risum nominas Fabri filium,
sua in officina sepulchralem loculum fabricat In-
iano. Ratum viri optimi omen: nam, vt b Flo-
ridè Doctor eloquens, haud multo post Chri-
stiani exercitus iugulator, vltorem Christum sen-
sit in Media, quem primum in Gallia depe-
garat.

a Theodore
1.3. c. 18.

b Hieron.
Epist. 2.

*Christi 369. Damasi. 3. Valent.
& Valentis 6.*

Ambroſio auspiciator liliata regio: Comata ge-
nuit: & priusquam Togata proueheret, omen
prouexit. Cum frequentes Mediolani feruerent se-
ditiones; & in ciuidem quasi ciuitatis utero col-
luttantes Jacob & Esau, orthodoxi scilicet, & Ari-
tiani: cultu dissident, & moribus: componen-
dis tot fluctibus ab Anicio Probo Praetorij Prefecto
missis in illud fretum, ut Aleyon, AEmilia, Lig-
uria, & Insibria moderator Ambrosius, qui praे
modestia vix admisit. Omnia cum adornaret ad
expeditum discessum: Probus interim diuturno
regendi vſu emeritus, admonere iuuenem, vt
carissimum filium: precipere, qui se gereret erga
prouinciales: docere, ne quid apud ſe pateretur
venale: & qui multa poterat, ea ſola licere ſibi
crederet, que bona: ſuadere amari magis cuperet,
quam timere: & meminifer, regem apum habere
omnia, que apes, praeter paculum: atque vt verbo
^{a Paul. in} omnia diceret, a Vade, age non ut Index: sed ut
^{vit. Amb.} Episcopus, non fuere verba simplicia voces ex-
trema: sed futuri oraculum.

*Christi 370. Damasi. 4. Valent.
& Valentis 7.*

NOn ita Valens, in subditos, imò lupus ma-
gis quam pastor. In Oriente cum fureret,
tam crudo principatu defatigati Philosophi non
Christiani: ut, que ventura, prænoscerent, incan-

ratorum prolusere præstigiis, & intellectu tan-
dem afflatu dæmonum, futurum illum valentis
successorem, cuius primores nominis literæ, vñā
seriè coherentēs essent Theod. Ferales illi apices
imperantis distinxere ensem, in eorum omnium
capita, quorum nominibus præerant illæ literæ,
tamquam capita. Scutum in Theodoros, Theodo-
los, Theodosiolos, & Tais apud Ægyptios tessera sa-
lutaris, & Hyeroglyphicum vitæ, fuit innocentia-
bus causa mortis: sed qui destinatus, vel signatus
his elementis ad Augultalem purpuram: falmen
improbum, quod vibrauit in omnes eius cognomines,
evasit Theodosius: qui principalibus sui
nominis literis, tamquam dimidiato omne,
spem non solum arripuit principalis fastigij: sed
impleuit. Ille, cum purpuratus, ascendit: mis-
ere ceci dit.

*Christi 377. Damasi 11. Valent. 14.
Gratiani 11. Valent. II. 2.*

Incretius Manichaorum verbis, in quorum lin-
guâ, numquā in corde, *Veritas, Veritas, An-*
gustinus: & o cœcitatem ingenij! in illo cœno
torpebat suauissimè. Unicus, cor, suauium matris
viduæ filius, heu quanta crux! & quantum amanti
cordolium! lapsum lacrymari, non minus incon-
solabiliter: imo mage quam mortuum: nuncu-
pare vota: iterare miserabiliter Augustine fili
mi, fili mi meæ delicia, quis mihi det, ut ego mori-
riar pro te, mi Augustine: Rogare sacerdotes:
nihil non audere pro suis amoribus: imo piâ im-
pudentiâ, quam suadebat amor, & obsecrare san- cl. Aug. 3
ctum Episcopum: ut dignaretur crudire filium, conf. c. 12.

& dedocere : & ille cum respondisset tumor
adhue indocilem : & nimium praeſidentis animi,
ſalutis monita nondū haurire poſſe: ſurda his vocis
bus pia *Monica*, instabat magis oportuna, importuna : & inundata lacrymis rogitabat , vt videret
ſilium & diſſiceret : ille tandem euictā patientiā
ſubſtomachatus : & tot ſpiriſis factus Propheta,
vade , inquit, à me , ita vias, fieri enim non poſteſt
ut filius iſtarum lacrymarum pereat. Non perii
magne Antiles : nam inter aquas, & vberes oculorum
lacrymas, filium velut *Aleyon*, mater vidua
peperit celo : quem olim ſæculo : imò Christus
miſeritus tot gemituum optimæ viduæ , quæ ſuos
penè efferat oculos , flere prohibuit : & iacenti
intra feralem erroris loculum filio iuſtit impe-
rioſe , ut ſurget. Quantum afflito pectori gau-
dium , vbi reuixit filius ! & illa , numquid ad
Chrifum continuo latitiæ impatientiā, a conuerte-
rēs planctum meum in gaudium mihi.

¶ Ps. 29.

*Christi 378. Damasi 12. Valent. 35.**Gratiani 12. Valent. II. 3.*b Theed.
I. 4. 6. 30.

Valentī quid non prænuntiavit Propheta ma-
gis, quam ominator *Isaicus*. b In Gothos Thra-
ciam deualtantes educebat copias, ut propelleret;
& forte prateribat cell. m *Isaici*; qui nihil veri-
tus , contentā quantum poruit voce , exclamat,
quo proficeris ô Imperator, milites expediſ ; nihil
proderant, Deus contra te ; quia tu contra illam;
proptera , non reverteris. Adhac irata lingua reſ-
ponſare Limphaticus; mentiri monache; revertaris;
& te in mendacij panam expellorabo : rursus ille
certus futuri addidit, *excessa*, & post dies pauculos;

*si tibi vita meam impete. Comminatus mortem
Isaciū. & Ominati genus Antiochenses; imò & c. Amm.*
imprecati palam, cum vulgus per forum, & vicos l. 31.
iratum plenus infremeret, viuis ardeat Valens;
vius ardeat Valens. Vox illa frenentis populi,
vox Dei; nam sagittatus cum fugeret: depor-
tatus ad casam obuiꝝ villulæ, in illo tugurio lo-
non tam inuenit perfugium, quam rogam. Quam
furdus qui non exaudiit duo illa tonitrua! qui
inrellexisset oraculum illi redditum, & intrica- * In sem-
tum ex more. nis.

Miser ad Mīmantā magnum iter capessit.

Citus: hic te saua mortis opprimet dolor.

Fugiebat Mīmantem Asia pronensoriam; &
ibi miser offendit, voi arsit; inuentus enim eo
loco tumulus, & hæc epigraphe a hic Macedo Mi- a Zonar.
mas Imperator est situs. Vale Attiane princeps; Anna g.
tua felicitas supra Cæsarum, quod illi post mor-
tem arserint, tu per vitam, in hoc tu nouus Her-
cules, vel nouus Gigan: scintillam timeo, vale, vo-
cata me magnus nepos.

Christi 383. Damasi. 17. Grat. 17.

Valent. II. 8. Theod. 5.

*G*ratianus amabili morum suavitate tam gra-
tiosus, quam venustate nominis: habebat
tamen ille suas spinas ut rosa, & supra fidem,
quam gratum illi alioquin mitissimo pungere
idololatriam, quam volebat occidere. Credidis-
set se cultorem Iouis, & ferri, si prophanos ritus
cum profanare posset, non faceret: primo ne re-
currentibus feriis stata fierent sacrificia, sumptus
ad sacerorum pompa solennes non erogauit Ro-

me, stipendia quibus grec sacerdotum, id est
equorum magis quam hominum saginabatur gra-
tis, pendi vixit; & demum ne vel umbram
caltus sacrilegi in se præferret, oblatum ex mo-
nomen summi Pontificis, quod nullo dispendio
religionis, compendio potestatis, decessores vel
Christiani seruauerant titulo tenus, repudianz

b Zosim.
1. 4. mordicus. b Dignitatis summæ contemptu indig-
nati nonnulli hanc argutiam iactarunt impuden-
ter in Gratianum, si princeps non vult appellari
Pontifex Maximus, admodum breui Maximus
Pontifex fieri. O utinam vox illa verbcrasset auram
dumtaxat, & non fuisset omen, heu nimis ve-
rum! occisus paulo post Lugduni Gratianus An-
dragathij fraudibus; Maximo, qui in Anglia
eruperat tyranus, ut nouus fungus, Pontifica-
tum quidem reliquit non Imperium, sed mutauit,
* In cœli- & * ibi sine ullis hostibus semper vicit: at non-
ita, qui triun phavit in Galliâ, quo tempore.

Christi 507. Symmachus 9. Anast.
Imp. 17. Theod. Regis 15,

E ffliderat se per omnes mundi tractus Arria-
norum colluvies; nec liliatae Gallie, illibata
paritas istis sordibus: has ut Mars Clodovici
eueneret bello viuis tamquam verticulo; iam
collectis copiis aduersus Gothoram Regem Ala-
ricum properabat: priusquam manus confiseret,
Turoniam, misit ad sanctos Martini cineres, qui
futuri omen acciperent. a Ille interim suplicis
habitum precari Deum his verbis, si tibi certum
4.2.6.37. Deus optime tradere habes, & indulgere vistoriam.
indulge missis equisibus salix auspicium in ingressu

basilice. Indulxit, nam ex ipso limine eā ipsā
periodo, auditī clericī conēnentes, istud Cy-
tharēdi regis, & præmixisti me virtute ad bellum, b Ps. 17.
supplantasti insurgentes in me subitus me, & inimi-
cēs meos dedisti mīli, dōrſ. m., & odientes me dis-
perdidisti. Quid dubitasset vate obſide, Deo
præde, collatis signis configere rex Christianus
cum perfidis: nondū commisso prælio victor
erat: adhuc illæſus Alaricus, & tamen Clodouæ
manu occisus: hæc quia futura certissimè, iam
quasi erant. Intellige quanta magni principis me-
rita, quanta dignitas: à Deo non solum omen
triumphi meruit, sed ducem. Festinanti aduersus
Christi hostes, & suos qui in Pictauis, nullum
vadum obuium transmittendo Vigenne, cerna
quæ traiecit, ostendit: & quasi fuisse Engotisma
Gallia Iericho, & pius princeps, Arca Domini,
hanc ubi vidit, scintillantium oculorum fulmine
muros dissecit. iō iō quantum ille, quam cœlo
charus, cuius adorabant maiestatem inanima.

Christi 556. Pelagij 2. Iust. 30.

Sed & Clodouæ, magni principis nepos, Clota-
rij filius Chramnus, suum exitium ante nouit;
quam sensit, & aduersus Davidem, id est patrem c Turan
mouerat rediuius Absalon; nepoti fauebant, & l. 4. c. 16.
patruis Childebertus, & quis intensi Clotario, sed
non c elum; audius nosse rebellionis exitum,
priusquam marte decerneret, exemplo autem quæbi-
nit omen, & malum habuit. A Clero Diuionensi,
eo Consilio de prompta librorum trias, è singulis
contortum in filium inobſequentem telum. Aper-
to magno Prophetā, non tam occurrit verbum
quæam istud fulgetrum, d & nunc offendam vobis, d Isaias. 3.

quid ego faciam vinee mea, auferam sepem eius, & erit in dispersionem: legitur secundo loco Apostolus, & in eius epistolarum caelo mugit istud tonitru, a dies Domini sicut sur in nocte, ita veniet: & cum dixerint pax, & securitas, tunc repentinus illis superseruet interitus. Tertio denique in perpetuacis cerebrum vibratum istud fulmen ex Euangelij nubibus, b qui audit verba mea hac, & non facit ea, similis erit viro stulto, qui edificans domum suam super arenam, & descendit plus ia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam & cecidit. His tribus tormentis nec affectus, nec territus hic caudex, semper obsurduit. Quid mirum si alios non audiit, & cæli monita, qui se non audiebat, nec naturam insulstantem iugiter, Pater est quem insequeru, genuit te ut diligeres, non ut pugnares, imperare desideras, expelta fili tantillulum, & rex eris. Sed qui naturam vicerat pugnans in patrem, patrem

c Quia vir obediens loquitur in vittoriā. Propterea. Idem fatum sortita eius rebellio, quod Absalonis; hac vna re infelicior, quod solus ille occiderit, & aliena manu, Christanus, patris imperio, qui ut probaret quantum odisset rebellantis animi turbines, seipsum velut occidit, cum filium. Post tot flagitia indignus plane, qui manu hominis caderet, flammis occubuit: atque ut moreretur totus, nec sui parte superesset in prole, cum suis amoribus uxore scilicet, & filiabus consciis, inclusus gurgustio viuus exarsit: sic ignis multatus igni, & merito.

Christi 621. Bonifacij V.

4. Heraclij 12..

Quantum ardebat in Christianos, qui ea cœli
temperie, quā solent ardore solis, & canis de-
tumere maiores annes, intumescebat veluti Nilus.
Rex Costhoës, & è Perside, velut è suo alioe
cum numero ex exercitu hostis anniuersarius, exun-
dabat supra fines Imperij; atque instar magni-
orum fluminum latius effluens, viliora capita, pas-
sim & magnas animas, agros, & laetiores urbes
mergebat. Non intacta isto diluvio *Santa Ciuitas*, in quā Iudaorum furor, non solum hausit
nonaginta Christianorum millia; sed quod su-
pra omnem iacturam, *Cruix ornamentum templi*,
libertas mundi facta captiva. Quid ad tot damnata
Heraclius, vir parum sui nominis, id est parum
* *Herculeus*? Nihil audebat in monstrum; ad * *Hera-*
preces tantum fugere ut muliercula, & vel ini- *clios*,
quis conditionibus pacem petere. Vbi sensit le-
gatis ab insultante Rege responsum, a *Non par*. a *Teophi-*
cum vobis, donec Crucifixum quem Deum colitis, in Misericordia
abregetis, & aderetis Solem, demum evigilauit, & *I. 18.*
expedit copias, quarum non tam ductor ipse:
quam *Christus*, cuius venerandam imaginem
* *Achiropiitum* manu gestabat, & ostentabat mili- * *Non mai-*
ribus, ut intelligentes se pugnare magis pro *Christus* nufallam,,
suo, quam pro *Heraclio*, non horrent pericula,
non grauarentur sanguinem fundere eius honoris;
qui suum profuderat nostræ saluti. b At quia no- b *Cedrenz*,
uerat optimus *Cæsar*, conatus hominum irritos si in *Annanz*,
Deus non fortnet, antequam exiret urbem arra-
tas calceos templum ingressus, emerendo Deo s.c.

114 VALER. ECC. I. LIB. I.
obsecrat, Domine Deus, & Iesu Christe serens oca-
lo nos intuere, miserere Imperij iam lavantis, perit
Christianæ religio si nos deseret, nostris hucisque
flagitiis fateor, vincimur, & meremur, ignosce, da
victoriæ & miserere. Orante n interpellauit,
fallor, refocillauit Aulicus hoc auspicat, disticho.

Nigrem, Imperator, nunc indate calceum,
Rubesfacies timentum cruxore Persico.

Versus erant ; nec tamen mendax, & Poëta
qui fudit : acceensus ergo tam fortunato omne,
& tutelâ Christi Heraclius ; primò impetu fugat
Cosroem ; immisso fundit exercitus ; & purpu-
ratus non solo gigantis sanguine quem occiderat :
sed & Cosrois à Siroë filio interfecti , reuersus
prinò Bisantium ; ablatam Solymæ felicitatem,
diuinam non solùm Crucem restituuit ; sed Imper-
atore posito Laureatus Cæsar portauit. Id Cruciis
calum , quis post Atlantem Christum sustentasset
validius, quam redimivit Hercules ! Sed heus Mon-
strifex , ad clauam : tunc ; ecce Leo , qui in
sanctos rugiet aliquando , & Nemæ longè
crudelior.

Christi 719. Gregory II.
6. Leonis Isaurici 3.

I Sauricus ; qui ridentis cœli clementia Impera-
tor, nil auebat impensis , quam audire patet
à Porphyrogenito ; optatum nomen contulit
primogenitus collatum illi baptismus, & à patre
vicissim aditum ex instituto boni omnis, &
Theoph. magni nominis nomen. Sed & & miseriam ! re-
misicel. pentin , ventris profluvio resoluto stomacho
egessit intra lacrum , id quod flagellat nates

Papæ quam suave electrum & è Constantino factus
Copronymus. Clamat iam libeat nomen cum violis,
resistisque natum. Hyblam quod sapit, atticosque flo-
res, quod nidos olet alitis S. bæ, nomen nectare dul-
cius beato. Quid præfigire poterat istud balsa-
mum; nil boni. Id conieccere, qui frequentes
aderant ad lustralem pompam: & inter omnes
Germanus, qui salutis vndâ irroabat in sanctulum:
tunc Propheta verius, quam Patriarcha; suboda-
ratus sagacitate animi magis, quam narium: è
præsenti monstro sensit ventura, & dixit, constat
Christianis, & Ecclesia maximi mali per eum effi-
cientis, hoc signum esse futurum. Collige, amice
Lector quæ mala irrogari & sponsæ Christi, &
membri Christi; qui gestis aureis audire meruit
ad horrorem, *Precurtor Anticristi*. A patre pef-
fimo non poterat, nisi talis prædire: & numquid
verum? *Cacos coricos Cacorum?* Non semper;

* Malo
dam contra dictum vetus è squilla natus est rosa.
coru mar-
tin ouine

Christi 957. Ioannis XII.

2. Constant. VIII. 46.

Edgarus Rex; pessimi patris optimus filius: ut
Sol clarissimus è fœdissimis tenebris irradiauit
Angliæ. b In eâ quidquid decessor, & pater *Edui-*
nus, deformauerat in gris moribus: resarcuit
filius gestis candidis: primo *Baptistam Libulan-*
tis Patrem Dunstanum, virum aureum; nūnq*uius*
veneris, sed duarum lenocinio factum extorrem,
reuo^cat: & ab exilio tollit in Episcopi solium,
quod admisit iniurias. Inaugurando viro niueo, id
est sancto, electus vir niueus, & inculpatæ vitæ
Odo Cantuariensis Archiprefat & primas; qui præ-

b Osbert.
in v. S.
Dunst.

sermillo Ecclesiae Vigornensis; ad quam optatus, titulo, inunxit in Archipræfulem, & suum successorem: & fuit. Sic in fatis (si Christiano fas ita loqui) Dei optimi scriptum. & ita non tam errauit Odonis lingua, quam futura præfigit.

**Christi 964. Ioan. 12. 9. Othonis
3. Niceph. Phocæ 2.**

PResagiit quoque inauspicata lingua non dignitatem, sed mortem; quam marre medio, in Saracenos prælians, non inuenerat vir sui nominis; vbique vincens, invictus semper **Nicephorus.**

* **Visitor.** Non contentus urbium decade centum ex pugnat: & capit Cyprum felicitate soli. **Manuomen In-** cariam. Posttot adores, dignus qui immortalis filia. viueret, intelligit moriendum sibi: & moriendum

a Curo- intra Palatium. a. Vitæ deliciis, nondum ebrius vel patac.

b Cedren. nōdum satiatus miseriis, optabat oppido vinere, & amoliri morte hanc ut arceret, structi muri, turre, speculæ, crates, ferræ: ancti pretoriani, & vigiles: & tot oculi, nec viderunt intrantem mortem, nec submouerunt. b. Ipsa horâ, quâ assurgebant mœnia, sublustrî nocte, feralis vox insonuit à littore:

O Imperator erigis muros: Et tamen si vel ad cœlos eos educas, intus cum sit malum, urbs capti facilis est. An illa vox ab Angelis, an ab homine, dubium est: proditum tamen, eadem ipsa die quâ constructo mure delatae illi claves Palatij, à se occisum: quidni à se: qui à coniuge: quæ conscientia, quia non monuit, numquid occidit? Intentatum malum non intus tantum: sed intra regnum: quis Sapientem classet hanc Datilam?

Christi 1002. Sylvestri 2. 4. Basili.
& Constant. Fr. 27.

Henricus forte : qui è * Noricorum duce, Rex Germaniae : è rege factus ad honoris cumulum Imperator , hos apices priusquam obiret, habuit : c A patre ductus adhuc admodum puer, qd Ratisbonensem Episcopum , virum optimæ vitæ Wolfgangum : nouit quis futurus ipse : quis frater : & quæ sorores : se regem ; fratrem Antistitem : maiorem natu Reginam : minorem Abbatissam. Dicūm : factum. Sed numquid factum quoque quod ioco dictum à Matrona nobili ? Non insero Magne Präful : inuocata se ingerit. Amore puerascens bona mater, ludebat noua Venus cum trino amore , cum tribus puppis : qui colludentes suaniter : mox exortabant caput è sinu : mox recondebant : Latebant forte infra stolam , cum pater superueniens , per iocum ad uxorem : amabo mea Columba , qui illi ? Et illa serio , nostri amores : & simul manu indicans , iste Rex , Dux alius, alter Comes. Mirum ! responsum Idx , non tam amantis votum ; non tam lusus , quam omen ; nam indulgentे calo * Comes Eustachius : Godfridus * Dux : * Rex Balduinus. Sic Henrico * Bononia similis , sed non omnino : Nam qui tam certus va-tes, cum Präful viueret, faulta prænuntiauerat toti * Lotha-familia : * cum iam in ecclis , ostendit alia soli * Solyma. Henrico. Iussus in somnis legere : quæ scripta in pariete , duo ista verba. Posse, legit : non intellexit. Ratus se monitum instantis fati : serio se præparare ad horam decretoriam : totus in gestis aureis : malleus in precibus : largus in eleemo-

* Bavaria.
c Baron.
1002.

* Bononia.
Lotha-
ringia.
* Solyma.
* 1007.

* 1074.

finis: parcus in vietu: omnia denique librare, tanquam moriturus post sex dies, hebdomadas, menses, denique post sex annos: Non tamen mortuus: sed quod numquam crediderat, ^a auctus Imperio, inunctus: cum suo lilio Cunscunde coronatus à Benedicto Octavo: qui progressus obuiam venienti, ex more contulit nouo Augusto, insigni dignitatis, pomum aureum, ornatum aurei Crucis. Si vxorius ille plus fatus, ut Theodosius junior: dedisset suæ Eudoxiae: sed quibus parerat dari, auream Crucem: quam quibus sordebar aurum: & Crux vernacula: Clemiacensibus: & quorum cœtu.

Christi 1073. Gregorij VI. I. • Michaelis VII. Duca 2.

Hildebrandus, è luttento tugurio, ad primas orbis insulas, & vaticanum culmen proue-
sus, istam sauentis æcli felicitatem non solum nouit: sed scriptit. **a** Adhuc oppido puer, & vix quadrimus tempus ut innocenter falleret: suum tam balbutiens, & suam mammam; ludebat solus; & blandè suas tradiebat, vel basiebat pu-
pas, in officinâ patris, qui faber Ex levitate post
hac infantorum, qui numquid durant, cepta
deserens, alia sumens; segmenta demum reiecta-
nea, que sparsa passim per humum, toto affectu
legens, ductante manuam Angelo: sic aptauit ad
lincam, ut fortuito scindularum contextu puel-
lus innocens, & literarum rudis conscriperit,
b Pſ. 71. **b** Domnabat à mari usque ad mare: Vir litera-
tus qui aderat vidi: legie: & intellexit non
a casu, nec à fortuna istud auganis dextræ ludi-

a Baron.**an. 1073.****fabulam****putat****Crantz.****L. 4. Ma-****trop. c. 19.****b Pſ. 71.**

brium; sed oraculum esse à celo; & tam serio
credidit, ut suaserit parenti alioquin pauperculo,
tradere literis filium: traditus s.e profectus; ut
primo monachus; secundo princeps Ecclesie;
tertio caput, factus ex Hildebrando Gregorius
septimus. Solitus vir magnus iam Pontifex, scrip-
turae suæ memor, & Dei, Pastoris & Regis ite-
rare carmen cum voluptate, c. tenuisti manum dex-
troram meam, & in voluntate tua deduxisti me;
& cum gloria suscepisti me. Felix q. i potuerit
andire ab italis; ut Christus à Iudeis, nonne hic
est Fabri filius? Non conuictum sic vocari: imò
Iaudis est cumulus, è parvâ casâ magnum prodif-
se. Stella non ideò non pulchræ; quod noctis
filia; nec ideò gratus Cometes, licet à Sole. Nec
cera nobilem faciunt, nec sanguis, sed vita; mores;
& Sola pietas, ut optimè, (non succurrit quis,) Phœbî olor,

c. Ps. 75.

Nam quid imaginibus; quid auitis plena
triumphis

Atria; quid pleni numero soe consule faste

Proferint: si vita labat, perit omnis in illo.

Gentis honor, cuius laus est in imagine tantum.

Non talis, magne Pontifex tua; sed à te tota: à
eunis ut in napali: vir in solio; non claritate
sanguinis, sed virtutis. Claritate vero sanguinis
non virtutis in purpurâ, qui te excipit.

Externa.

Christi 35. Tiberij 19.

C Aligula Germanici patris aurei, luteus filius:
& puer malus extitit, & Imperator. a Futu- a Suet. in
rum talem intellexit Tiberius; qui quasi aggra- calig. c. 15

tulans sibi , prædicabat palam , exitio suo omniumque Caïum uiuere ; & se natricem populo Romano ; Phaëtonem orbi terrarum educare.

Nimis verum hoc omen probat , quod iactatum
b Idem de illo. b Nec seruum meliorem ullum : nec dete-
c. 10. riorem Dominum fuisse.

Christi 46. Petri 2. Claudij 4.

Sed numquid deterior qui interemit matrem ?
c Idem in c cuius ortu tanta apud populares , & amicos
Neron. c. 6 lœtitia ; ut turmatim omnes ad pueroram , ve-
lvet auroram : ad puppum , velut ad solem Imperij : Vbiique licet gaudium , mærebat solus
Domitius: qui pater : & quasi præsenfisset , qua-
lis futurus qui vagiebat : inter gratulationes affi-
nium , & amicorum , astuerauit , non hominem : sed
nature monstrum : & pestem orbis ex Agripina
suis prospicisse , velut e vulna Erebii : & man-
cipato ipsius , & uxoris coniugio , nil nisi exitiale :
& malo tantum publico nasci potuisse . Quam fe-
talis præco Domitius , qui haec cecinuit : sed pi-
ior filius , qui impleuit .

Christi 139. Sixti 8.

Hadriani 20.

Et quam illi dissimilis : qui natus bono pu-
blico , Antoninus suavitate morum amores
Hadriani : amores omnium , & Italiz : quam
regebat Proconsul , & nondum Imperator : qua-
d Capit. lem optabant subditi , qui amabant . d Factum
in Anton. illi primum omen dignitatis amplissime , cum
Pto. tribunal ascenderet : Amabilitate vultus cit-

cumstantem populum sic captauit: ut inter exultantis coronæ serenas acclamations, audierit plusquam millies, *Antonine Auguste dix te seruent.* Secundum omen in Asia, cum Proconsul: & datum à muliere, quæ ob maiestatem sacerdotij, salutabat proceres: salutauit & Antoninum, non Proconsalem: sed Imperatorem: nec dixit: siue linguae vitio: siue palpo; siue orculo, *Ave Proconsul,* ut moris erat: *Sed Ave Imperator:* & ego vale mi Princeps: *vttere bonis Asia:* fruere: redite mihi animus.

Christi 192. Eleutherij 140. Commodi 2.

AD Romanos: apud quos in vsu viris patriis: ut in vrbe media: & in ipsis laribus vns haberent, habere hottos virides ad purioram aërem, & condimentum curarum. Erant qui sereno cœlo, Sole iam languido, in iis ad delicias cœnitarent sub pergulâ. Amabat id Geta Seueri pater, & usurpabat interdum: & forte cœnam instruxerat: vbi familia: vbi liberi: in cœlo ex more atq[ue] malorum affatim ad bella- * *Ab suo* ria: Iulis non solum vesci Seuerus audiissime, sed ad mala. & cœpit largiore manu dividere coquuis collutoribus, a admonere pater continuò, heus fili *Spars.* parcius diuide: *Nos enim regis opes possides:* in *Senecte.* & respondere filius quinquennis tantum, pater mi nōndum possiles, sed possidebo. Possedit, sed & felicitatem vitream: in ipso fortunæ ridentis apice, in Britanniâ quam domuerat, *Ethiops* scurra lepidus, & multi salis: Seuero obvius extitit malum omen, cute retorridâ, corona

Cupressina , quam gerebat , & tandem verbo ,
nam à Scuero iuslus abire procul ab oculis dici-
tur ioco inclamasse . Totum suisti , totum vici :
iam Deus es tu viceris , id est iam morere : & apo-
theosi donaberis , ut Cæsares : Non verbum vox
illa scurræ , sed relum in triumphantem principe-
m : quo fauciatus breui post interiit * Ebo-

* York in
taci.

Anglia.

Christi 196. Victoris 3. Seueri 2.

b Idem in
Geta.

AT non ita longæus , quam pater Geta filius : b
vbi natus denatus . & a matre , quæ amabat
occisus saltem omnino . Quo die Mediolani editus ,
in cortè fudit ouum purpureum alba gallina ; pu-
pure omnes ; tractare præ nouitate : & suspicari
aliquid . Bassianus frater vix trimulus , non solum
tetigit , sed fregit & continuò Iulia mater puer-
pera ad illum irata voce : Vah m. lediste parrici-
da fratrem tuum occidisti . Hæc matre sagax : sed
& ipse ominatus in suum caput istam perniciem a
Caracalla fratre fluctuabat pater Seuerus : hostes
multarū partium macerare partim volebat : partim
nolebat ; duo filij suadere progenio : Geta hortari ,
vt indulgeret : Bassianus quā ioco , quā serio , vt ad
vnus truncaret . Inognatus ad immane consilium
Geta , per impatientiam illiè ad Caracallam ;
Tu qui nolis parcis , foies etiam fratrem occidere .
Præstebat se fore Remum fratris , & erga se Ro-
mulum Bassianum ; præsentiebat enim agnus mi-
tissimus ; occulum se aliquando iti à lupo : cui
forte cum suaderent aulici , fratrem occisum , ut
appellaret Diuum , irruuit leo barbarus , fit Di-

*mus, modo non sit viuus. O non hominem, sed
ditum lupum: vere non tantum homo homini:
sed frater fratri lupus. Ne me elinguet, fugio.*

Christi 223. Callisti 3. Elagabali 4.

AD Alexandrum, non Macedonem, sed Seuerum: & qui curiosus nosse, quæ se manent: adhuc puer à vate audiit, quod vocat ^{c Læpid.} Alex. Seuer.

*Te manet imperium cœli, terraque marisque.
Paulo grandior pro instituto veterum suam scruta-
tus sortem, istos diuini vatis versus offendit.*

*Excedent alij spirantia mollius atra,
Credo equidem viros ducent de marmore vultus.
Orabant causas meltus, calique meatus.
Describent radio, & surgentia sidera ducent,
Tu regere imperio populos Romane memento,
Ha tibi erunt artes, pacisque imponere morem,
Parcere subiectis, & debellare superbos.*

*Eodem natus fidere sine vilis sortibus proue-
ctus in eundem apicem.*

Christi 282. Eutychiani 8. Probi. 4.

DIOCLETIANUS, qui in Gallia miles, & adhuc inter rotarios, & ipsas sortes: lautioris fortunæ se futurum olim compotem, vel prospexit, vel sensit. a Pauper Gregarius, magnæ guia: vix faba tortida, vix rapas manducabat ad ^{a Vopisci.} in Numerus: ex eorum more, quibus obolus mag- rian.

næ diuitiæ , sub vesperam solitus cum anu. Drui-
de , quæ capona , sui dimensi rationem ducere
serio. Id forte cum aliquando ficeret nimis illi-
beraliter : irata mul er tandem ad illum , Di-
cletiane non decet , tu nimis parcus , & auarissi-
mus pro milite & ille heus , o bona , tunc largue-
ero , cum imperabo : & rursus illa , iocari te pu-
tas , dixisti verum , nam Imperator eris , ubi:
Aprum occideris. Exinde militi Diana carior,
quam Bellona : in deliciis captare apros , & ca-
pere : nunquam tamen imperium : imò mortuo
Claudio , vna fatorum serie , cum induissent pur-
purā Aurelianus , Tacitus , Probus , Carus , Carinus ,
summo in nouercantem fortunam stomacho in-
fremuisse dicitur : Proh infortunium ! ego semper
apros occido , alter mihi eripit pulpamentum. Bo-
ne venator in Urbe tuus aper . non in saltibus :
homo ille , non fera : & tecum candidatus imperii:
illum si confeceris , habes imperium : reuera obiit.
Arrium Aprum Valentis Numeriani socerum ,
agrotantis siccarium cum interfecit. Cognito
tunc morientis nomine , exclamasse dicitur : Euax
tandem , tandem fatalem Aprum occidi : & conti-
nuo conclamatum à copiis , Diocletiane Auguste
Dii se seruent gregarius in Cesarem , o prodigiis

CAPVT VI.

De Prodigis.

P R A E L O Q V I V M .

E VERBULO hominis futura olim augurari
mos, & religio, è Prodigis quoque: quæ
quia res venturas prædicerent, & colere, &
obseruare, non minus institutum: quam omina.
Prodigia, quæ & ostensa, propriè sunt insolentes,
ad delicias hominum, vel ad terrorem ap-
paritiones in fuso aëre, & alijs elementis: ut
cum videntur acies sereno Cœlo concurrere;
quales imminentे Solymarum obsidione confi-
xisse prodit Iosephus: vel sunt facta inusitata: ut
cum vultur statuæ, flent imagines: hinniant
equi pœdi quod accidisse Constantinopoli refert, a Chrono.
ex Gregora, accuratissimus Genebrardus; a l. 4. ann.
equum scilicet pœdum, qui ante adem Deipera, & Christi
supra quem triumphalis Georgius, hinnisse semel, 1309.
& iterum intempesta noctis conclusio: quemadmo-
dum quinquaginta annis plus minusve antea, fu-
pente nona Româ semel hinnuerat: vel cum pluit * Idē ann.
sanguine: quod contigit in * Bauaria: aut cum 1570.
pluit frumento: qualis optatissima pluvia sum- * Idem an.
mâ annona egestate accidit in Suevia, & No- 1571. ubi
rico: * Cum raro natura beneficio Pisii, rapi- narrat
la, frumentum, ac triticum pluit, ex quo col- frumentū
allo affutim & iuiturato consipientes undequa- in Anari,

emperoris que pauperes , confecere panem optimum. Ista oculos exi omnia , & eiusmodi portenta : quia prædicunt liisse . & hominibus mala , vel bona , appellantur prodigiæ per senectuæ : quasi prodicia. In eorum albo sunt qui anstræ eno- numurent monstra : quæ veræ , & strictè , nihil lassæ ex aliud : quam aberrantis naturæ , à consueto orborreo in dñe in animantium productione ludibria , vel Saxonie. errata . Ostenta portendisse Cereri raptum suæ Definitio columbæ singit musarum olor : & pingit delicato vñsaum penicillo. b

b Claud. - - - Nullusque dies non triste minatur
E.de rapt. Augurium : quoties flauentia ferta comarum
Prof. Sponte cadunt : quoties exudat ab ubere sanguis.
Larga , vel invito pro tempore flumina vultu :
In iussu manu mirantia pectora tundunt.
Ab vereor. nequid portendant amina veri.
In istis presagiis nec auguria , nec omina : sed
prodigia : sed quid poëtis non licitum dicere ,
& cedere ? Ad exempla.

DOMESTICA.

Christi 1. Augusti 42.

Cum Herodes vesano regnâdi cœstro insanîs ,
In innocentes bimulos , velut in agnos lupus
fureret: iussus in somnis Joseph salutem mundi , &
amores cœli hospitatæ Iesulum: & in Ægyptum su-
gere cum illibata coninge , cum Iesu pueræ: quem
ante natales falcissimos , in roseo Maria sinu in-
favit , si de aere viscerat Sibyllam oritur , vector orbis
Augustus.) Iussus in fugam se præripere , ador-
nat sine morâ. Credere est vel ipsas res inani-
mas , augurium Berlehem ita cum : inò totam Iu-

deam transmigrantem aliò , conditarum rerum magnetem voluisse stipare : & stipassent haud dubio , nisi iussisset stare , qui condidit. Credere est exultaſſe , gestiſſe , tripudiasse , montes , fluuios , agros , arbores , omnia quāquā transiret Area Domini. Credere ingressum fines Ægypti affatos omnes cœlitus adorasse inclusum curis infantulum. ^c Adorauit ſaltem Hermopoli . qua in *c Sozene.*
Thebaide , arbor Persica : qua ibi ſenſit maiesta- ^{lib. 5. n. 17.}
ten uiuentis puppi , ad ſolum uſque , pronis rama- ^{cap. 22.}
libas ſe inflexit , adoratura Deam quem videbat
pueſſum : Et illa poit adoratum Saluatorēm , ægro-
tis ſic ſalutifera ; ut fructus , cortex , folia : imò
fruſtillum admotum ægro , ſanaret. Afflato tranſeantis Christi hauerat vim beneficam : adeo ut a *Luca 5.*
de illa , quod de Christo , a & omnis herba quare-
bat eam tangere : quia virtus de illa exiuit , &
fanabat omnes.

Christi 34. Tiberii 18.

Quem vagientem , & vix trimestem adorauerat Persica : occiſum pœnis omnibus inhu-
mā Iudeorum barbarie , ſenſit totus orbis , &
luxit : inuicitato deliquio , amissā ſerenitate Sol
obſcuratus contabuit: terra tremuit : diduxere ſe
ſcopuli : reſeratis tumulis mortui reuixere . & me-
ritò inhorrueſe ita prodigia : b debebat enim hoc ^{b S. Len.}
teſtimonium ſuo mundus autem , ut in eius oc- ^{Serm. 10.}
caſu vellent vniuersa finiri. Magna illa , maxi- ^{de paſſi.}
mum , cuius mentio apud ſcriptores ^c non Chri- ^{c Platay.}
ſtianos , & a Christianos Quum Græc homines ^d de defco.
pro ptero nauigationis fluxu ferrentur in Italiam: ^{oracul.}
iam ad * Echinades iſulas , qua in Ionio mari , d ^{Euseb. 5}
non procul à Cephalonia eminēt in ſiu Cho- ^{de prapaſ}

*Euangel.**c. s.*** Hodie**Cozzula-**ti ubi**triūpha-**tum de**Turcis. à**Joanne,**Austriac.**an. 1575.*** Golphe**de Lepan**cc.*

rintiaco , propitio ventorum fatu peruererant
deficiente aurā , & ingruente nocte : vbi ven-
tum ad Paxon Insulam , gubernatori , qui bis
vocatus obsurdescens tertia vice auritus tandem
responderat , iussum ut appulsus ad portum , fe-
rali buccinā clange: et , *Magnus Pan mortuum*
esse. Ad talēm vocēm cohorrueſe , imo qui fer-
rei , & Gubernator nāvis voce Stentoreā quantā
quanta potuit per totum maris iugum , inſo-
nuit velut lugubris Echo , *Magnus Pan mortuus*
est: *magnus Pan mortuus est* , audita continuo ,
quasi innumerabilium hominum comploratio :
qui ad tam triste nuntium horrendo vocum se-
confundentium ſiemitu vularunt . *Panius Pan*
ſinguli homines , Carolus , Alexander , Ego , tu
amicus lector : qui tuo in corpusculo , luteā ve-
luit in pixide angustas quidquid , & cælum habet:
quidquid , & terra . *Magnus vero* , Christus
Dominus : p̄x quo ſilla , pulvis , ſomnium ,
nihil totus orbis : ſolus ille vere *Pan magis* :
qui habet omnia , quæ omnis homo : & habet
aliquid . quod nullus homo : fallor , eft aliquid ,
quod non homo , *D̄rus* : & ille omne bonum .

Christi 324. Sylvestri II. Con- ſtant. 19..

*• Zvezim.
I. 2.*

AB illo non ſolum bonus , ſed optimus Con-
ſtantinus : qui ſalutari undā perfusus : vt non
modo Christianus eſſet . ſed ageret , e capite statas
ab urbe conditā festorum celebritates calcare
indignati ſiemere canes , ſenatores , equites , &
muſlare tota plebecula contra Principem . Ille
ne iratos inter irasci cogieſetur , & ſeuere p̄c-
nis

nis in oblatrantes patricios : vt decebat Christianum Cesarem , commigrare maluit , quam inclemens aere : & meritò nouus Sol Constantinas Solis instar lucere prius debebat in Oriente , quam Occidente : & Antiquam Romanam deserere , vt Novam conderet . Eleitus ad hoc clementis Cœli . & fœundi Soli felicissimus angulus , non procul à ruderata vrbe , & campis ubi Troja fuit .

Quum intaretur operi , a intermissum produnt a Sezom .
iubente Deo , vt frequentaretur Bisantium : & b l.z.c.z .
funiculum cæmentiarorum rapaci vngue correptum , triumphalem aquilam demississe prope Bi- Annal.
santij mœnia Demum , vt historia fieret , qua ha- tom.3.
cenus percrebuerat fabula de Phœbo ; & Am-
phione : qui suauissimis Cytharæ lenociniis tam
blande affiebant lapides , vt sponte cursitarent
ad fabricam : c ipsi architectorum mallei , ipse
Trullæ , & alia instrumenta nullis hominum ma-
nibus insolenti prodigio , translata ex Asiatico
littore in Europæum : & quod superat omnem
fidem : d ipsi lapides , qui nec natare possunt ,
nec fluere , transnatarunt vt suber : & transmis-
so * Bosphoro proni se obtulere Bisantii . Non
grauatus obtemperare post tot prodigia Constan-
tinus , cui vel paruisset ad minimum : Vr-
bem designat ipsem ; stipabant hinc , & inde
proceres exultantes ; & forte cum visus esset
Augustus , struendæ vrbis Pœnæria proferre
pauid latius , quam par esset , e clamauit vntus ali-
quis , nungquam ne Domine ? quonsque tandem Au-
gustus ? e o usque , inquit , dum qui me precedit du-
ctor , constiterit . Magnum quod premerit Dux
e cœlo ; maximum , quod Angelus precarij cor-
potis sarcinâ factus conspicacu , officiosa manu
equum ductauerit ; dum secundæ Romæ ann.

c Beda de
loc. sanct.
c.vtr.

d Cedris
comp. an.

18. Conf.

* Le canal
de la Mer
Noire

e Niceph.
t.s. c.4.

130 VALE R. ECCL. LIB. I.
bitum designaret inuictus, & maior Romulo
Constantinus.

Christi 345. Iulij 9. Const. &
& Constantis. Frat. 9.

Ecquis majori libentiā patrum excipiat quam
Enepotes Gallus, & Julianus, fratres ex patre.
Eduersis matrum gremiis hausere diuersam in-
dolem, ut amnes duo pro diuersis, per quas
meant fodinis, diuersam virtutem. Gallus à Gal-
lae matris vtero pius, & aureus ; Julianus à Basili-
nae sīu nequam, & ferreus : vterque tamen ius-
su Constantij, detonsā comā saeris projectus
māge, quam consecratus : utique votum libera-
litate simulā excitare adēm Mamanti martyri.
FNazian
erat. t. in
Julian.
Sed o prodigium, structura Galli, qui colebat
pietatem ex animo, accepta sancto martyri, &
absoluta ; non Juliani : quidquid enim extrue-
batur eius impensis, vel continuo corruit, vel à
fundamentis auulsum ; imò sic indignata tellus,
suum ut intra gremium fundamenta ipsa detri-
ctarit admittere ; vel admissa seruare. In ea enim
quasi occultus offerentis animi sensus ; intumes-
centis vteri impetu, quidquid inuita deuorauerat,
eructabat per nauseam. Fœlix hoc sæculum, quod
innocentem Abélem peperisset in Gallo ; infel-
ix quod Caïnum in Juliano. Euomens, vel des-
trectans eius lapides terra ; nunquid clamabat
velet præsaga ? appage, procul à meo sīu tam
scelestā structura; inquinaret me totam, si in par-
te admitterem : nolo sustentare eius Ecclesiam :
qui insanire debet in Christum : qui lacerare eius
sponsam, & ad honoris camalum Apostatae titu-

lo inclarescere. Sed abi purpurea tenebrio : ca-
ligat acies noctuina ad lucem : & ecce noua
lux oritur.

Christi 353. Liberij 2. Const. 17.

ORta , inquam , glacente Arianorum insania .
Ut iugularet illam , iisdem armis Christus
triumphare voluit Primi-pilarem Sathanæ Ar-
rium , quibus triumpharat Dæmonem , Cruce ,
a qua magno terrore adspicientium visa Solymæ , ^{a Sozom.}
sereno aëre radiabat , iubate splendido , conser-
tâ luce , non spatisis hac , & illat radiis , ut Co-
metes . Longitudo à Caluaria se porrigit at , ad
Olivarum verticem . Ad tam grande spectacu-
lum stupere viri & mulieres : currere scrupedi :
festinare loripedes : ipsi talpæ aperire oculos , ut
viderent : omnes denique , vel contemplari mi-
raculum per multas horas : vel factio agmine con-
currete ad Ecclesiam , & laudare Christum : qui
ut spem faceret Orthodoxis , ob proscriptam , &
flagellatam sceleratorum conuictis eius diuinita-
tem mcerentibus : clamauit blandè ex veneran-
do signo , Consolamini , Consolamini Christiani : ite-
rum lingua lostum Deus occidor , sed resurgam :
Sol ego , calum Ecclesia , ut obscura nubes totam
penè obfuscat heresis Ariana : abstergam & confi-
dite , ego qui vici Mundum occisius , vincam ite-
rum gloriofus.

Christi 361. Liberij 1. Const. 25.

Verè Verè Domine victorem te sensere : qui
tui hostes : sentit , & qui sanctius vultuavit . via-
cisti , candidatus ab utero , & piceus ardens Im-

perij Julianus. Festinata raptus ambitione invasit,
 a Sezom. citò, ut citò perderet; quod indicavit prælagium a
L.S. c. 1. Ingesso fines Illirici circa * Occasum Vergilia-
 * Cosmicus rum, id est vertente mense Octobri, adulto iam
 de illo sa Autumno, post ferias videntiales insperatam fe-
 ereroboco racitate visse sunt passim vites racemis nondum
c. 3. Spher maturis onerat: & quotquot roris guttae supra
 & nouis procerum faga, & Noui Cesari paludamentum
 simè R.P. delapse; signum Crucis prætulere. Interpretati
 Vincent. omnes ita portentis; qui ferio; qui adulantes;
 qui hec fa & iij diuinarunt, qui ex acerbis vuis, & immatu-
 sit, & persis, præcocem, & præmaturum Juliani obitum
 spicere, ut coniecarunt: & ex rore Cruciatu, vel Crucia-
 omnia tratio, qui in omnes cecidit, omnes adoraturos Cru-
 cem intellexere.

Philos. l. 2.

q. 4. sed. 1.

Christi 363. Liberij 12.

Juliani 2.

A Beuntem me tenet adhuc Apostata. Iam
 potens rerum, & Imperator, eredebat se pos-
 se omnia, & in omnes: imò in Christum qui
 mirantibus structuram templi Apostolis dixerat,
 Non relinquetur hic lapis super lapidem. Oracu-
b Amm. lum erat, & plusquam fatum; b Ratus tamen
f. 23. homuncio posse se illud rescindere, & simul encer-
 teri Iudeos: restaurationem templi Ierosolymitanii aggreditur. Supra fidem, quantâ alacritate
c Theod. & quot impensis desudatum hu: c ædi: c Ligones
f. 2. c. 17. effodiendæ humi argentei: sportæ exportandis
 ruderibus ex eodem metallo: Palæ similiter: ip-
 se mulieres teneri corporis, delicate pro sexu, &
 clariores stemmate, ut & ipsæ conseruent non
 nihil symboli ad structuram: diuendere non

solum gemmas , vñiones , & matronalem mun-
 dum : sed & ipse nihil non audere religionis stu-
 dio : niveis manib⁹, capite , humeris, sinu , imo
 intra lacinias vestium efferte humum , lapides,
 clementum : omnia demum agere , quæ corpu-
 lentiores baiuli , & operosi pauperes pro lucello.
 Si tanto adlaboraret æstu sexus infirmior : quanto
 robustus ? Iam exhausta terra fundamētis patebat:
 & tunc prodigia. Ecce armantur in conditoris
 gratiam elementa, & a pugnat cum eo orbis terra- a Sap. L.
 rum contra insensatos. Pugnauit tellus , & itera-
 tis motibus & repulsis : illa enim quasi pœnitens,
 quod passa esset effodi , dolore intiemuit : b & b Sozom.
 non modo non admisit intra gremium funda- l.s.c.vlt.
 menta : sed ipsa templi veteris fundamenta , quæ
 intacta Tito, horrendo ructu euomuit. c Pugna- c Nazian.
 uit aer : terræ - motu concussi ad fugam omnes : orat. in
 & fortè in patentem Basilicam : ne sceleratis ei. Int.
 set perfugio , vel ipse valvæ vtrō se occlusere
 pessulo , vel violentus aer obstruxit. Pugnauit ignis , nam repentinis flamarum globis , prope
 fundamenta erumpens crebris assultibus , non
 solum ipsos architectos aliquando exedit : sed &
 per basilicæ rimas profiliens , intraturientes par-
 tim elumbauit , partim exussit : imo nequid re-
 staret ad fabricam , d cœlis delapsus scalpia , mal- d Socrat.
 leos , ferras , secures , omnia denique instrumenta l.s.c.17.
 licet argentea , & liquefecit , & absumperit. Pug-
 nauit demum , quā nihil Iudæis detestabilius , a a Nazian.
 ipsa Crux in cœlo visa splendore miro conspi- vbi supra
 cua , & singulorum vestibus nocte concubia cum
 dormirent impressa mirabiliter : ut ita miseri
 suum tormentum coram viderent , & circumser-
 rent. Exhausti aquæ calidae , & frigidæ putei , vt
 amabile signaculum emacularent : b Sed aquæ b.g.Cant.g.

multa non potuerunt extingere charitatem, id est Crucem, vel trophyum charitatis, vel solium. E tot prodigiis dicitur pessime Apostata, fatum esse, quidquid loquitur Christus: nullum Iulianum posse irritum facere, quod semel dixit.

Christi 369. Damasi 3. Valent. & Valentis 6.

e Baron. Post irati coeli prodigia. propitijs iam subte-
An. 369. **P**roxo. e Ambrosius ubique clarus eloquentie le-
nociis, cum vagiret adhuc in Gallia, quæ nata-
le solum, prius eloquens fuit, quam loquens. In-
calescente die meridiatus vltro, vel fallantis
cantu nutriculæ sopitus blandè puerulus, primas
tantum non admiserat somni illecebras; cum ec-
ce in os: vel in osculum dormientis pupuli ad-
uolarunt apes innumeræ: quæ blandè delibantes
eius labellula, in eius ore, velut in alueari delica-
tissimo, reliquere totum mel, & necc n suauissi-
mum. Non mirari nutrix istud prodigi: sed ægra
pro suis amoribus tigere multum, & continuo
animalcula velle abigere, ne libarent, & deuen-
starent fortean suas delicias: retinere vero festi-
nantem amorem, nutricem inquam. Ambrosioli
pater, vir cultioris doctrine: qui memor Platonii
mellitissimo accidisse idem prodigium: tamdiu
passus bombantes bellulas infidere nati labellis,
donec quæ sponte venerant, auolarunt vltro &
allæso puerulo. Fallor, non auolarunt spirant
adhuc in libris Magni Doctoris in quibus ipsam
mel, & ipsam suavitatis: adeò ut de illo verum,

Iud. 18. **N**on de comedente eximit cibis, & de forti egressa est

dulcedo. Quis illo mellitior: meræ apes in ipso, vel ipse apis? quis fortior & magis Leo in omnes? maximè.

*Christi 408. Innocentij 7. Hon. 14.
Thodosij II. I.*

IN Theodosium patrem Honorij, cuius bis sacer *Stibico*: qui post duas virgines filias elocatas Imperanti *Honorio*, censuit sibi parum indulgentem fortunam, nisi vicissim, velut auram Virginem, suo *Eucherio*, desponderet Imperium. Has tædas admolitus totis vigiliis: & quod iure non poterat, tentat iniuria. Fecit quod desperati amantes, qui quam non possint blandiri thalamo Virginem, rapiunt: Sic tentauit ille, nec potuit. *b* Cum obmutescerent consej: nec audieret nullus proditionem vulgare: ipsa tellus mitior coniuratis, præter naturam linguæ, vulgavit aliquatenus, & per dies septem horrendo sono Romæ immugit in foro pacis.

b Marcell

*Christi 451. Leon. 12. Valent. III.
27. Marciani II.*

NON eius cultor orbis *Prado*, *Flagellum Dei Astila*, cum regnorum lilyum, & clariores vibes vastabat, ut flamma populatrix. Faustitate cœli illæsa vrbis Vasconie *Vasatum*, communem cum fuitimis conflagrationem horruit: sed non sensit. *a* Collatum gratis id beneficium, quid ab *Sigeb. in* *incolis*, quid exigeret ab Episcopo, quam gra- *Chron. an.* tiarum actiones & Epinicia? rem facram eo 453.

confilio circumfusâ ciuium multitudine peragebat Episcopus: ecce prodigium tres balsami stilæ illimes, vitreæ, limpidulæ, munditie pares, & magnitudine, inspectante toto populo, è sacræ ædis testudine fluxerant super altare lapsu tam tempestiuo, ut nulla tertia, nulla prima fluxerit, nulla secunda: sed omnes simul. Collecta guttarum trias suapte sponte coiuit in gemmam candidissimam: quæ vbi in monumentum inserta meditullio Crucis aureæ, ultro cecidere aliæ: factumq; insolentia facti, ut Regio impiam Ariannorum hæresim, quæ illic late se sparlerat, tandem expuerit. O miraculum! nunquam magis fidelis & Christiana hæc ciuitas, quam cum vidit, dixerit alius: ut vidi, ut perij, dixisset illa merito: ut vidi, ut sapui.

*Christi 454. Leon. 15. Valent. III.
30. Marciani 5.*

TOtius regionis salus tres guttulæ, parvus imber: eius penuria in Asia Minoris magna per
b Euagr. luria: **b** post illam grassata lues, veluti soror, ut
I. 2. C. 6. satiaret se cadaveribus. Exhausit omnes pene, &
 qui illibati & sospites, contabuissent fame, nisi
 Deus, qui errores olim aluerat per annos quadraginta: benignitate simili gentis reliquias, pauculos illos semineces gratuitâ & Celesti pavulset
 alimoniam illo anno: sequenti frugibus, & pomis
 pauissimis, quæ inarata terra protulerat. Felices homines, quorum in gratiam Deus Optimus
 æstatem Adami Innocentis, vel Saturni seculum
a Claudio restaurauit. Nonne tunc verum, quod Hirundo
s. In Russi. Parnassi. a

*Non vomere falcis adunco,
Finditur, at subitis mestor ditatus aristis,
Rorarunt querulae fauis, stagnantia fronte
Vina fluant, oleique lacus.*

Christi 499. Symmachi I.

Anastasij 9. Theodorici

Reg. 7.

Fluebat & mel è Remigij lingua, cum suauissimo verborum nectare Christianæ fidei rudimentis imbueret Galliæ * Constantinum baptis-
mi aquâ nondum perfusum. b Pendebat ille: pen-
debat & è Doctoris ore circumstans aulicorum
Corona: cum ecce repentina lux, quæ clarita-
tem Solis euinceret, sensim infusa locum imple-
uit: & illico ex ipsa luce tinnit vox amabilis:
*Pax vobis, ego sum, Nolite timere, Manete in di-
lectione mea.* Remisso tantulum lumine, diffudit
se per totam domum odoris amabilitas, suprà
odorem Balsami, suprà Rosarum: adeò ut pate-
ret adesse illic Christum: vbi lux, vbi pax, vbi
ranta suavitatis. Si profano licitum diuinis se in-
trudere, credere sit, Clodouæo nondum rorato
venisse Christum: vt triumphantis Regis trium-
phalis esset susceptor, & parens Iultricus: suum-
que nomen ad fauoris huius æternitatem, & ma-
iestatis cumulum inderet baptizando, & amabo-
num indidit? Vnde enim illi continuò post bap-
tismum titulus Christianissimi, nisi à Christo? nos
quia eius discipuli, dicimus Christiani: Clodo-
uæus vero dictus nomine proprio Christianissi-
mus, quia Christi Iultricus filius. Poterat cito

* Christus
è luce mo-
dia que
resplen-
duit, dum
lustrali
aquâ af-
pergere-
tur, manu
porrexit
Costatios.
b Hinc
mar. in-
vit. S. Re-
mig.

a Ps. 88. clarus maiestate tam Augusti nominis Clodouæus
 v. 27 Christo suauiter dicere, a patremens es tu,
 b Ibid. v. Deus meus, & susceptor salutis meæ: poterat &
 28. Christus ore roso ad tantibus dicere, & b ego
 primogenitum ponam illum, excelsum per regibus
 serre. Hæc omnia si non promisit, saltem con-
 cessit: ipse enim Ecclesiæ Primogenitus, sicut
 & posteri; ipse regum clarissimus; ipse rex
 solis per Antoniam; ejus denique corona
 ex auro, quam Hormisdæ misit in religionis
 Anathema appellata Regnum per maiestatem;
 ipse denique qui nuper fulminavit in Magno,
 triumphauit in Iusto, pacat, vincit, terret, & per
 totam inclarescit Europam in Adeo-dato, &
 olim Palæstinam subiget in Delphino, c qui do-
 minabitur a mari usque ad mare, & replebitur ma-
 iestate eius omnis terra, fiat fiat. Vnde ipes Galliæ
 votum Europæ. amores orbis Auguste Porphy-
 rogenite; quod a Theresia finu tibi corona,
 nulum miraculum.

c Ps. 71.
 v. 8. & 19.

Cristi 529. Felicis 4. Justiniani Imp. 3. Athalarici Reg. 4.

a Taron.
 inuitâ. S.
 Nicet.

STUPENDUM MAXIME in Nicetio, qui innotuit
 quis futurus esset ab ortu. a Materno fatus
 utero ubi prodiit, vagitu & corpusculo puppis
 omnibus similis, vntim aliquid prætulit, quod
 non omnes, & quod à cunis nemo: vt solent
 omnes infantuli, depile caput habebat, sed non
 totum; nam modicus pilorum ordo tempore gre-
 mij succreuerat tam elegantí circuitu vt quibus
 datum videre genitalem coronulam, exclamaue-
 rint mirabundi, quis putas puer iste erit. Pro-

num erat, ex illo signo coniicere, futurum aliquando sacerdotem, vel Monachum: iam adolescentis aflatu Cœli dicarat se solitudini, abstractus tamen a priuatis delicijs a Theodorico Rege Galliarum, cucullum mutat cum Cydari & ex oue solitaria, factus Treurensum pastor, Sed o prodigium! in ipsa inaugurationis pompa, præter morem nescio quid oneris sentiens supra Ceruicem, iterum, atque iterum, quasi pruriret caput sublatam manu, & circumductam, diuinam non potuit quid prægrauaret tam insolenter; donec circumferens oculos ad dextram, & ad sinistram, odoratus odorem suauissimum, intellexit onus illud, non esse sarcinam incumbentem; sed Sacerdotij dignitatem. Vere tunc magne Præfus datum tibi præcinere cum Cytharista imposuisti homines super capita nostra. Quam a Pf. 65.
graue onas!

Christi 602. Gregorij 13. Mau- ritij 17.

Decussit illud; & tot curarum insolens Eremiti tranquillitatem repetiit, qui auulsus amicorum solidudinis gremio mærebat, promotus ad insulas Theodorus Siceota. Exinsulatus Monachus, inter pia monachorum examina, Constantiopolis cum pernoctaret in precibus, & psalmos legeret, extincta defecit ultro, quæ illucebat. Iuternula: accensa semel, & iterum a iuniori monacho, bis tabuit; & tandem ipse ipsem et Theodorus subimpatiens tantulam animi commotiunculam, rursus accendit, & protinus interit. Stupere omnes, tremere ad hoc prodigium, &

b *Baron.* suspicari aliquid insolens. Præmonstratum ex-
an 602. præfali , magnam orbis lucem , & Imperij
solem breui extinctum iij Mauritium : nouit &
a *Niceph.* ipse præmaturè se occidendi m ab homine , **a**
l. 18. c. cuius nomen primores literas præferret Ph.
38. v. 4. Viſus demum cometes formâ scintillantis rom-
phaæ , velut feralis præco toti mundo pranun-
cieuit id nuncij. Post ista monita fatalem Phocæ
b *Theop.* gladium non elufit Augustus : sed ò supra fidem
hon. omnem portentum ! **b** Eadem die, quā truncatus
ipse lictoris manu cum liberis Constantinopoli ,
nocte Concub à viro nobili vulgata omnia Ale-
xandriæ ; ibique contentâ voce in foro conclama-
tum a statuis , iacet interfectus Mauritus ;
maectati ante eius oculos quinque filij , Phocæ
Imperat. Tatæ ! quis expansis velis tam expeditus
myoparo vix intra dieculam potuit emetiri
tot maria, quæ magnas vrbes interfluunt?

Christi. 726. Gregorij II. 13. Leonis Isaurici. 10.

c *Idem in Mischel.* **S**ed nunquid fas illuc nauigare contemplatu-
rum prodigium : **c** Ingraveiente sole , aidente
multum ætate , quasi nouis ætuasset intrâ
Ægeum mare Vesujus, Theram inter , & The-
trasiæ Cyclades insulas ; ex imo sinus gurgite
visus per dies aliquot, velut ex officina Vulcani
prorumpere vapor deßissimus ; obscurus pri-
mum inhorruit ; ignescens sensim postea totus
exarsit : ut tormenta denique , quæ admoto
igne glandes effulminant ; hinc & inde per
Macedoniam , & totam Minorem Asiam , eruc-
tauit nouâ grandine pumices tantâ copia ; ut

totum, qua latè se diffundebat, Archipelagus esset obiectum; & e congesti humo, in * Egeo * Sic'dic-exiliit nona insula, vel sibi Capri, vel tanquam tum, ut Insularum Pyrantha in medys flammis emersit volūt alii-Talis portenti pater Isauricus, qui adortus qui, ab imagines: tenebriscosus vapor, heresis; vt ille aigos, id fuscauit Cœlum; sic illa serenitatem Ecclesiæ: est cœtrâ, ignis, & traſicina in cultores imaginum: pumi- quod in eo-
ces, in beatos omnes conuictia, vel blasphemiae: mari
noua iuſula, noua in Iconoclasia Concilia.

sula saltat
aliquo mo-
do ut Ca-
pri.

Christi 749. Zachariæ 18. Conf- tant. Copronymi 9.

ADhuc mihi animus, & prarigo nauigandi in Syriam, a vbi tantus terræ motus incubuit, a Theoph-
vt ex vrbib, inconcussæ paræ, vel nullæ: aliae enim an.
æquatæ solo, vel funditus dirutæ; aliae semidirutæ;
aliae inusitato saltu è fattigis montium trans-
latæ ad plusquam sex miliaria, in subiectas
valles cecidere, stante murorum ambitu, dos-
mibus integris & illæsis ciuibis: & ne post toc
Syriæ clades finitima insultaret Mesopotomia, si
intacta; in eo traxi se se tellus diduxit ad duo
miliaria, & alia alba arenosa ex hiatu se exerens
barathrum coæquauit: Ex eius tamen medio
Muls emergens locutus humanâ voce, pro-unc-
ciavit futuram ab incurante populo vaitatem
Arabiæ. Ne tot mala videam, a continente rur-
sus ad mare, & à Phœnicio ad Exinum, nisi
obstat frigus, quod.

Christi 763. Pauli 7. Copronimi 23.

a Theoph. **a** Per Minorem Asiam, & plagi borealibus à Cal. Octobr. ad Febr. inceduit tam inclemens *Vulgo* menter; ut concretus ad centum milliaria Ponti Mer tus Euxinus, velut in lapidem obduruerit, & in Noire. glaciem cubitorum triginta. Crudo gelu sic *Defrost* præparatā continente, sic Ponto, ut tellus fieret de Cons. mari concolor, ad viginti cubitos nix delapsa, tantinopله totum illum orbem candesecit amabiliter; & *Mer* de vbi paulo antea visae naues crispanti ventorum Marmora aurā errare; vbi delphines ludere, securis ibi *Defrost* vestigijs current equites, pedites, aurigæ; de Callipo donec mitiori Cœlo resolutā glacie, & in valion Dayrias partes diversæ visi sunt glaciati montes, danelles pellucentes insulæ, naues crystallinæ viris onustæ *Arc'ipel* sine remis, sine prora, sine velis, * per Pontum, * Magdal * Bosphorum, * Propontidem, * Hellespontum, Lazarī, & *Ægeum* ipsum fluctuare mollissime: & ecce *Martis* in vitrea Cymba, sine apparatu nautico, ut olim & sociorū * amantum turma, appuisum ad * Phocense * de Mar- mare me sentio, & plando. Salve natalis Gallia, feille Co- post enauigatos sinus, & superatas Syrites habes londe des me reducem.

Phocens.

*Christi 888. Stephani VI. 14.
Leonis VI. 3.*

a Glaber. **A** Vrelianis; **a** vbi morientis Iesu imago fleuit per dies aliquot, & fleuit amarissimè. *I. 2. 9.* Non minus teneræ charitatis in Cruce, quam

cum lacrymatus supra æquandam solo Ierusalem;
sacræ Ælis conflagrationem sentiens, fudit vbe-
res lacrimis, ut extingueret. Eadem vrbe, aper-
tis ex more ab edituo ad preces nocturnas maio-
ris templi foribus, sacram adem lupus ingressus,
correpto dentibus sive pulsavit tintinnabulum.
Ter et me tam truculentus pulsator, & à Celta
me fugat.

Christi 1017. Benedicti. VIII. 6.

*Henrici. 6. Basil. & Con-
stant. 43.*

IN Aquitanicam; in cuius tractu maritimō
purputauit triduana sanguinis pluvia. *b* Delapsæ *b Baron*
ecclitis guttae cruentauerant lapides, ligna, carnem *an. 1017.*
& quid quid in terra obujum. Quæ supra cutem
mollissimam & supra lapides, inhærebant tenu-
citer; vt nec calidâ possent emaculari, nec fri-
gidâ: quæ vero supra lignum, clæbantur irrota-
tiunculâ, & primo madore lymphæ evanesce-
bant. Prodigiorum scena Ægyptus nullū par vidit
& numquam tam stupendus imber a Moysè; vt
emoliret Regem Chalybem: at certe mirabi-
lior, qui à statua, vt tandem saperet ante mortem.

*Christi 1185. Lucij. III. 4. Fri-
derici. 31. Andronici Com-
neni. 3.*

Andronicus qui vt vitijs quibus stetebat, tan-
nillam virtutis auram affunderet intimo pie-
tatis sensu venerabatur Apostolum: *a* nec cultus a Nicetas

*Chon. in ille gratuitus; amare illum vicissim magnus
Andron.* Mecenass cultorem suum fouere; imo si quæ
alumno serenitas plaudere; indolere vero, si
quæ instaret calamitas. Diuinum ergo Paulum
ut libaret oculis adhuc in terra: incrustatam
bracteis eius imaginem, & artis exquisitæ, in
altiori loco reposuit: salutare illam, & prono
genu colere, quoties præteribat Andronicus;
& illa (o prodigj nouitatem!) priusquam ple-
bis ludibriō, depili Camelō circumdictus ra-
peretur ad scenam; illa, inquam, sagax ad tot
erummas sui circuli, lachrymari amare Ratus ille
sonnum esse, vel fabulam istas lacrymas: ut
exploraret miraculum, madentes statuae puppu-
las linteolo iubet abstergi. & ecce maius porten-
tum: e Pauli oculis emanarunt uberiores lacrymas;
veris dixerim, exundarant fiumina. Ad hæc
monstra senò obstupefens Andronicus, &
mæstus inconsolabiliter; iactato diu capite in-
gemiscens dixit, se legere & amare Paulum ex
animo, se redamari quoque; suis illum illacry-
massi miserijs, & cladem haud dubio sibi impen-
dere grauissimam. Verè verè magne Princeps
fulmen imminet; & (o pene supra fidem!)
ille sic malus in principatu; ad plagas & ad
dolores omnes quibus vapulabat a vindicante
populo; & precibus & exemplo magni patroni
miserans, inter tot veibera nihil conques-
tus; infacto animo iactabat tantum voce flibili

*Verba And-
ronicī mo-
rientis.* Domine miserere. Domine miserere, & quid
calarum contritum infringitis. Flante fortunā,
in Andronicī ore nūgæ semper, & saless; numquā
hæc voices autem: ubi restauit, semper in lingua
Domine miserere. Quām felix infelicitas, quo
nos mutat momentu, & oblitos Dei facit tam
memores

memores! iam a secunda Roma sicutendim iter
ad primam; ubi sacra arbor tot inter urbis mira-
cula maximum.

Externa.

Christi 60. Petri. 16. Neronis 4.

RVMinalis fucus, aquæ tot intrata saeculis vi- a *Tecit*
uerat in comitio; & super cestigentos, & annalibus
quadraginta ante annos levantes Remum &
Romulum amicâ umbra protexerat, mortuis
ramalibus & putrescente turco exaruit. Id
prodigijs loco habitum, portendebat securi
Apostolica decutientiam in urbe idololatae
querum; ut Christianæ religionis surculus
cresceret in Nabuchodonosoris arborem, &
Crux vicaria radiaret in Capitolio; ut ex illo
vertice, velut e Calo fulminaret in Pantheon; &
victrix flagellaret ab Urbe, & toto orbe Deorum
monstra, sicut ipsum Dæmonem iam moriens
flagellauerat.

Christi 68. Petri 24. Neronis 12.

Christus Dominus qui quod oculorum verbis,
lacrymis; & ore roseo prænuntiaverat pul-
chrae urbis excidium; in mortalis & laureatus
victor redux in suum Calum per praecenes ad-
monuit. b Primus omnium nominis suavitate
amabilis, Iesus homo rusticus, ridente proj-
amenitatem iubente Deo nigræ jecit ad terrorem; vox ^{z de bello}
ab oriente, vox ab Occidente; vox a quatuer ^{c iugis}
ventis, vox in Ierosolimam & Templum; vox in

maritos nouos nouasque nuptas, vox in omnes
hunc populum, ex carnificatus nec emisit lacrymu-
lam: sed callosus ad plagas omnes clamauit,
sempre ue, ue, ue Ierosolimis: dove obseissa vbe,
vbi demum adiecit, ue etiam mini, saxo contusus
occidit.* Hac ille toto ante oblidionem septem-
tore, quadriennio vero ante feralem diem inhorru-
re alia noua: partim in Celsis: partim in Terra.
In Terra obscura nocte illuxit dies in toto Templo
per semiboram: bos deuotus sacrificio agnum per-
perit. Orientalis porta qua snea & tam immanis,
viginti ut Ianitores vix aperirent, vix clauderent
solutis seris, & amotis ultro pessulis, noctis patuit:

* Audita per serenū AЕrem instrutta acies visa concorrere:
Selymis visi currus cataphaeatis reserti, equis liberioribus
eadē vox rapi per Calum: auditi armoru se colliderium
post mortem strepitus: audita denique in Templo a Sacerdo-
tibus & quasi Angelorum se adhortantium vox
minimi. Hic insperata, migremus hinc * migremus hinc Deus
ton. in optime quam itolidi, qui ad tot pracones obsur-
Chronic. duere!

Christi 69. Petri 25. Neronis 13.

Non mirum quod migrauerint Angeli: stu-
pendum maximè, quod agri anno supremo,
quo orbis Phaeton illuxit Celo imperij dirus
Cometes Nero Claudio. a Vedit hic annus que
nullus antea, nullus videbit: vedit annes re-
trofluentes ad suum fontem recurrere: sed super
omnia inusitatum prodigium, quod factum in
Romani equitis prædio: pratis in aduersam
partem transuestis: oliueto vniuerso viam pu-
blicam transgesso: & aruis ante e regione
positis e natali loco, in Oliucti sedem protocesis,

Quid hoc portentum, nisi religionis mutatio? Cesario gladio truncati Apostolorum proceres sacrauerant Romanam: irrigata tam puro sanguine: ex agro inculto facta Oliuetum pulcherrimum, Augustum Iesu nomen effudit per totum orbem, ut suauissimum oleum: cuius odoris amabilitas ubi se sparsit, illico ad Romanam Ecclesiam, tanquam ad matrem, reliqua aduoluit Ecclesia: ut ita verum esset. b Ut enim effusum nomen tuum, ideo b Cant. 2.
Adolescentia dilexerunt te. Sed ecce prodigium
catus adolescens.

Eodem anno.

Cum Galba Hispaniae Tarragonensis Proconsul intra eadem publicam operaeatur diis: inopinato prodigo factus senex iuvenis, roto capite, velut Cygnus, incanuit. Interpretati qui aderant, adolescentem principem Neronem moriturum propediem: & seniorem Galbam scilicet imperaturum: si tamen imperasse dicitur septimestris Augustus manu militum trucidatus. Horreο: laedit oculos sanguis ille: nec minus, qui a statua,

Christi 446. Leonis 7. Theod. II.

39. Valentin. III. 22.

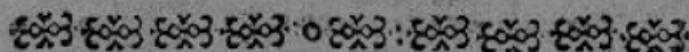
Constantinopoli; vbi vir pius & Christianus; b vt notum ficeret omnibus, suam domum magis esse Christi, quam suam: & ne quid custode tali Argo irriperet contra salutem, primo vestibulo erexerat salvatoris imaginem.* Christianis magnum gaudium hæc effigies: Iudæo- b Baron. hoc an. * Si con- stituit eū Dominū. Domus sua. Psal. 104.

rum verò oculis magna Crux. Vrebbat illos iconem amabilis, & spirans omnes gratias è tot* Apelles recutitus unus trifasciatus, ut tandem adimeret dolores oculorum ; illuni nocte & intemperie umbra sustulit lucem, id est, Christum. In Agnum illum non minus Indæus ille, non minus lupus, quam maiores : qui nos poterat in Salvatorem furere , ut tygris leuit in imaginem. Impacto in faciem cultro vulnerat ; & o prodigium !

* Ad il-
lum meri.
to Deus;
quid feci-
stii? vox
sanguinis
fratris tui
me deter.
sua.

sanguis è vulnera magna copia supra manus & ipsis vestes. Hoc monstro exanimatus miser, projecta in puteum imagine lares repetit. Cruor interim ybertim fluere: primo diluculo qui veneristi ? vox primi ad Anthiam non haurire aquam; sed sanguinem; stupentes ancillulae iterare Papæ nihil aliud; magne tandem urbis fit fabula istud portentum : ubique rumor increbait proiecta illuc cadavera; donec exhausto puto, inuentæ Christi imagine adhuc stillante innotuit, unde hic color. Inde honor puto, qui intra Sanctæ Sophiæ pomærium inclusus, vocatus ad maiestatem Sanctus : & ad æternitatem prodigijs supra deauratum operculum imago collocata. Inde etiam salus Judæo ; cui illata Christo plaga non minus salutifera, quam Longino. Eurata hæresi professus Christianum, intingitur cum uxore. Quartus mundi ambo post talem pluviam!

CAPVT VII.

De Somniis.

PRAELOQUIVM.

Somniare tam naturale homini, quam dormire : torpente enim per soporem corpusculo, & feriatis sensibus ; è suo carcere facta liberior anima cœlo reficitur : suisque ibi fructus ad satietatem deliciis. Tot inter deliciantis amar suavitates, in mediis ferculis venter est Tantalus : post corrasos Cigli thesauros, Iris remanet, & tandem felix qui somniat, quandiu iuditur. Insus illos errantis cerebri nemo pinxit fidelius, nemo suauius lusit ; quam pictor vates, & Christiana Syren Hispaniz. a

a Freudet.
hymno an
te som-
num.

Sed dum fererrat omnes

Quies amica venas,

Pectusque seriatum

Rigat placente somno ;

Liber vagat per curas

Rapido vigore sensus.

Variasque per figuratas

Qua sunt offerta cernit ;

Quia mens soluta au^zs,

Est est origo cœlum,

Purusque sons ab ethira

Iners iacere nescit ;

Imitata multis formes

Facies sibi ipsa fngit
Per quas repente currere
Tenus fruatur altis.

Docet in illis verificulis musa minime somnians, qui fiant, & quid somnia, ego quoque; sed breuius & pinguiori minerua. Somnum

Definitio. strictè nihil aliud est, quam ludentis, & à sopito corpore euagantis animæ motus, & multiforme figmentum prænuntians euentus bonos vel malos. Has somniantis viri delicias non censebant

Opinio ve veteres esse ab anima: sed (quia suauissimum condire omnia fabulis) delirabant. **Somnum** numen, vbi dormitientis oculos clauerat, solitum immittere suum satellitem, formarum omnis generis architectum; qui dormientes somniis luderet: qui solus in otianti anima, velut in tabella nuda, tot figuræ pingeret, ut à forma nomen

* **Morphi** inuenierit * **Morphei**. **Synesius** verò molliter Platonifans, a fngit quemdam in homine spiritum, a t. de in languentis animæ quasi vehiculum: qui, somniorum omnium faber.

Quotus Quintuplex admittitur ab erudito somnij Tuliani & interprete, insomnium, spectrum, somnum, visum, oraculum. Naturam omnia non in somno. enucleo quia nihil ad argumentum. Docere sat Scipion. tis post musarum amores, * per portam dupliceem irrepere somnia: quæcumque se insinuant per corneam, vera, indubitate, significantia: quæ verò per eburneam: falsa, putida, & inanias meras.

Causa. Somniorum causæ sunt plures; Deus optimus, Dæmon, Natura. In illa triade omnes alias, velut in fonte riuali. Admittit pauciores totius orbis amor, & Doctor: e duas tantum in uniuersum: quarum altera ab ipso, & id ipso homine som-

ntante, interna : alia , quia extra ipsum, externa. Quæ interna, & ab ipso homine, pro duplice eius parte qua constat , duplex est : altera animalis, altera corporalis. Animalis , ab anima : quoties dormienti succurrunt , quæ serio cogitauit vigilans, vel gariuit : sopitis enim artibus anima vigilax & quietior quasi ruminat : vel ipsæ rerum imagines recursant vltro : & tunc (ut eleganter Parnassi Chelys. d)

Integna.

Omnia quæ sensu voluntur vota diurno

d Claud.

Pestore sopito reddit amica quies.

praf. in 6.

Venator defessa toro sua membra reponit

honor.

Mens tamen ad sylvæ, & sua lustra redit

Consul.

Iudicibus lites, curiga somnia currus,

Vanaque nocturnis meta cauetur equis

Furto gaudet amans, permixtus nauita merces,

Et vigil elapsas quarit auarus opes

Me quoq; musarum studium sub nocte silentio

Artibus assuetis sollicitare solet.

Et quia amore , qui princeps animæ affectus, vel solus , nihil valentius : nullum ! quæ somni prunis obductos ille ignis calenti cerculo suggerat : nam nullum oraculum verius, quam Romani Apollinis, a an qui amant ipsi fibi somnia singunt. a Eclog. 8. Hac animi diuerticula nemo expressit saeculus quam magnus Doct or , b qui illa comparat Cy- b Nissen. tharæ : cuius fides iam feriante plectro, & pollice, de opere adhuc suauiter tinniunt : & quasi conqueruntur homin. belluluè , quod tensæ delitiis aurum , tamen silent.

Causa interna & corporalis, à corpore nascitur, Somniorū & intimo hominis temperamento : cum enim varietas à corpus inter, & animam intercedat mira consen- tempera- fio : pro qualitate , quæ primas habet in corpo- mento. re, excitatur animæ motus, seu somnium. Quibus

sanguis vberior ebullit intra venas : veris amoenitatem, rosas, prata florida, lusus, cœnas, oscula somniant, & candida omnia. Quibus preponderat pituita, seu phlegmæ: toti in laboribus & in aquis. modo Scyllam inter & Charybdis patiuntur naufragium : modo mare enauigant, modo Crispansi æquore celestina concidunt: modo per auras se librant nocturni Icari. Quibus cholera, seu flava bilis, quia libenter pascuntur iis omnibus, quibus fel alitur: iurgia, enses, Monomachias, classica tympana, glandes bellicas, tormenta, equos somniant & quæ Marti affinia. Quibus denique melancholia, seu at: a bilis tanquam regina imperat: hi Satarnini omnino solitudinem, Lupos, Sylvas, Satyros, Spectra, Squeletæ, mortuos vident, & quidquid oculis in amoenum.

2. Causa Secunda somniorum causa externa est, & duplex: corporalis, & spiritualis. Corporalis ea est, quando aer ambiens, vel cœlorum influxus, qui tot miraculis pingunt lapides, & flores tot coloribus: in somniis officina varias evidunt imagines & representant: iis effectis similes quæ producuntur a cœlis.

Spiritualis vel Deus est: vel Diabolus. Quæ à Deo optimo, optima: & ea sunt, quoties ministerio Angelorum insomnis, quæ mox gerenda patefacit, vel futura. Exempla passim in sacris paginae Ioseph, Pincernæ, Pistoris, Pharaonis, & beatissimi vagientis Iesu nutritij. Passim in historia Ecclesiastica ut Sanctæ Perpetuæ, Arnobij, Monicæ, Theodosij, Abrahami, qui, ut prodit a Genebrardus, diuino somnio, quod non refert, admontus: ad vitanda posterorum intestina de imperio bella, præruptum Æthiopæ Montem.

Amaram, qui totus sub Æquatore, muniuit: ut in eo apice regis liberi educarentur: solusque in aula suauiter vnueret, qui candidatus esset imperij. Nec exempla solum: sed & promissa: b si quis b Numer. fuerit inter vos Propheta Domini, in visione appa 12. rebo ei, vel per somnum loquar ad illam.

Auctor denique somniorum Diabolus: qui vel à Diabolo in dormientis animum immittit suas præstigias & quoquereturum obsecnorum imagines, quibus sopitum hominem stimulat ad furta, scorta, iram, vindictam: vel ad vitæ mitioris indulgentiam reuocat pios adolescentes, & vitæ melioris candidatos. Eiusmodi exempla in Sanctorum gestis innumera. Ut Gazenses miseris dementaret usus alias nequam Spiritus statuā Veneris, quæ eā in vrbe tam celebris, ut si quæ nupuriret virguncula, dormiens prope illam, fieret ante certior; cuius maxiti futura esset coniux: cuius filij mater: sed semper fraudes, & verba tantum à Damone.

Sed anaabo quis doceat, somniorum quis usus? Vsus somniorum.
qui omnes docet, docuit, & docebit: dececat do-
cerinā & munditie hominum Angelus, cuius verba, vt
Theologisem historicus, affero & exscribo. c Di- c S. Th.
ceendum, quod si quis ueatur somnis ad præcognos ubi supr.
cedenda futura: secundum quod, somnia precedunt
ex relatione diuinaz vel ex causa naturali intrin-
seca, vel extrinseca: quantum potest virtus talis
causa se extendere, non erit illicita diuinatio: se-
cūs de somniis Damnum, quæ observare pla-
nè prohibitum Christianis. d Non obseruabitis d Lenit.
somnia. 19.

Priusquam desinam, suggero viri magni consi-
lium. e Ut fidem habeam somnis, nulla me indu- e Petr.
cent somnia: non insicio, quin anima frequenter Blesens:
en reliquis cogitationis: vel innataj bi perspicia- Epist. 45.

*Iis nulla
fides.*

citè, quasdam futurorum presignaret imagines: sed crebro decipitur: nam sicut per experientiam didicisti, ex ea visione, qua mihi gaudium quandoque somniauerat, postea contrarium reportavi. Somnia itaque (addo ego, nisi diuina) ne cures amice charissime. Verba extrema an sint consilium: an praeceptum, viderint qui territantur his nugis: & norint à me his prætigii excarnificari, vel mori: cerebellorum esse, & anuum misellarum, quibus omnia somnia sunt oracula.

Exemplū.

*a Baron.
an. 650.*

Post consilium addo exemplum, Abbatis, & pietate & nomine Maximi: qui accusatus à Sycophantis ob quædam somnia, his verbis confutauit crimen fictitium: *a Neque ad somnia respi-
cio: neque somniorum coniector sum, nec milio otium
est, ut in horum vana specie mentem occupem.*

Ignosce Lector: præter morem paulò verbo-
sior dedocere volui plurimos: imò viros mulie-
res, qui in hoc errant: ignoscet procul dubio, si
memineris me non tam scripsisse, quam agentem
de somniis somniastile. Post dogmata: ad exempla,

DOMESTICA.

*Christi 205. Zephirini 3.
Senieri 2.*

*P*rimum fuggerit, non imbellis mulier: sed
Virago nobilis, & Christiana Amazon Pe-
*b Idem
hoc anno.* petua. *b* Quæ paulo antequam Leonis impetu
Martyr occumberet, somniauerat non modo se
conuersam in virum, luctari impeterrite cum
Ægyptio: sed & clavis sopore oculis, mente
interim viderat, quod vagus Iacob, scalam scili-

cet : cuius gradus & rami ex auro puro puto : sic sublimem , ut attingeret cœlos : sic hispidam , ut hinc & inde cultris armata , & gladiis inhorresceret : denique sic e angustam , ut vix corpasculum c Arcta
via est
qua ducit
ad vitam.
Matt. 7.
gracile per eam posset gladios inter ascendere : in apice , cœli : in ima parte , Dracō teterimus & voraturiens : in ea Satyrus candidatus martyrij , qui non tam ascendens , quam volans , Christianos , ut generosi consenderent , exemplo accendebat & verbo . In somno , id est in illa morte temporaria iuicta martyr præluisit isto somnio , ad decretoriam . At .

Christi 302. Marcellini 6. Dioclet.
& Maximian. 19.

NVllus somniauit unquam tam candidè: quam qui inter omniorum tenebras , lucem repetit . Is est Amobius : a qui cum Sicca in Africa a Hieron. Rhetor clarissimus ad declamandum iuuenes erudit. erit , & adhuc Ethnicus ad credulitatem somniis compelleretur : nec ab Episcopis impetraret Chron. ad Euseb. fidem , quam haecenus scriptis & moribus impugnauerat : elucubrauit aduersus gentium religionem libros optimos : & tandem , veluti quibusdam obsidibus pietatis , fædos extortis . Docere velle (quod nullus prodit) quantum oratorem nostrum somnia Christianum fecerint : diuinare fit , vel somniare . Felix orator , qui umbratiles inter figuras reperit veritatem !

Christi 377. Damasi 11.

Valent. 14. Gratiani 11.

Valentin. 11. 2.

In felix verò, qui illectus veritatis nomine, perdidit gentilis Augustinus: qui in cæno Manichæorum vnebat tam suauiter, quam Adonillus in rosis. Tota interim in amatissimis lachrymis lugebat suos amores Monica. Præfestinato fœlicis **b** somnij gaudio dignata cœli benignitas, sopire tot dolores, & solari corculum afflictæ matris. Per somnum non minus ardenter, quem per vigiliam cogitans suas delicias, in lignea regula itantem se non tam somniauit, quam videt: videt & formosulum iuuenem latit oculis & aridentem sibi: et in interim illa lachrymans mœreret desolata. Contanti peramanter, unde tot suspirantis animæ fletus: ubi respondit perditionem nati se plangere: doloris acerbitatem ut adolesecens de mulceret omnino: admonuit, ut despiceret ibi esse filium, ubi mater. Obscura monito tam suavi, in eadem regula suo vidit lateri suos amores. O latitatem! exortus solis gaudio ebria et narrasset filio somnij: & pro suo ingenio vellet ille persuadere futuram aliquando matrem, quod ipse: continuò illa minime, inquit, meum corculum: toto calo erras mi amor: non enim mihi dictum est, ubi ille; ibi & tu: sed ibi tu, ibi & ille.

Christi 379. Damasi 3. Gratian. 13.

Valentin. 11. 4.

Non ita Theodosio : nec enim ille , vbi parentes , sed vbi Gratianus ; qui hinc Ianatus Gothis in Thracia , illinc Allemannis in Gallia ; cum nil posset (licet Hercules) contra duos Valente flammis absunto , ne sine Sole tenebre ceret Oriens ; qui sui nominis luce totum orbem repleuerat , Theodosium creat Imperatorem . Sic verum quod consularis Poëta de illo . a.

a Claud.

in 4 Hom.
consul.

Non generis dono non ambitione potitus,

Digna legi virtus ; ultra se purpura saples

Obrutus , & solus meruit regnare rogatus.

b Nota parentibus , cum adhuc in linea matriis laterer , pueri magnitudo : datum illi nomen futuræ maiestatis prænuntium ; & præter morem familie , in qua nullus cognominis , Græco nomine Theodosius , Latino Adeo - datus appellatus à Patre ; non fortuito casu , sed somnio . Quale illud fuerit , nullus mutit historicus : quod factum illi , cum meteret adhuc sub Gratiano , tale , & optimum : dormiens visus videre Meletium magnum Præfulem Augustalem purpuram humeris coronam capiti imponentem . b Baron.

Christi 654. Eugenij 1.

Constantis 13.

Fratel vero quod oblatum Constanti. c Ador- c Theoph. natâ classe , nauali prelio congressurus nepos an. 13. Heraclij cum Maluuia Sartacenorum Princeps Cōf. Imp.

dormiens Phœnix in Lycia, somniauit se esse
 * *Hodie* * Thessalonicæ. Rogatus conector; quid præfa-
 Salonicæ giret hæc transmigratio: viñam, inquit, nec dor-
 in Mace-
 nisses Magne Princeps, nec somniasset: malum pre-
 denia. nantiat magna urbs; partire Thessalonicam; quid
 inuenis Grece, quam Thes allo nichin, id est al-
 teri cede Vittoriam. Ratus ille somnium esse &
 præterea nihil, Naumachiam init, sed solus vin-
 citur & fugatur: dum enim milites strenui pug-
 narent; non ut homines, sed ut Leones: ipse in-
 terim lepus, & Dama abiecta præ timore Augu-
 stali paludamento, expedita Celoce nauigauit
 Constantinopolim; fallor, volauit,

Christi 659. Vitaliani 5.

Constantis 18.

Imperator malus adhuc me tenet; quem ne-
 lab ipso diuidam, subtexo aliud, licet non som-
 nium. Constanti Frater erat junior Theodosius;
 à quo nonnihil innocenter offensus, in peccatum
 consecravit Diaconum. In illo gradu pro instituto
 facili dare p̄is sacram Synaxis, solitus & propina-
 re sacram Calicem princeps Diaconus; imò fratri,
 qui tandem afflatu Dæmonum, oblitus suum san-
 guinem, pium Abelem seelestus Cain mactauit.

2 Theoph. a Indignata natura fratrem; iratus Deus vindicavit suum ministrum: ex illo die constans ubique tremere, etiam inter Prætorianos; recursare interdiu frater occisus; pati quod Orestes, & Nero: imò frequenter visus per iomnum obuerfari ocalis Diaconali stolâ: v. sus calicem sanguine plenum porrigere; & ingeminare ad horrorem, bibe frater, bibe frater, quasi dixisset; scisti

& Cedr.
an. 18.
Conſt.

meum sanguinem, & effudiisti: si nondum extinta
sit, ecce porrigo: bibe ergo; atque ut truncato
* Rege * Regina Amazon, satutare sanguine, cuius
inexplebilis extitisti. Flagellatus miserabiliter
ilto portento: & arbitratus non visurum alibi,
si abiret: reliqua Constantinopoli * Syracusas ap-
pulsus, ibi quoque vidit suum tortorem: & vidit
inquam, & tulit: Nam prima haec est ulti, quod se
indice nemo nocens absolvitur. Agebatur in somniis;
non mitum! mutauerat calidum non animum: se-
cum fugerat Quid obstupefici mi Casar, si tibi inu-
tilis ista iactatio: te circumfess; & quod Poëta
magnus nocte, dieque tuum gestas in peltore te-
stem; & plusquam unum; nam ex dicto veteri
conscientia milie testes.

* Cyro
* Tomiris
* Urben.
Sicilia.

Christi 1051. Leonis IX.

3. Henrici II. 5. Const.

Monomachi 9.

Fatale Religioni, quod Agneti grauidæ offen-
sum. Virgo multi leporis facta Henrici Au-
gusti Liuia: vnâ re superauit antiquam, quod pe-
pererit liberos: & & vtinam nullum. Ferens vte-
rum: & tantum noui imperatrix puerpera mon-
strum edidit, saltem somnio: a Somniauit enim se a Baroni
draconem patere virulentum. & illa quia mulier,
id est garrula, non celare prodigium, sed effuti-
re: adeò ut notum omnibus percreberet; &
ipsis lippis. Quam pestilens Sanctæ Ecclesiæ:
quam feralis draco fuerit natus infans, testantur
inficta in obstinatum caput Anathematum iacu-
la: testatur Politorum, siue ab eius nomine

Henricianorum hæresis, quam conflauit: testatur schisma, quod fouit: testatur denique Guibertus Antipapa, quem velut furoris sui idolum ad Tiaram prouexit: sed post tot mala ciepuit pessimus Draco.

Christi 1119. Callisti II.

1. Henrici IV. 9. Ioan.

Comneni I.

FOELICUS, quod factum Callisto pulchri non minis Papæ: priusquam ex Viennensi Antistite Summus Pontifex, & Callistus fieret ex Guiberte. *Sug. in Ludovic.* Nocte proximâ, quâ purpuratorum calculis prouectus ad dignitatum principem: vidi per somnum, à vita fortunæ laetioris, sibi committi Lunam sub Chlamyde. Quid illa Luna, nisi Sancta Ecclesia? Quæ diurni schismatis nube inumbrata, tunc laborabat, ut Luna, quæ Christi sui Solis lumine illustrata, vernante pacis serenitate crescit: æstuante vero schismatum, vel tortorum procella, patrum & tantillum decrevit. Premi potest, non opprimi.

Christi 1170. Alexandr. III.

11. Frider. 17. Manuel. 29.

FOELICISSIMUM certè, quod piæ matris obiem, antequā in nasceretur Dominicus. Somnauit festa mulier parere se Catellum: qui rictu parvulo accensam facem præferret. Ut Deo pareret plurimos genitus puer, lapidosis verbis peccantes allatrabat iam grandior, pios vero, & quotquot

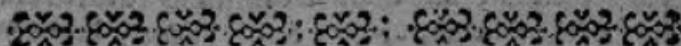
litabant irnocentiae, ignitis verborum iaculis inflammabat ad Dei amorem: & certe utrumque adhuc agit in Eliis, quorum lingua, tonitu: vita, fulgur. Sed non solum amanti matri notus quis futurus esset, Dominicus priusquam natus: alii quoque: illi maximè, qui ante ortum pueri, Venetiis in splendida magni * Euangelistæ ^{S. Març} basilica, a duas tantum non plures, (ut singunt ci. aliqui in hoc sibi lence cinantes non sobrie) duas a S. Antonium in pariete pinxit imagines: alteram ton. 3. p. fulminantis Apostoli, supra cuius caput inscripta. 23. pto Agios Paulus: & infra, per istum itur ad §. 18. Christum: alteram adolescentis incogniti, qui in eo cultu, quo procedunt distit. Et Fratres Predicatores, & liliata manu præferebat in vertice Agios Dominicus: infra pedes vero hæc scriptio, facilius itur per istum. Quid indicabat hæc aurei patris pictura: nisi quod Dominicus futurus erat sui seculi Paulus, ardens & eloquens, lupos ut arceret & profligaret hæreticos, nec non ut velet Paulina Echo tonaret, b. si quis non amat ^{b. 1. ag} Dominum nostrum Iesum Christum sit anathema. Cor. c. 6.

Externa.

Semniantem grauidam excipit penè toto mundo gratia Atia Thurini mater (sic Augusto non en. in pueritia) quæ priusquam sælici partu ederet, quem Romanis parturiebat regem natura, & intestina sua semniant ad astral tolli, & explicitari per eoslos omnes, & uniuersim mundum. c. Suet. in August. 6. 94. Et ne sola mater ludetur somnio vel beatetur: ex vxoris sinu solis iubar exortum vidiit se pitus Pater Octauius. Vtiusque sompni gaudium cu-

mulauit vox , & ter & quater auspicata Nigidij,
vbi comperto pueri ortu, quasi entheatus asseruit,
hac die natum terrarum omnium Dominum.

Non tam fausta somnio , quæ magis nomine
Antonini Philosophi coniux Faustina. Altera ave-
luti Leda gemellos cum ferret viro , non edidit
a Lampy. Cætores , sed viperulas duas. a Id notum præg-
in Cōmod. nanti nondum puerperæ : cum citra dolores om-
nes obstetricâte nemine somnians duos serpentes
peperit, quorum alter ferocior. Antoninas , cui
astrologorum insania æquævam fraternæ vitam
promiserat , occubuit quadrimus & anguiculus
tantum. At frater Commodus profligata vitâ to-
ti orbi incommodus per annos tredecim Imper-
ator præfuit, & sibilauit, ut colaber. Excitatum
hoc sibilo deserunt somnia.

CAPVT VIII.

De Visis.

P R I Æ L O Q V I V M .

Superiori præloquio docuimus post Macro-
bium quinque esse ordines & veluti classes
sommiorum : & inter illa visa censeri. Ut resar-
ciamus breuitatem proximi capitii, in quo exem-
pla pauciora : recensere visum in isto celebriora
visa magno numero , & ad nauseam penè. Nam
ne nescias, Lector carissime, non ita mordicus iu-
ramus in caput (voletbam dicere in capita) Valerij

Maximi ; ut religioni sit ab eius instituto vel latum vnguem discedere, vel addere aliquid, quod delectet simul & doceat. In uno velut fasciculo & exemplorum farragine confudit ille visa & spectra, cum somniis : & in hoc non imitari animus. Nos qui iuuentuti tenerè scribimus ; qui nullum Chaos volumus in nostris lucubratiunculis : qui nihil aucupamur tam serio quam intelligi sine legentis ullo negotio : ne peccemus idem peccatum , stylo liberori excurrimus extra carceres , & ita ad perspicuitatem distinguimus. Ad lucem ergo explicandum occurrit primo, quid sit visum : nihil aliud est, quam somnium : vel , ut benigniori Christianorum nomine definiām , est cuiusdam forme, que se interuigilio, *Definitio.* vel insomnis alicujus putantis obdormire oculis indulget , apparitio. Scribenti prima se portigie felicissime.

Christi 1. & 9. Augusti 42. & 50.

Quæ oblata illibato sposo, illibatae Deiparæ; quam roseo sanguine, cœlo marito gerentem amores patris , & orbis mundum : ne quâ rumoris aurâ inureret, ignarus sacramenti Iosephi furtivo abscessu iam certus erat dimittere : sed prohibuit Virginalis innocentia vindicta, Angelo visas in somnis Angelus : qui vagientis sui Domini saluti excubans : grassante in innocentulos rege, & in filios sanguine crudelius , quam in porcos : ut agnulum à lupi gula aspergeret , dormienti Ioseph iterum factus conspicuus , cum Iesulo , cum Matia celerem fugam imperauit in Ægyptum : à qua post annos octo , absunto plaga terribili pessimo principe , eodem insomnis admonente

2 Esa. 55. redux postliminio in Galileam: coluit Nazareth
 trias aurea, Ioseph, Maria, & a flos de radice Iesse
 Iesus Nazarenus.

Christi 310. Eusebij 2. Const. 51.

Qui Petro Alexandrino, cum squalleret vin-
 cens in carcere, apparuit pulchellus puer,
 & duodennis: scintillantes oculi tot effunde-
 bant radios, ut nocte concubia diisceret: linea
 pueruli tunica à collo ad usque talos, sic defor-
 miter scissa: ut pataret peccatum. Obstupef-
 eere illico Petrus ad talem contumeliam: &
 somnio vel sopore deum excusso rogare blandi-
*Heu, heu Domine, mihi vestimentum tuum lacerar-
 uit quis tam sacrilegus?* Arrivis, infit puer: ca-
 nis est, quia rursus ad vomitum: ne admittas ven-
 turi die crastina qui deprecentur: sed obsurdesco-
 imo prohibe, ne futuri tui successores Achillae, &
 Alexander lupum inter osse usquam admittant;
 fissuras ille aliquando meam vestem, Ecclesiam.

Christi 324. Syluestri II. Constantini 19.

Fuit, & propagauit Constantinus: qui arma-
 tus sola cruce totius orbis victor Augustus,
 imperabat sine consorte. Tot: inter Laureatas
 coronas, & indulgentis coeli favores: ne somnia-
 ret rediuius Alexander, se Deum esse: datum
 triumphanti principi, quod Rom. triumphantibus:
 quibus ne maiestate ebriis Deiratis insanis obre-
 peret, ponē insuffrabat lictor, *Respic' : me-
 manto te esse hominem.* Datus Constantino ducus

fatelles : qui & mortalem & hominem conmo-
 neret intimè : monitor ille , morbus crudelis : cui
 sanando medicina nulla , vel puerilis sanguis in
 balneo. Ne totum mundi corpus ægrotaret cum
 capite , lactentes passim infantuli , velut balantes
 agnuli ad necem rapiuntur : Sed ô clementiam !
 tenebræ animæ Imperator deditus tot inno-
 centium vitæ , suam redimere , querulis matribus
 illæsos natos reddidit , dicitans malo mori quam
 sic sanari. Et ô miraculum ! sic fatale tamen
 ægrotò Cæsari curari sanguine : ut non alia illi
 medicina quam sanguis , sed sanguis Christi. Le-
 nito dolore morbi cum languidus sopore gravis
 dormiret , & sicut se dormienti Apostoli proceres : *a Baron.*
 optime , inquit , magne princeps , quod sospitati hoc an.
 puerali : datur mitior medicina ; ecce consilium :
 sanabere , si sequaris : latens in Soractis specu Sib-
 uester si te lauacro Sancto perfuderit , lepra te de-
 sereret. Obtemperat purpuratus decumbens auidus
 sanitatis : & ne ad salutare balneum imparatus
 accederet : *b* Catechumenus præstigit omnia , quæ *b Vita Cœ;*
 Cathechumeni : facto colloquiorum iustitio to *stantinæ*
 rus in solitudine : totus in austerioris vitæ pœni-
 nitentia : sine gemmato diademe , sine imperia-
 li traduxit ad minus septiduum , & totos illos
 dies , quibus Pontifex Catechis *a* Christianæ fi-
 dei elementis magnum Christianæ religionis Can-
 didatum erudit. Ex umbra tandem exit ad lu-
 cem id est baptismum : è valetudinario non so-
 lùm venit ad sanitatem , sed ad salutem : venit ad
 fontem sacrum , *c* qui ex Porphyrite : in cuius me-
 dio columna concolor & aurea phiala , in qua
 ardebat balsamum : in labro Agnus pulcherri-
 mus aquas fundens : in eius dextra Christus : in
 sinistra magnus præcursor , ista verba non pro-

c Descri-
ptio Bap-
tistæ.

ferens sed præferens, indice ad Christum posse:
 Et, ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi:
 omnes illæ imagines ex auro solidio. Quid moror:
 venit: abluitur, & cum illo totus orbis à super:
 stitione, & a mala idolatriæ lepra sanatur. Te:
 stis lex quam promulgauit continuo: Christus
 Dominus, qui curauit, secundum per orbem colitos
 solus Deus.

Christi 326. Siluestri 13.
 Constantini 21.

Qui tam misericors in pueros, in innocentes
 viros non minus. Tres tribuni militum iace-
 bant in duro carcere maiestatis damnati: iam li-
 brata penè romphæa tantum non caput truncave-
 rat: magnus illis mæror quod innocentes occi-
 derent: & quia Constantinopoli nemo patronas, qui
 exoraret, iere votis in Lyciam: & inuenere My-
 ris eloquentem patronum Nicolaum, quem noue-
 rant. Tribunorum Meccenas sic orauit, ut exora-
 uerit. Pridie quam tres liuoris culici victimæ
 traherentur in scenam fatalem, in somnis nocte
 obscura Nicolaus visus Ablauio, qui damnaue-
 rat: visus & Constantino probauit innocentes,
 morti subduxit, & dignitati restituit.

Christi 361. Liberi 10. Conſt. 25.

Sed omnino triste, quod ingestum Constan-
 tio, qui oculis ab eo nouit sibi instantem
 mortem, à quo vitam acceperat. Perculus nuntio-
 a Amm. properantis cum exercitu Juliani, ager iace-
 bat magis, quam quiescebat: & ecce, a sum-

nondum omnino mersus in somnum , imago patris dum exticti se obtulit , & cum illo Pulchellus infans : cuius amabilitas supra Charites, Admisit blandè oblatum , & oblatum à patre : blanditur : osculatur suaviter : utque amores suos amplectenter tenerè , ponit in sinu . vbi amoris scena. Puer ibi quid ageret , nisi quod pueri ? Lusit. Auream sphæram tenebat manu lacteā , totis viribus proiecit imbellis puer ; & ita non tam lusit , quam lusu serio & prælusit morti Constantij : & præmonuit simul breui in Julianum , velut in canem , proiiciendum magis Imperium , quam transierendū.

Christi 382. Damasi 16.

Gratiani 16. Valent. II.

7. Theodosij 4.

Tristius , cuius causa Virgo nobilis Eustochium , pietate magis , quam corpore Paulæ filia : sic se virtuti dedit à teneris : sic tota cœlo , ut nihil amaret , ad quæ puellæ insaniuntur : non mundum , non margaritas , non cerussam quebat , nec stibium. Mirum ! quam sine pigmentorum lenociniis , & nullas habens veneres peregrinas . pia matris oculis esset venusta : at non Hymetij : b qui patruus aureæ Virginis , & Prætextatae maritus iussit vxori , vilæm puellæ eultum mutaret in lautiorem , & in cincinnos fingeret neglectos eius crines , vel intorqueret in annulos. In aræ mulier , quæ ducebatur his nudis , iubentis patet : & in hoc nimis vxoria. Prodit ergo neptis Hymetij cum suo coestu : à se prorsus mutata : non pigmentata pudore , sed purpurisso genis adulteris

b Hieron. Epist. 1. ad Latam.

nā crustā sic medicitis , ut quarta charis haberi possit ; & iam non Eustochium , sed Venerilla . At quæ vlciscentis Dei celeritas ! ea ipsa nocte aditac Angelus fulminans & hec verba frangens magis quam loquens : tu ne sacrilega maritum preferre Christo ? tu ne assa profuno tactu pollue re sacram Virginem ? tu sponsam Christi ab luce re ? Vah inferni mancipi omnes arescent manus quia primo tentasti : si perseveres mors in omnes gravabatur , in maritum , & liberos ; & elapsus quin nestri rapieris in infernum . Contigere , heu nimis , omnia ; seramque miserae peccantiam præmaturus signavit interitus . Sic Christus agno mirior , aliquando fit Leo ; & in impios sui templi violatores animaduertit , seuerè quidem , numquam iniuste .

Christi 411. Innocentij 10.

Honorij 17. Theod. II. 5.

Sed quam largè munera , qui manus ad stipem pauperum habent versatiles ; ostensum in errogante Philosopho . Synesius è pallio raptus ad insulas , mutui amoris necessitudine junctus Eugenio eiusdem Academie proceri ; amicū cum se nūm quam censuit , quādūa utrumque inter non intercessit , id quod amicitiae tessera , & quod amicis solempne *Panta cœna* . Non poterat magnus Antistes iactare se Christianum totum ; quandiu pars sui melior amicus , alter ille Christianus non esset . a Instare ergo , quā oportunè , quā importunè , rogare sui dimidium ; imò oblecrare per oculos & per amorem ipsum , ut Christianus fieret : & ille , non decet , inquit , apud te ; omnia super fidem , omnis fable : interstitium mandum d.

post mortem futuros homines immortales : dari
Deo & transmitti cœlis quidquid datur paupe-
rius, & alia, qua ad naufragium, vos non tantum cre-
ditis sed somniatis : Ego propugnam has nugas?
non liber : immo si consulenti credis (dato veniam)
expuse te ipse, qui sic nugas. Ad ista non irasci
amicus Präfus ; sed misereri ; sed refellere vali-
de, & obstinatum tundere tot argumentis : ut vi-
cet. Cum hero tota familia , cum patre perfici
amica manu liberi : & Euagrius , qui corraserat
nummos, multas continuo dedit pecunias charo
Præfusi, ut errogaret : nihilque aliud petiit , quam
Chiographum , quo post mortem sibi Christus dare-
tur fides usor. Datur moritur paulo post : sepeli-
tur cum scheda, quod moriturus iusserat. Iacebat
jam triduanus : & ecce quiescenti Synesio ne ca-
se sistit mortuus : loquitur ut cum amico : iubet
ut primo minore iret ad tumulum , in quo frige-
bat. Adit eam clericis : confluunt primores ur-
bis : volat euocata miraculo tota Pentapolis. Re-
fossilo tumulo & apertâ Sandapilâ inuenitur Euag-
rius , & in eius manu Chiographum : legitur,
& ô insolentiam ! Inuenta in eo iacente s manu re-
center exarata illuc subscriptio. Ego Euagrius
Philosophus tibi sanctissimo Domino Synesio Epi-
copo salutem. Accepi debitam in his literis manus tua
coiscriptum , satisfactumque mihi est : & nullum
contrarie habeo nisi propter arrum qual deli tibi,
& per te Christo Deo, & salvatori nostro. Satisfac-
tum tibi Christiane Philosopho : quis dubitet?
verè enim , a thesauris cali manus pauperis , & a Crisp.
Gazophylacium Christi , quia quidquis pauper ac- serm. 8.
cepit , Christus acceptat. Da ergo bono pauperi & q.
terram , ut accipias etiam. Da & pauperi , ut des
tibi. Da in terra , que tibi manero vis in celo.

Ibi plena Deo an maestatem immortalis, quidquid delirent viri Sybaritæ Teltis.

Eodem anno.

Gennadius sui æui Hippocrates, vir multæ pie-tatis in Deum, & lagitatis in pauperes, Au-gustino charissimus. Hic adolescens cum esset, subdubitabat interdum: utrum illa vita superesset post istam. Recursabat sapius ingrata cogitatio: & mirum! quam acerbè Christianum iuuenem pungeret spina illa: et ulti adolescentis pulcherrimus visus per noctem: & ab illo iussus sequi qui Epist. 100. dormiebat, ad cimitatem venit: ubi concentus ad Emod. ultra suavitatem & supra Syrenes crines. Se-quenti nocte, quia nondum hæc satis, stertenti rursus se offert iuuenis: blandè interrogat, utrum se nosse, & ubi nam? Et ille cum annuisset se illum nosse & designasset locum, ubi auditum melos: rogat iterum, an quod narrauerat, vidisset vigil: an dormiens: dormiens nescit: optime alius: & modo quæcumque vides, vides insomnis. De-mum ut doceret, vel dedoceret, eheus amabo mi-dicito: ubi nunc corpus tuum? iacet, ait, in le-
etio: nolam, contatur iuuenis, tuos oculos hæcere tuo corpori sine luce: & otiosos penitus libare nihil, nihil cernere noui: qui ergo, & vndenam illi oculi quibus me vides? at quæsitus istud obmutuit dormiens eruditus non nihil: & conti-nuo aliis ut doceret. *Vide*, inquit, mi iuuenis:
bitas ann- sicut tui oculi nunc fertantur et non dormis, & sa-men illi ipsi sunt, quibus sopitus me intueris: sic cum iacebis in sepulcro, extinxis illis oculis, & peracta vita mortali erit beatior, quæ vites post
mas.

mortem. Sic abstensa fluctuantis iuuenis dubitatio.
Sic consultum posteris: præsertim medicis sub-
incredulis: quorum pars maxima, quia non po-
test immortalitatem auferre animæ: ut det tor-
pori tollit cā viā, quā potest, negando. Appage
talem insaniam, & Galeni tam delirantes: non ad
morbidos, sed ad Morboniam, & ad *Choracas.

*Corus?

36. 310111

Ego ne præteream, quod visum decem post
sæculis, isto tamen quia tempestivum, b purpu- b Baron.
ratus princeps subtexuit, de Oreste & Pylade sui an. 416.
sæculi Marsilio Ficino, & Michael Mercato.
Ambo périti multum & Platonice scholæ: de
amore quidquid instillat melleus Dōctor: lege-
rant in Symposio, & fentiebant, & redamabant.
Fortè cum ambo sine arbitris essent confabulo-
nes: contigit, ut ex Platone colligerent, sed va-
cillantes: quid post mortem hominis supercesset
ex homine. Cum progressa longius, ut solet in-
tereruditos, amica velitatio æstuantes relinqu-
ret iunctis ex more manibus promittunt mutuo:
ut si liceret illorum utercumque abiret prior ex
hac vita: de alterius sorte superstitem amicum
faceret certiorem. Post sponsonem factam aue-
luntur abinuicem optimâ sui parte coniunctas iste
suo Mercato repetit suam Florentiam: & sic à
se, id est ab amico, vrbe seiungitur: toto mundo
breui seiungendus præmatuā morte, qz paulo
post occupauit Marsilius: & fortè primâ auro-
ra, qz amica maris, cuin libris Philosophicis sa-
ginaret animum Michaēl: & totus in Platone
suam in eo Ambrosiam: haberet & suum nectar:
ecce ex insperato equus ad eius fores citato cursu:
& audita simul vox amica Ficini proclamantis:
ō Michael, ó Michael, vera sunt illa. Mer-

catus adhac exiliens aperta musei fenestella ratus
videre primo ; postea amplecti suos amores , ca-
put exerit : videt equum candidum & candida-
tum sessorem : clamat Marsilius Marsilius : prateris
notam domum ? amicum fugis ? ista cum iteraret
flebiliter , amicus eques euanuit ; Mercatus ager
pro Picino suo actum misit Florentiam & in-
uentus Marsilius vixisse quidem , non viuere , &
obiisse ea ipsa horâ quâ auditus , qua visus . Ama-
ti magnum ex amici morte cor - dolium & ama-
tissimi gemitus .

Christi 429. Calest. 7. Theod. II. 23. Valent. III. 6.

A Mariores tamen , qui ob repulsam erupere
ex afflictio corde Cyriaci , qui non procul à
2 Frat. lordanis littore Archimandrita a Nocte quapiam
pirit. c. 66. in storea dormiens , vidi insutam stola purpureâ ,
& elegantis formæ mulierem , quæ fulgurantibus
oculis , & maiestate sydereâ spirabat Deiparam .
Nullus cum illibata Virgine , nisi Virgines , præ-
cursor & * Theologus ; quorum alter victimâ ca-
stitatis ; alter filius Virginis . Qui vix è sua cel-
la eripebat interdiu somnians proficit visâ Do-
minâ : roget & suplicat per cunas vagientis : ob-
testatur per eum , qui carnem ab eius finz , à pa-
pillis lac hauserat , dignaretur inferte beatos pe-
des , & consecrare cellulam : & illa respondere
tandem , sed irata : ita ne meum inimicum habes
intra tigurium & vis ingrediar ? non placet . Et
euanscitur continuo . Ad tam horrendum tonitru
Abbas euigilans , timatus statim an irrephisset
aliquis eius hollis ; & scrio se excusit , ab pec-

* Sic di-
ctus Ioan.
Ewang.

caser in Virginem. Cum nulla recurreret crimi-
nis conscientia, ut falleret dolorem intimum qui
enecabat, libellum arripit; sed ut proniceret in eo
enim debacchantis in Mariam Nestorij duo li-
belli, duæ, inquam, sentinæ. Vbi ergo notus liber
ille non lenimen esse ad condimentum rædij; sed
inimicus Deipare: redditur euæstigio fratri ami-
co, qui commodauerat: & ille non minus ar-
dens Virginis cultor, quam Cyriacus: post audi-
tum miraculum æstuans sacro igne: insipientis
conuitia non auultis modo, sed igni tradidit, in-
friendens pio stomacho, non manebit in mea cella
sacrosancta Deipare & ilibata Virginis inimicus.
O incandescerent tam piè omnes, qui Christiani
nomine. O dejetarent laudabiliter: in anima, quæ
imago, aura, amores Dei, non torpebit, imò
non irrepet eius hostis peccatum: & ut
nam in illum hostem tam acres Christiani, &
amouerent.

Christi 507. Symmachus 9. Ana-
stas. Imp. 17. Theod. Reg. 15.

Quam olim Anastasius ut propelleret Perfa-
rum Reges, qui Casarum hostes vol. æmuli,
recurrente bellorum æstu in Romanorum fines
intrumpebant ferociter. Iis (ut exundanti fluuij
congelata moles opponitur / in utriusque gentis
confinio, velut prouinciae Capitolium opposita
Anastasiopolis, quæ præsidiis sic vallata, & sic
instruxæ turribus; ut nulli Ulysses potuissent,
nulli Cesares capere: & tamen omnino captu
facilis: ut notum ipsimet Anastasio, qui condi-
derat. Dormienti suauiter a visu Bartholomæus Lett.l.2. a Theod.

Apóstolus turres, longurios, arietes, vallos, catarratas, omnia ad munimentum irrita monuit: patere hostibus ciuitatem: euertisse ipsum solam & totam restauratæ urbis custodiam, cum venerandas eius reliquias, fatales urbis æternitati no-
luit illuc, vel ultra missas inferri.

Christi 518. Hormisdæ 50.

Anast. Imp. 28. Theod.

Reg. 26.

Sed q: i: coluissest Augustos exoriatæ cineres Imperator sacrilegus, cui sic iniusa pietas, vt vt ubique impeteret. Agebant in solitudine pjj monachi, in omnium penè capita distinxit suum gladium homo scelestus: & ab eremo grattans in urbem, vt dirus coluber in lautores aulicos: b: imo Iustinum & Justinianum ferè librauerat, sed prohibente cœlo non fecit: illapsus enim intra cubiculum vir ad terrorem factus: ad sopiti aures intonuit minitabundus, Iustino & Iustiniano ne quid mali intuleris: uterque suo tempore futurus Imperator, uterque Dei gloriam promaturus. At extremâ vitæ periodo tristior illa species, quæ quiescenti apparuit: in ejus manu feralis liber: pallor in vultu, crux in oculis, fel in lingua: testis cartilena lugubris quam præcerus cecinit, vide quid tuis flagitus sis affeuctus sacrilege: ecce ob tuam improbitatem quatuordecim vite annos ibi deleo. Quam feralis romphæa impietas! quæ sic decurrat id quod homini charius, vitam. Seruat vero pietas, vel ipsas urbes: stetisset Sodoma, si qui pjj sic seruata.

b Zonar.

Annal.

p. 3.

*Christi 528. Felicis IV. 3. Ius-
tinian Imp. 2. Athalarici*

Reg. 3.

Nobilis Ahtiochia, quæ concussa graui motu vacillabat tam pertinaciter : ut pulchra ciuras sepulchrum breui futura , & ruderata c Niceph. penitus, si non mitesceret. c Iubente Deo per l. 17. s. uisum religioso homini inscripta pro singulorum foribus itaverborum trias, *Christus Nobiscum Sta-*
te, fixit nutantem urbem: quæ designata nomen
regium, quod præferebat: diuinum sumpsit ad
majestauem & inuidendo nomine appellata Theo- ^a *Eusagr.*
l. 4. c. 6.
polis.

*Christi 602. Gregorij 13, Man-
ritij. 20.*

Sed qnam horendum illud , quod Mauritius vidit Recolens serio fore sibi conduciblius : ut quæ peccata peccauerat, aecensus forte exemplo magni * regis. Iueret in ilta vita quam alia : ne non exaudiretur a Deo: a Patriarchis omnibus, & sanctioribus monachis corrugatis precibus : obtinuit tandem ab indulgenti Cælo, quod, petiit : certus etiam se occisum iri ab homine , in cuius nomine duæ literæ Ph primas tenerent intellexit alium esse : quam quem suspicabatur Philippicum sororis suæ maritum: intellexit, inquam, utrumque stupendo viso. Sopitus n^o &c quapiam adstante visus ipse ante Christi imaginem, quæ erat pro Augustali foribus : adstante

* Sigismnd
di Regis
Burgundia.
qui ob in-
serfatum
nauerce
dolis filiū
sde roga-
uerat & à
Deo impe-
trauerat
an. 527 ut
prodit Tm

von c. 31. visa pariter caterua captiuorum, qui præ eius
de glori. auaritia non redempti, truncati fuerant, & illi
Mart. accusabant. Adesse iussus Mauritius, ut causam di-
ceret: correptus a lictoribus, & raptus ante tri-
bunal, rogatur a Christo iudice, vbinam mallet fla-
gitorum pœnas dependere an in vita ista: an in
futura? eligeret optionem esse in manu. Mauritius,
qui hoc unum volebat, continuo gratias agere
clementissimo indici, & respondere, benignissime
Domine; index aquissime hic, hic, hic malo vri.
lacerari torqueri, quam alibi, & forte quod magnus
Doctor, hic ure, hic seca: modo in aeternum par-
cas. Nec mora: vt moreretur totus: nec vlla
sui parte viueret in liberis: traditi omnes: tradita
vxor charissima: traditus ipse Phocæ Centurio-
nis manibus, ut truncaretur. Ad suorum funera ne
mutire quidem in Deum: imo summa religione

* Mauri- dicere illud * Dauidicūm iustus es Domine &
tijpatien- rectum iudicium tuum. Inter filios erat minimu-
tsia. lis: vt sospitaret nutrix, & in Porphyro-genito
velut in scintilla conseruaret purpuratam famili-
am: in eius vicem oblita sui sanguinis tortori
suum obtulerat: sed detrectauit Mauritius:
cujus ne super esset imago vlla mactatus quoque
filius natu maximus Theodosius iam Augustus:

Miscell. 1. qui priusquam tortoris ense tyranni iussu occum-
37. beret: donatus sacris mitterijs, duro lapide ter

Pietas The- verberato pectore sic orauit a Domine Iesu
odosii III. Christe tu scis me nulli hominum injuriam fecisse:

Morientis nunc autem mihi euenit, ut tua inbet potentia.

Sapiens Mauritius, cum sic orauit: sapientes

b Origen. Christiani qui imitantur, & clamant cum Ductore

in illud ter maximo b Ego opto ut dum in hoc seculo sum,

Exod. 34. visitet Dominus peccata mea: ne in altero audire

v.7. qui merar, fili recordare, quia recipisti bona in vita:

vta

propter ea euro corripimur a Domino , non debemus esse ingrati : ideo enim corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur.

reddis, in
quistatione
patrum.

Christi 785. Hadriani 14. Constantini, & Irenes Matris. 7.

Sed numquid a lectore facilis mihi venia : si tot inter visa dormientibus oblata, vnum infiram ostensum non dormienti. Vincebat Carolus Magnus : & nulla natio tam indocilis vinci, quam Saxones. Tam primum illis aduersus Herculem triumphantem insurgere , quam facile Carolo vincere. sed quid gigantes poterant contra Galliae Iouem ? exhausti preliis , post innumeros rebellionis astus, victori tandem manus debere : & ille, vt ostenderet non viciisse sibi, sed Deo Apostolorum Principi, cuius ope domuerat, dedicauit Saxoniam : sacras ædes erexit : prophanas dñuit : statuas cœnflavit : omnes Christi cultores fecit, vel voluit. Facili saltem illicorum principes Albion & Vndeichindus. Iam Iustrali aqua rorati sacris intererant : & forte Vndeichindus celebritate Paschali rituum curiosus dum circumferret oculos . vidi stupendum : Sacerdotis manu vidit porrigi singulis puppum formosulum. & venustatis miræ, qui alludens artideret nonnullis : & profiliaret vitre in defæcetas animas : nonnullos verò adibat tam vultuoso vultu, & corrugata fronte : vt prophani oris : & pectoris cloacam abhorret, & si datum, fugisset. O si isto seculo tam perspicaces aquilæ : E myria de videretur vix unus : ad quem Christus veniret oculo hilari. & sciegata fronte : at vero

Pietas
Carolima
876.

178 VALER. ECCL. LIZ. I.
plusquam myrias, in quorum os inuitus se intro-
miceret, & simbriata facie.

Christi 867. Nicolai. Ludouic.
II. 12. Basili Macedonis I.

* Agnos

Castus

a Cittopas.

Sacer

4.

N^{on} illis tamen indulget se illibentius * Agnus
amabilis, quam non castis: iis maxime, qui
similes Barla Cesari, qui sux pellicis victimaz
Patriarcham Noue Romz Ignatium flagellauit
toto nouennio. In ultionem sancti Antistitu,
summus, & dudum adscriptus Ccelo vindex tan-
dem insurgit: priusquam tamen in nefandum ca-
put fulmen vibraret, detonuit viso. Dormiens
molliter in sinu sux veneris, intempesta nocte
quasi procederet supplicatio: a cum Augusto vii
sus intrare Bardas magnam Basilicam. Cum ambo
prope Ambonem, id est suggestum, obuii duo
Lectores utrumque velut prophanum eliminabant
è sacro. Creuferre interim oculos Bardas;
vidit in adytis Apostolorum principem, & ad
eius genua prouolutum Ignatium clamantem
voce flebili, heu heu miserere Auguste Cali, clav-
miger Canos respice; & qui solaris omnes, me
quoque: & ille ad Ignatium, ostende, quae te
affecit iniuria? utrox irrumpan. Patriarcha
Bardam indicans addidit, iste iste non modo
infelix mala, sed obrigit, & post milles crucei a me
voratas, interdescit in dies, nec modum ponit, ad
hac irasci pie vir venerabilis, qui in solio; &
districto gladiolo despoticè imperauit satelliti.
hess Marcipor istam orbis peccatum sceleratum
Bardam corripito; atque ut sceleratus homo, qui
innocentes ius contraxit doloribus, plus quam

uno dolore pereat; pro tempore foribus membra. * Hodie
tim & quam primum concidito: ⁱⁿ interim Candie.
(conuersus ad Michaelem & subiratus inquit)
impie filii expeditato parumper. Correpius Bardas a Necatō
ferociter ab obsequente Marcipore confessim prodit &
truditur extra basilicam: frustillatim ibi con- ^{Basilicam}
tisus, ut minutal & protrimenta, esuriens Paulopost
diabolo, velut offa proicitur deuorandus. Eno- ^{Imp. licez.}
luto trimeltri, quæ per noctem viderat dormiens, & ipse &
Michaelis imperio passus Bardas in * Creta, Michael
& ubi furore militum non tam occisus, quam Augustus
communitus. Post illum truncatus quoque Pau- ^{tinctis}
lo; ost imperator occubuit. In fractum prasulem Christi
quia amabat Deus, usus furore Bardas, veluti sanguine
malleo, ut beatis arumnarum plagi dedicaret: calamis
ubi peregit, collectam per multos carnificina annos finxissent
furoris sui tempestatem effudit in tortorem; & eruces, &
parvitatem supplicij granatae compensauit.

Christi 1180. Alexandri III. 21.

Friderici 26. Manuelis. 38.

Sed numquid atrocius, quod subtexo? In pago
* Recc-Amatoris, qui inter Caducorum la-
pides torus subsiderat in angusta vallicula, agebat
homo nummatus, illius Cali Cratus. Ad illum,
velut ad spirantem fodinam, omnes confuerunt
qui egebant; imo p̄ij monachi sacre adis custo-
des. b Data illis ab auaro pecunia: data vicissim
illi supplex sacra, & taperes ad pignus Re-
currente festo Deiparæ, cui consecrata ædicula,
obtestatus per Christum, & per Mariam æditus
saltē ad triduum, vestiendis parietibus com-
modaret aulae; negauit inurbaniter, calu-

sacrāento
affirmasset

nullum ab
illis im-
minere

Bardas pe-
riculum.

Häartol.

in Chronis

* Vulgo
Requama
don.

b Baron.
hoc ian.

atus oppignoratum in undum in conopei vice in
ambire lectum coniugis, quæ puerpera; nec
amoueri posse, nisi lactentis nati, & lactantis
matri dispendio. Vix triumphalis dies effluxerat
irata Cœli Regina; quod factum facillum car-
uisset ornatu geniali, sequenti nocte dormienti
factæ se fistens tuis, inquit, maritus in me pec-
cauit immaniter: instat ultio; tertia die recenter
natus denatur infantulus; octaua morietur
mortem ille sacrilegas, & fatente cadaere sceler-
ata anima rapietur ad panas: tecum indulgentius
agitur; adire tantum te velim meam Ecclesiam,
qua in tugurio Bethleem: tres ibi tumuli; medium
eligo sepultura: Pri squam moriare tota &
semel, quavis hebdomade morioris ad triduum;
& nona scilicet quarta feria, ad usque nonam sab-
bati: multus interim sanguis ex ore, multuse
naribus; redibit recurrente sabbato anima; atque
et viuidus rubor genas colorer. ut naturale tor-
bur & vegetet; ut forna reuiniscat in facie; non
in manu tantum, sed totum in manibus medicamen-
tum: utramque si circumferas supra vultum
triduana morte deuenitatem resurget extincta
venustatis suavitatis. Post illos irate vocis rugitus
abcessit. Euenece cunctæ que predixerat, natus
triduo rapitur; maritus ostenduo post induratus
ad monita protruditur in infernum: ipsa quoque,
alternis vita & mortis vicibus modo rediuita,
modo exanimata in eo ipso loco, ubi vita vagit,
mortem appetit. Ad illam cum properaret et
Bethleem; ingressa prius Romanam adorat Christi
Vicarium: nec solum dicit quæ visa, sed quæ
futura & ille ut nosset, an Entheata vates loque-
tur a deo & moreretur per triduum; commendat
peregrinam matrogis lactioribus; iniungit ca-

lentes subulas plantis immergerent, & stillante sanguine suas inficerent stolas, quoties effueret in extasim. Illæ obsequi, & vreie mulierculam: & illa non magis moueri, quam marmoratus Iupiter; illæ velles intingere: & o prodigium! redeunte anima, quasi sparsus crux refluxisset ad venas, sic se decolorabant, ut ne vlla stilla re- a Sie vero
manceret in stolis. Si irata Virgo, que mater, cat Theof-
a qua salus hominum, & patrocinium apud; que terius az-
spes in filio? Mortalis cum h[ab]eageret, in eos piè pud Baro.
tonuit, qui peccabant in patrem. quid immorta- an. 767.
lis faciet in eos, qui contra matrem? Absit, in
cam cogitem aliquid; & dolores omnes; imo
mors ipsa mihi, antequam moliar. b hac pecca-
torum scala; b hac mea maxima fiducia est, hac
sota ratio speci mee.

Externa.

Christi 361. Liberij 10. Conf-
tantij 25.

IN illam tamen, & in Christum frendens Apostata; qui aliquando noster, & destinatus sacrâ, censetur inter externos, quod recesserit ab Ecclesia, velut coruus ex Area. Amabat purpuram ambitiosus iuuenis, & candidatus imperij eoru more qui amant, astuanti cerebro conflabat somnia; & referebat tamquam visa per somnum, quæ procudebat insomnis. Aliquando cum congerrones inter nugaretur ipse congerro; narrauit vidisse se per quietem genium Orientis, qui obiurgando diceret heus Iuliane iamdudum excubo tuis soribus: tui promouendi magna

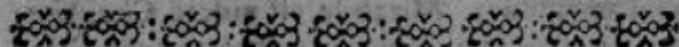
a Amm²
an l. 159.

fames me vrit ; & ego repulsam passus cœpicle : si tam inurbanè pot hac te gesseris, tristis hinc alio me proripiam, non reuersurus : utcumque demum se res habuerit, diuturna non erit nostra societas. Non fictum istud visum probauit fati maturitas post biennale Imperium.

Eodem anno.

b Julian. Viderat alia vice ^b tricliniorum culex in epist. ad peramplio triclinio proceram & quæ prouentu **Oribasii.** pomorum incuruata terram libabat , arborem ; & in eius trunco arbusculam. Pro stolone paruo non paruus illi angor, sed magnus metus, ne quis auelleret : deteria tamen formido , cum stante frutice grandiorem arborem vidit euersem : & illico prorumpens , si talis , inquit, si truncus proruit tam immanis : quam totus vereor, ne agnatus surculus vnâ corruat. sic vacillanti of ferens se vir ignotus, contemplate , ait, & curiosis oculis lege omnia nil timueris: ecce intra ter räparentis gremiu radix supereat illibata : radici hæret stolo tenerior : ab ea vires & succum hauriet : nec adolescet solum feliciter , sed florebit. His nugis lactabat confabulones suos stultus * Literio , qui Constantium patruellem designabat per magnam arborem : se per arbusculam. Sterilis quia omnino, nec vernaret foliis , nec arrideret fructu , excisa funditus, ut æternum arderet.

* Grecus
luis liste
rio iocu
in Julian.

CAPVT IX.

*De Miraculis.**P RÆLO QVIVM.*

ISTIVS vocis maiestas sic euiluit apud scriptores; eos potissimum qui ampullas vennantur & venustatem eloquij; ut siquid paulo laius præter vulgarem usum euenerit, vocent miraculum. Lenocinio frontis, & oculorum serenitate supra coquas veneres intuentium oculos deliniebat Helena, vocata ideo gratiarum miraculum. Scintillat dirus Cometes, & fulgoranti Cæsaric crudum portendit: audit miraculum. Asurgit nobilis regia, qualis Cyri, cuius lapides nepotinis sumptibus auro innexi, miraculum est. Sic Septem illa stylo doctorum tam bii miradecantata, Templum Dianæ Ephesinæ, Mausoli cula. Monumentum, Solis Æneum Signum, quod & Colossus Rhodus, Iouis Olympici Simulacrum, Cyri Medorum Regis Palatium: Babylo- Saraceniae Mænia, Pyramides Ægyptiæ appellata olim Rhodo eſt propter nouitatem miracula nec tamen erant. frattaila Quid mirum, si sic leuti Rhetores qui tropos moles, & habent ad ornatum usurpant. Stupendum opus ut eiſus ate commendarent verbo, familiari Catachreti non nongentis cupabant miraculum. At non ita Theologij apud Camelis quos tam sancti & splendidi vocabuli dignitatem onerati. libato: ne dicam proſtituere ſumma religio: 653.

non enim apud illos continuo miraculum, quid
quid mirandum. Mirabile est videre Circula-
rem funambulum immoto cerebro cursitatem: sed
dexteritatis est quod ita suat, non miraculum:
quod Sol inter mediam Lunam deficiat, illiteratis
est mirum: at non Astrologis, quibus liquet
causa deliquij.

Definitio.

2.1. p. 9.

¶ 10. art. 3.

Miraculum ergo germana significatione
& stricta ut definit Doctor Angelicus & est illud
omne quod sit supra hominis vires, &
* præter ordinem totius naturæ creatæ: id est
quod per nullius causæ naturalis actionem potest
produciri. Sursum ciaculari glaucam, lapidem,
glandes ferreas, & eiusmodi: quia nec supra
hominis vires istarum rerum ciaculatio: nec
est præter ordinem totius naturæ, sed tantum
singularis, ut lapidis: ideo non censetur mira-
culum, nec appellatur: caligantem verò hominem
oculare & è Tyresia Argum facere, præter totius
naturæ conditæ ordinem & causæ naturalis
omnino superat facultatem. Nomen miraculi ab
admiratione: quia seileet, ubi percrebuit factum
aliquid paulo insolens: stupore ebrij, & omnes
mirabundi soleant profilire, & nouitatis impa-
tientiâ exclamare millies, Babæ, Papæ.

**Nulum
minus alio**

b. Soliloq.

Si omnipotentis Dei ratio habeatur in ma-
jestate miraculorum, & factis mirabilibus: nul-
lum potest appellari miraculum: nullum potest
censi minus alio, nullum grandius, quia, ut
aurec Doctorum miraculum Augustinus & de
creatione, omnipotens manus tua semper una, &
eadem creavit, in Celo Angelos, & in terra
vermiculos: non superior in illis, non inferior
in ipsis: sicut enim nulla manus alia Angelum,
ita nulla potest creare vermiculum; sic divina

**Ratiōne
Dei.**

potentia cum excitat mortuum, non magis est
mirabilis, quam cum sanat: & tamen varias dari
miraculorum classes, alia maiora esse, minora
alia, non solum personant Theologorum palpitas ^{c. 1. 1. 1. 1.}
sed ore tonantis Apostoli clamaret ipsamet veritatem ^{14.}
et opera quae ego facio, & ipse faciet, &
et maiora horum faciet. Nodus est.

Expedit Doctor Angelicus, & docet erudita
Perpicuitate, a liud alio majus, aliud alio mi-
nus: non ratione Dei, qui solus patrat minima, ^{s. aliud}
solus maxima, solus omnia: sed ratione homi-^{aliomai?}
num: quatenus enim opus aliquod humanæ mor-^{ratione}
talitatis vires magis, vel minus superat: minus
vel maius censetur miraculum. Exuperat autem
res aliqua nostræ conditionis tenuitatem. & ut ^{1. Ratione}
ita loquar, virtutis nostræ cancellos tripliciter, facti.
Primo nouitate facti quod agitur: ut exempli
gratia, quod Sol iussu pugnantis Iosuë stet im- ^{2. Ratione}
mobilis: vel Ezechiae decumbentis precibus subiecti.
retrocedat. Secundo ratione subiecti, in quo res
agitur: ut quotidianum est afflare vitam homini:
at iam quatriduano Lazaro restituere, magnum
miraculum. Tertio insolentiâ modi: ut non no-
num sanare febricitantem languidum: curare
potest medicina sanare potest & peritus Hypocra-
tes: at contactu umbras, vel sudarioli sine medica-
mentis vallis, & catapotiis curare et grotantem, mi-
raculum est: & ista omnia supra hominum vires. ^{3. Ratione}

Nullus miraculorum artifex nisi Deus, ^b qui ^{quis an-}
facit miracula magna solus: cuius omne opus ^{thor.}
miraculum culex, bombix, formica, zeatus: nus-
quam enim image totus quam in minimulis. &
quia, ut egregie doctorum aquila, et miracula eius ^{c. August.}
quibus totum mundum regit, affinitatem viluerunt, ^{tratt. 24.}
nam si neco dignatus attendere opera Dei in Ier.

mira, & stupenda in quolibet seminis grandis secundum ipsam suam misericordiam, seruauit sibi quedam, quæ faciet opportuno tempore præter uitatum cursum, ordinemque naturæ ; ut non majora, sed insolita videndo stuperent, quibus quotidiana viluerant. Ille ergo solus artifex indulget tamen interdum viris innocentia singulatris umbellam potestatis ; & quando lubet Moysen, & ignotum pastorem efficit Thaumaturgum.

Christo da Animæ Christi afflata illa prærogativa excellens potestissimè, ut loquuntur Theologi : & ille, tanquam *etas illa* caput suis membris, alijs patet, nonnullis vbeper excelsius afflat itius gratia maiestatem ; de qua Propheta Princeps, a sicut unguentum in capite, quod *a Ps. 132.* descendit in barbam, barbam *Zaron.* Patet pīj *Iesu nōmē* & illibati homines, non virtute propria, sed aliena ; Christus propria ; imò ab eius angusto nobilia *Mi.* minem miracula omnia ; ut pie, & eleganter Chrysacula. *sologus* ; b hoc nomen dedit cœci visum, auditum *b Serm.* surdis, claudis cursum, sermonem mutis, vitam *144.* mortuis, totamque diaboli potestatem de obfesis corporibus virtus huius nominis effugavit. Nec mi-
c Maresi. cum ! sic abuturus ipse promiserat, c In nomine *16.* meo Demoniæ cingunt ; serpentes tollent ; super agros manus imponent, & bene habevunt. Iacebat homo *d Attū* claudus, a cunis ; mendicabat ad portam templis, ergo gavit Petrus optatissimam eleemosinam, cum sanitatem, & illam contulit nonnisi virtute nomi-
nis adorandi : d. In nomine Iesu Christi Nazarenus surge, & ambula. Si nomen tantum est & tam efficax ; quanta potestas præferentis videamus obiret in miraculis : subtexo aliqua, aliqua, inquam, nam quis omnia ? nec ullus calamus pingere ; nec potest terra capere, nec torus mundus. Inter.

DOMESTICA.

Christi i. Augusti 42.

Primum vltro se porrigit eius natiuitas, pri-
mum infantis Christi miraculum. In matris
sinu latebat puppus, ut in Autoræ gremio Sol
amabilis: & post suauissimas nouem mensium
latebras, illibato parentis Virginali prodiit: ut
illæsa cristallo Sol translucet. Adorauerat nostra
Gallia præfestinato cultu istud miraculum: & in
urbe * Carnotensi, in qua Senatus Druidum, aram
crexerat, cuius titulus, VIRGINI PARITVRAE,
Præsenserat & tam stupendum partum urbs Orbis
Domina: triumphalis ciuitas post edomitos ho-
stes cum adornaret templum: futuræ fortis ani-
da petiit, quamdiu staret tam luculenta fabri-
ca: responsum, e DONEC VIRGO PARERET. e Vide-
Quis credat, templum illud, quod ampullato epi- rint quis
theto muncupabant ÆTERNUM, corruisse fundi- recensent.
tus ea ipsa hora, qua noxidem peperit Saluato-
rem. Nouerat Poëta Princeps, vel à Sybillæ ora-
culis, vel à Cœlo, cum cecinit mellita Latij Sy-
ren imminente Deiparæ puerpero, a iam redit & a Virg in
Virgo. Nouerat & quisquis ille fuerit vates, cu- Salomoni
ius inuentum in Thracia corpus in feretro cum Genetlia-
istis verbis, b CHRISTVS NASCETVR EX VIR- cho.
GINE MARIA; CREDO IN EVM. SVS CON- b Theophâ
STANTINO ET IRENE IMPERATORIBVS O SOL in Mis-
TERVM ME VIDEBIS. Nouerat denique ille, cella.
qui plenus Deo tanquam inusitatum præmonuit,
c ECCE VIRGO CONCIPIEB ET PARIET RI- c Esaiæ 7.
LIVM: & certe vt Doctor lacteus optime,

^dBernard d' Eum talis decebat nativitas , quā nonnisi de
^{sup. Mif.} Virginē nasceret : talis & congruebat Virginē
 partus, ut non pareret, nisi Deum.

Christi 31. Tiberij 15.

^eRimū recentissimū, cuius nemo conscientis nisi ma-
 ter, quæ peperit. Attempo aliud ejusdem ar-
 chitecti, quod, quia nullum ante patratum co-
 natal. 9. ^fHoc primū Deus agit opus, cum summine verso.
^{S. Felic.} Permutauit aquas prædulcis nectare vini

In officina Fabrili luitra sex Christus sic latue-
 rat sine nomine, & sine maiestate : ut apud pro-
 phanos nequidem verbulum de illo : apud scrip-
 tores sacros vix aliquid. Si popularis auræ pru-
 rigo : si famæ desiderium tentasset sanctam ani-
 mam, non minus in manu vagienti miraculis in-
 clarescere : quam adulto, quam viro : sed noluit,
 ad homullorum exemplum : quibus tam pronum
 occupari nomen, quam vitam : & si licitum tam
 celeriter rapere, quam optare, occuparent à eu-
 nis. Cum discipulis & illibata Matre vocatus ab
 affini Christus, blanda humanitate venerat ad ge-
 niale conuiujum : nulla vitij umbra : nulla ebrie-
 tatis aura, vel gulæ ansa prodire, vbi aderant vir-
 tutes omnes : vbi, inquam, aderat virtus ipsa cum
 Christo : & tamen volente cœlo (quis enim cre-
 dat accidisse conuicatoris penuriâ) vinum defec-
 cit. Ecquis sufficeret uberior, quam qui vitis? Ad
 eum ergo mater sollicita charitatis officio Vinum,
 non habent : ut eius beneficio haberent : & ille
 cui satis mutare, quod satis erat ad nuptialia : ne
 fontes omnes, & aquas omnes mutaret : hydrias
 sex iussit impleri Limphâ : quæ sentiens maiesta-

em accubentis Domini mutata in vinum eru- * Scilicet
buit, a vt Christum interfuisse nuptiis, virtutis exibuit.
fuerit non voluptatis; signi causa, non ventris: sensit &
ebrietatis non fuerit apparatus, fuerit Deitatis uida Deum.
ostenso ubi aqua mistauit naturam mox patefer a Christo.
ait autem, & elementorum creator mutatione serm. 158.
revelatus est creature. Sed o mirabile! extra
Galileæ limites se diffudit miraculum: & ea ipse
sa hora, qua præcepit Christus poccillatoribus fa-
mulis dare Architrichino eadem, inquam, b ho-
ra recurrente die in Cœzæ fons conuersus vi-
num fundebat: alius etiam in Arabia, adeo
vt monachi adhiberent mysteriis: c in Andro
quoque Ægei, maris insula uno die ferius idem
miraculum: & quasi parum, quod sic mutati fon-
ticuli, magnum Ægypti flumen sic mutabatur
d Nilus, vt haurirent largiter accolz, & qui corda-
ti intra cellas reponerent.

b Epiph.
heress. s.

c Plin. l. 2.
c. 103. &
l. 4. c. 12.

d Epiph.
ibid.

Christi 32. Tiberij 16.

Qui vinum conuiantibus dederat, dabant &
panem: sed panem animz, verbū m Dei. Lu-
strata ideo beatis pedibus Galileæ: & ne non in
dilecta patria cœli clementem spargeret, ingressus
Synagogam populares suos diuinus doctor doce-
bat: & illi veruitate verborum, maiestate frontis
sydereæ, & oraculis quæ audiebant ebrj pende-
re suauiter ex ejus lingua mitari: plaudere &
prosilire, & cum stupore dicere, nonne hic fabri
filii? unde illi cum solus sapientie & unde miraculæ?
Sed & hominum leuitatem! vbi contortum in
mirabundos a Domino verbum, extrudunt à
ciuitate lymphatici, ducunt ad monis verticem,
certi è fastigio diuinum decurbare Rhetorem.

a Beda quem adorauerant. Elusit tamen, & atque ipsa ru-
apud H̄- pes pro conditore suo sollicita, quasi dedisset
gen. & Lu Nazarenis suam duritiem, vltro emollescens,
dolph. c. 4. quem ipsi tiecerant, aperto sinu velut asilum ex-
in Luc. ceperit: & quem volebant occidere, sospitauit. In
eo monte fas videre adhuc impressa pedum vesti-
gia: fas vestimenti rugas cernere: vtinam & of-
culari Christianis fas esier & adorare.

Christi 34. Tiberij 18.

Sed non Soli montis illius scopuli: admisere
etiam adoranda vestigia cerei lapides huius
valliculae, quam Cedron rapidus torrens inter-
fluit. Idem quoque, pro loci tamen diaersitate
duplex, in Oliueti monte miraculum: aliud in
felicissimo lapide, super quem morore ebrius
agnus innocens Patrem rogauit habitu congenu-
b Beda de lantis: b ibi videat: ibi libare datum venerandas
loc. Sanit. genuum notas. Alibi vero, in eo loco scilicet,
cap. 6. unde celestis Aquila triumphato Dæmone se in
cælos proripiuit, sacra & extrema beatorum pe-
c Hier. de dum vestigia, & sic impressit in ipsa humo & pul-
loc. Hebra uere, ut licet confluentum vnde peregrino-
& Paul. rum examina pietatis æsta terram haurirent; fer-
Ep. 11. ad 10 licet exederetur & malleis; nullum sentiebat
Sener. arena detrimentum: sed remanente, vel renas-
cente vltro figura, eadem semper & semper appa-
reabant vestigia. Utque è cœlis Christus ipse des-
piciet, & adorarent Cœlitæ: patere semper
voluit, numquam regi. Cum enim virtutum om-
niuum choro stipata nobilis Helena, August. in in
eo apice excitaret basilicam, & rotundo schema-
te conderetur informicem: nullibi rectum ex-
cussit: nullibi designata testudinem, nisi in ea

cœli parte , quæ sacris imminebat vestigiis , per quam Dominicum corpus meauerat : & illa nec tegi potuit improbab̄ architectorum industriā , nec camerari. Strata candidissimo marmore tota Basiliaca, Chorus, gremium, sacella, porticus : non locus ille , vbi vestigia. Illis Augustus mage , quam si crux auro , quam si lapillis nitidus , emblemata expuere , detrectare ornamenta , margaritas , marmor ; & omnia indignante solo repellere : excusis imò interdum in fabricantum ora marmoribus. Sic solus in aede facta , in sui Caspitis viriditate locus permanxit : sed dominus illo miraculum ! in eo Titus cœtra posuit cum ob sideret Ierusalem , nec de leuit. Decr̄is tamen temporis Christianorum flagella , nostra religionis hostes , piorum osculis indignati , & vocibus peregrinorum , qui tot ementi maria votorum compotes conclamabant : Adoravimus te stetentes pedes eius , australis inde lapidem ministrarent muro , quem obstruxerant spicentes & spinantes in talem pietatem. Alia Christi silico diam quis Christostomus , vel quis Angelus omnia Merito igitur magnus Doctor , & Christus cū esset naturaliter a Cyri. Deus , propriam xinguem super infernos ostendens apud S. bat & propter hoc venerabilis mitula facie Thom. s. bat : atque ut aureo aureus Grecas eloquentias p. q. 43. fluuius in illa verba b. c. siebat Spiritus verbo art. 4. & omnes male habentes curauit . c. intende. v. ait b Matth. quantam multitudinem hominum curatam trans currunt Euangeliæ , non vnumquemque curat c Christos tum enarrantes : sed uno verbo pelagus incessabit ubi supra le miraculorum indicantes. Quidquid in illo , imò apud S. totus ipse miraculum. Thom.

Eodem anno.

* *Artifex miraculo sum.* Nec solum viuus sed ^{*} Thaumaturgus in tumulo. In eo cum frigeret exanimis, innocentis agni sanguine nondum satiata Iudeorum barbaries in cultores eius adhuc incruduit: in Arimathæum præcipue, qui extrema vitæ mortuæ persoluerat officia pietatis: impensæ Domino sepulturæ præmium carcer teterimus, dura compedes, grauis vincula: custodes carcéris Sacerdotes: equeis tot inter Argos euaderet? Pollinctorum beneficium tamdiu Christus squallere passus in ergastulo; quamdiu ipse in sepulchro: & ipso momento, quo sibi vitam, Vespillonii pio reddidit libertatem. Dormiebat innocens catenarius: solutæ primum iussu Angeli manicæ; fractæ compedes, & ipsa catenarum sarcina sponte decidit. Utque patet exitus sic soluto; d' mirata tunc Ierusalem, quod pondum orbis viderat, nec post vidit. Indignati parientes, quod innocentem clauderent, horrore atrox se diduxere; à fundamentis annisi vitra se crexere pensiles & inconcussio pondere subtiliter librati, donec exiret ductante Angelo: postea clemente non macerato, sed sicco, commissis iterum lapidibus cohædere, ut prius. Iactet impostorum Babylon, quos Ninus suscepit: Columbae uxoris hortos suspendit: quid illi ad tam stupendum miraculum?

* Sic ap. Pellicaria Se miramis apud Ap. Iyriis.

Eodem anno.

Sed quid istud, ad quod subiicio? Fauentis cœli benignitate Thaumaturgi omnes Apostoli: afflata

Afflata tamen largius ea felicitas Apostolorum
Capiti, qui vice, visu, tactu, halitu: uno verbo
iam salutaris totus, ut vel umbrâ corporis mede-
scetur languentibus: nec solum sanaret morbos om-
nes; sed morbos. Vbi enim afflatus umbrâ ex-
taticâ convaluerat vires aliquis, à primo ad con-
tiguum; à secundo ad tertium, ad omnes de-
mum, quacunque peste decubaverent, affluxu
salubertimo se diffundebat sanitas. O miraculum!
quis non prorumpat cum eleganti a Dia dno.

2 Arat

Exente Petre moras, tecum medicina salutis in actis.

Ambulat, adde viam, pes tu est ad gaudia vox Apoll.

In pedestris non esse moram, tua semper vita es;

Si properas, iam nemo facet tu moribus umbra

Corpora cuncta leuis, arque hoc simul inscia voti

Sunt turba tacens, quod cum rogat, accipit,

unus.

Christi 47. Petri 3. Claudij 5.

Quod Petrus umbrâ, Paulus id linguâ; vna re
disparē, quod afflaret ille sanitatem: iste
salutem. Errabat ideo salutaris medicus: totus
illi mundus valetudinarium, vbi quot Idolola-
træ, tot ægroti. Sanare omnes votum magni Apo-
stoli; sed votum tantum: nam quotusquisque
conualuit? plures, fortunæ omnis, & sexus, Ateo-
pagitæ, Proconsules, milites, famuli, Græci, Iu-
dæi, Itali, Galli, Hispani, Matronæ, viduæ, Virgi-
nes, quarum Beryllus & Margaritus Thecla. Ar-
debat certatim proc. nobiles, & sine numero,
velut * Iconij Helenam. Colebant omnes iune-
nes ut quartam charitem: & iam culti clari, Patria in-
nummati spensa tantum, non vxor, cum Paulus Lycaone
venit. Audit vel conatorem **ib** pulpite, vel de-

* Thecla
Lycas

mulsecentem , & o miraculum ! diuini Pauli
voce perculta , fit sponsa Christi , quæ candida-
ta coniugij . Ad hanc repulsa in amores suos
fremere prior sponsas : tentare omnia . quæ sug-
gerebat amor : primo verborum melle mulcere :
me fugis mea columba ? Si me repellis , exani-
mas : heu miserere : secundo lachrymis ; tertio
donis : & ad hæc omnia iam non Thecla , sed
Pauli Primo genita , his nugis puellaribus , ut olim ,
iam nesciebat duci . Et o amabo , qui potuisse
expugnari manusculis ? quæ commentariensi de-
derat suam capsulam , & totum Theclæ raptu-
rientis mundum , ut vel semel inter delicias , id est
catenas posset videre suum Paulum & collo-
qui . Cum dona non frangerent , nec blandi-
tia , ex impotenti amante amens , accusat coram
prætore : & qui præ ita iam non homo , dannari
curat ad sui similes , bestias . Ad Amphitheat-
rum rapitur castitatis victima : volat Iconium ad
nouam pugnam & ad insolentem victoriam : ecce
confestim è ferali cauea Leo irragiens : pallere qui

* * Locus in * Orchestra : exhorrescere qui sedebant in
Senat. in * quatuordecim ; & Virgo nedum moueri , sed in-
Amphit. fracta ; mortis auida ; & Thecla semper . O mi-

* Sedes raculum ! vicit Ouis Leoné . Cernere erat pyou-
equitum . lucam bestiam , impastam , lingentem pedes Vir-
Senec.гинis , & sine ullis verbis dicentem quod sacrum
Epist. 44. corpus violare non posset . a Adorabat prædam
Lips. de suam bestia vel esuriens ; & hominibus mitior .
Amphi oblitera sūæ naturæ naturam admiserat , quam ami-
ferant homines . Non ideo illi mitescere ad tam
a Amb. stupendum miraculum ; imo sponsis excogitate
de Virg. maius tormentum , addens qua vicit Leonem , non
b Absi vincet ignem sed quam delusus ! Exuta ergo mol-
quod in libris tunicis , induitur b molestia , qua cera , tæda

papyro, alimentis ignem illita, arripiebat flam- nica li-
mas, ut * Naphtha. Clausa rego, vestitur statim cecat pa-
incendio, nec libatur; imò in orbem flamma se nire mole
colligens coronabat caput, ut diadema; & re- sta. Inuen-
cedebat à beato corpore, quamuis inuitarent Sat. 8.
omnia, quæ supra corpus. Tot inter mortis irri * Bitumē.
tamenta spectatore stupido, confabulone Ange- ignem al-
lo, qui cum illa in flammis, & vulpi, & maiesta- licien-
te Pauli, calcabat secuta ignem: imò bibebat, ut
moreretur citius; sed non potuit. In columnis er-
go quasi subacto orbe, non miserabilis, sed mira-
bilis; non consunpta, sed consecrata preedit à
busto Virgo nobilis hominum, belluarum, ele-
mentorum vixtrix. Sed non mirum! quod ignem
superauerit; quæ iam amorem. Non mirum!
quod vicerit aliorum naturam, quæ prima post
Deiparam Virgo, spredo geniali thalamo vicerat
suam. Maiestas Virginitatis mutauit feritatem
Leonis. Verum enim, & verissimum, quod * * Sic ap. 2.
Theologus semper & aliquando a Syren, pellatus
Quis Theclam neci eripuit flammaque periculo? Naz.
Quis validos ungues vinxit, n. biemque Leonis? a Naziae.
Virginitas. in precepit
ad Vinc.

Christi 176. Soteris 2. Marti

Aurely 14.

Equis ab interneione totum exercitum, nisi
legio Christiana? Subacta Romanorum arie-
re * Marcomania, singens obsequentem victo- * Vulgo.
riam; & primam ratus esse gradum ad nouas, Mōnūia
Romani cœli Iupiter Marcus suum fulmen, vi-
ctorem, inquam, exercitum rapiebat in * Quados: * Radit
& offendit plusquam gigantes. Triumphum, Bohemia.

b Dio in
Marc.
Aurel.

quem commissa nondum pugnā votauerat , &
cessasset ibi , nisi fuissent superi . b Augustum , &
Romanos milites seperant ita conferti hostes ;
ut vix e castris exatus pateret Euro , vix aditus .
In iis nec stilla aquæ ad potum : & torrente Sol-
sticio sic incruduerat sitis , ut arente lingua , & ca-
bescente palato caderent semianimes . Tripudia-
te Quadi & plaudere ; quod incruento Marte .
pugnante pro ipsis altu , vel Sole tamquam Com-
militone , vincerent : & sicut plesterent siti . In
circumstantes turmas intumpeire , & à sepulchro
Castrensi , ad vitam , id est ad aquas viam sibi
morte hostium facere , non integrum semimor-
tuis : alio se proripere , non licitum nisi volarent ;
sed qui volare potuissent , qui vix incedere . In
tantis rerum angustiis Marcus interim agere Ro-
mulum . obtestari Iouem per Martem , per Qui-
tinum ; & per omnem nebulonum cohortem que
colebatur in Pantheo , ut qui olim supplicante
Romulo Stator fuerat , fieret Pluuius . At Iupiter
obsurdescere . Tot inter Idolorum cultores , fa-
uore cœli se admiscuerat aurea Christianorum

* Melitenorum legio . Prophanorum coniunctus
non magis illi pestilens , quam Doris Arethuse ;
quam Soli lutum : ea sola periclitantis exercitus
totum fatum . Ad eam ergo , velut ad salutis An-
choram Marcus configere : & ecce miraculum
eaestigio : Christiani milites in hostes duos sitim
& Barbaros , à Christo duo impetrant : contra si-
tim aquas rheres . Vix enim prouolati orabant ;
cum velut Eliæ rediuii cœlos tundunt precibus ,
& referant : nam sereno cœlo , collectis nubibus
continuò tantus imber ab æthere ; ut primum an-
helo pectora , ardenti stomacho , lingua pendula ,
& hianti ore velut vina , deinde scuto , vel galea

* A Mili-
tene Pro-
vinciæ
Cappado-
ciae.

cadentem aquam fitibundi exciperent. Sic poti-
eqoi; sic milites. Et ne Barbri passim obuios
sternerent, in eorum capita contorta grandio ve-
hemens, & densa fulmina: utque patet omnibus,
res inanimas Christianorum precibus muta-
ti posse, positis odiorum discordis ignis, & aqua
simul prouerbant ex cœlis. Quadi, o inauditum!
ardebant inter medios latices; Romani flammas
inter bibebant: Christianos, & omnes qui mere-
bant sub Marco, quamvis libaret ignis, non adus-
tebat: Quados vero licet roraret aqua, nil pro-
derat; immo torrebat. O in uno miraculo stupen-
dam miraculorum catenam! Triumphauit Barba-
ros Marcus sic præliante cœlo & Christianis oran-
tibus: illerum in gratiam Deus optimus stillavit
überem illam pluviām, quam multis antea sœculis
Dadematus Vates præuiderat a pluviā voluntā-
tiam segregabis Deus hereditati tuae. In hostiles
vero copias eodem loco vibrata fulmina, ut non
immerito nominata fuerit legio * Cheraunobo-
los: vibrata aqua pariter: sed indurata in lapi-
dem, ut collidere cerebrem: & ita verum quod
Idem Vates b posuit pluviā ebrium grandinem. Ap:
page ergo figmentorum artificem nuguendulum,
e qui in Marci gratiam somniat patratum à Iove c Claudijs.
Itud miraculi.

a Ps. 67.

* Fulmi-

in 6. hor.

Tunc contenta polo, mortalis nescia teli
consuevit.
Pugna fuit, Chaldaea mago seu carmina ritu
Arma uere Deos, seu (quod reor) omne Tonantis
Obsequium Marci mores potuere meyeri.

Christi 253. Vacante sede Decij 1.

D Apæ! quot patruuit qui cognomento audiit
Thaumaturgus? Innumera, eccc selectiona.

Æstuante in Christianos Decio, & sequente Neocæsarez in Ponto carnificinā, veritus Thaumaturgus, ne Christiani adhuc lactei tormentorum immanitate deficerent; suis vi ouibus fugam consuleret, prior atropit. Nouellum & tenerum delibatorum hominum corpus ut uno ista conuellerent; votum unum tortoribus occidere totius corporis nobilem animam, & putare caput Gregorium.

a Nyssen. in vit. Latebat in vicino colliculo: reperit ibi cum comite, & tamen sospitante celo ambo illæsi: in eo enim apice, ubi nullæ arbores qua Thaumat. amoenarent, delusis apparitorum oculis, duo qui orabant homines vidi arbores per miraculum, Stipabat aurum Præsulem comes auctus qui & ipse è prophane domus ad uno factus Christianus miraculo. Repentinā pluviā, & ingruente nocte templum ingressus, maiestate anime, & nocturnis precibus sic tertitauit Dæmonem, ut clinguauerit. Egressus prima luce ubi vix abiit, adeit adituas, cuius census omnis, & villa omnis, oraculum. Suplex ille pro more totus in thure, & cultu Dæmonum; cum ecce illi negatum sibi adiutum clamant ob sanctum hominem, qui in adyro pernoctauerat: extrusos ut inescaret, nihil non mouit sacrificulus: cum non procederet, iram despumans, & plenus stomacho profluit; immò volat: & continuo infrendens minitabiliter, heus sacrilege, mandi vomica, Deorum carnifex in malam partem, & mala Crice diisperatus; quod unquam mei fani limen calcaseris. Sic prophana tristis pedibus sacra ades, ut abominetur superi, quam diligebant tam tenere. Vah pestinum caput, vir mihi tempore quin te expectorem. Ad conuicia non effluere, nec retaliare Gregorius: tantum addidic indulgente Deo sibi in magna voce trilitera

extrudere , & Mono-literā reuocare quoscumque Dæmonas. Ne putaretur merus nugariū lusus schedam petit, scribit, & egresso iubet despōtice, **GREGORIUS SATHANAE. INGREDERE.** Illa verborum trias ligatum extra fani ianuam Dæmonem soluit, intromisit in templum , & simul fugauit ex anima adiui, quæ templum Dei , cum Christianum fecit. Non contentus hoc templum animæ consecrassè, struxit lapideum : sed locus paulo angustior ob montem , qui eminebat. Tumorem illum æquare magis facilè , quam transferre, ut sacro ædificio latior pateret area, cogauit tantum ; & o inauditum ! velut elementorum arbiter saxum transtulit. Quæ non fecisset viuus miracula, qui patrauit vel mortuus ? a Neocæsa- a Theod.
re in Augusta Ecclesia iacebant beati cineres . **Lector.**
ne libaretur futuro terra motu, duobus militibus collecti, l.z. ab uno vctitum , ne concussa tota vrbe sacram
ædem concuterent ; & iussim magna voce seruante domum in qua theca Architecti miraculerum Gregorij, qui illorum numero sc apud omnes inclaruit; b vt suæ atatis Moyses fuerit appellatus.

b Basili.
l. de Spir.
Santt.
c.29.

Christi 317. Siluestri 4.

Constantini 12.

Potuisse & Constantinus , qui hisdem armis vslus , vt mundum vinceret, quibus Christus s quibus & Moyses , vt Amalecitas diuaticatis in Crucem brachii. b Rebellantem vt profigaret b Euseb. Licinium triumphale signum prætulit in vexillo: in uit. & ubique fulgurabat illud pietatis trophyum, Constant. ibi victoria. Ad eius aspectum hostiles turmæ l.z.c. 6.7. fugam att pere; Christiani vigore acriter & ir- 8.9.10.

sumpere ; imò si quæ Christiani exercitus legio
vacillaret tantisper , confestim ibi robur ; ibi
præsidium , vbi factum vexillum. Selecti quin-
quaginta iuvenes clari sanguinis qui alternis ge-
serent laureati signi triumphantem sarcinam. In
vexilliferum vibrata omnium tela ; sagittæ totæ
confertim ; & o miraculum ! metu qui abiice-
rent , non solum fauicij ; sed occisi : qui gesta-
rent , illæsi . & quod supra stuporem omnes
hostile teres & parvulum telis patebat : & licet
ambitus vix palmaris ; sic erat gestantis Clypeus,
ut contra iustus omnes protegeret. Non mirum
c Zonar.
Signal.
Eam. 3. quod tota Christiani imperantis fiducia sic in Cru-
ce . In iis pugnis quas modo contra Maxentium,
mox contra Liciniū conseruerat diuinum equitem
suis ipsem oculis viderat salutare illud vexillum
ante instructas copias præferentem. Meminerat
(o stupendum !) se , cum infestis signis moneret

a Euseb. contra Maxentium , & inclinato iam die , sereno
in vit. cœlo supra Solem vidisse signum illud ex splen-
dore lucis consitatum : & in eo legisse scriptum
Constant. diuinatus * in Toto nichil. Denique iam fratio
duo. 23.

* In hoc variis bellis Licinio , iam occiso ; cum toto Mar-
tinice Imperatore in Byzantinos configeret & vineceretur , & often-
b Niceph. sum cœlitus non in copiis , non in hominibus fi-
l. 7. c. 47. tam esse victoriam , sed in Cruce. Sine ullis auli-
cisis sublucente vespera fortunæ bis noueratae ma-
lignantatem secum coquebat Imperator , & ringe-
batur. Ad celum erigit oculos ut solent miseri :

& totum ibi solarium in miraculo. Sublustra no-
te vidit scintillantem scripturam , cuius literæ
omnes stellæ lippidissime felici nexu dispositæ
pungebant aliquid , quod sitiebat : contemplatur ,
& in illa desolati animi nocte legit , insueta me
in die trionfationis ; etiam ite , & liberabit eum .

glorificabis me. Irretitus tam amabilis dicti ille
cebrâ rursus ad cœlum oculos; & ecce Crucem,
ut prius stellis effigiatam; & circa illam verba ista
in hoc ipso signo hostes omnes vinces. Post promis-
sum illud Bysantini triumpphassent Augustum?
Nec Pompeiorum Myriades, nec totus mundus.
Quid ergo? Armatus ope monstrata volat ad præ-
ium; & verius duce Thrasonico, vel maturius
venit, vidit, vicit.

Christi 326. Siluestri 13.

Constantini 21.

Quid? Bizantium, cuius æternitati ut Laurea-
tus viceror consuleret, inuenio post laborem
improbum pia matris adorando Christi patibulo,
suum intra statuam, quæ supra columnam ex *Socvæ* L. I. C. 13.
Porphyrite, Augustæ Crucis fructillum, quod ve-
lut beatitatis obsidem, pia mater miserat pio fi-
lio, inclusit tamquam pignus, Secundæ Romæ
magis fatale, quam Avcilia, quam Vetta ignes,
Primiæ Tres Orbis Urbes Principes Romam, So-
lymam, Constantiopolim placitum Augustæ mu-
liciæ æternare, vel consecrare tam diuino thesauro.
Partem misit Romæ, dimidiâ reliquit Iero-
polim; & ad illam peregrinantur examina. LL
bare oculis, & adorare purpuratum tribunal illo-
rum pietati non satis: asportate vel tantillam
particulam votum omnium; & indulgebat Epis-
copus. Sed & nouitatem! diuinæ virtutis iugi-
miraculo Crux sine vlla anima, & sine sensu, qua-
nâ motiente vita vitam bausillet, innumeris pe-
nè hominum votis suum suggerebat lignum tam
mirabiliter: ut littera ex ea decerpatur aliquid,

semper integra, semper intacta superestet. Sic diuidua erat sumentibus, venerantibus tota. Istam

a Paulin. (vt eleganter a nostræ Vasconæ sydus maximum) imputribilem virtutem, & indetribilem soliditatem de illius profecto carnis sanguine biberat; quæ passa mortem, non vedit corruptionem. Iacet ad tam grande miraculum blanda segmentorum mater antiquitas sium Prometheus. Titum nobis obtrudat: sed illam utriusque iecoris renascentiam credat Iudeus Apella, non ego. At non supra fidem, quod attextitur.

Christi 365. Libery 14. Valent. & Valentis 2.

Tot & tam horrendis motibus nutasse terræ machinam; suos ut extra terminos euolutis fluctibus subsultans mare proruperit. Visa tunc monstralia illa sive miracula, quæ neque seminarium humani generis Noë, nec viderat sui æui alter ille **b** Deucalion. Vismum imprimis quod Apollo Poëtarum futurum numquam crediderat:

Et freta defituent nudos in littore pisces.

Visi minores & maximi vix ibi se motare: mō arentc alveo, & languentibus pinnulis ibi capi, vel mori, vbi paulo antea fluxerant. Naves integræ, fractæ, laceræ ad prærupta delatae montium pependerunt: formidatum denique permixtis summo contemplatum deliquio rebus omnibus, ne se, velut in antiquum chaos, elementa confunderent. E maritimis urbibus, aliæ repentina aquatum saltu factæ Venetiæ, absorptaæ aliæ, aliæ liberatae. Talis * Peloponnesi in finu * Saronico ciuitas Epidaurum, suo * Angue clarissima & fer-

b Verum
ille reg-
nante di-
lutiuum in
Theffalia
annis cir-
citer 800.
post Noë-
ticū. Ge-
nebrard.
so. Chron.
& Tor-
niellus.
* Hodie la-
Moree

nata miraculo. Cum viderent proceres oppidanī * Le Gol
 frementes, & indignatos fluctus vndarum moles, phe de
 & montes gurgitum littoribus inferre: vetiti nē, Engia.
 velut vrbes innumeræ, sepulta aquis chara patria * Aescu-
 sorberetur, quæsiere sospitalem tutelam a legredi lapto cui
 ideo tota ciuitas ciuitatem s primores, patricij dicatum
 Matronæ, Virgines, pueri, De pontani, vagientes id animal.
 Etiam cum nutriculis ad Hilarionem confluere: a Hieron.
 contritum vigiliis & exesum iejuniis corpus ut in vit. S.
 irato mari opponerent, velut aggerem: & tumo- *Hilary.*
 rem ille frangeret spumantis pelagi, quemadmo-
 dum oblati agnulus barrientem mitigat elephan-
 tum Exundabant iam effrænes, & liberi fluctus:
 tria dum taxat Crucis signa pinxit in littore: &
 ô miraculum! ipsi fluctus, b qui injectas à Xerxe b *Ipsius*
 compedes despexere, adorarunt hec signum: & compedi-
 quasi scriptum in singulis, non plus ultra, intu-
 bus qui
 mescens in altitudinem Pontus, ante detritum vinixerat
 senem surrexit: & horrore tam defecati virti sic *Emosigatio*
 obrigit, vt ante beatos pedes aquarum in n'es *Iauen.*
 essent lapidei: ex alia parte molliter fluenter; Sat. 10.
 donec tandem diu frenens mare, & quasi indig-
 nans ad obicem, paulatim in semetipsum relapsum
 ad serenam equalitatem iussu Hilarionis detu-
 inuit. e Mitari continuo tota ciuitas grates agere; c *Pf. 107,*
 dissipare per vicos omnes miraculum: & lata-
 bunti dicere c terminum posuisse quem non trans-
 gredientur, neque convertentur operire urbem. Se-
 nex interim humilis cuius reverentia detumuerat
 Equot, ne titillatus popularis auræ blanditiis,
 tantilla superbiæ aurâ tumesceret, in breui lem-
 bo clam fugiens post patratum miraculum, on-
 tariâ naui perrexit in Cyprum, quo ignotus ibi
 lateret, vt Sol in nubibus.

Christi 397. Siricij 13. Arcady
 & Honory 3.

Si tam suspendæ virtutis figura, umbra, imago
 Sarenaria: quantæ amabo veritas, & Crux ipsa?
 Maxime. Perstrictus fama Paulini Solymorum
 Episcopus, maiestate tanti nominis raptus, velut
 d. Paulin. amicitia tesseram adorandæ Crucis & segmentum
Epist. 11. misit magno Paulino, & ille custodire non accu-
 ad Seuer. ratè solum tam magnum & tam pusillum munus,
 sed adorare; immo & interdum vigente casu è gem-
 mata theca proferre. Flagrabit Nolæ magni
 incendium: & consimpto fœnili in Paulini ædes
 conuersa iam penè flamma volauerat, confessim
 itum ad puteos: ad aquas: tunc non sole mulie-
 res, sed etiam viri, Danaides: at non Paulinus sed
 statim ad ignis alimentum, ad Crucem, & o miraculum!
 vix oblata igni ebria crux Christi
 scindula; vix ventilata per aërem: cum ecce ra-
 ptim profilentes flammam globi, adorantes
 maturatâ fugâ resistunt. Grande incendium quod
 tigna, trabes, afferes, tabulata, testa, faxa vorau-
 erat, nec libauit frustillum: immo ad diuinum ligni
 præsentiam, velut oborto repente nimbō totum
 extinctum est. Sic ergo, ut anca vesuum fœli-
 a Paulin. citare ornamentum a Butdegalæ,
 in Natal. Prifuit. C. nostram cognovit flamma salutem.
 20. S. Febr. Nec mea vox, aut dextra illum, sed vi Crucis
 ignem

Terruit, ingens locus, de quo surrexerat ipso; od
 id: Ut circu. septam prescripto limite flammam,
 Sidere, & extingui frenitu moriente coegit,
 Et cincere exortato cineri remittare precellam.

Quanta Cracis virtus! ut se natura relinqueat,
 Omnia ligna vorans ligno Crucis urit arignis:
 Multa manus crebris tunc illa incendia rufa
 Astergens large capiebat vincere limphae;
 Sed licet exhausitis pensarent fontibus imbreas,
 Vi matore tamen lassis spargentibus omnem
 Vicerat ignis aquam. Nos ligno extinximus
 ignem:

*Quamque aqua non potuit, vicit brevis hastula
 flammam.*

Ad illas Poëse sancti argutias; ad illas lu-
 dantis animi vences, quid Phœbi lusus, quid
 Musarum figmenta? quisquiliæ, sordes, & inama-
 biles augæ.

*Christi 423. Bonifacij 5. Hon. 29.
 Theodosij II. 16.*

Nec solum flamma coluit Augustæ Crucis se-
 gmentum, adorauit quoque eius dedicatorem,
 & adorauit in puer. Ad veneranda diuinæ cœnæ
 Mysteria cum esuriens Christianorum pietas,
 festa celebritate consueret; accessit. & In- b Beda in
 nocentulus puer, cui nihil non aureum, nihil non Collect. in
 illibatum in moribus; una tantum calamitate in- fin.
 felix conditione nasci. Diuinum panem vix
 hauserat ille Iuſtulus cum ecclæsti flammæ in-
 calefcens medullitis clamat se velle totis precor-
 diis fieri Christianum. Ad votum filij efferatus
 pater cohorruit, & deuouens fortunæ suæ malici-
 gitatem sic ad illum infrendens, egone te sacrege
 genui, meam ut gentem funestares hoc scelere? Ego
 ne tam blando te alii, tam amanter te fosi, tanta
 cura te educare, ut à tuo sanguine degener incit-

cunctis fieres, & Christianus? Christianus, inquam, & cultor hominis sceleratus, quem maiores pietatis astu, quom ego ex carnificarem, si vineret: illum tu colere nebula? non patior: satius carere liberis quam Christianos habere: nec tu Iudans, ut ego; nec ego pater, nec tu viuis ad momentum Vah ab�spurie: & continuo rabie temulentus suum ignem, & suos olim amores librat in ignem. Volebat mater tenerima sospitare suas delicias, & adstringere brachiis ne corriperet: at furor iam exaltans, & maritus limbaticus in ardenter flammam protrusit, & vxorem, & filium.

2 Alius

eiusdem etatis, & fortunae. Et o miraculum! puer qui Christum vitam hauserat, in igne, id est in ipsa morte mori non potuit; imo matri charissimæ à qua carnem accipit, afflavit immortalitatem. Sic illæsus puer Christianus, ut non potuit, nec ardere mulier in ipsis flammis.

vis acce-

pto Christi Christi 432. Sixti III. Theod. II.
corpore, à patre Vi-

25. Valentini. III. 8.

triario

proiectus'

Equis eredat arsisse alium & aliam vel extra in candē- flammas. Ad palatium Britij Turonensis tem Cliba Episcopi, & seruitij & colore pietatis itabat Lo- num viri trix mulier: itabat viceissim ad eius eam Epis- no potuit. copalis famulus. Ita colloquitorum vices à pri- An. 552. mis. amicitiae lenociniis ad blanditus, à blandi- Euagr. l. 4. tiis ad munuseula, à muneribus ad amorem, ab amore demum ad eius matrem, & illam duxere, b Turon. sensim, & illum. b Fremere ad tale facinus, ubi de gestis suis intumuit: incandescere tota ciuitas. Iapi- Franc. l. 2 dare primo verbis durissimis; & ferme faxis in- c. 1. & l. 10. surgere in optimum Praesulem, velut in Martem tam formosulæ Veneris, & Potum talis. Penit.

s. 30.

Negare ille: obtestari millies se illibatum, nequidem nosse mulierem, & cum sentiret se nullis verbis delinire, nec mutare posse incandescens plebeculam: afferre, clamat, ad me puerulum nondum bimestrem: traditur, & sine mora Britius ad illum. Fili per Iesum Christum impero, ut si ego tuus pater, cora circumstante populo me accusas. Et continuo adhuc infans infantulus resoluta per miraculum lingula belle pronuntiavit non es tu pater mens. Quis genuisset percontari noluit, hæc virgeret populus? Ad istud innocentuli testimonium detumere non potuit indignata tempestas. Iuratum per fortunas omnes, & celos omnes incantamentis patriatum id miraculum, non à Deo. Petuicaces iterum ut euinceret, aliud addidit: ad sepulchrum usque Sancti Martini, intra Laciniam iusta tunica tulit ardentes prunas, & comitante urbe, inspectante attonitatem, & adhuc & miraculum! obstinatam. Mihi benignè faueant coelites, nisi istius æui Turoaenses ex illorum stemmate, quos fixit restaurator orbis Deucalibn.

Christi 434. Sixti III.

3. Theodos. II. 27. Va-

lent. III. 10.

Arsit & ista pariter, sed quod stupendum! plusquam Narcissus arsit in frigida. a Pro more a Frospe re æui in domesticis balneis lauabat se puella de pro Carthagine; sola erat, ut decebat Virginem; & miss. & sola se fere deuirginauit. Ausa super midæ Venetis simulachrum circumferre patum Virgines Dei dicens, lustrauit primo illam, & quidquid in statua spirabat vences; Paxos & vagos postmo. s. 6.

dum oculos supra se referens, mirata manus, tere-
tes digitos, & quæ sororiant, amavit se totam,
& se æquè formosam credidit, quam, quæ è con-
cha prodierat, Aphroditis. Non multa errorum
oculorum licentia : per illos, velut per valvas Cry-
stallinas illapsus Dæmon, sic crudelis excubitor
strangulabat fauces virgunculae, ut nec micam vi-
lam, nec stillam villam potuerit transmittere per
dies septuaginta solidos. Intempestā tantum no-
b Volu-
eres cœli
biath.
c. 13.

ete volans auicula (ex illarum grege haud dubio
que non nidulantur in turribus) ferebat illi non
diurnum, sed nocturnum dimensum ; & labellis
blandulè sessilans inserto ori rostro, nescio quid
instillabat ; aliquid certè, quod supra ipsam Am-
brosiam, & ipsum Nectar. Post tam longam in-
diamic, quis copulentus Milo, quis robustus Her-
cules fractis omnino viribus non defecisset ? illa
tamen non spirans squeleton, non pellucere ma-
cie ; non pallore deuenustari. Imò si quas antea,
in frōnte & in genis seruabat illas adhuc vene-

* *Iesu*nio. res, & à debilitatis * artifice robur accepit. O
* *Dominus* insolentiam ! rapitur demum ad * *Gynæcum*, vbi
in qua So Protomartyris sacræ reliquæ. Visa ibi semel
la mulie-
ta, & prima die nutrix auicula vehementer
frendens increpuit, quod aspernata locum, in quo
nec esutire nouerat nec fitire, in sedem sibi negatā
transmeasset. Impasta ibi quatuordecim dies deci-
mā quintā, quæ Dominica, quæ dies Solis & panis
& comedit panem Angelicum, & mundi melis etis
Solem exceptit. sed non hauit continuò. Lucta
in ore Virginis per semihoram totam ; adhuc ex-
cubans Cacodæmon occupabat puellæ ingulum,
& obstat, ne Augustus hospes admitteretur.
Admissa tamen intra Virginis pectus Angelorum
Ambrosia ; vbi propinatum diuinum Nectar.
Irradiens

Irradiante Sole abiit, & presente Domino rece-
fie Daemon: extrusus interim ringi, frendere,
conqueri, & summo fremitu ululare, ut sceleratus
Apollata viciſti Galilæe, viciſti

Christi 451. Leonis 12. Valen-
tin. III, 27. Marciani 2.

Vicerat quoque Augustus Galileus in Synodo Chalcedonensi, suorum ore & pietate vicerat Eutychetis delirium; a magna tamen in urbe cum sectatorum grege clamabat obstinatus tenebris se victum, non veritate, sed potentia Marciani, sed vi Pulcheriaz, qui fauebant. Latratus tam obstreperi vexabant pias aures, Patriarchæ potissimum. Ut coegeretur omnino, vocati cum Orthodoxis hereticis; & ad illos continuo se Anatolius, quid credendum de Christo in procerum infulatorum confessu iam definitum; scitis omnes, nec creditis; una vestram propagnatis adhuc insaniam. Non in manu nobis vos superare, quia indu- rati non vultis; nec in manu vobis nos vincere, quia cum sit invicta veritas, vinci non possumus. Ne inualeat verborum iste consitus; ne lis efferveat, quia non possunt homines, si placet, dirimat Deus, qui nec fali parestne fallere. Vos in libello scribite, quod contra omnes obtruditis & deliratis: nos in libello quoque, quod credimus. Vicerque collocetur in loculo magna Euphemie; quibus fuerit suffragata, censeantur vittores & Orthodoxi. Quis de- trectasset celo teste vel iudice causam dinime- re? omnibus grata conditio: libelli strinque- scripti amoto lapide sepulchrali supra beatos cineres apponuntur; & lapis supra loculum re-

a Zonar.
Annal.
tom. 2.

310 V A L E R . E C C L . L I S . I .
volutus , ut antea , ab vtraque parte signatur . Toti
deinde in precibus & in operibus piis . Post tri-
duanos gemitus Anatolius illuc cum suis ; venit
& cum cohorte Lemurum hereticorum Centurio .
resignato lapide feretrum aperitur ; & o miracu-
lum ! libellus hereticorum ad pedes sancte Marty-
ris , velut propodium ; Orthodoxorum in dextera ,
velut delicia . Ad stuporis cumulum dextram
extendit , & Marciano qui aderat libellum por-
rigit , & Patriarche . quasi dixisset , in alio here-
ses . & deliria ; in isto Deus & veritas magni prin-
cipes , amate , defendite , propagare , tu Marciane gla-
dio , tu Anatoli lingua : duplex natura Christus ,
unus personâ , hec maiorum fides , hec omnia . &
¶ Ps . 47. denique sicut crecidimus , a' sicut audivimus ; sic
vulnus in civitate Domini urinsum , in civitate
Dei nostri . Post cœli calculum , triumphare , qui
Christi , & plaudere : qui Eutychetis , durare pac-
tim , partim deserere . Felices illi .

Christi 484 . Felicis III . 2 . Ze-
non . Imp . 11 . Odoacris
Reg . 9 .

b Victor N Ec minus tota ciuitas , que ne mutaret reli-
gionem , mutauit solam . & Typase in Maia-
de perse . tania datus Antistes Atianorum signifer ; ne con-
quistet sordescetent fugere oues pastorem , adeo ut
Vandal . in vrbe , nil nisi mœnia , coloni nulli , vel ij tan-
tum , quos naues non potuerunt auchere . Nono pse-
suli multi conatus , ut captaret saltem istas reli-
quias . Quos non potuit tertere & minis nec mollire

C. IX. DE MIRACULIS. xx

blanditiis iubente Hunericō dextrā multat , &
linguā. fallor, dextrā tantum, non linguā. Post
illam enim amputatē e locuti tam liberē , tam c Idem
expeditē ; immo magis , quam anteā , clamabant saepe En-
aperto ore . ecce videte , linguas non habemus . & sebjo May-
loquimus . In illa beatorum ceterua adolescens tyri An-
mutus à sinis matris . vbi pro Christo lingua ea- 193. quā
tuit, habuit ad loquendum , & factus repente lin- elinguis
quā euoluit ad sermonem : & quasi fuisse vir laudabat
tutis , & pietatis merces istud miraculum , duo, Christum
quia pecudes se obsecrō amicarum tactu pollue-
tant, multati belluarum pena, silentio.

Eodem anno.

Duo illi exītā ignem arsere, non potuerunt in-
trā d septem Monachi. Quid nos oblatum illis, d Batram.
vt more Arianorum iterato baptisme paterēt
tur intingi? honores, opes, infulæ, aula, & quid-
Quid in ea laetus: sed fructū: clamatum sem-
per unus Deus, una Fides, unum Baptisma; cla-
mavit & qui inter eos aetate puer, non iacit Maximus.
Damatus eadem poena, quā reliqui viui-
comburio scilicet in alto mari, volabat hilaris:
& miserti tortores ad illum, infantile quo te pro-
tripes? Quid festinas ad mortem? dimitte illos: in-
sanientes. Ad tam absurdā ridere Maximus, &
respondere martie, nemo à pio catu me separet:
non ignis, non flagella, non culleus, non ludibria, non
tortes orbis: ista compedes quibus attingor, non
sunt corporis vincula. sed ornamenta; si membra
queritis: ecce offero; tundite, cedite, tacerate.
Responsum tam virile in pectore numquid mira-
culum? ecce aliud. Ad littus peruenierant septem

212 VALER. ECCL. L. 2. I.
victimæ : expansis brachiis , diuticatis cruribus
affiguntur in cymba : iniectus ignis in cremis,
ceræ , oleo necit ardere : iterum atque iterum,
ter, quater, trigesies, centies immissus , inter sul-
phurata, in resina, inter alimenta sua extinguitur :
& numquam vita pugnantium , qui tamen ne
non occiderent, contusi remorum istib[us] truci-
dantur septemuiri, quibus flamma pepercera.

*Christi 526. Felicis IV. I. Inst. 9.
Theod. Reg. 34.*

Ferro Boëtius totus ex sapientia , & virtutibus
factus, qui mori maluit, quam fodari, non so-
lum Ariana heresi, sed aurâ criminis : & quia ve-
* Paulie ra deerant, finxit inuidia. * Ticini ideo exul, &
dans le ¹ in cippo quasi mancipium Consularis : in vni-
Milanés bra Sol Italizæ: in puluere decus hominum. Non
fur le Te- Solus ibi , quia cum disciplinis omnibus : Chri-
sin. stianus Cato non ibi se deserere : non legere ve-
terum scripta ad solatium ; à se habuit ; immo fu-
turis olim miseriis inter ærumnas, supra illas ta-
men , scriptis. Tis enim manibus quibus liber &

a Apud consul, & ut Orbis Doctor Latinâ lingua donaue-
Castiodor. rat Græciæ proceres , iis, inquam , manibus be-
i. Epist. tus miser , reus innocens , captiuus liber libros
elucubrauit aureos, de Trinitate & in Aristote-
lem doctoribus tantum : de Consolatione mise-
ris, idest omnibus. Sic ille natus bono publico,
ut vel priuatus cunctis consideret ; sic liber , ut
optima sui parte exiret carcerem semper ani-
mo ; & semel corpore ; cum tandem post diu-
turnum carcerem & longas ergastuli catenas Ty-
zanni iussu raptus in scenam vii cœritus ,

candus capite , quod sacrarium sapientia. Prope-
rat ergo non iam Seuerinus , sed *Martyr* delato-
rum victor & Theodorici ; scandit , & tam im-
motus ensem excipit , quam si caudex ; impleuit
vix ille sapiens , quod Sto^a docuit , & nunquam
fecit. Sed o^m miraculum ! libato tortoris i^u ad
caput festinæ manus accurerunt , b ne caderet . b *Martia*.
Sic factus *Dionysius* è *Boëtio* : sic minutus capito in *cina*
non minuitur : hæsit sejunctum , vixit mortuus , vita.
mutus locutus : rogatus enim illo habitu à qui-
bus se percussum censeret , eo ore , quo Senator
fudebat mille oracula , fudit istud , ab *Impiis*. E
ferali loco procedit demum ad vicinam Basili-
cam , orat , adorat , flexis genibus excipit Chri-
stum , & accepta vitâ , mirum emoritur. Quot
portenta ! numquid decebat , vt cuius tota vita
lux & miraculum , non abrumperetur nisi pestrata
& miraculis vel illustrata.

Christi 548 *Vigili* 9. *Iustin.* 22.
Totila Reg. 7.

Et numquid in Lusitania saltum olim quo-
tannis ad vitam animæ magnum quoq^z mira-
culum ? In illo tractu Ecclesia , & in ea pro insti-
tuto fons lustricus. Arida per totum annum &
quasi pumex illius concha a recurrente Sabbatho
Sancto subterraneo lapis sic implebatur , ut altiori
cumulo supra marginem redundans aqua num-
quam effueret : concutsantis populi fistulis , am-
phoris , dolis , ad irrigandos hortos , arua , vineas
hausta decrescebat nunquam , sed semper eadem ,
donec a perio primo infante pauxillatum subsi-
dens , deficiebat tota cum vitimo. Arbitratus id

a *Tutori*
de *Glor.*
Martyr.

c. 24.

Romanorum fraude (vocabat sic Orthodoxos) fieri Theodegesclus, ut intelligeret, Sigillo Regio, suo scilicet muniri iussit fores Basilicæ uno anno: factum idem sequenti, ne quis irreperet, tertio in sacræ ædis circuitu apertæ fossæ altæ, capaces, amplissimæ; & post ita omnia oleum ille perdidit, & aqua fluxit. A quo amabo, ita pensus ille tara status, ab incumbente Luna? Concedere Philosophi; mirari libet.

Christi 589. Pelagij II.

12. Mauriti⁹ 5.

b Baroni.
Doc. an.

I Stud quoque. b Sic exundauerat Athesis, ut Verona quam alluit, iam non Verona esset, sed Venetia, & maius aliquid. In ea enim non per vicos fluere limpidus & ad delicias, sed effractis foribus domos irrumpere, opplere thalamos, intumere vel ad cornacula. Ad stuporem omnium intacta tantum una quæ sacra. Patet ianua Basilicæ, flumen allabitur, libat parietes, assurgit ad usque rectum, & iam non lignum Ecclesie ianua sed aqua, quæ sentiens maiestatem Augusti hospitis, qui colebatur in æde, adorat, ab ipso limite, namquam influit, nisi cum biberent pri homines, quos repentinus aquarum furor in templo deprehenderat. Hauriri ergo limpha poserat, non illabi; & ita aqua erat, quia sicut extinguueret; & non erat, quia oblita suæ naturæ, stare tantum nouerat, non fluere. Fœlix Basilica quæ à Deo meruit habere tot nouos satellites, tot nouos ianitores, quot guttas. Fœlix pietas, quæ vel ipsa mutare potuit clementia.

Christi 605. Sabiniani 1.

Phoca 3.

Sed quam potens! qui cibos. Erat pauperculus,
cuius omnes opes Incipia: sic egenus, ut omnes
illi dies esutiales: sic macer, ut pellucet et, sic
affractus fame, ut vix posset pipire, que panem
emeret vultato egenorum pretio, multis precibus.
Etabat forte per ripam magni fluminis: obuij
semiges & continuo ille rogare & obsecrare per
oculos, per quidquid charius, per Mariam, per
Iesum, & per omnia, quæ magister artis, inge-
niique largitor venter suggessit. Illi emollescere
non magis quam scopuli. *a Sigiberto*
tatus sapè Nauclerus, ne fuisse illos obrundet, in Chron.
demum addidit, *desiste panem à nobis petere, quis-*
bis in cymba vel prater lapides. Ad vocem homi-
nis tam inhumani infrending pauper lamelcus
& incandescens lapidoſo responso per diras sub-
iecit multo stomacho, *omnia ergo vertantur in*
lapides. O vocis potentissimæ tonitru! seruato
tantum colore, & remanente forma ad oculorum
tormentum, illico in duros lapides conuertuntur
totius nauis edulja. Mendicabat non pauper ho-
mo, sed Christus; & ita non minum si tam re-
pentina mutantio. Vox enim illa non tam egeni,
quam Christi, qui tam benignus in amores suos
pauperes scilicet, ut qui esuriens noluit sui gra-
tia lapides mutare in panes, egentis prece, vel
iussu cibos cennes vertit in lapides. In tuum ca-
put si idem fulmen ore pauperis, amice lector,
time idem portentum: ama ergo, osculare, fove-
da, *et* facultas; si non suscipiat, verbis blandire;

b Ecclesiast. c. 4. numquam illude : ecce oraculum , non à templo Delphico sed à celo b'no exasperes pauperem in inopia sua ; maleficentis enim tibi in avaritudine anime exaudietur deprecatio illius . Time , caue , & quamdiu tibi obolus , nutri Christum in paupere .

Christi 886. Stephani VI.

2. Caroli III. 6. Basil.

Macedon. 20.

Mirum ! quam ardenter in votis Paludato Cæsar Bahilio Augusto prouehere eius gloriam . Si datum illi , ex Imperatore factus Apostolus totum lustrasset orbem , & docuisset : & quia non licebat , & amor illi , & mos doctores passim mittere , qui inter tribulos , & idolorum monstra fementem ecclii spargerent , & darent panem optimum , Verbum Dei . Iacebant adhuc

* Les peu in vmbbris * Russi siue Rutheni mordicus idolopoles de latra . a Missi ad eos vitæ intacte monachi , & Russie . admissi humaniter : rogatus tandem qui caput a Europa omniuit magnus Präfet . rogatus , inquam , à Principe , quid boni veller dicere , quid docere ? Ille

* Euāge- continuo * librum protulit coram , & addidit , lias sic ap- non ego vos docebo , sed iste : & simul mellitâ lin- pellata Antono- guâ narravit quedam miracula , quæ in eo libel- mastice , lo , & quæ à Deo homine . Pendebat ab eius ore circumfusa corona , dum mira recenseret : exclamauit denum post multa , nisi tu quoque feceris . Et

oculati testes videamus aliquid simile ; praesterni quale patratum ad trium Iusenium Hebraorum medio in igne fessitatem , frustra garris bone pre- fuit . ut amplectamur quod logoris ; Et nobis fit

fides aliqua tuis verbis, non reba querimus, sed miracula. Age, credimus. Recolens ille vagientis Ecclesie infantiam creuisse sensim miraculis veluti lacte; nec minus Deo in manu facere, quam fecisse, annuit & plenus Deo cui desudabat, & in quo tota fiducia: petite, ait, quodcumque voluntas; nihil non potest Deus, nihil non faciet. Et statim tota concio, ecce accensus ignis absimit immanes truncos & Chalyben, quanto magis libellum? Proiice, si ille suscitur, credimus. Antistes cuettigio supplex ad Christum, Iesu optime potes omnia: nihil mereor, tu corda omnium: ut tuus ergo sit iste populus, virtutem potentis brachij coronam ostendes & simul in ignem proiicit, & omnium Euangelia non arsere! cum diuinus liber in rogo, nunquid iterum, Deus in^{*} rubo? maius Apparistud miraculum, nam o^{rum} supra fidem! post plures ruit Dehoras inustus liber, alimentum ignis ignem ex minus intinxit. Harrere interim, & mitari circumstantis flama ignis multitudo; donec excussa stuporis temulentia nisi in meconclamauit tota cum Principe, credimus, nemo die rabi. prae*ter* ista miracula, nisi Deus: satis, & plusquam Exod. c. 8. satis unicum: ignem vidimus sine igne: lucere tantum potuit, numquam vtere; credimus, & adoramus: immo lucere tantum, non vtere. testes vos Russi, & si optamus alios.

Christi 1094. Urbani II.

7. Henrici III. 11. Alexij

Comneni 14.

Testis mulier, quæ confessa totam ex mere effuderat conscientiam: a sed quæ vice magna Siegherter, mortem intulit fæminæ, saltem periculum, in Chron.

Per culsa grani cordolio, sparsa cune, facie luti-
da, manibus squalidis, saeco lacero, suspirans,

b De qua & vndantibus oculis processit noua **b** Fabiola ad
Hieron. Hieron. Basilicam: ibi inspectante, & audiente toto po-
pulo qui confluxerat, vulgavit palam ex insti-
tuto sæculi quidquid in finu, crimen etiam quod
capitale. Qui confitentem excepit, absoluit ream
Sacerdos Christi Vicarius; sed non iudices in
hoc non Christiani: imò à sacra æde trahunt ad
carcerem, a carcere clangente tuba rapitur ad vi-
ui-comburium. Sed ô stupendum! obsesta flam-
mis mulier ardente ligno mansit illæsa, sulphura-
ta ignem extinxit, fugauit flammarum illectamen-
tis, & in morte media vitam seruauit. Confessio
humilis, & a vulnerato corde sincera, quid non
mutet in orbe? mirum ne, si igni ignem adimat,
qua Deo fulmina? n. irum ne, si mutet elementa,
qua mutat illum, qui mutari non potest, qua
Deum Patrem e iudice, & ex irato facit placatum?
quia ille ignoraverat, nec eius exemplo iudices va-
luit, ut qui nec pareat ferro, non libaret mulie-
rem: voluit ut tormentum ipsum ignosceret. Et pa-
nna vertetur in gloriam. Quod promuntiauit au-

c Chrisost. rea lingua, oraculum est: c num propter hoc is-
serm. de bet Deus consideri te, ut hominum mere puniat?
panit.

non ut puniat, sed ut ignoscet. Quidm ergo mi-
nores iudices imitentur supremum? Imitati olim
Purpurati Patres Tolosani Senatus, qui absolu-
re reum, & Sacerdotem periusa lingua, qui pa-
rum tenax arcani solâ confessionis erat compre-
tum effutierat homicidium, exauguratum multar-
unt flammis. Optime Integerimi Proceres: fine
d Ambr. sigillo, nulla confessio: fine illa, quæ salus? &
a de peccatis tot mortuis quis vivat fine & resus-
cipientium sacramento.

Christi IIII. Paschalis II.

12. Henrici IV. i. Alexij

Comneni 31.

Neulpate ritus religioso stuporis causa non sacramentum illud, sed Christi resurrectio. e Pasche Rupes ubali celebritate plausu, animo, corde, totus cum 1.8. de discesset in Triumphantem Dominum, subibat interdum unum officium, stupor, qui obseratis foribus illabi diuina caro, qui c. 4. transilire corpus ad lugentes discipulos, qui potuerit exilire tumulum non reuoluto lapide. Cum sic fluctuaret attonitus, ecce ex insperato Zona, qua astringebat tunicam, ne diflueret, cadit ad pedes. a Ratus ecclidiisse soluto nodo, quæ a Idem lapsu tacito non fluxerat circa tibias, colligit, prodit certus se circumstringere iterum. Sed & supra si August. idem! hærebat nodus ita tenaciter, ut vix quæ 22. de angue, quæ dente demum exoluerit. Aestuare in uit. Dei, interim monachus, & rigere propemodum præmis. cap. 8. raculo, cum mirabundus ambigeret serena vox de Petra Syrene dulcior à cœlo tinniuit.

Sic posuit clauso Christus prodire sepulchro. lo. qui nec Hæc solius Christi felicitas; nos non ita: ubi fracto nec iaceamus in tumulo toti putrescimus, & puluera. Solito via mur sensim soluto cadauere: ibi mansuri siveculo capit proceres, sive inopes erimus coloni. Ibi Praesulitio tristes, Reges, quibus Corona triplex, aut Aquila, siliens cedonec clangore tubæ excusio mortis somno reuicidit. uiscant. Interim b. Sepulchra coronas, demus illorum in aeternum. Quæ ibi Helena? Quis orbis terror Alexander? Quis Titus mundi delicia? Qui ibi sumus homines? ex succi, vieti, luridi, intomati. Iane immorti? Non emnes.

b Ps. 45.

Christi 1184. Lucij III.
3. Frider. 30. Andronici
Comneni 2.

* Caput
Poloniae
maioris.
e Baron.
hoc an.

Non utela * Cracoviæ Florianus insperato
brachij motu datus Casimiro Regi Polo-
loniæ. Optabat religiosus princeps, & crebris
literarum officiis magno pietatis æstu rogauerat
Summi Pontificem, decessorum exemplo qui
ex urbe, velut è promptuario spargebant per to-
tum orbem, sibi daret sacras Reliquias. Gauisus
tam pio desiderio Lucius, qui pastor urbis indul-
xit ferentia frontis libentia: vtque constaret om-
nibus, quam accepta cœlis ista petitio innovuit
facto mirabili. Ingressus Pontifex Sacrarij testu-
diæm subterraneam, in qua tumulati beatorum
cineres sine numero & confusum Dei affatu (quis
enim credat patratum ioco istud miraculi) com-
pellans, quasi viuentes, rogat, quis Sanctorum illic
quiescentium adire vellet Poloniæ? O stupendum!
E sepulchrali feretro, in quo Florianus Martyr
facebat frigidus, & sine anima, exortam manu
protulit, & indicauit hoc signo libenter se mi-
graturum Cracoviæ. Tam pretiosum, & tot sus-
piris optatum munus tota apparatus majestate
sub Phrygiana vmbella Calinitus except: exhi-
liit tota ciuitas ad tanti ciuiis aduentum, & ci-
tius ut adoraret, ad usque septimum lapidem tota
processit obuiam. In honorem noui hospitis con-
struxa noua ædes ampla Basilica; utque nomen
magni Patroni, qui in corde semper, semper es-
set in lingua, passum inditum pueris in Baptiz-
mate.

Christi 1192. Cœlestini III.

2. Henrici V. 2. Isacij

Angeli 7.

Sed quid ista manus ad digitum? Iacebat in Thuringia ægota lethali morbo puella; deplorata iam valetudine morituræ vita, migraturæ datur à Sacerdote Viaticum. Ne quid hæret digitis, vitreo calici immergit summos ex morte; at quæ eius imprudentia, diuini panis frustulum dimisit intrà. Quæ iam ad maiestatem Christi in saporem vini aqua rubuerat, mutatur statim in sanguinem, frustillum assumptam formâ digituli in cruentam carnem. Centies illico & millies ingeminatum Pape à vitis, & mulieribus villulae: & ecce, dum prouoluti omnes, & clingues stupore adorant tantum attoniti, à cœlis Columba candidissima volat molliter, & supra labrum calicis. Trepidare continuò tota corona, & metuere, ne inuertteret; sed inconcussò calice auolauit o mirum! expectatus interim comitante Præsulatu fatellitio adevit a Septem-vir Moguntinus è tugurio solemini concursantis populi supplicatione in ribus è urbē Episfordiam fert miraculum, qui numquam sibi tress tam suauiter quam illibato matris in sinu quieuerat, in eodem aliquomodo. Christus reponitur & Camisolè cum collocatur in eius æde. Ibi tandem oratum à larj, Motora multitudine, que lenocinio mortalitatis vndiguntius quaque confluxerat, donec precario rubore sensim amissò illimi limpiditine, limpha pelluxit: nis, donec eranidæ carnis molle & delecta formâ Treueræ digituli prior apparuit. Stupor, Plausus, Ig, Tassis Gallæ, euax, ubique iterum & ab omib[us] post Colonieisis

Italia; quatuor reliqui sunt laici proceres.
Marchio Brandenburgensis; est Camerarius, Pa-
latinus, *Dapifer*, *Dux Saxonie en-*
sem por-
fat, *Rex Bohemus*, *Principernā agit. Mar-*
tin. Polon. in *Ottom.*

III.

istam impotentis populi hilaritatem ab Electore
 Præsule iniunctum cunctis, qui tunc intra ditio-
 nis sua pomeria agerent, à puppis vagientibus ad
 capulares, à bimulis ad nonagenarios, ut inclina-
 to ad reverentiam corpore proni adorarent Do-
 minum, qui tot miraculis inclaruerat. Quis cre-
 dat mandatum pij Antistitis per totius dioceseos
 cœlum mugisse velut tonitru? omnes eadem ho-
 ra grates egisse Christo? omnes flexis genibus
 adorasse? Et ita omnes, ut vel infantes laeti,
 qui intra cunas adstricti fasciis, qui pannis inuo-
 luti, prouoluto corpuseculo adorauerint. Adore-
 mus & nos, qui non videmus ista miracula. Ma-
 iora credimus, cum Denm in orbiculo panis, imò
 in tantilla parte totum cum sua maiestate cre-
 dimus angustatum. Fremant, ringantur, spument
 interim Calvinistæ, sed tandem (indulge Iesu op-
 time) resipiscant. Ab homine nullum miraculum,
 cuncta Dei dito: at licet in singulis iactati pos-
 sit, numquam tamen verius, quam in isto, digitus
 Dei est hic. Sunm apprimit meo ori Sigalion, &
 post tot recensita miracula insufurrat tandem cla-
 moso multum silentio, quod Luscinia Pindi Di-
 gito compescet labellum. Quantâ (ita me Deus
 amet) libentis animi facilitate obsequerer, nisi
 taciturienti se intempestivè obtruderent.

*Externa.**PRAELOQUIVM.*

FT numquid domestica omnia, cum sint à Deo?
 b Ps. 145. **F**t qui facit in rabilia magna solus. Non si mu-
 lachra aurca, ge mata, eburnea, marmorata

Louis, Neptuni, Veneris, & Deorum similibus, quos Lerna Idololatriæ peperit, vel proculdicit amentia. Merito ergo excusa tot balathronum imbelliæ exclamat Vates Diadematus; & quis Deus magnus sicut Deus noster? tu es Deus qui facis mirabilia.

c Ps. 16.

Vocem mirabilis suauissimus Psalmes passim inseruit suis canticis: in totâ verò Psalmorum * Hecato-Pentecosteâ nec scilicet vocem miraculi; & tamen illa strictè conuenit Deo, non homini: nam ne te fugiat, Lector charissime, d aliud est miraculum, aliud miracibile: quod naturæ vires non superat, scilicet tantum habet causas incognitas appellatur miracibile: quod causas habet occultas, & exurgit supra totius naturæ vires, miraculum, est: & ita cum de Deo Propheta dixit qui facit miracula magna solus, idem est, ac si dixisset qui facit miracula magna solus.

* Centum
quinqua-
genta Psal-
mis.

d Discor-
men inter-
miraculu-
lum, mi-
rabile.

Tentatunc tamen alij facere, Diabolus Dei Simia, Magi, Sage, Circulatores, Heretici: sed nem̄ vñquam potuit; non ipse Dæmon, qui patrare interdum miracula, numquam potest miracula; vt enim egregie Hippomenis Antistes, & quæcumque huiusmodi Dæmones faciunt, non aliter faciunt quam per virtutes naturales creaturarum, quas illi norunt, & velocissimè & occultissimè applicant, sique à multis infirmitatibus sanare vere possunt, sic aquam in vinum conuertere, sicut Mag. Pharaonis, verterunt aquas in sanguinem, & alia miracula fecerunt.

a Augst.
3 o. de Tri-
nit. 4. 8.

Magi, Sage, circulatores, alumni, victimæ Dæmonis, & mancipia audent, quod ipse, & faciunt adiuti mille prætigiis quibus imponunt oculis, illud nt, & dementant ita maliebres animas, & aliquando viriles: vt integrum iubeant.

*Et duplēcēt Sōlem, & geminas se ostēnditēt
Thebas.*

b *Neubri.* *Talis Fudo, sive Eon, cuius deliramenta liba-*
gens. 7. 1. uimus tertio capite, b qui ita fascinabat oculos
hīst. Angl hominum, ut videretur magnam virorum turmam
¶. 19. penes se habere, regale satellitium circumducere,
splendidis ferculorum deliciis, & saccharatis sua-

c *Tristhē.* *uissimis abundare. Ejusdem classis Iudeus ille, c qui*
in Chron. per horas iactabat hominem veluti pilam, contun-
*dīrsas-
gēns.* *debat, lacerabat, velut Absyrtum dissipabat in*
frustra, & demum collecta membra sic adunabat,
vt nec cicatricis umbra superesset in tot vulneri-
bus. Idem ipse multo maioris gula quam Deus
qui deuorabat filios, currum onustum sceno, anti-
gam & bones ipsos vorabat coram frequenti po-
pulo. Ad gilonem illum mi vates, quid illi? de
quibus tu satyrice, quanta est gula, qua sibi rotos
ponit apres.

d *L. 1. in dueit vernaculā carminum elegantiā d' Claudiu-*
Ruffin. *nus, qui post longam præstigiarum seriem subiicit.*

e *Nocturnis Hecaten, & condita funera traxi*
Carmenibus vulturamētis, multosque canendo.
Qiam vis Parcarum testarent flia, peremēt,
Ire vagat querens, & flaminis stare coegi.
Versaque non prono curvati simima lapsa
In fontes reditura suos, nesciūa locutam
Die fortasse putes: mutatos cerne Penates:
Dixerat, & nivea (mirura) tæpere columnas
Ditari, fulloque trabes lucere metallo.

f *Sed nulli inhilarunt impensis, ut inclarescerent*
majestate miraculorum, quam suos vt errores
promouerent hæretici: nil tamen vñquam po-
tuere suprà naturam qui destruebant illam, cum
ordinem. Cum enim in Historia Ecclesiastica &
Sanctorum

Sanctorum gestis legerent indultam penè omnibus hanc claritatis prærogatiuam, tamquam virtutis præmium; Deumque fecisse aliquatenus Deos, qui se deprimebant humillimè. Cum legerent pulsos Damonas, sanatos deploratae valetudinis languidos, coelites oculatos, mutos linguees, defunctos è mortuali sarcophago rediuiuos, patrata omnia, & id genus miracula, non modo Sanctorum precibus, cum ipsi viuerent, sed à demortuis: nec solum hæc potuisse beatorum sacras reliquias, guttas sanguinis, pannos, capillum & è corrasis ossibus ramenta minutissima: a Rysten.
 * sed etiam puluerem sepulchralem, b flores ad- in orat. in
motos tumulo, c ceram & lucernarum d oleum laude S.
qua ardenter ante fœlicissimos cineres, & è pro- Martyr.
digium! vel e salutarem fuisse ipsam Sanctorum recordationem: cum legerent ista omnia, ringebantur miseri tenebriones ad tot miraculorum lucem: & qua illorum procacia optabant æmulati, æmulari, inquam, non imitari: qui potuissent non credentes in Christum. Clamat ipse ore diuina, f qui credit in me opera que ego facio, & ipse faciet. Clamat ipsem alibi in cœlum redituriens, signa auctem eos qui crediderint haec sequentur, in nomine meo Daemonia efficiunt, linguis loquentur nouis, serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit, super agros manus imponent, & bene habebunt. Ita omnia patrare cupis heretice? Cede: Miraculorum gratia, Fœlicitas est, Prærogativa est, & Deus Ecclesia Catholice, non sectarum, non heretum. Deus enim, qui auctor miraculorum, nullum edere potest, eam sit veritas, ut faciat fidem mendacio: Ita operam ludunt heretici, eum cupiunt euadere Thauaturgi. Nonnulla tamen faciunt, & si

in orat. in
laude S.
Martyr.
Theoden.
b August
22. de ci-
uit. Desa
c. 8.

c Turoni
l. deglor.
Conf. 10.
d Fortun-
nat. 14.
e S. Ma-
rini.
f Naz. in
Cygn Cap.
min..
g Marci.
i. 16.

226 N A T U R A E C C L I. L I N E . I.
nosse déderes, Lector charissime , quænam ed-
derint illi vespertilioes miracula , ea ipia quæ
Toxicum, quæ cantharis, quæ carnifex, quæ tormé-
mentum bellicum , quæ cicuta & atque ut lucu-
lentissimè , & pro suo genio Cypriani Magister.

a Tertull. **a** Sic Christus Apostolos solet facere , dare illis
aduersas virtutem eadem signa ostendit, quæ & ipse : volo rigi-
Harestic. tar, & virtutes eorum (id est Hereticorum) pro
c. 30. quæ ferre, nisi quod agnoscō maximam virtutem eorum,
quotiesvo qua Apostolos in peruersum amulantur : illi enim
lebat lege de mortuis viuos faciebant , isti de viuis mortuos
te Cypria faciunt. Non diffiteor tamen quin illi ipsi, qui de
nus dice-
bat , Da
Magistrū. cum & Balaamus ediderit , & auctor mortis Do-
minicæ Caiphas. Possunt, sed in testimonium ve-
gitatis : in confirmationem vero erroris nec Deus
dare potest istam virtutem , nec dedit umquam.
b Psgz. Finxere tamen aliqui, sed confusi sunt, quoniam
Deus spreuit eos : & ne gratis dixisse videat fir-
mant exempla.

Christi 71. Lini 2. Vespasiani 1.

DRIMUM Vespasiani , qui militum calculo ele-
— ens Vrbis Dominus & Imperator Orbis , qua-
si in præmium paulo post à * filio triumphatæ Ie-
rusalem. & Ia eo apice Deus Imperij christimatus
* Tito. posse, quidquid faceret Deus cœli, miracula. Per
c Tacit. eos menses, quibus propitiis Zephiorum fatus,
L. 4. hist. & serenam detumentis ponti Malaciam expecta-
bat Alexandriæ, venere eo consilio ad nouum
terra Iouem ægroti. Primus è fœce populi du-
dum caligans, iussu Dei Serapidis aduolutus ad
paludati genua in cœcitatibus remedium precaba-
tur, ut genas, & oculorum orbis dignaretur spu-

eo respurgere. Alius a manu æger eodem Deo auctore, ut pede & vestigio Augusti calcaretur, orabat. Ad preces istas ridere primo Cæsar, & aspernari velut scopulum maiestatis, & suæ famæ naufragium : exoratus ramæ Coctorum Palatinorum id est adulantium melle, explorari iubet à medicis, an illi morbi humana ope superabiles forent. Post longos medicorum confitimus, dignitati suæ ratus patere omnia, imò quæ supra vires hominum, & excremento oris cæcum oculat, & salutati tactu manum restituit, ô nugas ! ô ludibria ! Papæ adscribere inter miracula, quæ Chirurgi manu sanari posse censebant aucupes Hippocratici ! sed esto ; caliganti dies reluxerit, & manus ægra resumpserit primæ celeritatis officium : non Vespasianus id potuit, sed Apollonius, quæ vt amanti se Imperatori præstigiarum lusu apud subditos conciliaret famam, virtute Dæmonum, quibus imperabat ille velut Magorum Centurio, utrumque miraculum edidic eā ipsâ horâ, quæ utrumque tentauit Vespasianus. Erradenda ista miracula, non miracula, digna sibilis omnium, non minus quam hæc portenta fictitia, quæ diffat nobilis a Scriptor de Diana statua, quæ licet sub dio sic chara Ioui, vt nec infuscaret nubecula, nec stilla superplueret : sed qui tam benignus in venaticem filiam suis quoque cultoribus ita erat serenus, vt qui templum eius intrarent in Arcadia, quamvis sub tecto nupsiam inumbrarentur. Qui credebat & adorabat Iouem, ridet adhuc post mortem ista deliria ; & Christiani adorabilius ? Absit.

a Cruse,
vt tradit.
Suet. in
Vesp. c. 7.

a Polybi.
lib. 16.

Christi 139. Sixti 8. Hadriani 20.

b Quæfa-
taper si-
mulatori-
nem, ut
prodit
Marinus
Maximus
apud Spar-
tian.

c Spartiæ.
in Hadr.

Nec b ista. Cum Hadrianus laboraret aquâ intercute, & morbis in orbem redeuntibus ingemisceret, tormentorum impatiens volebat occupare mortem, nec poterat: nil interim non facere Antoninus, quo morituri consuleret; & ille iam certus mori surdere ad preces omnes & suaves am' corum blanditias: c & quia virtus idest viri non poterant, vt Augustus debilis ille-cebrâ similitudinis euinceretur à debili, ad ipsum ducta debilitas, idest mulier, quæ blandientis lingue Syrenibus molceret ægrum, & suaderet verborum phaleris velle viuere: ducta, inquam, mulier, quæ iussa somnio languentem adire Cesarem, & commonere à diis, ne vtrò præmaturam mortem accenseret, qui valiterus optimè prope-diem, quia parere noluerat, multata oculis. Quos efflere potuisset orbitatis mœrore, illuminauit lachrymis: cum enim amissæ lucis desiderio aquarum fumen euolueret, iussa iterum monere decubentem, & eius osculari genua, si oculos habere vellet, & vti, paruit: & lustrali aquâ propiani fani persasis oculorum orbibus visum recepit. Mulier, in cuius cerebro nec mica cerebri, quid somniare poterat, nisi anilia?

At quia nullum pondus in lingua siamine, qua rotâ lenis est, & versatilis, nè fidem non inueni-pet parratum in anu quadrangulari miraculum, si-ctum aliud eiusdē Architecti. Cum Hadriani tacta restitutæ lucis rumor percrebusset, & ab Urbe se sparsisset ad totum Orbem, illeitus videndi desiderio vir, qui à matris vrero sine oculis, ducus ad Thaumaturgum Cesarem, ubi terigit, vidit

Ecce agrotus ipse, qui febribat, conualuit. Vere conualuit, sed eā valetudine, quā pius * Imperator, qui moriturus supra-sepulchrā Epitaphium iussit isto verbo inscribi *Hygia*, id est iunitas. Sapienter magne Theodosi, mors vera sanitatis; moribus vita, nam quamdiu viuitur, agrotatur: ut enim sibi vixit, optimè Sol a doctiorum, nasci hic in corpore mortali, incipere agrotare est. Quotidianis medicamentis nonne sufficiuntur indigentia nostra? fames nonnè te occideret, nisi medicamentum apponeres? sitis 717.

nonnè te perimeret, nisi eam tu bibendo non penitus extingueres, sed differres? Utque eleganter doctrinā magnus, & cognomento Pontifex, remotis febribus, cessantibusque dolorebus ipsa hac corporis nostri qua salus ueccatur, agritudo est, cui curandi c. 22. in necessitas numquam deest. Ab isto igitur morborum orbe, ab illā infirmitatum Hlade conualuit Hadrianus, qui agens animam, & iterans flebiliter e turba medicorum interfecit Regem, inediā obiit, authore medicorum Senatu. Et Thaumato-paum illum quis credat? Delirum sexagenarium in ipso obitu poētantem molliculē, minurisantem, & fundentem istas verbulorum minutias?

Animula vagula, blandula.

Hospes, comesque corporis,

Qua nunc abibis in loca?

Pallidula, rigida, nudula.

Nec ut Soles dabis ioces.

Numquid miraculum quod anhelans Senecio ad vilitatem cadaueris è crucitante coruo repente mutatus in olorem sic cantillauerit. Per me ignostant tibi lectors Antonine Pie, qui ut adoptantem te Hadrianum aeternares, somniasti tam amabiliter hac miracula. Orbem, Purpuram, Aquilam & (ō Deus optime) quot spinas tibi dede-

* Theod.

IV. qui

abdicato

Imperio

& Deo ha-

bitu clo-

rici. An,

a Aug. in

Ps. 102.

b Gregor.

c. 22. in

6.7. Job.

c Dio in

Hadrian.

230. VALENT. Eccl. 1. LIB. II.
rat, cum Imperium: tu officiosa pietatis urbanitate, quā euulgasti mira mendacia, retaliasti non solum, sed vici: ille enim te Augustum fecerat, tu Deum, cum Thaumaturgum.

*Christi 484. Felicis III.
2. Zenon. Imp. II.
Odoacris Reg. 9.*

Supra fidem omnino, quo tumoris æstu ad huius tituli claritatem inhibauerit gloriae animal Cyrola, Arianorum Africæ Antesignanus. Solebat homo linguae maliebris garrire multum è pulpite, solebat & in cœtibus procerum, & quoties illi verba, semper in Verbum. Ad vigilenta scelerati conuitia; ad fatiles argutiarum quisquilijs, quas eisfræni ore torquebat Insulatus Tabellio, non exhortere solum, sed verborum lusus, & verbis
a Turon. lingue, & lingua miraculorum retundere. **Morio-**
I. 2. c. 3. **nem** Episcopum destituebat ita felicitas. Sen-
his. Frac. tiens ergo ad Prophetæ nomen & famam cumulum ducentam adhuc hanc lineam, quid non ausus, ut duceret? Ut ergo togatos inter hostes aliquando verum esset, *dolis, an virtus quis in hoste requiratur?* Quod virtute non poterat, tentauit dolis. Errabat ostiatim Arianus mendiculus, cui census omnis, & opes omnes lingua, cum oculis: vocat, blanditur, ingurgitat, dat quinquaginta nummos, plures promittit, & montes aureos, si velit fingerre; aggratulatus pauper cœli fauentiam, quod haberet in manu fodinam auri, pretiosa menda-
cia tam carè empta, plusquam libenter annuit: & Cyrola exultans mendici facilitate confestim

tacitus Iō Iō triumphhe subiecit totus alacer: nos
 sis quot incl. rescant miraoulis viri heretici (sic
 appellabat tres Orthodoxos Antistites) Eugenius,
 Vindemialis, Longinus: sequitur, osculatur vestigia,
 Sanctos depradicat, fere adorat tota ciuitas &
 monstrat digito: me ita despicit, ut nee fungus ego
 præ illa triade: vrit animum contemptus iste, &
 lubet, si ita tibi, quā iure, quā iniuria famam rape-
 re: nec possum sine fabula, cuius ego & tu tota
 persona, tuam si rite impleneris, audio Thaumatur-
 gus. Sedere tantum te velim in foro maximo, per
 quod diebus singulis mihi transitus: ubi me præ-
 tereuntem intelliges, ne quis stropham intelligat
 positā super oculos manū clamato voce conten-
 tā, Columna nostra fidei, Tastela miserorum Beatissime
 Cyrola miserere: tu, qui lux Africæ da lis-
 tem: tu, qui calos aperis tua voce, oculos aperi.
 Itas verborum phaleras didicit ille psitacus; &
 licet echo non detruncavit, sed addidit. Clama-
 re ergo postridie cum transiret, audi me Beatissi-
 me Cyrola, audi me Sacerdos Dei, serenis oculis
 cœcum resisse, & sanabis: experier ego manum be-
 neficam, quam expert; tot caci, quam tot lepræper-
 fusi, quam persensere tot mortui: obtestor per
 Deum ipsum, qui indulxit, lucem resiliens, & ex-
 cutias orbitatem; Adiccit fēmē quod alias Do-
 mine ut videam. Accessit inflatus verborum aurā
 Episcopus: qui totius ludi pippis & prora,
 Omega & Alpha, percentatut cōmen velut igna-
 tus, & posita super oculos manū infit Thrasonice
 secundum fidem nostram, quā resili Deum credi-
 mus, aperiantur sculi tui. O efficacem Cyrolæ
 vecem! iubebat aperiti oculos & obstruxit. O sa-
 lutarem manū! lucem singebat reddere, abstu-
 lit. Et nē non daret aliquid pauperi, cui abstu-

rat omnes opes cum oculis ; dedit in præmium
oculorum dolores, quitam acerbè enecabant , ut
vix comprimeret digitis , né creparent . Sic per-
acta est non fabula , sed tragœdia. Interim rugore
miser , & vulturare lachrimans vœ m̄hi , vœ auaræ
credulitati, vœ columbre , quam delusit accipiter;
mox conuersus ad suum Thaumaturgum, appage,
numquam pastor, sed Iude, ecce arsum tuum , lu-
men restitue : mox qui præteribant alloquens te-
nere anima deflete caligantem mendicum . quem
talem non fecit natura , sed Cyrola : mox tandem
ad Eugenium & Christianos præsules, soletis da-
re pauperibus viri sanctissimi , date rem unicam ;
opro recuperare quod perdidi : auulsi oculos
Arianus, vos quorum est resa cire quod euertunt
heretici, vos qui lux mundi , lumen reddite. Non
decidere irrita mugientis coeci suspiria : dedere
magis, quam peteret, duplēcē lucem. O rex bea-
tum hominem ! numquam scelius veritatem re-
perit, quam cum fixit. Totus perierat , nisi par-
te capitis , quæ palcherrima , periisset in oculis ;
quos numquam magis Arianus aperuit, quara
cum eruit.

Christi 583. Pelagij 71. 6. Tiberij 2.

ET nè soli tribueretur Africæ aluisse monstra,
* Medi- que excacarent verbis, iisdem monstrosis inge-
terraneo. multe ditempta * interno mari Hispania. In ea
a Turon. per longos annos lux & tenebre , seges & lo-
de glor. lium, Christiani Præsules & Ariani : illi clatere
conf.c.13. passim miraculis ; numquam heretici : conati ra-
men ; & causa Leouigildi stupor , qui Rex &

Mecenas heresos, intelligens quam crebris conrificant miraculorum fulgetris Orthodoxi, amicum Praeulem assatus sine arbitris sic rogat, unde amabo e mea religionis Episcopis nullus edit miraculum; & inter istos qui Christianos se vocant, tot Thaumaturgi. Ad ista Antistes humilis, ut haeretici solent, respondere modette, thesauro sunt miracula, amant latere, ne pereant; plura enim, sed omnia occidunt: ego ego cæcis visum, surdis auditum, gressum claudis, mortuis vitam sepè restituui, numquam vulgari: vulgabo tamen, quia sic iubes. Hoc consilio nouus Lucifer vocat haereticum, dat aureos quadraginta, monet obturatis desideret oculis eò loci, quà transitus ille cura rege, & voce lachrimabili ruderet, serue Dei, serue Dei reddé, oro, oculos quos amisi. Præstitutā die stipatus lixarum grege cum transiret Antistes, cantare homo p.ca non * Chaire, sed expedire cantilenam traditam, Serue Dei. Ille qui teneri corculi, velut, affectus accedere, mulcere manu, oculos blandè tangere, & imperare confidentissimè secundum fidem meam fiat tibi. Post istas nugas facit nouus Cyrola, quod antiquus, excusat. Non delusus Episcopus. Patraturiebat miraculum, edidit: & tam stupendum, ut numquam tale Apostoli. Quam chari Deo! quam potentes Praeules Ariani! quam salutares manus, & serenæ blanditiæ, quæ fecerit, quod Hirundo a Tobiae.

* Salve.

a Tob.c.2.

*Christi 1058. Steph. X. I. vacante
Imp. Occid. 2. Isacy Comn. I.*

Non miraculum, quod per vitam prurigo ista * Sciffo, sc miraculorum haereticis: quod * Schismatico appellari

qui à Chri-
stii Vicario fames illa post mortem, mirum certe; nec tamen
Ecclesia capite sūt mirum, cum mors eiusdem coloris esse debeat,
dīmisi. cuius vita. Laborabat nominis fame Michael
a Cypriol. Cerularius: ut expleret, quo non efficeruit: a Se-
cundæ Romæ Patriarcha vendicauit sibi, quod
numquam Prima, qui solus poterat, nomen Vni-
versalis. Stratonico abrogavit Imperium: dedit
Isacio. Imperante illo, velut Idolo, ratus licere
sibi, quidquid liberet, induit quod in visu solis
Augustis, calceos cocco tintos; ex Promotore
Isacij, fit Momus, & durus censor: interminatus
tandem, cum in Imperantem renderet, Ego te
furne condid, ego deiiciam. Minas locutuleij Prä-
fus occupauit Comnenus; & cito quam ego
dixerim, à solio ad mulum, à mulo ad lebūm,

* Insula Proponti-
dis, seu maris de Marmor.
* In insu-
lā, quarū singula
quia non sunt in Cō-
tinente. cē-
sentur ex-
sta orbe.
liberat
in illo expansis velis rapit ad * Proconnesum.
Ibi qui primas mundi intulas, qui OEcumenie
nomen, qui pastor totius orbis ambiebat audire,
sine insulis, sine ouibus, sine nomine, & quod
stupendum: in orbe extra * totum orbem mor-
ritur. Fecit post mortem vel patruelles, qui cum
illo exules, quod per vitam: capravit fumum
umbra miraculi. Cum jaceret supinus, & rigidis
artibus frigide et corpus exanime, subsidebant mem-
bra languentia omnia prater unicum, dexteram,
qua se furtivo pollit. & torum astu sic conformata, ut
ex digitis Index & Medius eminerent in Crucem;
eo habitu quo acclamanti pacem & vitam popu-
lo solitus Michael benedicere, cum proxinet è
Patriarcho. Omnes, quia obesa naris non subodo-
rati, à quibus Architecti hic Iusus, pereulsi velut
miraculo. Mihi certè grande miraculum, quod
censuerint tale, non muliercula, sed viri, non ca-
rones, sed procres, non plebeij, sed palatinis, ip-
se Isacius. Numquid sentire poterat parum nati-

tus Cæsar suo nomini maculam istud miraculum;
 Tyrannum habendum esse; non Cæsarem, qui
 deportauerat hominem tam illibatum & aureum,
 ut Deus ipse viuentis innocentiam & quanti apud
 illum esset post mortem, testatum voluerit non
 Angelis, sed miraculis. Ergone ignorabant viri
 viu emeriti, defuncto homine, velut extincto igne,
 tempore tantulum supereesse in venis, calentes
 adhuc artus cereos esse, in quemuis habitum pos-
 se singi, oculos obstrui, labra committi, brachia
 decussari, vel porrigi, omnia demum & membra
 singula formam omnem admittere, & illapo sensim
 strigore, ubi obrigerint, semper seruare. Si nescirent
 adulti, miraculum: si non nescirent, & crederent
 à Deo esse, quod à natura quotidie, miraculo;
 & sic miraculum in non miraculo, &
 Schismaticus censembitur Thaumaturgus.

Hæ sunt historiarum deliciae, quas sedula lectionis
 culturæ in hæstionorum areis, velut ap. s. col-
 legi. Tot floribus, quot exemplis fertum conte-
 xui, omnino (aut ita delectus mei amor me ludit)
 non inamabile. Offero amice Lector: tuæ huma-
 nitatis est tractare suauiter, & eâ manu, quâ flores.
 Æquum erat, prodiret haec tempestate, quâ ver-
 nante mundo, blanda florum amoenitate totus orbis
 se comit, ut tunc nascerentur flores ingenij, cum
 naturæ, cum violæ, cum, inquam, violæ: illis ma-
 xime similis meus libellus; nam quemadmodum
 illæ sunt primi serenitatis lusi, prima ruris amœ-
 nissimi lenocinia, primæ renascentis anni deliciae,
 suavissimæ venteres, & ridentis Floræ p. gludia: sic
 collecti hoc in libello historiarum flosculi, primæ
 sunt parientis stylis illecebræ, pingentis manus primi
 colores, primus elucubratis animi foetus: plura pol-
 licentur, quam donent: nascenrur alij, si Deus

vitam, Momi calculum, consilium oculati, & qui
Orcitis Pylades. Munus est, quantulumcumque sit,
serenata fronte admitte, & si quando vacet legere,
lege non Catonis oculis, sed amantis: si quid in eo
boni, vtere: si quæ spina, istius memor ignosce.

Medio de foute leperum

Surgit amari aliquid, quod in ipsis floribus angat.

Si quid verò contra mores aureos, & tot inter
herreles, quas exsibili, si quid in Ecclesiæ fidem ir-
repserit, vel in literula, nota seuero vngue, obclis-
co punge, dele: iam ego feci animo, & desiderio,
si quid tale. Deleo, & recanto non palinodiam so-
lum, sed cantilenā, quam Sexcenti Triginta Proce-
res Concilij Chalcedonensis cecinerunt Vt LEO
S I C C R E D I M U S : sic ego malus anser tot inter
olores suauissimos concino filius, quod tot Patres,
quidquid sit in libello isto, Vt ALEXANDER VII.
S I C C R E D O : & si ista non satis claudio, signo,
consecro verbis aureis viri aurei, qui Romæ Syren,

& Italiz apis grassante Theodorico, hoc in libel-
lo a si quid perperam dictum est, non ita sum
in fine sui, amator mei, vt ea quæ semel effuderim, meliori
lib. de Tri sententiaz anteferre contendam. Si enim nihil
nit. ad , est ex nobis boni, nihil est quod in nostris sen-
Symmach , tentiis amare debeamus. Quod si ex illo cuncta,
, sunt bona, qui solus est bonus: illud potius bo-
, num esse credendum est, quod illa incommuta-
bilis bonitas, atque omnium bonorum eaula
, præscribit. Illi soli honor & gloria.

FINIS.

Facultas Reuerendi admodum Patris
Generalis.

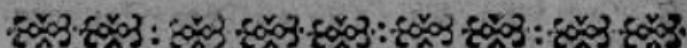
IOANNES ASTERIVS, Prepositus gene-
ralis Congregationis Doctrinæ Christianæ per-
mitto Typis edi librum, cui titulus *Valerius Ec-
clesiasticus*, hoc est, *Deletus exemplorum historia
Ecclesiastica*, compositum à Reuerendo Patre IACOBO GOVDORI, eiusdem Congregationis Sacer-
dote, & à duobus è nostris lectum, & approba-
tum. Dat. Auenione in domo nostra S. Ioannis
Veteris die ultima Febr. an. 1663.

I. ASTERIVS, Præp. Generalis.

V M nobis infra- scriptis commissa sit cura
ab admodum R. P. ASTERIO Generali
Congregationis Doctrinæ Christianæ, examinan-
di librum, cui titulus *Valerius Ecclesiasticus* Au-
thore R. P. IACOBO GOVDORI, eiusdem
Congregationis illum, intimo voluptatis sensu
perlegimus. In eo nihil in fidem ; sed omnia ex
Ede Authorum, è quibus decerpta. Argumenti
Sanctitas commendat Authoris pietatem, Itili-ni-
zor probat eius sine nube ingenium, & vernans
floridæ dictionis cultus, sine cultu tamen, testa-
tur orbi literato cultæ educatum fuisse in sian-
musæ, & floruisse olim Rhetora qui tam floridè
scripsit. Authori vovemus annos, ut perget quo
cepit stilo, & opus luce publica dignum iudi-

camus. Tolosæ in domo nostra S. Romani X L
Kal. April. M. D C. L X I I I.

I. BOSSAC, Relig. Doctr. Christianæ.
G. GUVY A, Relig. Doctr. Christianæ.

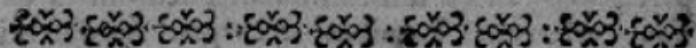
Approbatio Doctorum.

NO s infra scripti in sacrae Theologiae facul-
tate Tolosana Professores, testamur nos legis-
se librum, cui titulus est, *Valerius Ecclesiasticus*,
Authore R. P. I a c. GOVDOVR, Congregationis
Doctrinæ Christianæ, in quo nihil deprehendimus
sanæ fidei, morumque sanctitati contrarium: sed
omnia, quæ eloquenti stylo, & facili methodo
digesta non mediocrem utilitatem lectoribus al-
latura sint; in cuius rei fidem subscriplimus To-
losæ die 20. Martij 1663.

F. SIMPLICIANVS, Prof. Reg. & Dec.
August.

F. LANDON N. Regius Profess. August.

F. JOSEPH ERVNET. Profess. Regens,
Patrum Augustinensem.

Visa Approbatione Doctorum librum hunc
excudi permittimus. Tolosæ die 20. Mar-
tij 1663.

D V P V Y, Vic. Generalis.

MIRMAN, Vic. Generalis.

DELAFFON, Vic. Generalis.

PRIVILEGE.

PAR Grace & Priuilege du Roy, donné à Tolose le 17. Mars 1663. Signé
Villele, il est permis à Raymond Bosc,
Marchand Libraire & Imprimeur de lad.
Ville, de faire imprimer un liure intitulé
Valerius Ecclesiasticus, Authore R. P.
I A C. GOVDOUR, Congregationis Do-
ctrinæ Christianæ, en autant de liures
& volumes qu'il luy plairra, pendant
l'espace de dix ans, à compter du jour que
chaque volume sera acheué d'imprimer;
avec deffences à tous Libraires, Impri-
meurs & autres de quelle qualité & con-
dition qu'ils soient, d'imprimer ou faire
imprimer, vendre ny debiter dud. liure,
que de l'impression dudit Bosc, à peine de
15. cens liures d'amande, & confiscation
des exemplaires contrefaits, & de tous
dépens, dommages & intérêts, comme il
est plus amplement porté par les lettres du
Priuilege.

Ledit Raymond Bosc, a associé pour
jouir avec luy dud. Priuilege le Sr. Ber-
nard Guillemette, aussi Imprimeur de
ladite Ville.

ERRATA.

- Pag. 6. l. 2. benignæ lege benigna.
Pag. 8. l. 29. leg. grandioribus.
Pag. 14. l. 4. piæ. titulum l. piæ. Titulum.
Pag. 17. l. 28. exprimit l. exprimi.
Pag. 21. l. 1. approbant l. approbabant.
Pag. 23. l. 30. xirophogia l. xirophagia.
Pag. 25. l. 4. venit l. vertit.
Pag. 27. l. 16. quiscere l. quiescere.
Pag. 33. l. 7. stipiendum l. stipendum.
Pag. 37. l. 23. deserui l. deservit.
Pag. 41. mundicie l. munditiem.
Pag. 43. l. 1. testibus l. vestibus.
Pag. 93. l. 4. & 2. auitum l. sauitum, exui l. sexui.
Pag. 95. l. 5. delapâ l. delapsa.
Pag. 127. l. 6. Area l. Arca.
Ibid. l. 16. herba l. turba.
Pag. 157. Damasi 3. l. 13.
Pag. 175. l. 1. Ahtiochia l. Antiochiz.
Pag. 186. l. 17. angusto l. Augusto.

Si quæ alia irrepserint, minutiora sunt, & nite
ipse emendare poteris, amice Lector, & ignoscere.

THE
LAW
OF
NATURE

FERNIER

~~P~~

FERNIE.

R R R R

1. FERD.

J